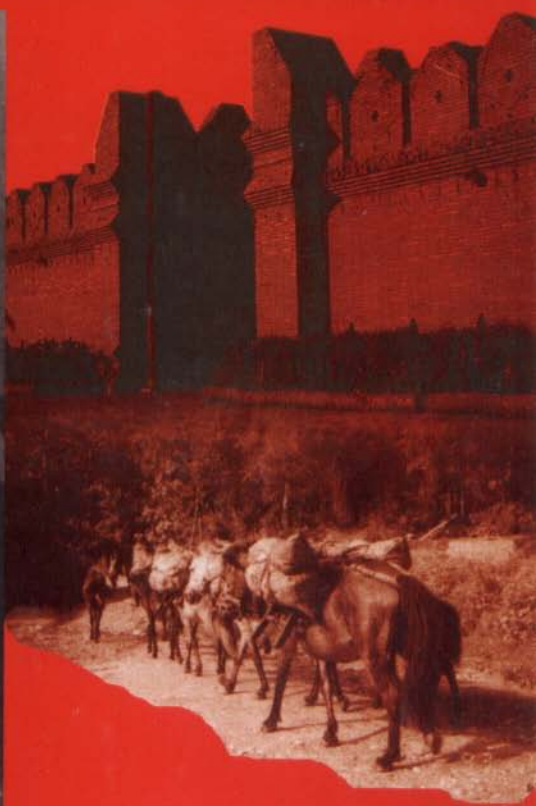

ชุมชนเลี้ยงงาเกียรติ : ทายาทวังเทอ
๑๐๐ปี ตราภาพม้าต่างคู่เชียงใหม่

จิříจันท์ วงศ์ลือเกียรติ ประทีปะเสน

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ
੧੧

ชุมชนเลี้ยงงาเกี๋ย : ทายาทเงืงเทอ
๑๐๐ปี คารวามม้ต่างตู้เซียงไท่ม

จิริจันท์ วงศ์ลือเกียรดิ ประทีปะเสน

ริ่มโพ้มทะเล

ราคา ๒๐๐ บาท

ISBN 974-93633-2-9

ขุนขวงเสียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ
๑๐๐ ปี การรวานม้าต่างสู่เชียงใหม่
จิริจันทร์ วงศ์ถือเกียรติ ประทีปะเสน

พิมพ์ครั้งแรก : ตุลาคม ๒๕๔๘
จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
ราคา ๒๐๐ บาท
© สงวนลิขสิทธิ์

ภาพจากปก

ขุนขวงเสียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ
๑๐๐ ปี การรวานม้าต่างสู่เชียงใหม่

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
จิริจันทร์ วงศ์ถือเกียรติ ประทีปะเสน.

ขุนขวงเสียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ ๑๐๐ ปี การรวานม้าต่างสู่
เชียงใหม่.-- เชียงใหม่ : ธนบรรณการพิมพ์, ๒๕๔๘.

๒๑๕ หน้า.

1. จีน _ประวัติศาสตร์.Iชื่อเรื่อง.

๙๕๑

๑ ๕๗๖ ๓

ISBN 974-93633-2-9

พิมพ์ที่ : หจก.ธนบรรณการพิมพ์ โทร. ๐-๕๓๒๔-๘๓๖๕

สารบัญ

คำนำเสนอ	ปรีวัณณ์ จันทร	๖
บทนำ		๑๓
๑	กำเนิดและชีวิตในดินแดนใหม่	๑๙
๒	การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาบุตรธิดา	๓๐
๓	ภรรยาคู่ชีวิต	๔๕
๔	การศาสนา	๕๔
๕	สัมมาอาชีพและสาธารณกุศล	๖๑
๖	บรรดาศักดิ์ “ขุนขวงเสียงภาเกียรติ”	๖๙
๗	บ้านหลังใหญ่ “เฮือนหลวง”	๘๕
๘	ชีวิตในบ้านปลาย	๑๐๕
๙	สาแหรกสกุลและทายาทผู้สืบสกุล	๑๑๒
๑๐	งานเขียนที่เกี่ยวข้อง	๑๓๒
บทส่งท้าย		๑๗๐
	ไขปริศนา “ขุนขวงเสียงภาเกียรติ”	๑๙๘
	คือทายาทรุ่นใดของเจ้แหง ?	
	ปรีวัณณ์ จันทร	
ภาคผนวก		๒๐๕
ประวัติผู้เขียน		๒๑๒

ภำนำเสงอ

ขุนชวงเลียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ
๑๐๐ ปี คาราวานมำต้ำงสู่เซียงใหม่

ผมรู้จัก "หลวงพ่อโตซ่าปอง" (三宝公) มาตั้งแต่เด็ก เพราะคุณพ่อคุณแม่ได้พามผมไปกราบขอพรหลวงพ่อที่วัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี ในช่วงวันตรุษจีน เป็นประจำเกือบทุกปี

แต่ที่ผมจะรู้จัก "เจิ้งเหอ" (郑和) ก็เพิ่งเมื่อราวหกปีที่ผ่านมานี้เอง และเมื่อยิ่งทราบว่ำ "เจิ้งเหอ" นั้น คือนักเดินเรือเอกของโลก ผู้ถูกยกย่องจากชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหลายว่ำ ท่านคือ "ซ่าปอง" และชาวตะวันตกต่างได้ขนานนามท่านว่ำคือ "โคลัมบัสแห่งแดนมังกร"

ก็ยังทำให้ผมเกิดความสนใจใคร่รู้ว่ำ แท้จริงแล้วเจิ้งเหอนั้นท่านคือใคร มีประวัติความเป็นมำอย่างไร และทำไมจึงได้กลายมำเป็นหลวงพ่อโตซ่าปองอันศักดิ์สิทธิ์ที่บ้านเรำ นั้นเอง จึงทำให้ผมต้องออกเดินทางไปค้นคว่ำตามรอยของท่าน ไกลถึงแผ่นดินบ้านเกิดที่เมืองจีน

● ก่อนวันสงกรานต์ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔

ผมเดินทางมำถึงอุทยานเจิ้งเหอ ตำบลคุนหยำง (昆阳) มณฑลหยุนหนำน (云南) ที่ตั้งอยู่ท้ำงตอนใต้ของนครคุนหมิง ราว ๒๐ กิโลเมตร เพื่อมำเยือนนิเวศสถำนเดิมของเจิ้งเหอหรือซ่าปองเป็นครั้งแรก

นอกเหนือไปจากตำนานวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของท่าน ที่ท้ำงอุทยานจัดแสดงไว้ในห้องนิทรรศการให้ผมได้ศึกษาและเก็บข้อมูลแล้ว สิ่งทีสะดุด

ตามผมมากที่สุดของการเดินทางมาเยือนในครั้งนั้น ก็คือ ภาพศาลเจ้า
 ซำปอกงในประเทศไทย ทั้งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและธนบุรี ที่เขา
 นำมาจัดแสดงในห้องนิทรรศการนั้น เขาได้ใช้ภาพพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท
 ในเมืองโบราณ เป็นตัวแทนของอยุธยา และวัดเบญจมบพิตร แสดงแทนธนบุรี

ที่สำคัญ อีกภาพหนึ่งที่ได้สะกดให้ผมหยุดยืนชมอยู่เป็นเวลานาน
 นั้นก็คือ ภาพอนุสรณ์ที่ ๒๐ ของเจิ้งเหอ ซึ่งเป็นภาพถ่ายของบุคคลใน
 ครอบครัวขนาดใหญ่ประมาณ ๑๒ ท่าน มีคำบรรยายใต้ภาพว่า

"แม้ว่าเจิ้งเหอจะไม่มีลูก (ท่านถูกต้อนเป็นชนที่ตั้งแต่เด็ก) หาก
 แต่พี่ชายหมาเหวินหมิง ได้ยกลูกชายหญิงของตน ให้กับเจิ้งเหอ โดย
 ยินยอมให้เปลี่ยนจากแซ่เดิมคือหมา มาใช้แซ่เจิ้ง (ที่ได้รับพระราชทาน-
 ผู้เขียน) ในภาพนี้ เป็นอนุสรณ์ที่ ๒๐ ของเจิ้งเหอ ปัจจุบันพำนักอยู่ใน
 ประเทศไทย"

ภาพถ่ายดังกล่าวเป็นภาพที่ไม่ชัดเจนนัก และไม่ปรากฏชื่อเสียง
 เรียงนาม และตำบลแห่งหนที่อยู่เขียนกำกับไว้ จึงทำให้ผมไม่สามารถที่จะ
 สืบหาทายาทของบุคคลในภาพได้ อีกทั้ง ในห้องนิทรรศการก็ไม่มีเจ้าหน้าที่
 ประจำอยู่ จึงไม่มีโอกาสที่จะสอบถาม

อย่างไรก็ตาม ภาพทั้งสามนี้ ได้อยู่ในใจผมมาตลอด และคาดหวังว่า
 สักวันหนึ่งจะต้องกลับมาแก้ไขสิ่งที่คลาดเคลื่อนให้ถูกต้อง และตามหา
 ทายาทเจิ้งเหอรุ่นที่ ๒๐ ในประเทศไทยให้พบ

● ก่อนวันสงกรานต์เช่นกัน ของปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

ผมมีโอกาสมาเยือนอุทยานเจิ้งเหออีกครั้งหนึ่ง ในคราวนี้ ผมได้นำ
 ภาพถ่ายสีขนาด ๑๐ คูณ ๑๒ นิ้วเคลือบแข็ง ของพระวิหารวัดพนัญเชิง
 วรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพระวิหารวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ฝั่งธนบุรี พร้อมภาพพระพุทธรูปรัตนนายก หรือหลวงพ่อโตซำปอกง ทั้ง ๒

วัดดังกล่าว มามอบให้ทางอุทยานเจ้เจ้เหอ เพื่อจัดแสดงให้ถูกต้องตาม
ข้อเท็จจริง

ส่วนภาพอนุชนรุ่นที่ ๒๐ นี้ ยังคงเป็นปริศนา ไม่มีร่องรอยให้ตาม
สืบค้นต่อว่า ท่านเหล่านั้นคือใครกันบ้าง ผมได้แต่ถ่ายภาพนั้นกลับมา เพื่อว่า
ในอนาคต จะได้มีโอกาสเผยแพร่ภาพดังกล่าว ให้ลูกหลานท่านเจ้าของภาพ
ได้ทราบเรื่องราวอันทรงเกียรตินี้

● ปลายเมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

หลังจากที่ภาพอนุชนรุ่นที่ ๒๐ ของเจ้เจ้เหอ ได้ถูกเผยแพร่ตีพิมพ์
ลงในหนังสือสารคดีเล่าเรื่องด้วยภาพ "๖๐๐ ปีสมุทราชตราเจ้เจ้เหอ แม่ทัพเรือ
ผู้กล้ามาเป็นเทพเจ้าข้าปอองอันศักดิ์สิทธิ์" ราวหนึ่งเดือน ผมก็ได้รับ
โทรศัพท์จากรองศาสตราจารย์จิริจันทร์ วงศ์ลือเกียรติ ประทีปะเสน จาก
จังหวัดเชียงใหม่ว่า ได้เห็นภาพดังกล่าวจากหนังสือ ซึ่งเป็นภาพคุณปู่ คุณย่า
ถ่ายพร้อมครอบครัวลูก ๆ ๑๐ คน ในวันแซยิด (ครบอายุ ๖๐ ปี) ของคุณปู่
เมื่อประมาณปีพ.ศ. ๒๔๗๖ และเป็นภาพเดียวกับที่แขวนอยู่ที่บ้าน โดย
อาจารย์เองเป็นหลานปู่ของเจ้เจ้ชงหลิง (ตามสำเนียงที่ใช้เรียกกัน หรือ
เจ้เจ้จงหลิน (郑崇林) Zheng Chong Lin ตามสำเนียงจีนกลางมาตรฐาน
ซึ่งต่อไปผมจะขอใช้คำว่า เจ้เจ้จงหลิน) และเป็นบุตรสาวของนายเจ้อ
วงศ์ลือเกียรติ ลูกชายคนโตของเจ้เจ้จงหลิน

ซึ่งเรื่องนี้ทางอาจารย์และครอบครัวของคุณปู่ ไม่เคยทราบมาก่อนว่า
คุณปู่เป็นทายาทของเจ้เจ้เหอหรือข้าปออง นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่ เพิ่งจะได้ทราบ
จากหนังสือเล่มดังกล่าว ทำให้อาจารย์และครอบครัว รู้สึกตื่นเต้นและยินดี
เป็นอย่างยิ่ง

หลังจากได้สนทนากับอาจารย์จิริจันทร์ในเย็นวันนั้น ทำให้ผมรู้สึกว่
เรื่องราวของเจ้เจ้จงหลิน ต้องมีความไม่ธรรมดาเป็นแน่ และในวาระครบรอบ

๖๐๐ ปี แห่งการออกสมุทรวายาตราครั้งแรกของเจ้จ้งเหอ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ เรื่องราวของทายาทเจ้จ้งเหอที่จังหวัดเชียงใหม่ น่าจะเป็นอีกหนึ่งเรื่องราวกี่มีความน่าสนใจ ทำให้ตำนานของเจ้จ้งเหอหรือข้าปอกก ที่เกี่ยวข้องกับบ้านเรา มีสีสันและชีวิตชีวาขึ้นมาได้ไม่น้อยเลยทีเดียว

● ถัดจากนั้นอีกสองสัปดาห์

ผมเดินทางมาถึงบ้านอิงคตอย จังหวัดเชียงใหม่ ได้พูดคุยซักถามถึงประวัติของเจ้จ้งเหอ หลิน จากอาจารย์จิรจันทร์ ทายาทผู้เพียรพยายามสืบค้นจากเอกสาร และสัมภาษณ์ประวัติของบรรพบุรุษจากญาติผู้ใหญ่มานานนับหลายปี แล้วอาจารย์ได้พาผมไปเยือนเฮือนหลวง ที่ซอยเจริญประเทศ ๑ หน้ามัสยิดบ้านฮ้อย ซึ่งที่นั่น ผมได้มีโอกาสพบกับคุณอาพวงเพ็ชร วงศ์ล้อเกียรติ บุตรสาวคนเล็กของเจ้จ้งเหอ หลิน ในวัย ๗๗ ปี ที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง และยังคงพำนักอาศัยอยู่ที่เฮือนหลวง อันเป็นนิวาสถานเดิมของคุณพ่อผู้มีนามเจ้จ้งเหอ หลิน

มิน่าเชื่อว่า จากความใฝ่ฝันมานานกว่า ๔ ปี ที่ผมปรารถนา ขอให้ได้พบกับบุคคลในภาพดังกล่าว มาบัดนี้ เด็กผู้หญิงสวมชุดกระโปรง ไนวียประมาณ ๖ ขวบ ที่ยืนอยู่ข้างคุณพ่อและคุณแม่ พร้อมกับครอบครัว จะได้มาปรากฏอยู่ที่ตรงหน้า และกำลังรื้อฟื้นความทรงจำเมื่อวันวานที่เคยเกิดขึ้น ณ สถานที่แห่งนี้ ร่วมกับหลานสาวของท่านให้ผมฟัง

สิ่งที่ผมได้รับทราบในวันนั้น นอกเหนือจากเรื่องราวและเกียรติประวัติของเจ้จ้งเหอ หลิน หรือขุนขวงเสียงภูกาเกียรติ ที่เคยสร้างคุณประโยชน์แก่แผ่นดินที่ท่านได้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร มานานกว่าห้าสิบปีแล้ว

สิ่งที่ผมสัมผัสได้เป็นรูปธรรม นั่นก็คือ ระบบ “แซ่” ของจีนนั้น นับเป็นรากแก้วที่ยังลึกของระบบเครือญาติ ที่ทำให้เราสามารถสืบค้นบรรพบุรุษของครอบครัว ย้อนหลังไปได้อย่างยาวนานและไม่ผิดพลาดผิดตัว เพราะ

ที่เอือนหลง ผมได้เห็นภาพในกรอบกระจกที่เขียนคำอวยพรจากบ้านเกิด เมืองนอนที่หนูนหนาน ส่งมาให้เจิ้งจงหลินหั่งในคราวได้รับพระราชทาน บรรดาศักดิ์ ในวันแซยิด และวันเกิดครบ ๔๐ ปี

และหลักฐานที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ ณ เอือนหลง นั่นก็คือ จดหมาย จากเจิ้งหนูนเหลียง (郑云良) ทายาทรุ่นที่ ๑๔ แห่งหมู่บ้านตงอิ่ง (东营村) อำเภอเปยเจิง (北城镇) เมืองอวี้ซี (玉溪市) มณฑลหนูนหนาน ที่ส่งมาถึงเจิ้งเหมยอิง (郑梅英) หรือคุณอาพวงเพชร ลงวันที่ ๑๓ เดือน มีนาคม ปีค.ศ. ๒๐๐๓ ได้ระบุอย่างชัดเจนว่า เจิ้งจงหลินเป็นทายาทรุ่นที่ ๑๕ ของเจิ้งเหอ ที่ญาติทางเมืองจิ้นได้เพียรพยายามติดต่อมาเป็นระยะเวลา อันยาวนาน ถึงร่วมกึ่งศตวรรษแล้วทีเดียว (รายละเอียด ผมได้เขียนไว้ใน ภาคผนวกท้ายเล่มแล้ว)

นั่นเอง จึงทำให้ผมรู้ได้อย่างปราศจากข้อกังขาเลยว่า คุณอาที่นั่งอยู่ ตรงหน้าของผมนี้ เป็นคนคนเดียวกับเด็กผู้หญิงที่นุ่งกระโปรงอยู่ในรูป อย่างแท้จริง และเจิ้งจงหลิน ผู้เป็นบิดาของท่าน คือทายาทของเจิ้งเหอที่ผม ไล่สืบตามหามานานกว่า ๕ ปี

เหนือสิ่งอื่นใดนั่นก็คือ ภารกิจที่ค้างค้างอยู่ในใจผมมาตลอดหลายปีนี้ ได้บรรลุผลลงแล้วในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะยังไม่สามารถคลี่คลายพื้นเพ ความเป็นมาของเจิ้งจงหลินที่หนูนหนานได้แจ่มชัดทั้งหมด แต่ก็ทำให้ ทายาทของตระกูลหนึ่ง ที่ได้รับการประทานนามสกุลจากเจ้าหลวงเชียงใหม่ องค์ที่ ๙ (เจ้าแก้วนรรัฐ) ได้รับทราบว่ ท่านมีบรรพบุรุษผู้มีใช้บุคคลธรรมดา เพราะท่าน

คือผู้ถือเกียรติเกรียงไกรของประวัติศาสตร์ชนชาติจิ้น

คือ ๑ ใน ๑๐๐ บุคคลสำคัญของโลกในรอบสหัสวรรษที่ผ่านมา

คือ ๑ ใน ๓๒ นักเดินเรือเอกของโลก

คือบุคคลอันเป็นที่เคารพสักการะของเหล่าชาวจีนโพ้นทะเล

ในประเทศต่าง ๆ มายาวนานหลายศตวรรษ

และคือบุคคลที่กำลังอยู่ในวาระแห่งการเฉลิมฉลองครบรอบ ๒ ศตวรรษ (ในปี ค.ศ. ๒๐๐๕) ผู้สร้างตำนานสมุทรวาตราทั้ง ๗ ครั้งอันยิ่งใหญ่ ทั้งในประเทศจีนและประเทศต่าง ๆ ในย่านอนุชาคนีย์ รวมถึงในประเทศไทย เราด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผมมีความเชื่อมั่นว่า "ขุนขวงเสียงภาเกียรติ : ทายาท เจิ้งเหอ ๑๐๐ ปีคาราวานม้าต่างผู้เชียงใหม่" ที่เกิดขึ้นจากความเพียรพยายาม ของอาจารย์จิรจันทร์ - หลานสาวผู้สืบค่าน้ำเกียรติประวัติของคุณปู่ มาร้อยเรียงขึ้น ซึ่งกำลังปรากฏอยู่ต่อสายตาท่านนี้ นอกจากจะได้ให้ประวัติ ของขุนขวงเสียงภาเกียรติ ทายาทของเจิ้งเหอหรือข้าปองก ที่ขวนต้นเต็นและ นำติดตามแล้ว ยังจะทำให้ท่านได้ทราบถึงเรื่องราวความเป็นมาของชาวจีน ฮ่อมุสลิม ที่ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และได้สร้าง คุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินแห่งนี้ไว้ นับเนื่องแต่อดีตมาจนจบถึงปัจจุบัน ได้อย่างไม่น้อยเลยทีเดียว

ด้วยความคารวะ

ปรีพัฒน์ จันทร์

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘

วันครบรอบ ๒ ศตวรรษแห่งสมุทรวาตราครั้งแรกของเจิ้งเหอ

นางเต็มดวง วงศ์ดีเกียรติ (ขวา) ท.ญ.จินตนา (บนสุด) ต.จ.ทวยเทพ (นั่งกึ่ง ๗) บุตรีดาของนางพิมพ์ฯ (ซ้าย) และนายเจจ
วงศ์ดีเกียรติ ถ่ายบริเวณ "เดิน" หน้าห้องของส่วนออกที่ "เรือนหลวง"

บทนำ

ตั้งใจไว้นานแล้วว่าหากมีเวลา ดิฉันจะรวบรวมและบันทึกประวัติ ของคุณปู่ขุนชวงเสียงภาเกียรติ เริ่มจากประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ดิฉันได้ สอบถามข้อมูลจากคุณอาเต็มดวง วงศ์สื่อเกียรติ เพื่อถ่ายทอดให้ ดร.สุเทพ สุนทรภักดิ์ ซึ่งกำลังทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง **Isamalic Identity in Chiangmai City : a Historical and Structural Comparison of Two Communities** หลังจากนั้นก็มีคณะวิจัยจากญี่ปุ่นนำโดยคณะวิจัยจาก กรุงเทพฯ ได้มาสัมภาษณ์ดิฉันและรับปากว่าจะส่งรายงานการวิจัยมาให้อ่าน แต่ก็เงียบหายไป จนเมื่อคุณบัณรศ บัวคลีได้ติดต่อนัดหมายสัมภาษณ์ดิฉัน เพื่อนำไปเขียนบทความเกี่ยวกับคุณปู่ ความคิดในการรวบรวมอย่างจริงจัง จึงเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อดิฉันได้สัมภาษณ์คุณป้าเจริญ (นางชื่นหยิน) ธีรลวัลดี ซึ่งขณะนั้นอายุ ๙๐ ปีแล้ว หลังจากได้ถ่ายทอดข้อมูลเหล่านี้ให้ คุณบัณรศแล้วดิฉันก็ยังไม่ได้ลงมือเขียนสักที (ข้ออ้างคือไม่มีเวลา จริงๆ แล้วคือขี้เกียจ)

จนเมื่อครั้งได้ให้สัมภาษณ์ "พลเมืองเหนือ" เกี่ยวกับอารี วงศ์สื่อเกียรติ ทำให้มีโอกาสดิฉันได้อ่านประวัติคุณปู่ขุนชวงเสียงภาเกียรติ : นายฮ่อมสลิมผู้ถูกเรียกว่าจางซูเหลียง เขียนโดยคุณบัณรศ ประกอบกับได้อ่านช่วงเรือบินเชียงใหม่ : ข่าวสารตำนานและความฝัน โดย รศ.สมโชติ อ๋องสกุล หลังจากนั้นได้ตามไปอ่าน มรดกศาสนา ในเชียงใหม่ ภาค ๑, ๒๕๓๙ หน้า ๑๕๐-๑๕๑ ก็ได้พบว่ามิใช่ผิดพลาด

เกี่ยวกับชื่อบุคคลและความคลาดเคลื่อนของปี พ.ศ. ๖๓๗ อยู่หลายแห่ง จึงคิดว่าน่าจะถึงเวลาที่จะลุกขึ้นมาเขียนเสียที เพื่อให้ประวัติคุณปู่ถูกต้องที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากบุคคลใกล้ชิดหรือบรรดาญาติๆ ของท่านก็ได้ล้มหายตายจากไปแล้ว ๖ คน รวมทั้งพ่อของดิฉันซึ่งเป็นบุตรชายคนโตด้วย ปัจจุบันดิฉันเหลือคุณอา ๔ คน และ ๒ ใน ๔ คือคุณอาสมบูรณ์ และคุณอาพวงเพชร วงศ์ลือเกียรติ ผู้ซึ่งกรุณาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการเขียนบันทึกครั้งนี้ รวมไปถึงพี่สาวคนเดียวของดิฉัน นางจินตนา วงศ์ลือเกียรติ (คุณยายของฝาแฝดนักกอล์ฟ นารี-อารี วงศ์ลือเกียรติ) ที่ได้ช่วยเพิ่มเติมรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ให้ประวัติคุณปู่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดิฉันเป็นลูกคนสุดท้องของนายเจอ วงศ์ลือเกียรติ พี่ชาย ๒ คน และพี่สาว ๑ คน ของดิฉันเกิดและโตที่บ้านคุณปู่ "เฮือนหลวง" ส่วนดิฉันเกิดที่ "เฮือนแป" ไม้ของคุณปู่ด้านนอกของกำแพง "เฮือนหลวง" ที่พ่อและแม่ย้ายและแยกมาอยู่เมื่อห้องเช่าว่างลงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ดิฉันจึงแทบไม่เคยรับรู้เรื่องราวของคุณปู่และน้องๆ ของพ่อที่อยู่ที "เฮือนหลวง" เลย นานๆ ครั้งพ่อหรือแม่จะพาไป "เฮือนหลวง" แต่ไม่เคยได้รับการบอกกล่าวว่ "เฮือนหลวง" นี้คือบ้านของ "พ่อของพ่อ" รู้แต่ว่าเจ้าของบ้านเป็นชายสูงอายุที่ชื่อปะ โดยที่ไม่รู้ว่าปะแปลว่าปู่ ดังนั้น ด้วยบุคลิกที่น่าเกรงขามและเสียงที่ดังมีอำนาจของคุณปู่ทำให้หัวใจน้อยๆ ของดิฉันในตอนนั้นรู้สึกประหนึ่งว่ากำลังเข้าเฝ้าเจ้านาย ส่วนพี่ๆ นั้นมีอายุห่างจากดิฉันมากถึง ๑๔, ๑๑ และ ๘ ปี ตามลำดับ จึงทำให้ไม่ได้คลุกคลีตีโมงหรือพูดคุยถ่ายทอดให้ดิฉันได้รับทราบถึงความเกี่ยวพันกับคุณปู่และ "เฮือนหลวง" ดิฉันจึงเหมือนเป็นลูกคนเดียวที่อยู่กับแม่และพ่อที่แยกตัวมาจาก "เฮือนหลวง" แล้วและมีพี่ๆ เป็นตัวละครสมทบที่วนเวียนเข้ามาเป็นช่วงๆ

บทความ "ช่วงเรือบินเชียงใหม่ ข้าวสาร ตำนาน และความฝัน" ของ รศ.สมโชติ อ๋องสกุล ทำให้ดิฉันนำเรื่องในอดีตที่คุณปู่บริจาคที่ดินเพื่อ

สร้างสนามบินมาพิจารณา พิเคราะห์และสรุปได้ว่า คุณปู่บริจาคที่ดินบริเวณเชิงดอยสุเทพนับเป็นจำนวน ๑๐๐ ไร่ นั้น เพื่อสนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง เมื่อทางการนำพระราชประสงค์ที่ว่า "ที่ดินตรงนี้เป็นของผู้ใด ให้ไปขอซื้อเสีย" มาเสนอคุณปู่ คุณปู่ก็กล่าวกับทางการโดยไม่ต้องคิดว่า "ถ้าเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าอยู่หัว เราจะไม่ขาย แต่จะขอถวายให้" บัดนี้ที่ตรงนั้นกำลังจะได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการบิน ทั้งๆ ที่หลายฝ่ายคัดค้านไม่เห็นด้วยเนื่องจากความไม่พร้อมของบุคลากรการท่องเที่ยว อีกทั้งคุณภาพสินค้าที่จะส่งออกก็ยังไม่ได้มาตรฐานสากล นอกจากนั้นผลการวิจัยความต้องการใช้บริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งจัดทำโดยสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ยังระบุว่านักท่องเที่ยวต่างชาติสนใจวัฒนธรรม วิถีชีวิต และธรรมชาติที่สงบเรื่องราวและความเป็นมาอย่างแท้จริงของเชียงใหม่ (ซึ่งปัจจุบันแทบจะไม่มีสิ่งเหล่านี้เหลืออยู่เลย) มากกว่าสินค้า บริการ หรืออาคารสูงเสียดฟ้า หากคุณปู่สามารถรับรู้ได้ท่านคงจะเสียใจที่อภิณาโครงการนี้มีแต่ความฟุ้งเฟ้อไม่ตรงเป้าหมาย และจะส่งผลกระทบต่อสาธารณชนทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

ถึงแม้ดิฉันจะไม่ได้สนิทสนมกับคุณปู่เยี่ยงปู่หลานทั่วไป แต่ก็ตระหนักและซาบซึ้งถึงจริยวัตรในการดำรงชีวิตที่สมณะของท่าน ตลอดจนการที่ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อทดแทนบุญคุณแผ่นดิน แผ่นดินที่ไม่ใช่แผ่นดินเกิดและแผ่นดินตายของท่าน แต่เป็นแผ่นดินที่ให้ชีวิตใหม่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ถึง ๕ รัชกาล (ร.๕ - ร.๙) รวมถึง ๒ รัชกาล เชียงใหม่ (เจ้าหลวงองค์ที่ ๘-๙) ที่ลูกหลานหลายชั่วอายุคนภาคภูมิใจตลอดมาและตลอดไป

เชิงอรรถ บทนำ

๑ บัณฑิตบัวคลี่, "ขุนวงเลียงภูกเกียรติ : นายฮ่อมมุสลิมผู้ถูกเรียกว่า
จางชูเหลียง," พลเมืองเหนือ, ๑๐-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๗, หน้า ๑๑-๑๒.

๒ สมโชติ อ๋องสกุล, "ช่วงเรือบินเชียงใหม่ : ข่าวสาร ตำนาน และ
ความฝัน," สมบัติบ้านสมบัติเมือง, พลเมืองเหนือ, ๒-๘ สิงหาคม ๒๕๔๗,
หน้า ๒๘-๒๙.

นางเจริญ (ซินหยิน) เจนตระกูล ธีรสวัสดิ์

นางสมบุญณ์ (ซ้าย) นางพวงเพชร (กลาง) และนางจินตนา (ขวา) วงศ์ลือเกียรติ

ขุนขวงเฉียงภูเกียรติ ในวัยหนุ่ม สังกัดจากการแต่งกาย น่าจะเป็นช่วงหลังจากได้
รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ "ขุน" แล้ว

กำเนิด และชีวิตในดินแดนใหม่

ขุนชวงเลียงภาเกียรตินี้มีนามเดิมว่าเจิ้งชงหลิง (郑崇林)^๑ และนามในศาสนาอิสลามว่า อิบรอฮีม เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๖ (คำนวณจากปีที่เสียชีวิต พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่ออายุได้ ๙๑ปี) ณ เมืองหยีซี (玉溪市)^๒ ใกล้เมืองคุนหมิงมณฑลยูนนาน ประเทศจีน บิดามารดาเป็นคหบดีเมืองหยีซี ที่มีบุตรชายโตนเพียงคนเดียว ท่านจึงได้รับการเลี้ยงดูอย่างสุขสบาย และตามใจสารพัด ตามความเชื่อของชาวจีนที่ให้ความสำคัญกับบุตรชายที่จะเป็นศักดิ์ศรีและสืบวงศ์ตระกูลต่อไป ท่านใช้ชีวิตเป็น "คุณหนู" และ "คุณชาย" แวดล้อมด้วยการเอาอกเอาใจ จนเมื่ออายุประมาณ ๒๓ ปี ้วยที่บิดาเห็นว่าน่าจะสืบทอดเจตนาธรรมย์ของตระกูลแล้ว แต่ท่านก็ยังประพฤติปฏิบัติตัวเป็นหนุ่มเจ้าสำราญดังที่เคยปฏิบัติเมื่อเป็นวัยรุ่น คือ ต้มเหล้า สูบบุหรี่ และเล่นไพ่โดยไม่คิดที่จะทำงานหรือลงหลักปักฐานสร้างครอบครัว บิดามารดาจึงจัดการให้แต่งงานกับหญิงสาว (ไม่ทราบนาม) ที่ท่านเลือกให้เมื่ออายุประมาณ ๒๔ ปี โดยหวังว่าการมีครอบครัวจะทำให้ท่านมีความรับผิดชอบมากขึ้น แต่การหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะหลังจากภรรยาได้ให้กำเนิดบุตรสาวคนโต หินกลาง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ และบุตรสาวคนที่สอง ซินหยิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ท่านก็ยังไม่มีทีท่าที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม

ดังนั้น เมื่อนิยมนกลางอายุได้ ๗ ขวบ และชินหยิน ๔ ขวบ ความ
 อิดหนาระอาใจจึงถึงขีดสุด บิดามารดาจึงตัดใจทิ้งๆ ที่รักแสนรัก ขอร้อง
 แกมบังคับให้เดินทางไปค้าขายยังต่างบ้านต่างเมืองเพื่อก่อร่างสร้างตัว
 ตั้งลูกหลานครอบครัวอื่นบ้าง โดยยกมาให้ประมาณ ๑๐๐ ตัว พร้อมทั้ง
 ซื่อสินค้าอาทิ ผ้าไหม เครื่องใช้ทองแดง มันฮ่อ ชา ฯลฯ บรรทุกม้าต่าง
 เหล่านี้ให้ ท่านขุนเองคงเสียใจมากและเกิดทิวี่ จึงรวบรวมบรรทุกสินค้า
 บนม้าต่าง และผู้ติดตามที่บิดาจัดหาให้ ประมาณ ๑๐ คน (วัวต่าง ๑๐
 ตัวต้องมีคนควบคุม ๑ คน) ออกเดินทางมุ่งหน้าไปทางทิศใต้ไปยังดินแดน
 ทางเหนือของประเทศไทยที่เคยได้รับการบอกเล่าจากน้ำเชยว่าเป็นดินแดน
 ที่อุดมสมบูรณ์ทำมาค้าขึ้น โดยทิ้งภรรยาและบุตรสาว ๒ คนไว้เบื้องหลัง

ท่านขุนคุมกองคาราวานม้าต่างรอนแรมผ่านป่าเขาลำเนาไพรมาทาง
 สิบสองปันนา เชียงตุง เข้าสู่ประเทศไทยทางเชียงราย และหยุดพักที่
 เชียงใหม่เพื่อสำรวจจู่ทางว่าจะปักหลักที่นิตินใหม่ เส้นทางการเดินทางนี้ได้มี
 กลุ่มพ่อค้าชาวยุunnanหรือ "ฮ่อ" กลุ่มแรกๆ ได้อพยพมาจากเมือง
 ต่างๆ ในยูนนานบ้างแล้ว ท่านขุนจึงเป็นกลุ่มที่สามที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน
 โดยการนำของ "เลานะ" ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้ำเชยของท่านขุน ท่าน "เลานะ"
 ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณทุ่งเวลาสี่ฝั่งตะวันออกของถนนโชตนา
 ตำบลช้างเผือก และภายหลังได้สมรสกับคนพื้นเมืองชื่อแม่ตา หลังจากนั้น
 พ่อค้าฮ่อและปากีสถานชาวมุสลิมได้หลั่งไหลมาสมทบมากขึ้นจนเป็น
 ชุมชนช้างเผือกที่ "เลานะ" เป็นผู้นำในการก่อสร้างมัสยิดช้างเผือกขึ้น^๕

ในขณะนี้ท่านขุนน่าจะได้มาพักแรมอยู่กับน้ำเชย "เลานะ"
 ซึ่งคาดว่าน่าจะมีความสนิทสนมกับเจ้าแก้วนรวิรุ (เจ้าอุปราช) พอสมควร
 เพราะนามที่เจ้าอุปราชเอ่ยเรียกเลานะในฐานะผู้นำชุมชนคือ "เลานะหลวง"
 ท่านเลานะหลวงในฐานะผู้นำชุมชนคงได้นำท่านขุนเข้าเฝ้าถวายตัวรับใช้
 เจ้าแก้วนรวิรุในปีที่เดินทางมาถึงเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๔๘ ซึ่งเป็นเวลา

หนึ่งปีหลังจากแก้วนรรัฐได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอุปราช ดังนั้นท่านขุนน่าจะได้เดินทางเข้าสู่เชียงใหม่ราวๆปี พ.ศ. ๒๔๔๘ เมื่ออายุได้ ๓๒ ปีในรัชสมัยของเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงองค์ที่ ๘ ไม่น่าจะใช้สมัยเจ้าอินทนนท์ซึ่งภายหลังคือเจ้าอินทวิไชยยานนท์เจ้าหลวงองค์ที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๑๓-๒๔๔๐) พระบิดาของเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์และเจ้าแก้วนรรัฐดังที่ระบุในหนังสือมรดกศาสนาในเชียงใหม่ เพราะท่านขุน "จากคุณหมิงมาเมื่อป่าอายุได้ ๔ ขวบ" (นางซินหยินเกิด พ.ศ. ๒๔๔๔)

หลังจากท่านขุนใช้เส้นทางจากคุณหมิง เชียงรุ่ง เชียงตุง และเข้าสู่ทางอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จนมาพักกับน้ำเซยที่เชียงใหม่แล้วท่านคงยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะปักหลักอยู่ที่ใด หรือจะกลับเมืองจันดี ช่วงนี้ท่านจึงเดินทางซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าไปตามเมืองต่างๆ ในเส้นทางดังกล่าวซึ่งรวมถึงลำพูน ลำปาง ตาก และเมาะละหม่งในลักษณะพ่อค้าเร่

"... พ่อค้าเร่เหล่านี้ก่อนออกเดินทางได้นำผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นของตนเองมาขายในหมู่บ้านซึ่งเดินทางผ่าน แล้วซื้อผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านซึ่งเดินทางผ่านเพื่อนำไปขายยังหมู่บ้านอื่นๆอีก เมื่อถึงเมาะละหม่งก็ซื้อสินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานอุตสาหกรรมกลับไป

กองคาราวานซึ่งเดินทางผ่านสายนี้มีจีนฮ่อ เจี้ยว และคนไทยในภาคเหนือบ้าง จีนฮ่อใช้ม้าเป็นสัตว์พาหนะ เจี้ยวและไทยใช้วัวต่าง นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าชาติอื่นๆอีก เช่น พม่า แยกปากีสถาน และคนในบังคับของอังกฤษชาติอื่นๆ พ่อค้าเร่เหล่านี้บางครั้งได้เดินทางเข้าไปในลาวและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

การค้าสายนี้ แม้สอดจังหวัดตากนับว่าเป็นด้านการค้าที่สำคัญสำหรับเมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญคือ เชียงใหม่"

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๔๘ - ๒๔๕๐ นี้เองที่ท่านได้พบสาวงามบ้านไม้งามเมืองระแหงหรือตากชื่อนพ นามสกุล ทองมาศ ตามชื่อ

มารดาทอง (ชาวบ้านกอม่วง) และชื่อบิตามาต (ชาวบ้านท่าทุ่งหนองบัว จ.ลำพูน) เมื่อรู้สึกต้องตาต้องใจในอัธยาศัยใจคอทั้งดงามของสาวน้อยวัย ๑๗ ปีคนนี้ระยะหนึ่งแล้ว ท่านคงจะตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะปักหลักอยู่เมืองไทย จึงตัดสินใจสู่ขอนางสาวนพมาเป็นคู่ชีวิตด้วยตัวท่านเอง แม่ทองและพ่อมาตคงยังไม่แน่ใจว่าลูกสาวจะมีความสุขเป็นฝั่งเป็นฝาได้อย่างไร ในเมื่อท่านขุนยังคงตีมดรูและไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน อย่างไรก็ตาม แม่ทองและพ่อมาตคงจะพึงพอใจในความขยันขันแข็งมานะอดทนของท่าน ในระดับหนึ่งแล้ว จึงยกนางสาวนพให้แต่งงานกับท่านขุนราวๆ ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ (คำนวณจากปีเกิดของพ่อผู้เขียน พ.ศ. ๒๔๕๒) โดยที่ท่านขุนยังคงเป็นพ่อค้าเร่ และนางสาวนพยังคงทำหน้าที่อยู่กับบิดามารดาที่เมืองตาก จนได้ให้กำเนิดบุตรสาวคนแรกที่มีบุญน้อยเสียชีวิตเมื่ออายุได้ ๖ เดือน จนกระทั่งปีระกาวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ จึงได้ให้กำเนิดบุตรชาย คนโต (บิดาผู้เขียน) เด็กชายเจจ

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ นี้เอง ที่เจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงองค์ที่ ๔ ถึงแก่อสัญกรรม เจ้าอุปราชแก้วนครรัฐซึ่งเป็นที่คาดหมายของคนทั้งหลายทั้งปวงว่า จะเป็นเจ้าหลวงองค์ต่อไปยังไม่ได้รับการแต่งตั้ง แต่รั้งตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครอยู่ ท่านได้ให้ความสนธิสนมเมตตาท่านขุนมาโดยตลอด ถึงกับเรียกท่านขุนว่า "ตัวฮ้อ" (ท้าวฮ้อ) และ "พญาฮ้อ" ตามลำดับ และได้ประทานที่ดินให้เป็นที่ตั้งสร้างบ้าน โดยให้เลือกระหว่างบริเวณบ้านฮ้อปัจจุบัน หรือบริเวณสันป่าฮ้อย ช่วงนั้นท่านขุนเห็นว่าบริเวณสันป่าฮ้อยยังไม่มีผู้คนอาศัยมากนัก จึงเลือกบริเวณที่อยู่ระหว่างถนนช้างคลานและถนนเจริญประเทศที่ติดน้ำปิง (ปัจจุบันคือเจริญประเทศ ซอย ๑) หรืออาจจะใช้วิธีเลือกแล้วขอตามคำบอกเล่าของนางชีวเสียง ใจลานันท์ ปัจจุบันอายุ ๘๘ ปี เจ้าของร้าน "วิศาลบรรณาการ" ก็เป็นไปได้

"... ป้าเคยถามพญาจันทร์ (ผู้ดูแลที่นาของเจ้าแก้วนครรัฐ) และ

ทราบว่ามีมาก่อนหาก อยากได้ที่ดินก็เอาไม่ไปปักไว้และมาขอจากเจ้าแก้ว
นวรรฐ์ เจ้าแก้วนวรรฐ์ก็บอกว่า เอาไปเถอะ ก็ได้เป็นกรรมสิทธิ์แล้ว..."^๕

พญาจันคนนี้เองมีบ้านอยู่บริเวณบ้านบวกรกถนนเชียงใหม่
สันกำแพง บ้านหลังนี้ภายหลังเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์เป็นของ นางมลวิไลย์
ธีรสวัสดิ์ ธิดาคนโตของนางเจริญ ธีรสวัสดิ์ ต่อมาได้ขายต่อให้พลเอกจิตติ
นาวิเสถียร ซึ่งหลังจากถึงแก่นิจกรรมแล้ว กรรมสิทธิ์เป็นของภรรยาคือ
คุณหญิงจันทน์เพ็ญ นาวิเสถียร ธิดาของขุนขวงเสียงภาเกียรติ

"พญาจันรุทกัจฉี เป็นคนภาคกลาง ใ้หนวดยาวและมัดรวงขึ้น
ข้างบนเป็นที่โดดเด่น ทำงานที่คุ้มเจ้าแก้วนวรรฐ์ ทำหน้าที่ต้อนรับแขกที่มาหา
เจ้าแก้วฯ และจัดตารางเวลาให้เข้าพบเจ้าแก้วฯ สนทนสนมกับเจ้าแก้วฯ มาก
สามารถนั่งร่วมโต๊ะทานอาหารกับเจ้าแก้วฯ ได้ และมักเห็นอ่านหนังสือพิมพ์
ให้เจ้าแก้วฯ ฟังอยู่เสมอ บ้านเดิมของพญาจัน ต่อมาเป็นกรรมสิทธิ์ของ
พลเอกจิตติ นาวิเสถียร พญาจันมีลูกคนหรือสองคน แยกย้ายกันไป"^๖

ท่านขุนจึงถือโอกาสนั้นเริ่มก่อสร้างบ้านหลังใหญ่ที่คาดว่าท่านคงจะ
ออกแบบเองในที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๕ ไร่ที่รับประทานจากเจ้าแก้วนวรรฐ์
เมื่อการก่อสร้างบ้านใหม่เสร็จสิ้นลง ท่านได้แจ้งให้พ่อตาแม่ยายทราบว่า
บัดนี้ท่านได้สร้างบ้านเป็นหลักแหล่งที่เชียงใหม่แล้ว และจะขอย้าย
ครอบครัวคือภรรยาและบุตรชายคนโตมายังบ้านหลังนี้ ซึ่งคาดว่าน่าจะราวๆ
ปี ๒๔๕๓ (ปีที่รัชกาลที่ ๕ เสด็จสวรรคต) โดยจะเดินทางมาทางเรือเพราะ
มีเด็กและสัมภาระมากมาย วันที่ท่านขุนและครอบครัวจะออกเดินทาง
จากตาก ท่านก็ได้พิสูจน์ให้พ่อตาแม่ยายเห็นว่าท่านรักลูกสาวของท่าน
ทั้งสองจริง และเป็นคนที่มิใจเด็ดเดี่ยวอย่างยิ่ง โดยท่านกล่าวว่า
ท่านเป็นลูกคนเดียวยังตัดพ่อแม่ได้ นับประสาอะไรกับการตัดเหล่า
และนับจากวันนั้นท่านก็ได้เลิกดื่มสุรารอย่างเด็ดขาด

เมื่อมีบ้านเป็นหลักแหล่งประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๓ นั้นเอง ท่านได้

มอบหมายให้นายเลาหวนเดินทางไปรับภรรยาและบุตรสาว ๒ คนที่เมืองหยีซี ขณะนั้นบุตรสาวคนเล็กนางซินหยินอายุได้ ๘ ขวบ ส่วนบุตรสาวคนโต

“นางหยินหลงอายุได้ ๑๒ ปี แต่มีสถานภาพเป็นหม้ายและมีบุตรชาย ๑ คน เนื่องจากภรรยาจีนของท่านขุนจัดการให้ลูกสาวคนโตแต่งงานเมื่ออายุ ประมาณ ๑๑ ปี และหลังจากนั้นไม่นานสามีของนางหยินหลงได้เสียชีวิตลง”^๓

ทั้งหมดเดินทางมาเชียงใหม่ทางเรือ แวะระหว่างทางที่เชียงไต้ และ เข้ากรุงเทพฯผ่านทางเวียดนาม หลังจากนั้นจึงนั่งเรือจากกรุงเทพฯ มา เชียงใหม่ คาดว่าทั้ง ๓ ท่านพร้อมทั้งบุตรชายอายุประมาณ ๑ ขวบของ นางหยินหลงคงจะเข้าทำนกอาศัยที่บ้านหลังใหม่ “เฮือนหลวง” นี้ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ปัญหาก็เกิดขึ้นด้วยความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณีและความเป็นอยู่ของภรรยาจีนและไทย ท่านจึงได้ซื้อ ที่ดินแปลงหนึ่งที่เชียงรายและย้ายภรรยาจีนและลูกสาว ๒ คนไปอยู่ที่นั่น จนบุตรสาวคนโตนางหยินหลงแต่งงานใหม่กับนายมาตะจงและปักหลัก อยู่ที่เชียงราย โดยยังคงใช้แซ่เจิ้งตามความประสงค์ของท่านขุนและ ภายหลังเปลี่ยนเป็นเจนตระกูล ส่วนบุตรสาวคนที่สองนางซินหยิน ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นเจริญ ได้แต่งงานกับนายประสงค์ ธีรสวัสดิ์คนขุนนาน ที่อพยพมาอยู่สันกำแพง และได้ย้ายตามสามีมาอยู่ที่ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าหลากชนิดตามเมืองต่างๆแล้ว ท่านขุนยังได้ช่วยราชการโดยรับเป็นนายไปรษณีย์ ทำการรับส่งจดหมาย ข้าราชการตลอดจนถึงของในล้านนา ๘ จังหวัดโดยม้าต่างที่ท่านมีอยู่ พร้อมกันนั้นเมื่อมีการสร้างทางรถไฟสายเหนือมาจนถึงลำปางในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ และจากลำปางถึงเชียงใหม่จะต้องขุดเจาะอุโมงค์ลอดดอยขุนตาล ท่านขุนยังได้ช่วยราชการรับเหมาส่งวัสดุก่อสร้างและอาหารพร้อมทั้ง

สนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุก่อสร้างตามสมควร จนทางรถไฟจากลำปางถึง
เชียงใหม่เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ บทบาทของม้าต่างเพื่อการสื่อสาร
จึงยุติลงและรัฐได้ขอตำแหน่งนายไปรษณีย์คืน

ท่านขุนเข้าสู่เชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๔๘ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕ (ซ้าย) พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓ และเจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ พ.ศ. ๒๔๔๔-๒๔๕๒

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ (ซ้าย) พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๖๘
พระราชทานบรรดาศักดิ์ "ขุน" และเจ้าแก้วนวรัฐ (ขวา) พ.ศ. ๒๔๕๘-๒๔๘๒ ประทานที่ดิน
นามสกุล และดาบเงินแก่ท่านขุน

เชิงอรรถ บทที่ ๑

๑ คุณปรีวัฒน์ จันทร เขียนและออกเสียงว่า "เจ้จงหลิน" แปลว่า "ภูเขาป่าไม้"

๒ คุณปรีวัฒน์ จันทร เขียนและออกเสียงว่า "อวีซี" มีความหมายว่า "ลำธารหยก" ระบุตำแหน่งในแผนที่มณฑลยูนนานว่าอยู่ห่างจากตำบลคุณหยางลงไปทางใต้ไม่กี่กิโล

๓ ชูสิทธิ์ ชูชาติ, พ่อค้าวัวต่าง (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๓.

๔ คณะทำงานฝ่ายรวบรวมประวัติและพัฒนาการของศาสนาในเชียงใหม่, มรดกศาสนาในเชียงใหม่ ภาค ๑ (เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔๘.

๕ สัมภาษณ์นางชินหยิน (เจริญ) วีรสวัสดิ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ขณะอายุ ๙๐ ปี ที่บ้านบวกรอก ถนนเชียงใหม่-สันกำแพง

๖ ชูสิทธิ์ ชูชาติ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๓.

๗ พ.ต.ต.อนุ เนินหาด, "บ้านตีนข้าวเก่า," ชะป๊ะเรื่องตะวา, พลเมืองเหนือ, ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ - ๙ มกราคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๙.

๘ พ.ต.ท. อนุ เนินหาด, "เจ้ากุลวงศ์ ณ เชียงใหม่," ชะป๊ะเรื่องตะวา, พลเมืองเหนือ, ๒๗ มิถุนายน - ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๘-๓๙.

๙ คำบอกเล่าจากนางฝอยทอง วีรสวัสดิ์ ธรรมจินดา วันที่ ๓ และ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

ท่านเช่น นววงนพและบุตรีชิตา ๑๐ คน ทายาทผู้สืบสกุล "วงสลิบลีย์เกียรติ"

บุตรชิตา ๑๐ คน (ขวา)
ในวันมาฆบูชาที่เบญจกมลศตม ๑๐๘๖

(ซ้าย) นายเจอ วงศ์ลือเกียรติ ในวัยหนุ่ม บุตรชายคนโตของท่านขุนที่ถูกส่งไปเรียนต่อที่คุนหมิงหลังจากจบชั้นมัธยมที่โรงเรียนปรีณัฏร์รอยแยลฯ ตามที่ญาติเมืองจีนเรียกร้อง นายเจอได้สมรสกับนางพิมพ์พา (ขวา) ที่คุนหมิง และได้พานางพิมพ์พากลับมาเมืองไทย ปีพ.ศ. ๒๔๗๖

นายสุขุมและนางสิวลี วงศ์ลือเกียรติ พร้อมบุตรธิดา ๓ คน บริเวณ "เติน" หน้าห้องนอนที่ติดกับห้องนายเจอและนางพิมพ์พา วงศ์ลือเกียรติ

ธิดาทั้ง ๕ ของ ท่านขุน (แถวหน้าจากซ้าย) นางวีร์จรรย์ จันทน์ยิ่งยง นางพวงเพชร และนางเต็มดวง วงศ์ลือเกียรติ (แถวหลังจากซ้าย) คุณหญิงจันทร์เพ็ญ นาวีเสถียร และนางสมบุรณ์ วงศ์ลือเกียรติ

รถยนต์ของนายถีนและนางเต็มดวง
เด็กชายในภาพคือ นายจักรกฤษณ์บุตรนายสุชุม

นายชาญ (ซ้าย) และ
นายสุชุม (ขวา) ขณะทำป่าไม้
ที่แม่สะเรียง ภาพนี้ถ่ายในเขต
ประเทศพม่า

งานสมรสระหว่างน.ส.พวงเพชร วงศ์ถือเกียรติ และนายประสาร (มายี่ช่าง) ที่ "เอือน
หลวง" พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยมีขุนขวงเลียงภูเกียรติและนางนพเป็นประธาน ยืนข้างหลัง เจ้าสาว
คือนางพิมพามารดาของผู้เขียน (ซึ่งตอนนั้นยังไม่เกิด) นั่งแถวหน้าสุดจากซ้ายคือ นายทวยเทพ
นายทิมมพรและนางจินตนาที่ซ้ายและที่สาวของผู้เขียน ยืนแถวหลังขวาสุดคือนางจำเรียงหรือ
มาเรียม นาวารวงศ์ผู้เป็นหลานทวดของพญานาวา

การขบรมเลียงดู และให้การศึกษาบุตรธิดา

๒

ในบ้านหลังใหม่ “เฮือนหลวง” นี้ ท่านขุนและนางนพได้ให้การเลี้ยงดูบุตรชายคนโตจากเมืองตากเป็นอย่างดี อีกทั้งได้ให้กำเนิดบุตรธิดาอีก ๙ คน รวมเป็น ๑๐ คน ดังนั้นเมื่อจำนวนบุตรธิดามากขึ้นประกอบกับอายุไล่เลี่ยกัน ภาระการเลี้ยงดูจึงเป็นของพี่เลี้ยงที่ว่าจ้างมาหรือที่มาขออาศัยอยู่ด้วย ชนิดประกบกันตัวต่อตัว เช่น แม่สุขเลี้ยงเต็มดวง แม่คำแม่เคยเลี้ยงวีรัตน์ แม่จ้อยเลี้ยงจันทร์เพ็ญ แม่เขียว แม่ทาเลี้ยงสมบุรณ์และพวงเพชร เป็นต้น นับว่าการออกแบบสร้าง “เฮือนหลวง” เป็นไปอย่างชาญฉลาดและรอบคอบ กล่าวคือจะมีห้องใหญ่น้อยรายล้อมชานบ้านที่มีลักษณะเป็นวงสี่เหลี่ยมอยู่ประมาณ ๑๒ ห้อง เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของบุตรธิดาและบริวาร และเมื่อบุตรธิดาถึงวัยที่ต้องเข้ารับการศึกษาท่านก็ได้สนับสนุนอย่างเต็มที่ตามกำลังและความสามารถตั้งรายละเอียดบุตรธิดาตามลำดับดังนี้

๑. นายเจอ วงศ์ลือเกียรติ (พ.ศ. ๒๔๕๒ - ๒๕๑๑) เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ปรีะกา ที่จังหวัดตากในช่วงที่ท่านขุนยังเป็นพ่อค้าเร่เดินทางไปมาค้าขายในจังหวัดภาคเหนือและยังไม่มีบ้านเป็นหลักแหล่งคงอาศัยบ้านภรรยาที่จังหวัดตากเป็นที่พักพิงและมีพ่อตาแม่ยายช่วยดูแล

ภรรยาและบุตรชายให้ เมื่อสร้างบ้านที่เชียงใหม่แล้วจึงได้ย้ายครอบครัวมาราวๆ พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๕๔ เนื่องจากช่วงนี้เป็นช่วงสร้างครอบครัว ท่านขุนจึงต้องขยันขันแข็งมากขึ้นเพื่อสร้างฐานะ ท่านจึงยังต้องใช้คาราวานม้าต่างค้าขายอยู่ตลอด เวลาที่จะได้อยู่บ้านจริงๆ จึงมีน้อย คงมอบให้นางพำทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตรชายคนโตเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการเลี้ยงดูบุตรชายคนแรกของครอบครัวตามธรรมเนียมไทยและจีนจึงเป็นไปแบบตามใจชนิดใครแต่ต้องไม่ได้ (ผู้เขียนจำได้ว่านายเลาลีลามีนางเคยเรียกพ่อว่า "เลาไทย" อย่างสนิทสนม เพิ่งมาทราบเมื่อเร็วๆ นี้ จากคุณภรณ์ ชัยศิริที่ให้ความหมายภาษาไทยว่า "คุณชาย")

นายเจอได้เข้ารับการการศึกษาที่โรงเรียนปรินส์รอแอลวิทยาลัย (โรงเรียนเด็กชายบ้านวังสิงห์คำเดิม ภายหลังย้ายไปฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงและได้รับพระราชทานนามจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ถิ่นเกล้ารัชกาลที่ ๖ ในขณะนั้น) จนจบชั้นสูงสุดในสมัยนั้น หลังจากนั้นท่านขุนได้จัดการส่งไปเรียนต่อที่คุณหมิงบ้านเกิดของท่าน ตามคำขอร้องของญาติทางคุณหมิงเนื่องจากเป็นบุตรชายคนโตและคนแรกที่จะสืบสกุล "เจ็ง" (ไม่มีข้อมูลว่าเป็นผู้ใด และประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๐ - ๒๔๗๖ นั้น บิดามารดาของท่านขุนยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ นายเจอไปพำนักอยู่กับใคร) แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาเป็นชั้นเป็นอัน ในช่วง ๔ - ๕ ปีที่อยู่ที่คุณหมิงนี้ นายเจอได้หลงรักสาวสวยคนหนึ่งมีอาชีพเป็นนักบิน แต่เมื่อทราบว่าเธอมีคนรักอยู่ก่อนแล้วจึงเปลี่ยนใจมาขบถน้องสาวซึ่งเพิ่งจบจากโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดเชียงใหม่หลังซิง (ภายหลังคือนางพิมพามารดาของผู้เขียน)

ปฏิภิกิริยาของครอบครัวต่อเหตุการณ์นี้เป็นเช่นไรไม่สามารถหาข้อมูลได้เช่นกัน เข้าใจว่าท่านขุนคงได้จัดผู้แทนไปสูขอและแต่งงานที่คุณหมิงเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖ ต่อมาจึงเดินทางกลับประเทศไทย

พร้อมภรรยาทางเรือ แวะกรุงเทพฯ และเดินทางโดยรถไฟกลับเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ (นายเจ้อปรากฏในภาพถ่ายเมื่อ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ ในโอกาสที่ท่านชุนอายุครบรอบ ๖๐ ปี และนายทวยเทพบุตรชายคนแรก ของนายเจ้อเกิดปี พ.ศ. ๒๔๗๗) นายเจ้อและ นางพิมพ์ได้อาศัยอยู่ใน "เฮือนหลวง" จนหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงได้ย้ายออกมาอยู่ "เฮือนแป" ไม่และเสียชีวิตที่นั่นเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๑ อายุได้ ๕๙ ปี มีบุตรธิดา ๔ คน

๒. นายสุขุม วงศ์ลือเกียรติ (พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๑๕) เกิดเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ที่บ้านหลังใหม่ "เฮือนหลวง" จังหวัดเชียงใหม่ คาดว่าน่าจะได้รับการศึกษาที่โรงเรียนปรินส์รอยแอล เช่นเดียวกับพี่ชายซึ่ง อายุไม่ห่างกันมากนัก หลังจากนั้นท่านชุนได้ส่งไปเรียนที่พม่า (น่าจะเป็น โรงเรียนป่าไม้แถวเกาะละแหม่ง) เพื่อเตรียมตัวทำอาชีพป่าไม้ นายสุขุม สมรสกับ น.ส.สิวลี พงษ์พฤษภทลบุตรสาวของนายเล่ายี่คนยูนนานที่เข้ามา ตั้งรกรากบริเวณสันป่าช้อย และนางชุน บุตรสาวนายดุลและนางเขียว ภายหลังนายสุขุมได้รับช่วงทำป่าไม้จากท่านชุนที่บ้านแม่สะเกิบ (แม่สะกิด) อำเภอแม่สะเรียง ประมาณหลังปี พ.ศ. ๒๔๖๔ จึงต้องเดินทางไปมา ระหว่งแม่สะเรียงกับพม่าและเชียงใหม่ นายสุขุมเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ มีบุตรธิดา ๓ คน

๓. นางเต็มดวง วงศ์ลือเกียรติ (พ.ศ. ๒๔๕๖ - ๒๕๓๒) เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ที่บ้าน "เฮือนหลวง" จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงนี้ฐานะของครอบครัวเริ่มมั่นคงถึงขั้นดี มีบิรवारเข้ามาอาศัยร่วมโพธิ์ร่มไทรของ ท่านชุนมากขึ้น แม่สุขจึงได้รับมอบหมายหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยเลี้ยงดู นางเต็มดวง เมื่อถึงวัยที่จะต้องเข้าโรงเรียน นางเต็มดวงได้เข้าเรียนที่โรงเรียน ดาราวิทยาลัย หลังจากนั้นได้เข้าเรียนที่โรงเรียนการเรือนเนื่องจากเป็น บุตรสาวคนโตที่ท่านชุนอยากให้เรียนรู้เรื่องการบ้านการเรือนเพื่อช่วย

ดูแลน้องๆ และกิจการภายในบ้านต่อไป นางเต็มดวงสมรสกับนายถึงจ้อ (นายถิ่น) พ่อค้าชาวยุหนานรุ่นหลังๆ ที่เดินทางเข้ามาสร้างฐานะในเชียงใหม่ นายถิ่นค้าขายเขากวางและกระดูกเสื่อที่เป็นที่นิยมมากในขณะนั้น และได้พิสูจน์ให้ท่านขุนเห็นว่าเขาร้างฐานะเป็นปึกแผ่นได้อย่างรวดเร็ว จนสามารถซื้อบ้านพร้อมที่ดินเกือบ ๑ ไร่ (บริเวณสุดซอยด้านตะวันออก เยื้องจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ถนนเจริญประเทศปัจจุบัน) จาก พระพิจิตรโอสถ แพทย์ประจำตัวของท่านขุน (บิดาของนายวรการบัญชา) และต่อมาได้ซื้อรถเก๋งส่วนตัวดังปรากฏในภาพ ซึ่งน้อยคนนักที่จะมีในสมัยนั้น นายถิ่นยอมเปลี่ยนมาใช้นามสกุล "วงศ์ลือเกียรติ" ของท่านขุน เพื่อความเป็นพลเมืองไทย นางเต็มดวงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๒ มีบุตรชาย ๑ คน

๔. นายชาญ วงศ์ลือเกียรติ (พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๕๓๐) เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ไม่เป็นที่แน่ชัดว่านายชาญได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่ใด หลังจากเรียนในเชียงใหม่แล้ว คาดว่าได้ไปเรียนที่พม่า เช่นเดียวกับนายสุขุม เพราะภายหลังกายนายสุขุมและนายชาญร่วมกันรับช่วงทำป่าไม้ที่บ้านแม่สะเก็บจากท่านขุน จนเมื่อมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ จึงได้กลับมาเป็นพ่อค้าขายข้าวที่เชียงใหม่ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นได้เข้าทำงานที่แผนกสถิติโรงงานยาสูบ ต่อมาภายหลังได้ย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง และแต่งงานกับ น.ส. ขวดีวรรณ วงศ์เกษม ชาวนครราชสีมาที่มาทำงานในกรุงเทพฯ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม สุดท้ายได้ย้ายครอบครัวกลับมาอยู่เชียงใหม่ นายชาญเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ มีบุตรธิดา ๓ คน

๕. นางวิรัชฉริ จันทน์ยิ่งยง (พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๕๑๕) นามเดิมว่า วิรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๒ มีพี่เลี้ยงชื่อ แม่คำ (ผู้เขียนเรียกหม่อมคำ) และนางเคย ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจาก

โรงเรียนดาราวิทยาลัย ต่อมาได้เข้าเรียนที่โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยม ๖ ในขณะนั้น แล้วได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนสายปัญญา กรุงเทพฯ จนจบชั้นเตรียมอุดมศึกษา ต่อจากนั้นได้เดินทางไปศึกษาวิชาทันตแพทย์ในมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ประเทศฟิลิปปินส์ และได้พบและชอบพอรักใคร่กับ ร.อ.ทวิ จันทนียังยง ตั้งแต่บัดนั้น เมื่อสถานการณ์ของโลกคับขันยิ่งขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ทางบ้านเป็นห่วงจึงต้องเดินทางกลับมาและไม่มีโอกาสกลับไปศึกษาต่ออีก จึงได้เข้าทำงานเป็นครูในโรงเรียนดาราวิทยาลัยเป็นเวลาประมาณ ๒ ปี หลังจากนั้นได้สมรสกับ ร.อ.ทวิ จันทนียังยง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ และได้ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ

"คุณวีรัจจรี จันทนียังยง เป็นบุตรของคุณป้ามานพ วงศ์ลือเกียรติ ซึ่งเป็นคนจังหวัดตาก อำเภอเดียวกับคุณแม่ของข้าพเจ้า ครอบครัวของท่านทั้งสองมีความรักใคร่กันมากอย่างญาติสนิท ต่อมาคุณป้ามานพได้แต่งงานกับขุนขวงเสียดลือเกียรติ ซึ่งมีบ้านอยู่ที่บ้านฮ่อ อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีบุตรธิดาด้วยกันหลายคน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ข้าพเจ้าได้ไปรับราชการอยู่ที่ กองพันที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๘ จังหวัดเชียงใหม่ คุณแม่ได้ขึ้นไปเยี่ยมข้าพเจ้า และพักอยู่ด้วยเป็นเวลาหลายเดือน ได้พาข้าพเจ้าไปที่บ้านคุณป้ามานพ ต่อจากนั้นข้าพเจ้าก็ได้ไปเยี่ยมเยียนที่บ้านนี้เสมอๆ ในขณะนั้นคุณวีรัจจรียังเป็นเด็กนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนสตรีเรยีนาเชลีวิทยาลัย เมื่อข้าพเจ้าได้สมรสกับนางสาวจงกล กระบวนยุทธธิดาของผู้บังคับกองพันที่จังหวัดเชียงใหม่แล้ว ได้ไปเยี่ยมที่บ้านคุณป้ามานพหลายครั้ง ภริยาข้าพเจ้าจึงได้รู้จักกับบุตรธิดาของคุณป้ามานพทุกคน ครั้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ข้าพเจ้าได้ย้ายมาเรียนโรงเรียนแผนที่ที่กรุงเทพฯ จนสำเร็จและประจำอยู่กรมแผนที่ทหาร จนถึงตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ แล้วย้ายมาเป็นครูวิชาแผนที่ทหาร ที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก และ ร.ท. ทวิ จันทนียังยง ซึ่งเป็นนายทหารหลังข้าพเจ้า ๒ รุ่นก็เป็น

ครูวิชาทหารอยู่ด้วย ต่อมาคุณทวีซึ่งได้เลื่อนยศเป็น ร.อ. แล้วได้ไปศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับคุณวีรัจจรีได้มาศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ จนสำเร็จชั้นมัธยมบริบูรณ์ และไปศึกษาที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้พบกับ ร.อ. ทวี จันทน์ยิ่งยง ในประเทศนั้นและมีความชอบพอรักใคร่กันตั้งแต่บัดนั้นมา เมื่อกลับจากฟิลิปปินส์แล้ว คุณวีรัจจรีก็ไปอยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนคุณทวีคงรับราชการอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ข้าพเจ้าได้ไปปฏิบัติราชการสงครามทางจังหวัดเชียงรายและรัฐฉาน คุณพ่อคุณแม่และน้องๆ ข้าพเจ้าได้ย้ายที่อยู่จากจังหวัดตากไปอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้พบปะเยี่ยมเยียนกับครอบครัวของคุณป้ามาจนพออยู่เป็นนิจ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ คุณวีรัจจรี กับคุณจันทร์เพ็ญน้องสาว (คือ คุณหญิงจันทร์เพ็ญ นาวิเสถียร เต๋ยวน์) ได้มาพักอยู่ที่บ้านบิดามารดาของภริยาข้าพเจ้า หน้าวัดเทวราชกุญชร คุณทวีและคุณวีรัจจรี ก็มีโอกาสมานหาสูกันเสมอๆ จนถึงขั้นที่ตกลงจะทำการสมรสกัน ข้าพเจ้าก็พอใจเพราะฝ่ายชายเป็นเพื่อนนายทหารที่เคยร่วมราชการกันมา ฝ่ายหญิงก็เป็นเสมือนญาติอันสนิท มารดาภริยาและภริยาของข้าพเจ้าจึงเป็นผู้ใหญ่ฝ่ายชาย ขึ้นไปเชียงใหม่ ทำพิธีขอมันและร่วมจัดพิธีสมรส ระหว่าง คุณทวี และ คุณวีรัจจรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วพากันมาอยู่ที่บ้านคุณอาร์ของคุณทวีที่ตลาดพลู ธนบุรี ด้วยความสุข มีธิดาและบุตรด้วยกัน ๓ คน ซึ่งเวลานี้ได้เป็นสาวเป็นหนุ่มหมดแล้ว แต่คุณวีรัจจรีมีโรคประจำตัวอย่างหนึ่ง คือ โรคหืด เป็นมานานแล้ว ได้พยายามรักษาพยาบาลมาหลายแห่งก็ไม่หาย ครั้งหลังสุดได้ไปถือศีล และพักรักษาตัวอยู่ที่สำนักสงฆ์ อ่าเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เพราะมีผู้บอกว่าเจ้าสำนักสงฆ์ นั้นมีความสามารถในการรักษาโรคต่างๆ มากขึ้นแรกก็รู้สึกสบายดีขึ้น แต่ต่อมาเมื่อ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ คุณทวีได้มาหาข้าพเจ้าและภริยาที่บ้าน ซอยระนอง ๒ บอกข้าพเจ้าว่า

คุณวีระจรรย์ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วด้วยโรคหัวใจวาย ข้าพเจ้าและภริยา
รู้สึกตกใจและเสียใจด้วยเป็นอย่างมาก เมื่อได้รับศพมานำเพ็ญกุศล
ที่วัดโสมนัสวิหาร ก็ได้หาโอกาสไปร่วมการกุศลด้วย บัดนี้คุณทวีและบุตรธิดา
จะได้ทำมาปนกิจศพ คุณวีระจรรย์ ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕
ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจิตอธิษฐานให้บุญกุศลที่สามี บุตรธิดา และญาติมิตร
ทั้งหลายได้บำเพ็ญให้ จงเป็นพลวปัจจัยส่งให้ดวงวิญญาณของคุณวีระจรรย์
จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

จอมพล

(ถนอม กิตติขจร)"

นางวีระจรรย์เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่ออายุได้
๕๓ ปี มีบุตรธิดา ๓ คน

๖. นายสุรินทร์ วงศ์ลือเกียรติ เกิดเมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ.
๒๔๖๕ ปัจจุบันอายุ ๘๓ ปี ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตวัยเด็กและ
ประวัติการศึกษาได้เนื่องจากชราภาพและมีปัญหาด้านสุขภาพ นายสุรินทร์
สมรสกับน.ส. วิลดา ปรากฏสุวรรณ อยู่บ้านท่าแพ และเข้าทำงานที่โรงงาน
ยาสูบ จังหวัดเชียงใหม่จนเกษียณอายุราชการ ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่บ้าน
ถนนท่าแพ มีบุตรธิดา ๓ คน

๗. คุณหญิงจันทร์เพ็ญ นาวิเสถียร เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน
พ.ศ. ๒๔๖๖ ปัจจุบันอายุ ๘๒ ปี มีพี่เลี้ยงชื่อแม่จ้อย เข้ารับการศึกษา
ที่โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย สมรสกับ พลเอกจิตติ นาวิเสถียรในช่วงที่มา
ประจำการอยู่ที่ลำปาง ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยการแนะนำของ
จอมพลถนอม กิตติขจร

"พลเอก จิตติ นาวิเสถียร ได้เข้าเป็นนักเรียนนายร้อย เมื่อ พ.ศ.
๒๔๗๒ อยู่ชั้น ๓ ขณะที่ผมอยู่ชั้น ๖ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน

นายร้อยทหารบกในขณะนั้น จึงออกมารับราชการเป็นนายทหารภายหลังผม ๓ รุ่น รู้จักกันแต่ตัวไม่ค่อยวิสาสะกัน จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ ผมได้ย้ายมาอยู่กรมยุทธศึกษาทหารบก (โรงเรียนนายร้อย จปร. ปัจจุบัน) พบพลเอกจิตติฯ (ยศร้อยโท) ประจำอยู่ที่โรงเรียนเทคนิคทหารบกแล้ว และใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ก็เป็นรองผู้บังคับกองร้อยที่ ๑ โรงเรียนนายร้อยทหารบก (ยศร้อยเอก) ระหว่างนั้นผมเป็นครูแผนที่ทหาร ได้มีโอกาสไปอบรมเรื่องภูมิศาสตร์ทหาร แก่นายทหารชั้นผู้บังคับหมวด ผู้บังคับกองร้อยของโรงเรียนทั้งสองนั้นด้วย จึงได้รู้จักใกล้ชิดสนิทสนมกัน ครั้น พ.ศ. ๒๔๘๒ พลเอกจิตติฯ ก็ย้ายจากกันไปอีก มาร่วมราชการอีกครั้งหนึ่งเมื่อสงครามมหาเอเซียบูรพา ธันวาคม ๒๔๘๔ ผมได้รับคำสั่งให้ไปราชการสนามเป็นผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ (ปืนกลหนัก) กองพันทหารราบที่ ๓๔ กรมทหารราบที่ ๑๓ ซึ่งพลเอกจิตติฯ ยังมียศเป็นพันตรี เป็นเสนาธิการกรม จึงได้มีโอกาสพบปะใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอๆ หลังจากที่กรมนี้ได้เคลื่อนที่ไปทำการรบในรัฐฉานครั้งแรกมาแล้ว กองพันทหารราบที่ ๓๔ ได้กลับมากักที่แม่ลาว กองบังคับการกรมทหารราบที่ ๑๓ พักที่อำเภอพาน ซึ่งอยู่ไม่ห่างกัน จึงไปมาหาสู่กันเสมอ และเมื่อได้รับอนุญาตให้มาพักผ่อนเยี่ยมบ้านก็ได้มาพร้อมกันก่อนจะลงมากรุงเทพฯ ผมได้ไปเยี่ยมคุณพ่อคุณแม่ซึ่งได้ไปอยู่ที่เชียงใหม่ก่อน พลเอกจิตติฯ (ยศพันตรี) ได้ขึ้นไปเที่ยวด้วย ผมมีญาติอยู่ที่บ้านฮ่อในอำเภอเมืองเชียงใหม่ คือ คุณป้ามานพ ภรรยาขุนหลวงเสียงถือเกียรติ คหบดีผู้หนึ่งซึ่งมีบุตรธิดาหลายคน ท่านรักใคร่ผมมากตั้งแต่ผมเป็นผู้บังคับหมวดดออยู่กองพันที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๘ ที่เชียงใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๗๓ ผมได้ชวนพลเอกจิตติฯ ไปเที่ยวบ้านนั้นด้วย เลยเกิดไปชอบธิดาของคุณลุงคุณป้าคนหนึ่งซึ่งชื่อจันทร์เพ็ญ ได้มีการติดต่อกันตั้งแต่นั้นมา จนตกลงปลงใจทำการมงคลสมรสกันที่เชียงใหม่ เมื่อ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๘๖ โดยมีคุณแม่ของ

ภริยาและภริยาของผมไปร่วมเป็นผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวด้วย ส่วนตัวผมมิได้ไปเพราะตอนนั้นผมได้กลับมาสอนแผนที่ทหารตามเดิมแล้ว และต้องไปตรวจภูมิประเทศที่จะอพยพกรมยุทธศึกษาทหารบก (โรงเรียนนายร้อย จปร. ปัจจุบัน) ไปอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์^{๕๘}

เมื่อสมรสแล้ว คุณหญิงจันทร์เพ็ญได้ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ จนปัจจุบัน มีบุตรธิดา ๔ คน

๘. นายอโณทัย วงศ์ลือเกียรติ (พ.ศ. ๒๔๖๗ - ๒๕๒๙) เกิดเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๗ ไม่มีข้อมูลชีวิตวัยเด็กและประวัติการศึกษา ภายหลังได้ย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ และสมรสกับ น.ส. สุนันทา เคยมีกิจการโรงงานน้ำตาลที่เชียงใหม่ มีบุตรธิดา 3 คน

๙. นางสมบุญรัตน์ วงศ์ลือเกียรติ เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ปัจจุบันอายุ ๗๙ ปี มีพี่เลี้ยงชื่อแม่เขียวและแม่ทา เข้ารับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนช่องฟ้า ภายหลังย้ายไปเรียนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ และอีกหลายโรงเรียนตามสถานการณ์บ้านเมืองขณะนั้น นางสมบุญรัตน์สมรสกับนายมาเสภาพหรือนายเหลียง พ่อค้าชาวยูนนานที่อพยพเข้ามาเชียงใหม่รุ่นหลังๆ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔ นายเหลียงได้แสดงให้ท่านขุนเห็นถึงความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ จนนายเหลียงสามารถขอแบ่งซื้อที่ดิน "เฮือนหลวง" ด้านทิศตะวันออกเพื่อปลูกบ้านสร้างครอบครัวกับนางสมบุญรัตน์ โดยนายเหลียงเต็มใจที่จะใช้นามสกุล "วงศ์ลือเกียรติ" ของท่านขุน มีบุตร ๕ คน

๑๐. นางพวงเพ็ชร วงศ์ลือเกียรติ เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ปัจจุบันอายุ ๗๗ ปี มีพี่เลี้ยงชื่อแม่เขียวและแม่ทาที่เลี้ยงนางสมบุญรัตน์ด้วย เข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัยและโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพจนจบชั้นมัธยม ๖ ในขณะนั้น สมรสกับนายมาเย่ซางหรือ นายประสารพ่อค้าชาวยูนนานรุ่นหลังๆ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ นายประสารเป็น

บุตรเขยคนเดียวที่อาศัยอยู่ "เฮือนหลวง" กับภรรยาที่เป็นลูกคนสุดท้าย ต่อมาภายหลังนายประสารได้เบนเข็มไปในการทำงานบำรุงศาสนา โดยการช่วยสอนเด็กๆ ในโรงเรียนสอนศาสนาภายในสุเหร่าบ้านฮ่อจนได้เป็นอิหม่ามในที่สุด และได้ติดตามไปดูแลท่านขุนในการไปแสวงบุญในพิธีฮัจญ์ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และในวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ก่อนเดินทางกลับประเทศไทย ๑ วัน ท่านขุนได้ถึงแก่กรรมที่นครเมกกะนั้นเอง นายประสารจึงได้เป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธีฝังศพท่านขุนอย่างสมเกียรติ เมื่อเดินทางถึงเชียงใหม่แล้วนายประสารได้เป็นผู้นำในการสวดอุทิศส่วนกุศลให้ท่านขุนที่ "เฮือนหลวง" จนครบ ๑๐๐ วัน นางพวงเพชรได้เข้าทำงานที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาศรีนครพิงค์จังหวัดเชียงใหม่จนอายุการทำงาน ปัจจุบันยังคงพำนักอยู่ที่ "เฮือนหลวง" มีบุตรธิดา ๓ คน

นับว่าท่านขุนได้วางแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาได้อย่างรอบคอบและค่อนข้างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่าท่านขุนได้สนับสนุนให้บุตรสาวคนโตนางเต็มดวง คนรองสุดท้องนางสมบุญ และคนสุดท้ายนางพวงเพชรให้ได้ "ออกเฮือน" สรรสกับพ่อค้าชาวยุโรปมุสลิมที่มีความขยันขันแข็งและวิริยะอุตสาหะเช่นเดียวกับท่าน พร้อมทั้งยังเป็นผู้ที่สามารถสืบทอดศาสนาในสุเหร่าที่ท่านเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการสร้างอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นบุตรเขยทั้ง ๓ ยังเต็มใจเปลี่ยนมาใช้ชื่อไทยและนามสกุล "วงศ์ลือเกียรติ" ของท่านขุนเพื่อสืบทอดความภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทยไปถึงชั้นหลานด้วย ส่วนนางวิรัชฉวีและคุณหญิงจันทร์เพ็ญนั้น ท่านขุนก็ได้บังคับเพราะท่านถือคติ "ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ ปลูกอยู่ตามใจผู้นอน" เมื่อผูกใจดมครรักใคร่กับคนไทยจากกรุงเทพฯ ที่นับถือศาสนาพุทธ ท่านขุนก็ไม่ได้กีดกัน กลับอนุญาตให้มีการสู้อและสมรสตั้งใจสมัคร เพราะท่านเชื่อว่าตำแหน่งหน้าที่การงานในราชการทหารและพลเรือนของเพื่อนรุ่นน้องทั้ง ๒ ของจอมพลถนอม กิตติขจรจะเป็นหลักประกันความสุขความเจริญให้กับ

บุตรสาวของท่านได้ เมื่อสมรสแล้วทั้ง ๒ ท่านได้ย้ายตามสามีไปอยู่กรุงเทพฯ และได้หันมาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจนเป็นพุทธมามกะที่มีจิตศรัทธามั่นในพระพุทธศาสนา

เมื่อหันมาพิจารณาสะใภ้ทั้ง ๕ คน จะเห็นว่ามีเพียงสะใภ้คนโตที่เป็นชาวยุณนานโดยกำเนิดที่บุตรชายเลือกเอง สะใภ้คนที่ ๒ มีเลือดยุณนานครึ่งหนึ่ง อีก ๓ คนเป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธจากกรุงเทพฯ ๑ นครราชสีมา ๑ และเชียงใหม่ ๑ และเมื่อมาถึงชั้นหลานก็จะมีหลานสาวคนแรกคือนางจินตนาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่สมรสกับลูกครึ่งยุณนานและไทใหญ่โดยความเห็นชอบของท่านขุน หลังจากนั้นหลานชายและหลานสะใภ้ของท่านก็ไม่มีสายเลือดยุณนานอีกเลย

งานสมรสระหว่าง น.ส.จินตนา วงศ์เสียดวงเกียรติ และนายเจอไฮ้ แซ่นะ (แถวหลังขวา ผูกเนคไท) โดยมีท่านขุน (แถวหน้ากลาง) เป็นประธาน นายทวยเทพ (แถวหลังซ้าย) ในเครื่องแบบนักเรียนโรงเรียนบรินส์รอแยลซ์ เลื้อปีกอกซ้ายว่า ป.ร. นางพิมพ์พา (แถวนั่งซ้าย) นายเจอ วงศ์เสียดวงเกียรติ (แถวนั่งขวา) และเด็กหญิงอุ้มตุ๊กตา คือ ผู้เขียนขณะอายุได้ ๓ ขวบ

เชิงอรรถ บทที่ ๒

๑ จอมพลถนอม กิตติขจร, ระลึกถึงวีรัจฉรี, คำไว้อาลัยในหนังสือ งานฌาปนกิจศพ ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๕, หน้า จ-ข.

๒ จอมพลถนอม กิตติขจร, "คำไว้อาลัยแด่ พลเอกจิตติ นาวิเสถียร," อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกจิตติ นาวิเสถียร, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๕, หน้า ๕๘.

พิธีสวดบำเพ็ญกุศลให้ท่านขุนที่ "เฮือนหลวง" เป็นเวลา ๑๐๐ วัน โดยการนำของนาย ประสาร ผู้เป็นบุตรชาย (แถวหน้าใส่หมวกสีดำ)

นางชวงเลียงภาเกียรติหรือนางนพ ทองมาศ วงศ์ลือเกียรติ สว
งามบ้านไม้งาม เมืองระแหง (ตาก) ภรรยาผู้ชีวิตของท่านขุน

นางนพในวัยชรา

คุ้มเจ้าแก้ววนรัฐที่ท่านขุนและนางนพมักเข้าเฝ้าถวายของหลังการเดินทางค้าขายของท่านขุนแต่ละครั้ง ปัจจุบันคือตลาดนครรัฐ ริมฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันตก ที่ตั้งคุ้มคือบริเวณอาคารร้านทองไอ้วจินเฮงปัจจุบัน

ขบวนศพของนางนพ เคลื่อนจาก "เฮือนหลวง" ไปยังสุสานอิสลามข้างคลาน เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๒

มีคนถือขันดอกไม้้นำขบวนศพบนถนนข้างคลาน

ปัจจุบันการเคลื่อนขบวนศพจากมัสยิดบ้านฮ่อไปสู่สุสานข้างคลานยังคงใช้เส้นทางถนนข้างคลานเหมือนเดิม จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ก็คือสภาพถนน การจราจรและลักษณะอาคารบ้านเรือน

๑๐๐ ปี สารราวนม้าท่าทุ่งเชียงไหม

ขบวนศพของนางนพเคลื่อนมาถึงหน้าวัดศรีดอนไชย ถนนช้างคลาน เด็กชายชาวสุตคือ นายจักรกฤษ วงศ์ลือเกียรติ ผู้เอื้อเฟื้อภาพขบวนศพนางนพทั้ง ๔ ภาพ

ถนนช้างคลานหน้าวัดศรีดอนไชย ถ่ายจากฝั่งตรงกันข้ามบริเวณพื้นที่พิพิธพัลลาซ่า เมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ สิงหาคม ๒ ตัวบนประตูทางเข้าวัด คือสิงห์โต ๒ ตัวที่เห็นในภาพ ขบวนศพนางนพ

ภรรยาคู่ชีวิต

๓

นางชวงเฉียงภาเกียรติ หรือ นางนพ ทองมาศ เป็นบุตรสาวคนที่ ๒ ของนางทอง และนายมาศ มีพี่สาว ๑ คน ชื่อนางปิ่น และน้องสาว ๑ คน ชื่อนางนิล เกิดเมื่อวันอังคาร เดือน ๑๐ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ปีชวด ตรงกับวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๑ ที่บ้านไม้งาม ถนนฝั่งซ้ายของแม่น้ำปิง จังหวัดตาก นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับนายเจิ้งซงหลิง ประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๙-๒๔๕๐ เมื่ออายุประมาณ ๑๘-๑๙ ปี หลังจากสมรสแล้วนางนพได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามตามสามี แต่ยังคงอาศัยอยู่กับบิดามารดาที่จังหวัดตาก จนได้ให้กำเนิดบุตรสาวคนแรก ซึ่งเสียชีวิตเมื่ออายุได้ ๖ เดือน หลังจากนั้น ได้ให้กำเนิดบุตรชายคนโต เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ปีระกา และได้ย้ายมาเชียงใหม่โดยทางเรือเมื่อนายเจิ้งซงหลิงสร้างบ้าน "เฮือนหลวง" เสร็จ ต่อจากนั้นได้ให้กำเนิดบุตรชายคนที่ ๒ ที่ "เฮือนหลวง" นี้ในวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ และบุตรธิดาอีก ๘ คน รวมเป็นบุตรธิดาทั้งหมด ๑๐ คน เป็นชาย ๕ คน และหญิง ๕ คน

นางนพเป็นกุลสตรีไทยที่มีอัธยาศัยใจคอโอบอ้อมอารี สุขุม เยือกเย็น ไม่เคยดูตำราว่ากล่าวใครให้เจ็บช้ำน้ำใจ อีกทั้งยังเป็นคนใจบุญสุนทาน มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ร่วมโลก ดังเหตุการณ์กลางดึกคืนหนึ่งที่ท่าน

ได้ให้คนไปแอบปล่อยนักโทษที่ทางการฝากผูกติดกับต้นไม้ในบริเวณบ้านด้วยความสงสาร นอกจากนั้น เมื่อกิจการค้าขายของท่านขุนตีขึ้นตามลำดับท่านก็ได้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปยังญาติพี่น้องที่ย้ายจากตากมาอยู่เชียงใหม่ โดยขอท่านขุนยกที่ดินบนถนนข้างคลานบริเวณธนาคารนครหลวงยามโนในท่าบารุปัจจุบันให้กับพี่สาวที่ชื่อนางปิ่น และญาติผู้พี่ที่ชื่อนางผัน เพื่อปลูกสร้างบ้าน นางนพเส็งคูบรมนุตรธิดาพร้อมทั้งบริวารและบริหารจัดการการเงินภายในบ้านได้อย่างดีเยี่ยม ยามว่างจะปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง ภายหลังเมื่อศาลาคูญ่ยกกลางสินค้ามีต่างบริเวณลานหน้าบ้านหมดความจำเป็น ท่านก็ได้รื้อศาลาและใช้บริเวณนั้นขยายเนื้อที่ปลูกพืชผัก โดยไม่ต้องไปซื้อหาให้สิ้นเปลืองเงิน

ยามใดที่ท่านขุนเดินทางกลับจากการไปค้าขายก็จะมี "เงินแถบ" หรือเงินรูปมีค่าเท่ากับ ๗๔ - ๘๐ สตางค์ ใส่ถุงบรรจุห่อมาต่างกลับมากับไว้ในห้องเล็กติดกับห้องนอนท่านขุน นางนพก็จะช่วยท่านขุนค้าขายอีกทาง โดยนำบางส่วนขายให้ช่างเงินที่บ้านวัดลายโดย "แม่่นวล" เป็นผู้มารับซื้อหรือให้ "แม่่นวล" นำไปหลอมแล้วตีเป็นภาชนะเครื่องใช้ เช่น สลุงเงิน (ขันเงิน) ขนาดต่างๆ เป็นชุดเอาไว้ขายและเก็บไว้ใช้เองบ้างตามสมควร

"...ในช่วงเวลาเย็นๆ หรือเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลทำนา ชาวบ้านวัดลายแทบทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้านจะประกอบอาชีพทำเครื่องเงินหรือ "ครีวเงิน" ตามที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยจะจ้างใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัว เกือบทุกบ้านจะมีโรงงานขนาดเล็กประจำอยู่ที่บ้าน เรียกว่า "เตาเส้า"

สมาชิกในครอบครัวจะช่วยกันทำ "ครีวเงิน" (เครื่องเงิน) เพื่อให้สอยในชีวิตประจำวัน และเพื่อการค้าโดยสมัยแรกจะไปซื้อเงินแถบ เงินหมั้นจากพวกแขกชาว...

จากนั้นจะนำเงินมาตีขึ้นรูปตามประเภทของ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำสลุง

ชั้นล้างหน้า พาน ถาด โดยมากผู้ที่ทำหน้าที่เป็นช่างตีและขึ้นรูปจะใช้แรงงานชายได้แก่ พ่อ สามี ลูกชาย ส่วนผู้หญิงคือ แม่ และลูกสาวจะรับหน้าที่เป็นช่างแกะลายและนำ "คริวเงิน" (เครื่องเงิน) ไปขาย

จากการศึกษาของจิราวรรณ กาวิละ ซึ่งเป็นคนในชุมชนประกอบกับคำบอกเล่าของชาวบ้านร่วมสมัย พบว่า ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ การค้า "คริวเงิน" (เครื่องเงิน) ของชาวบ้านวัดลายจะมีลักษณะ "ปึกคัวไปขาย" คือเมื่อทำ "คริวเงิน" เสร็จแล้ว ก็จะทำ "คริวเงิน" ด้วยผ้าดิบสีขาวผูกเป็นหูหิ้วหรือใส่กระบุง หิ้วหรือหอบไปขายตามหมู่บ้านต่างๆ ทั้งในตัวเมืองเชียงใหม่ และอำเภอรอบนอก... ลูกค้ำจะชำระค่าของเป็นเงินสดเรียกว่า "สดคัว" (สดหมายถึง ชำระค่าสินค้าเป็นเงินสด คัว หมายถึง สินค้าเครื่องเงิน) หรือในบางครั้งอาจชำระเป็นโลหะแร่เงิน เป็นเงินแท่ง เงินฮ้าง เงินแถบ หรือเงินรูปปี ซึ่งสามารถนำมาเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตทำ "คริวเงิน" ..."

การใช้เงินตราประเภทเงินแถบหรือเงินรูปปีควบคู่ไปกับการใช้เงินไทยในการค้าขายในภาคเหนือช่วงนั้น เป็นผลพวงของสาเหตุที่มีมาตั้งแต่ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยจะทราบกันนัก กล่าวคือ "หลังจากที่อังกฤษได้ทำสัญญาค้าขายกับพม่าในปี ค.ศ. ๑๘๒๖ (พ.ศ. ๒๓๖๙ - ผู้เขียน) แล้ว สินค้าสำเร็จรูปของอังกฤษก็ได้ส่งเข้ามาขายในพม่ามากยิ่งขึ้น และสินค้านี้ได้งัดเข้าสู่อินแดนภาคเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะมีพรมแดนติดต่อกัน พ่อค้าอังกฤษและคนในบังคับอังกฤษก็ได้นำสินค้าสำเร็จรูปจากเมืองมะละแหม่งในประเทศพม่าส่งเข้ามาจำหน่ายในภาคเหนือ เพื่อให้การค้าขายสะดวกยิ่งขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ (พ.ศ. ๒๓๙๙ - ผู้เขียน) รัฐบาลไทยกับรัฐบาลอังกฤษจึงได้ตกลงเรื่องการใช้เงินตราในการแลกเปลี่ยนสินค้า อนุญาตให้ใช้เงินแถบ (รูป) เงินแท่ง ทองแท่ง และเงินบาทเป็นสื่อกลางในการซื้อขายสินค้านี้ระหว่าง

พ่อค้าอังกฤษ คนในบังคับอังกฤษกับประชาชนในภาคเหนือได้ การแลกเปลี่ยนสินค้าในภาคเหนือจึงได้ใช้เงินตราทั้งประเภทเงินไทยและเงินรูปีแทนการแลกเปลี่ยนในระบบการแลกเปลี่ยนของต่อสิ่งของ (Barter System) ซึ่งใช้กันมากในสมัยก่อน” ๒

นอกจาก “เงินแถบ” แล้ว สินค้าที่ท่านขุนซื้อหรือแลกเปลี่ยนกลับมาเพื่อใช้เองหรือขายต่อมักจะเป็นทุเรียนกวนจากเกาะละแหม่ง ส้มจุก และ “มันฮ่อ” ๓ จากจีน ซึ่งนางนพหมักจะจัดไปถวายเจ้าแก้วนวนรัฐในคุ้มอยู่เนืองๆ นับว่านางนพได้ทำหน้าที่ของภรรยาที่ดีที่มีความสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณต่อท่านขุนและครอบครัวมาโดยตลอด ผลแห่งการปฏิบัติชอบโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนนี้จึงได้รับขอบกลับสมดังที่สุภาวดีล้านนาที่ว่า

“ได้เป็นเจ้าของหมั้นเฮียนคุณ ได้เป็นขุนหื้อหมั้นเฝ้าเจ้า (อยากมียศศักดิ์ให้หมั้นศึกษาให้มาก อยากเป็นเจ้านายคนให้หมั้นเข้าหาผู้ใหญ่เป็นนิจ เพราะความคุ้นเคยย่อมเกิดมิตรภาพ ตามภาษิตที่ท่านว่าไว้ว่า มีวิชาและหมั้นเข้าหาผู้ใหญ่ย่อมก้าวหน้าในหน้าที่การงานปรารภนา)”
 เข้าตำราสุภาวดีไทยที่ว่า “ความรู้ดั่งสัพพัญญู มีปมีคนชูหอนขึ้น” แล้วท่านขุนก็ได้เป็น “ขุน” โดยการสนับสนุนเห็นชอบของเจ้าแก้วนวนรัฐจริงๆ

ในการนำของไปถวายเจ้าแก้วนวนรัฐ นางนพหมักจะพา ด.ญ. พวงเพชร ลูกสาวคนสุดท้องไปด้วย ช่วงที่เข้าเฝ้าก็จะให้ ด.ญ. พวงเพชรอยู่ในบริเวณลานคุ้มด้านนอก โดยมี “ย่าหลง” ครูสอนพ้องประจำคุ้มดูแลให้ “ย่าหลง” มักจะตักนิ้วมือ ด.ญ. พวงเพชรให้อ่อนช้อย ซึ่งบางครั้ง ด.ญ. พวงเพชรจะเจ็บจนร้องไห้ดังๆ เมื่อใดที่เจ้าแก้วนวนรัฐออกมาเห็น ด.ญ. พวงเพชรร้องไห้ก็จะอุต่าว่ากล่าว “ย่าหลง” เป็นประจำ และจะเรียก ด.ญ. พวงเพชรว่า “อ้อฮอนน้อย” ด้วยความเอ็นดู อีกภาพหนึ่งที่นางพวงเพชรไม่เคยลืมเดือนเมื่อตามแม่ไปคุ้ม คือ จะเห็นคนในคุ้มชูดหลุมที่พื้นดิน แล้วใช้ใบตองรองก้นหลุม แล้วเอาเนื้อสัตว์ที่แลเป็นชิ้นๆ ลงฝัง แล้วใช้ใบตองปิดบไว้ ๒ - ๓

วันถึงจะเอาขึ้นมาทำเป็นอาหาร ซึ่งคงเป็นวิธีการหมักเนื้อไม้ให้เสีย ซึ่งคล้ายๆ กับวิธีการดองเมี่ยง

"... เมื่อเก็บเมี่ยงได้จะมีการนำมามัดเป็นกำ นำมานึ่งและดอง โดยขุดหลุมที่พื้นดินและใช้ใบตองวางรองที่พื้นและนำไปเมี่ยงใส่ หลังจากนั้นนำน้ำเติมไว้อาจใส่เกลือนิดหน่อย... ดองไว้ระยะเวลาหนึ่งอาจแค่ไม่กี่วันหรือเป็นปี..." *

พูดถึงเมี่ยง ที่"เสือนหลง" นี้จะมีเมี่ยงไว้ประจำบ้านสำหรับรับแขก ในสมัยนั้นด้วย จนปัจจุบันยังมีจานใส่ห่อเมี่ยงและเกลือสำหรับกินกับเมี่ยงอยู่

"คุณประสิทธิ์ พุ่มชูศรี... ได้เคยอ่านพบในหนังสือประเภทเอนไซโคลปีเดียของอังกฤษเล่มหนึ่งเขียนไว้ว่า คนไทยในมณฑลยูนนานได้รู้จักปลูกต้นชาเมี่ยงมาแต่โบราณกาลแล้ว และก่อนคนจีนเสียอีก... คนไทยกลับนำเอาใบชาสดมานึ่งจนสุกแล้วหมักไว้จนมีรสเปรี้ยว เรียกกันในภาคเหนือว่า "เมี่ยง" ซึ่งนิยมใช้หมักกับเกลือ เปรียบประดุจการอมยาอมในสมัยนั้น ซึ่งช่วยให้ผู้อมมีชีวิตชีวาขึ้น ในจังหวัดภาคเหนือของเราเวลานี้ก็ยังมีผู้นิยม "อมเมี่ยง" กันอยู่"

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า เงินที่ท่านขุนได้จากการค้าขายทางม้าตางนั้นเป็น "เงินแถบ" ดังนั้น ภายหลังจากเมื่อท่านขุนทำงานช่วยราชการเป็นนายไปรษณีย์ รับส่งจดหมายและสิ่งของตามเมืองต่างๆ ในล้านนาไปพร้อมๆ กันด้วยนั้น "เงินแถบ" ก็จะถูกบรรจุอยู่ในถุงเมล็ดเป็นจำนวนมากมาย และถุงใส่เงินเหล่านี้จะถูกเก็บไว้ในห้องเล็กที่ติดกับห้องนอนท่านขุนและนางนพ โดยนางนพจะเป็นผู้ถือกุญแจอยู่ มีเรื่องเล่าว่านางนพจะรักและตามใจบุตรชายคนโต (พ่อของผู้เขียน) และหลานชายคนแรก (พี่ชายของผู้เขียน) มากตามธรรมเนียมของทั้งจีน (แบบฉบับเดียวกับท่านขุน) และไทย จนมีผู้เห็นท่านเปิดห้องนี้เพื่อไปเอาเงินมาให้ลูกรักและหลานรักเสมอๆ

จนเคยตัวและเสียนิสัย

นอกจากความรักที่มีต่อบุตรหลานแล้ว นางนพียงอุปการะบุญการี อยู่เสมอ ถึงแม้จะอยู่ห่างกัน จนนายทองบิดาได้เสียชีวิตไปก่อนและเมื่อ นางทองมารตามาเยี่ยมเยียนบุตรสาวที่เชียงใหม่วิ่งครั้งสุดท้าย ก็ได้ล้มป่วย หลังจากตกใจที่เห็นงูเลื้อยบริเวณมุม "เต็น" ด้านตะวันตกของช่วงกลางบ้าน และในที่สุดได้เสียชีวิตที่ "เฮือนหลวง" โดยนางนพได้นำศพมารดาไป ตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดแสนฝางถนนท่าแพ และฌาปนกิจที่สุสานข้างศาลานของ ชาวพุทธบนถนนข้างศาลาน

นางนพล้มป่วยด้วยโรคอัมพฤกษ์ มีอาการขาซ้ายขยับไม่ได้ และปวดศีรษะอย่างรุนแรงจนต้องรับประทานยาปวดหายเป็นประจำ นางนพนอนป่วยเป็นเวลา ๑๐ เดือน ๑๐วัน โดยมีนายแพทย์กนก รัตนัย ทำการรักษาดูแลอย่างใกล้ชิด อาการของนางนพทรุดลงในช่วงที่มารดาของนายแพทย์กนกเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๒ และ นายแพทย์กนกวนอยู่กับการบำเพ็ญกุศลศพมารดา หลังจากนั้นเพียง ๔๐ วัน นางนพก็เสียชีวิตในวันพุธ เดือน ๔ ขึ้น ๔ ค่ำ ปีชวด ตรงกับวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ รวมอายุได้ ๖๑ ปี ศพของนางนพได้ถูกนำไปฝังไว้ ที่สุสานอิสลามข้างศาลานในหลุมที่ ก่อด้วยอิฐโอบปูนคล้ายๆ ฮวงซุ้ยที่ท่านขุนได้สร้างไว้เป็นที่ฝังตัวท่าน ภรรยาและบุตรหลาน จำนวน ๕ หลุมด้วยกัน ซึ่งในการก่อสร้าง ครั้งนั้นได้มีผู้คัดค้านว่าขัดต่อหลักศาสนาอิสลามที่เชื่อว่ามนุษย์มาจาก ดินต้องคืนสู่ดิน

เชิงอรรถ บทที่ ๓

๑ สมโชติ อ๋องสกุล, "ชุมชนช่าง "ครัวเงิน" บนถนนวิบูลย์ เชียงใหม่," สมบัติบ้าน สมบัติเมือง, พลเมืองเหนือ, ๘ - ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗, หน้า ๒๘.

๒ ชูลิทธิ ชูชาติ, เรื่องเดิม, หน้า ๒๙.

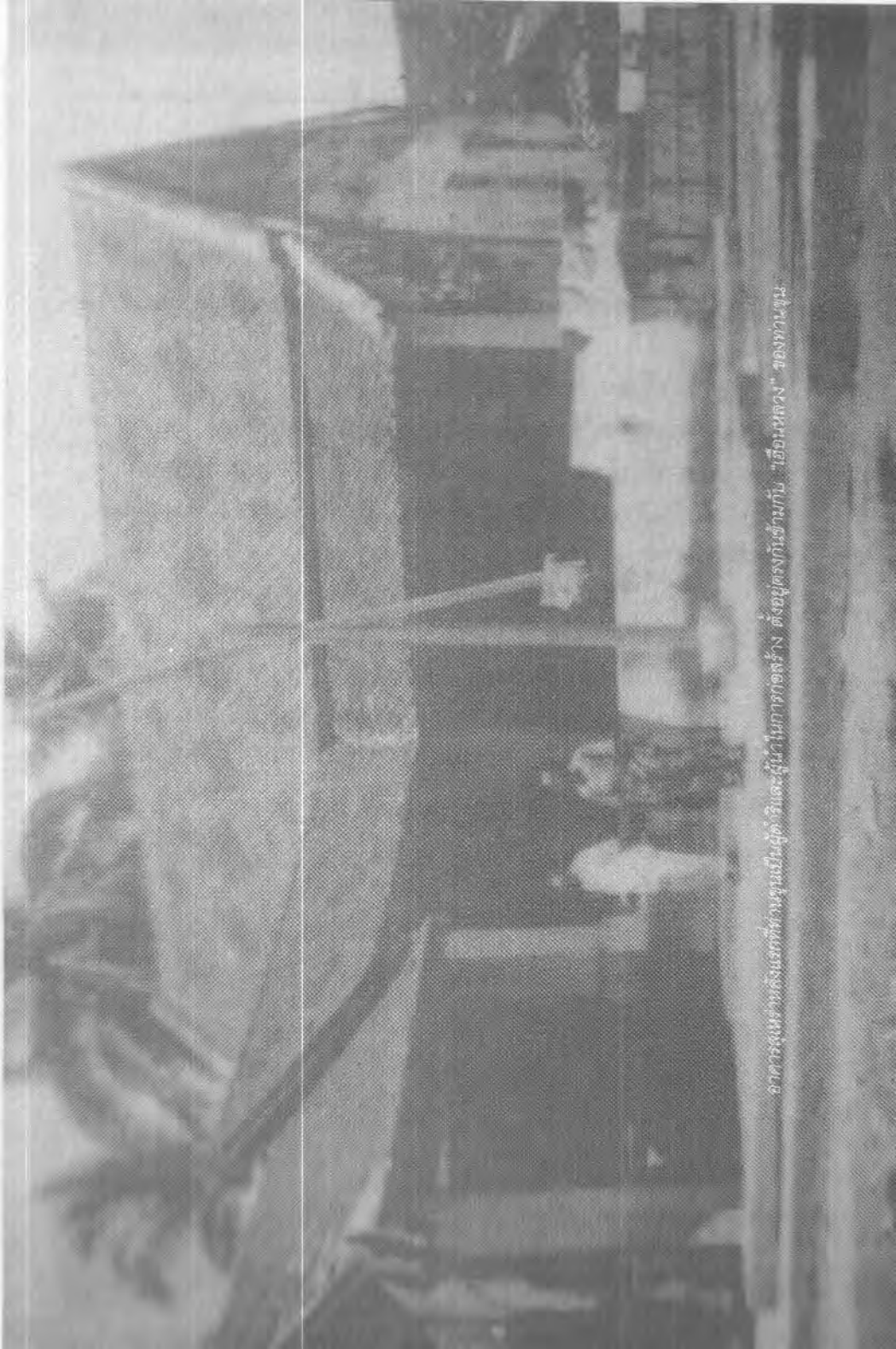
๓ พีชตระกูลถั่ว มีเปลือกแข็ง เรียกในภาษาอังกฤษว่า walnut ชื่อภาษาไทยนี้น่าจะมาจากการที่พ่อค้า "ฮ่อ" ที่ชาวไทวนเรียกพ่อค้าชาวยุন্নานนำเข้ามาในล้านนาเป็นครั้งแรก ประกอบกับบรรดาดีที่อร่อยมันจึงรวมกันเรียกว่า "มันฮ่อ"

๔ สนั่น ธรรมธิ, "สุภาพศัคคาราว," พลเมืองเหนือ, ๑๗ - ๒๓ มกราคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๕.

๕ พ.ต.ท. อนุ เนินหาด, "อาชีพค้าเมี่ยงของคนดอยสะเก็ด," ชะปะเรื่องตะวา, พลเมืองเหนือ, ๑๗ - ๒๓ มกราคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๘.

๖ วิจิตร ไชยวัฒน์, "เยี่ยมสืบดองพันนา (๑)," ปก. คนเมือง, พลเมืองเหนือ, ๑๓-๑๙ กันยายน ๒๕๔๗, หน้า ๒๕.

อาคารศูนย์รวมสิ่งแรกที่สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และศูนย์รวมอาคารก่อสร้าง ตั้งอยู่ตรงกึ่งทางกับ "เขื่อนหลวง" ของท่านขุน.

ด้านหน้าอาคารสุเหร่าหลังเดิมที่สร้างด้วยอิฐถือปูน พื้นด้วยไม้ ราวบันไดและราวระเบียงเป็นลูกไม้ฉลุสวยสวยงาม นางจินตนา (ขวา) พาผู้เขียน (นั่งหัวบันได) ซึ่งเป็น "น้องหล้า" (สุดท้อง) และน้องชาย นายทิมัมพร (ยืนหน้า) ไปเล่นในสุเหร่า

แผ่นป้ายชื่อสุเหร่าที่ใช้มาตั้งแต่แรกสร้าง และปัจจุบันยังคงใช้อยู่

ดาบเงินซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากพ่อเจ้าชีวิตข้า้ว ที่ท่านขุนได้รับประทานจากเจ้าแก้วนวลรัฐ ปลอกและด้ามทำด้วยเงินมีลวดลายละเอียดและสวยงามมาก

ดาบทองคำ (ด้านบน) ด้ามไม้หุ้มบุด้วยทองคำ ไม่มีลวดลายที่ด้าม มีลานที่ฝัก ดาบทองคำ (ด้ามล่าง) มีลวดลายทั้งที่ด้ามและที่ฝัก ปลอกและด้ามเป็นไม้บุทองคำ ที่พ่อเจ้าชีวิตข้า้ว ถวายสำรับแด่พระบรมสารีริกธาตุ ที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง ภาพจากหนังสือเจ้าหลวงเชียงใหม่

การศึกษา

หลังจากท่านขุนได้ลงหลักปักฐานสร้างบ้านหลังใหญ่ "เฮือนหลวง" ราวๆ ปี พ.ศ. ๒๔๕๓ แล้ว "เฮือนหลวง" ก็ได้กลายเป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าที่พ่อค้าชาวจีนฮ่อได้แวะเวียนมาพบปะสังสรรค์ พักอาศัยและแลกเปลี่ยนสินค้ากัน เมื่อเป็นดังนี้ศูนย์กลางแห่งนี้จึงจำเป็นต้องมีสถานที่ที่คนเหล่านี้จะประกอบศาสนกิจได้ ท่านขุนจึงอนุญาตให้ใช้ศาลาบริเวณลานหน้าบ้านที่เป็นศูนย์สินค้าอันเป็นที่ทำ "ละหมาด" ด้วย ดังนั้นศาลานี้จึงเป็นเสมือนสุเหร่ากลางๆ ต่อมาเมื่อมีจำนวนพ่อค้าที่มาตั้งหลักแหล่งจนชุมชนขยายตัวมากขึ้น

"จึงมีคำริให้มีการสร้างมัสยิดขึ้นใหม่ในปี ๒๔๕๔ โดยการร่วมกันบริจาคเงินเพื่อซื้อที่ดิน และสำหรับบการก่อสร้างตัวอาคารของมัสยิดเป็นอาคารที่ก่อด้วยอิฐถือปูนเป็นจำนวนเงินประมาณ ๓,๐๐๐ รูปี (ประมาณ ๒,๔๐๐ บาท) ซึ่งก็ถือว่าอาคารมัสยิดหลังแรกของชาวยุทธนิกายมูสลิมที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในจังหวัดเชียงใหม่ ย่านเวียงพิงค์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า "มัสยิดอิสลามบ้านฮ่อ" โดยมีบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการก่อสร้างอาคารมัสยิดครั้งนี้ ๘ ท่าน ได้แก่

๑. ท่านขุนวงเลียงสื่อเกียรติ ต้นตระกูล "วงศ์สื่อเกียรติ"

๒. ท่านเย่ เอ๋อโกเถ่อว	
๓. ท่านเยฮั่วเถียน	ต้นตระกูล "พงษ์พฤษฑล"
๔. ท่านนะซือซิง	ต้นตระกูล "ธีรสวัสดิ์"
๕. ท่านหมู่หยงซัน	ต้นตระกูล "อนุวงศ์เจริญ"
๖. ท่านม้าสุซาน	
๗. ท่านลีเหวินโซะ	ต้นตระกูล "ลีตระกูล"
๘. ท่านม้าฝูเม่ย	ต้นตระกูล "อินทนนท์" ^๑

หลักฐานแผ่นป้ายชื่อสุเหร่าที่คนเรียกติดปากว่า "สุเหร่าบ้านฮ่อ" นี้ประกอบด้วยอักษรภาษาไทยสำหรับด้านบนสุด ภาษาไทยตรงกลาง และภาษาจีนด้านล่าง โดยในส่วนที่เป็นภาษาไทยระบุชื่อสุเหร่าว่า "สุเหร่าอิสลามเชียงใหม่ สร้าง พ.ศ. ๒๔๕๙" ซึ่งไม่ตรงกับปีที่ระบุใน "มรดกศาสนาในเชียงใหม่" เมื่อพิจารณาแล้วน่าจะเป็นไปได้ว่า ปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่ระบุใน "มรดกศาสนาในเชียงใหม่" เป็นปีที่ท่านขุนได้มีดำริสร้าง จึงได้ดำเนินการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการติดต่อขอซื้อที่ดินตลอดจนการระดมเงินและสรรพกำลังในการก่อสร้าง ดังนั้นขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้น่าจะใช้เวลาพอสมควร จนเมื่ออาคารแล้วเสร็จพร้อมใช้งานได้ จึงได้มีงานฉลองและขึ้นป้ายชื่อดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๔๕๙

ปัจจุบัน ถึงแม้อาคารหลังเดิมจะได้ถูกรื้อถอนไป และมีอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น ที่มีชื่อใหม่ว่า "มัสยิดเฮดายาตุลอิสลามเชียงใหม่" มาแทนที่แล้วก็ตาม แต่แผ่นป้ายสีแดงที่มีตัวอักษรสีทองแต่เดิมนี่ยังคงถูกนำมาติดไว้เป็นป้ายชื่อมัสยิดหลังใหม่ ทั้งๆ ที่ "สุเหร่า" เดิมได้กลายเป็น "มัสยิด" ใหม่แล้ว

"ศาสนสถาน คือ มัสยิด" ซึ่งมีความหมายว่า บ้านของอัลลอฮ์ โดยมีรากศัพท์จากคำว่า "ชะญะตะ" แปลว่า กราบไหว้ (สujud)

อนึ่ง "สุเหร่า" เป็นอีกคำหนึ่งที่ใช้เรียกศาสนสถานนี้ เข้าใจว่ามาจากคำ เปอร์เซียว่า "ซารา" (Sara) แปลว่า ชุมชุม ที่พัก ในภาคกลาง และภาคอื่นๆ ยกเว้นภาคใต้ คำทั้งสองนี้ใช้ในความหมายเดียวกัน โดยมีสติเป็นคำที่ใช้อย่างเป็นทางการรวมทั้งเป็นภาษาราชการ แต่ในภาคใต้และประเทศมาเลเซีย ความหมายจะต่างกันคือ มัสยิดเป็นศาสนสถานใหญ่ใช้ละหมาดวันศุกร์ร่วมกัน แต่สุเหร่า หรือบาราเซาะห์จะเป็นสถานที่เล็กๆ ใช้ละหมาด ๕ เวลา ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อสะดวกในการเดินทางไปละหมาด ๕ เวลาด้วยกัน" ๓

ด้วยเหตุนี้ท่านขุนจึงได้รับการยกย่องให้เป็นประธานปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาทุกครั้ง โดยเฉพาะวันฮิดัลฮัตฮาที่ท่านขุนจะซื้อวัว ๑ ตัวเป็นประจำทุกปี และอนุญาตให้ใช้ดาบเงินที่ได้รับประทานเป็นรางวัลตอบแทนความดีความชอบจากเจ้าแก้วนบุรีในการประกอบพิธีทุกครั้ง ท่านขุนรักและหวงแหนดาบเล่มนี้มากเนื่องจากเป็นดาบของเจ้านุของเจ้าแก้วนบุรี (พ่อเจ้าชีวิตอ้าว เจ้ากาวิโรรสสุริยวงศ์ เจ้าหลวงองค์ที่ ๖) ท่านขุนจะนำดาบเงินนี้ติดตัวออกจากบ้านไปเป็นประธานในพิธีฮิดัลฮัตฮา ณ สุเหร่าตรงข้ามบ้าน และมอบให้ผู้ทำพิธีลงดาบเชือดคอวัวเป็นพลี โดยท่านจะใช้มือแตะด้ามดาบเป็นสัญญาณการเริ่มพิธีทุกครั้ง หลังจากนั้นเนื้อวัวจะถูกชำแหละและแจกจ่ายไปยังผู้ยากไร้ ในช่วงหลังที่ท่านชราภาพหรือเมื่อเจ็บป่วยหรือติดธุระจำเป็นจริงๆ ก็จะมีมอบให้ตัวแทนนำไปประกอบพิธีเสมอมิได้ขาด ปัจจุบันดาบเงินเล่มนี้ยังถูกเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีโดยนายพลางกูร วงศ์ลือเกียรติ บุตรชายของนางพวงเพชร บุตรสาวคนสุดท้ายของท่านขุน ซึ่งปัจจุบันยังคงพำนักอยู่ ณ "เฮือนหลวง"

นอกจากนั้น ท่านขุนยังได้เป็นผู้นำในการบริจาคเงินเพื่อซื้อที่ดินแปลงใหญ่บนถนนข้างศาลาภิรมคดลองแม่ชาติติดกับสุสานชาวพุทธข้างศาลาเพื่อเป็นสุสานฝังศพชาวมุสลิม และกันที่ไว้ส่วนหนึ่งสำหรับตระกูล

"วงศ์ลือเกียรติ" และสุดท้ายท่านขุนได้บริจาคที่ดินประมาณ ๒๐ ไร่บริเวณ เชียงใหม่แลนด์ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นที่นาอยู่ให้เป็นสมบัติของมัสยิดบ้านฮ่อ เพื่อศาสนกิจต่อไป

ท่านขุนได้บำเพ็ญตนเป็นมุสลิมที่ดีตลอดชีวิตอันยาวนานของท่าน ตามหลักปฏิบัติ ๕ ประการ คือ

ประการแรก ท่านได้ปฏิญาณว่าไม่มี พระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์ และมุฮัมมัดคือศาสนทูตของพระองค์

ประการที่สอง ท่านขุณหมาตวันละ ๕ เวลาเสมอมิได้ขาด และเมื่อเข้าวัยชราที่ท่านไม่สะดวกไปละหมาดที่มัสยิดตรงข้ามกับ "เฮือนหลวง" ท่านก็จะละหมาดที่บ้าน

ประการที่สาม ท่านถือศีลอดสม่ำเสมอในเดือนรอมมะดอน พร้อมทั้งเลี้ยงอาหารค่ำแก่ผู้ถือศีลอดเป็นประจำทุกปี จำนวนมือก็จะเป็นไปตามสถานการณ์การเงินในปีนั้นๆ ช่วงแรกๆที่ทำมาค้าขายจนเศรษฐกิจดี ท่านขุนถึงกับเลี้ยงอาหารค่ำที่ "เฮือนหลวง" ทุกวันตลอดเดือนรอมมะดอน

ประการที่สี่ และเมื่อเดือนถือศีลอดสิ้นสุดลง ท่านก็จะเป็นประธาน ในวันออกบวชหรือฮัจญ์อิติดีร์ ซึ่งท่านจะจัดสรรปันส่วนเงินจากรายได้ของท่าน บริจาคเป็นทานชะกาตให้คนยากจนเป็นประจำทุกปี

ประการสุดท้าย ท่านขุนได้ประกอบศาสนกิจสุดท้าย คือการเดินทาง ไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียจนเสร็จพิธี แล้วท่านก็ได้อำลาโลกนี้ไปอย่างสงบ ณ นครเมกกะนั้นเอง

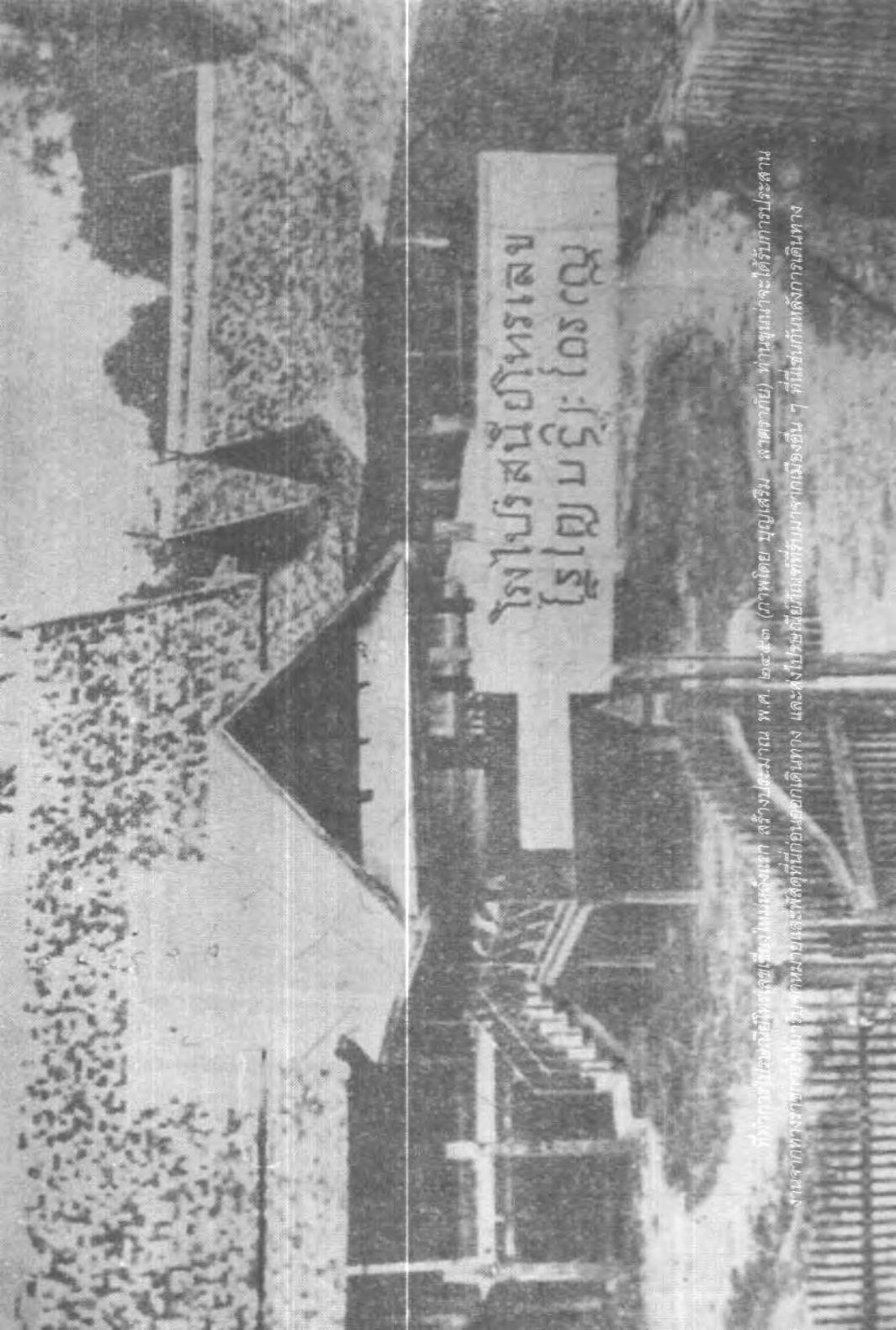
เชิงอรรถ บทที่ ๔

๑ คณะทำงานฝ่ายรวบรวมประวัติและพัฒนาการของศาสนาใน
เชียงใหม่, เรื่องเดิม, หน้า ๑๕๑ - ๑๕๒.

๒ เรื่องเดียวกัน, ภาค ๒, หน้า ๑๓๖.

ภาพถ่ายสุดท้ายของท่านขุน (ขวา) หลังเสร็จสิ้นพิธีอัญญ์ ณ นครเมกกะ น่าจะเป็นวัน
เดียวกันหรือวันถัดไปที่ท่านขุนถึงแก่กรรม

ที่ว่าการไปรษณีย์โทรเลขเป็นรูปหลังคา สร้างประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๓ (ภาพโดย บุญเสริม สวัสดิรักษ์) ทางชุมชนบางจะได้รับการประสานงานจากทางราชการเพื่อรับมอบหมายและพัสดุที่ใกล้ก่อนออกเดินทาง และตั้งไปรษณีย์ที่รับมาจากเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ชนกับปลั่งการเดินทาง

แผนที่แสดงการเดินทางของกองคาราวานวัวต่างระหว่างมะละหม่ง-แม่ฮ่องสอน และแม่ฮ่องสอน-มะละหม่ง ซึ่งน่าจะเป็นเส้นทางม้าต่างของท่านขุนเช่นกัน เนื่องจากมีชื่อเมืองที่ท่านขุนได้เดินทางไปแล้ว คือแม่สะเรียง แม่แจ่ม และตาก

บริเวณอุโมงค์ถ้ำขุนตาล (ภาพจากบทความพิเศษ ขุนตาล ขุนตาน พลเมืองเหนือ ฉบับที่ ๒๓-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ หน้า ๒๓)

สัมมาอาชีวะและสาธารณกุศล

๕

นับตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ในสมัยของเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๘ และรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นปีที่ท่านขุนถูกขอร้องแกมบังคับให้ออกจากบ้านไปทำงานให้รู้คุณค่าของเงินโดยการเดินทางมาค้าขายสินค้าผ้าต่างจนตั้งถิ่นฐานในเชียงใหม่ จนถึงวันที่ท่านเดินทางออกจากเชียงใหม่ไปประกอบพิธีฮัจญ์ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ท่านได้ประกอบอาชีพหลายอาชีพ ซึ่งล้วนแต่เป็นอาชีพที่เอื้อต่อสาธารณประโยชน์ไม่ว่าจะต่อชุมชนมุสลิมหรือชุมชนเชียงใหม่ตลอดจนล้านนา ดังนี้

๑. พ่อค้าผ้าต่าง จากที่เคยใช้ชีวิตอย่างหรูหราฟุ่มเฟือยจะไปไหนมาไหนที่กินบนเสลี่ยงที่มีคนหามจนไม่เคยคิดประกอบอาชีพใดๆ เลย แล้ววันหนึ่งก็เหมือนถูกขับไล่ไล่ส่งให้ออกจากบ้านเพื่อให้รู้จักการทำมาหาเลี้ยงชีพโดยบิดามารดาอบต้นทุนให้เป็นสินค้า เช่น ผ้าไหม ไบซา เครื่องทองแดง ทองเหลือง ฯลฯ พร้อมพาหนะคือม้าต่างและบริวารจำนวนหนึ่ง เหตุการณ์ครั้งนั้นบังคับให้ท่านขุนเกิด**ปฏิมานะ**ยอมไปตายเอาดาบหน้า เพื่อความอยู่รอดของท่านและบริวาร ท่านจำเป็นที่จะต้อง

เรียนรู้การทำมาค้าขายด้วยสมอง สองมือ และความอดทน เมื่อเกิดการเรียนรู้และตระหนักว่าสินค้าเหล่านั้น "ขายได้" ตลอดทางและเมื่อถึงเชียงใหม่ ท่านก็มีน้ำขาย "เลานะหลวง" คอยช่วยเหลือแนะนำจนในที่สุดความจำเป็นต้องค้าขายได้กลายเป็นความชำนาญอันเกิดจาก **พรสวรรค์** ที่มีในตัวท่าน ผสมกับ "**พรแสวง**" ที่ต้องหาเองโดยมีบิดามารดาเป็นแรงผลักดัน เมื่อค้นพบความถนัดของตัวเองแล้ว ท่านขุนก็จะซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าไปตามเส้นทางที่ขายสินค้าและซื้อเพิ่มเติมในลักษณะสินค้านำออกและนำเข้าที่ซื้อมาและขายไป จนพอรู้ลู่ทางว่าสินค้าประเภทใดที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการในแต่ละชุมชน ทำให้อาชีพพ่อค้าเร่ของท่านเจริญ รุ่งเรือง และเมื่อสร้างบ้าน "เฮือนหลวง" แล้ว บ้านของท่านจึงเป็นเสมือนศูนย์การค้า และสถานี่ขนส่งสินค้า

สินค้าในภาคเหนือระหว่างกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ประกอบด้วย สินค้าเข้า และสินค้าออก โดยสินค้าเข้าแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้ *

๑. สินค้าหายากที่ท้องถิ่นผลิตเองไม่ได้ เช่น เกลือ เมียง หรือเครื่องใช้ทำด้วยโลหะ หรือปลาแห้งสำหรับหมู่บ้านบริเวณหุบเขา

๒. สินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ด้าย ไม้ขีดไฟ น้ำมันก๊าด เทียนไข และเครื่องใช้ที่ทำด้วยโลหะ

๓. สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น สุรา บุหรี่ ผ้าไหม เครื่องประดับ ฯลฯ รวมถึง พลอย ฝิ่น หมวกฟาง หม้อทองเหลือง ด้วย

ส่วนสินค้าออกจะเป็นผลิตผลทางการเกษตรในท้องถิ่น เช่น พืชผักผลไม้ หรือผลิตผลจากป่า เช่น น้ำผึ้ง หนังสัตว์ เขาสัตว์ น้ำมันยาง ชีคั้ง

เมื่อวิเคราะห์ประเภทของสินค้า และเส้นทางการค้าขายจากการค้นคว้าของคุณชูลิทธิ ชูชาติแล้ว จะเห็นได้ว่าในช่วงที่บ้าน "เฮือนหลวง"

ได้กลายเป็นศูนย์การค้าตลอดจนสถานี่ขนส่งสินค้านั้น ท่านขุนน่าจะได้รับซื้อสินค้าออกที่เป็นผลิตผลในท้องถิ่นจากพ่อค้าวัวต่างจากหมู่บ้านในชนบทที่นำมาจำหน่ายที่ "เฮือนหลวง" นอกจากนี้ ท่านอาจจะได้เลือกซื้อสินค้าเข้าทางเรือจากกรุงเทพฯ เนื่องจาก "เฮือนหลวง" อยู่บนถนนเจริญประเทศติดแม่น้ำปิงที่มีท่าเรือขนส่งสินค้าหลายท่า รวมไปถึงเกลือสินเฮาว์จากเมืองน่านที่พ่อค้าวัวต่างนำมาขายให้พ่อค้าจีนฮ่อที่เดินทางมาค้าขายและแวะพักแรมที่ "เฮือนหลวง" เพื่อนำกลับไปจำหน่ายในรัฐฉาน และมณฑลยูนนานด้วย

เมื่อถึงเวลาและฤดูกาลที่สะดวกต่อการเดินทาง ท่านขุนก็จะนำสินค้าออกและหรือสินค้านำเข้าจากกรุงเทพฯ และน่านเหล่านี้บรรทุกมาต่างไปขายระหว่างทางไปยังอีกเมืองหนึ่ง แล้วเลือกซื้อสินค้าจากเมืองนั้นไปขายในเมืองต่อไป และทำดังนี้เรื่อยไปจนถึงปลายทางที่เหมาะสมหลังจากขายสินค้าได้หมดแล้ว ท่านก็จะซื้อสินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานอุตสาหกรรม สินค้าหายาก และสินค้าฟุ่มเฟือยที่ท่านคิดว่า "ขายได้" กลับมาทางเส้นทางเดิม หรืออาจจะเส้นทางใหม่ เพื่อขายสินค้าเหล่านั้นซึ่งอาจจะขายได้แต่ไม่มากนักเพราะเป็นสินค้าน่าราคาค่อนข้างแพง แต่สินค้าเหล่านี้เมื่อกลับมาถึง "เฮือนหลวง" จะมีพ่อค้าวัวต่างจากหมู่บ้านหรือซื้อไปจำหน่ายในหมู่บ้านอีกต่อหนึ่ง

ส่วนสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยนั้น ส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้แก่เจ้านายและประชาชนในเมืองมากกว่าชาวนาในหมู่บ้านชนบท เพราะราคาจะแพงถึงแพงมาก ท่านขุนจึงนิยมถวายนสินค้าประเภทนี้เป็นของฝากแด่เจ้าแก้วนครรัฐ ผู้มีพระคุณอยู่เบื้องๆ ซึ่งต่อมาภายหลังรวมถึงมันฮ่อ ลัมจุก และทุเรียนกวนด้วย

นอกจากนั้น การเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการค้าขายในเชียงใหม่จนรุ่งเรืองทำให้ท่านขุนได้ทำหน้าที่ของพลเมืองไทยโดยการเสีย "ภาษี ๔ บาท"^{๑๒} และเป็นผู้ประสานงานจัดเก็บภาษีนี้จากพ่อค้ายูนนานที่เข้ามา

รุ่นหลังๆ ส่งไปให้ทางราชการด้วย

"ภาษีที่จัดเก็บใหม่ในช่วงนี้คือ "เงินค่าราชการ" ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๖ เรียกว่า "เงินรัฐอุปการ" ซึ่งชาวบ้านมักเรียกว่า "ภาษี ๔ บาท" หรือภาษีที่เสียแทนการเกณฑ์จัดเก็บจากชายที่มีอายุ ๑๘ ถึง ๖๐ ปีเพื่อทดแทนการที่ไพร่ถูกเกณฑ์แรงงานมาทำราชการ ส่วนคนที่ไม่สามารถจ่ายเงินได้จะถูกเกณฑ์ให้ทำงานโยธาเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นด้วย ซึ่งแม้ทางกระทรวงมหาดไทยจะกำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนแรงงานวันละ ๒ สลึง แต่ราษฎรก็ไม่ได้รับค่าตอบแทนนั้น" *

เนื่องจากเงิน "ภาษี ๔ บาท" ในมณฑลพายัพในรัชกาลที่ ๖ นี้ เป็นเงินจำนวน ๔ บาท เท่ากับเงิน "ค่าผูกปี" ที่เรียกเก็บจากชาวจีนอพยพในมณฑลภาคใต้ในรัชกาลที่ ๓ - ๕ จึงอาจทำให้เกิดความสับสนว่าเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าจุดประสงค์แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะ "ค่าผูกปี" เป็นเงินค่าคุ้มครองดูแลชาวจีนอพยพที่ทางการได้แต่งตั้งนายอำเภอจีนให้ทำหน้าที่นี้ แต่ในที่สุดก็ไม่ได้ผล เลยหันไปพึ่งสมาคมอั้งยี่พวกเดียวกันแทน

"ในหนังสือประวัติความเป็นมาของอั้งยี่กับศาลเจ้าต้องยองสุ ภูเก็ต คุณไชยยศ ปิ่นประดับวิเคราะห์สาเหตุการเกิดอั้งยี่ไว้สามข้อ

ข้อแรก ... ชาวจีนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามหัวเมืองถูกขุนนางท้องถิ่นกดขี่ข่มเหง รัฐบาลควบคุมได้ไม่ทั่วถึง ชาวจีนอายุ ๒๐ ปีขึ้นไปต้องรายงานตัวทางการ ผูกปีที่ข้อมือ สามปีต่อครั้ง

สมัยรัชกาลที่ ๒ ชาวจีนเสียเงินค่าผูกปีคนละ ๒ บาท ค่าธรรมเนียม ๑ สลึง สมัยรัชกาลที่ ๓ จนไปถึงรัชกาลที่ ๕ เพิ่มเป็นคนละ ๔ บาท

การผูกปีเป็นสัญลักษณ์การไม่อยู่ในระบบไพร่ จึงไม่มีมูลนายคุ้มครองช่วยเหลือเวลาเดือดร้อน ยิ่งเมื่อถูกขุนนางไทยข่มเหง จึงจำเป็นต้องรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเอง

รัชกาลที่ ๓ ทรงเห็นความจริงข้อนี้ โปรดให้แต่งตั้งนายอำเภอจีน ขึ้นดูแลชาวจีนไม่ให้ถูกข่มเหงรังแก ขณะเดียวกันก็ควบคุมไม่ให้ชาวจีนทำผิด กฎหมาย

นโยบายนายอำเภอจีนไม่ได้ล้มเลิก เพราะนายอำเภอจีนส่วนใหญ่ ก็เป็นชาวจีน ทั้งยังเป็นเจ้าภาษี ซึ่งมีปกติรีดไถภาษีให้มากเพื่อผลกำไร อยู่แล้ว

คนไทยไม่สู้เดือดร้อน เพราะทำมาหากินแต่พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แต่คนจีนทำกินแบบสะสมทรัพย์สิ้นจรรยาวย ก็ถูกรีดภาษีมากจึงเดือดร้อน กันมาก

ลงท้าย... คนจีนก็หันไปพึ่งพาสมาคมอั้งยี่พวกเดียวกัน ยุติธรรมกว่า อบอุ้นใจกว่า ... " *

๒. นายไปรษณีย์ นอกจากอาชีพหลักที่ทำให้ท่านขุนสร้างฐานะ ได้มั่นคงแข็งแรงแล้ว ทางราชการได้ขอร้องให้ทำหน้าที่นายไปรษณีย์โดย มอบสัมปทานในล้านนาหรือภาคเหนือตอนบนให้เนื่องจากท่านมีม้าต่างเป็น จำนวนมาก ดังนั้นในขณะที่เดินทางไปค้าขาย ท่านขุนก็จัดม้าจำนวนหนึ่ง บรรทุกจดหมายและพัสดุสิ่งของในถุงเมล็ดทำด้วยผ้าดิบเพื่อนำส่งผู้รับ นับเป็นอีกอาชีพที่ท่านช่วยทางราชการ และได้รับเงินค่าตอบแทนด้วยเช่นกัน จนเมื่อการสร้างทางรถไฟสายเหนือเสร็จสิ้นถึงเชียงใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ท่านจึงได้คืนตำแหน่งนี้ให้ทางราชการ พร้อมกับมีม้าต่างทั้งหมดความ ล้ำคัญลง ดังนั้นเมื่อมีการเริ่มใช้รถยนต์ท่านก็ซื้อรถเมล็ด ๒ แถว ๑ คันเพื่อขนส่งสินค้า เป็นที่น่าสังเกตว่าท่านไม่เคยซื้อรถยนต์แก่ส่วนตัว เลยทั้งๆที่มีฐานะดีในระดับคหบดีคนหนึ่งของเชียงใหม่

๓. กิจการป่าไม้ การเดินทางไปค้าขายและรับส่งไปรษณีย์มักต้อง ตามเมืองต่างๆ ทำให้ท่านขุนเห็นลู่ทางทำป่าไม้ที่บ้านแม่สะเก็บ (ไม่แน่ใจว่าเป็นที่เดียวกับแม่สะกิดหรือไม่ เพราะผู้ให้ข้อมูลออกเสียงว่า

"แม่สะเก็บ" - ผู้เขียน) อำเภอมแม่สะเรียง เมื่อได้รับสัมปทานป่าไม้แล้ว ท่านคงจะได้มอบหมายให้มีผู้ดูแลอยู่ประจำที่นี่ ซึ่งภายหลังท่านได้ให้บุตรชาย ๒ คน คือนายสุขุม และนายชาญเป็นผู้ควบคุมอยู่ ในการนี้ท่านขุนได้ซื้อช้างไว้ ๒ เชือก ชื่อ มังกละ และเกล็ดถวา มังกละในภาษา "คำเมือง" ก็คือ มงคล น่าจะเป็นเพศผู้ และเกล็ดถวาเป็นชื่อดอกไม้สีขาว กลิ่นหอมเป็นดอกไม้ท้องถิ่น จึงน่าจะเป็นเพศเมีย ภายหลังเมื่อมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ก็กิจการนี้จึงต้องเลิกไป

จากอาชีพค้าขายโดยม้าต่าง รับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ และทำป่าไม้ ทำให้ท่านขุนค้นพบสินค้าอุปโภคบริโภคแปลกๆ ใหม่ๆ และทันสมัย ซึ่งน่าจะรวมถึงวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง เนื่องจากช่วงนั้นการก่อสร้างที่อยู่อาศัย สะพาน ฯลฯ ด้วยไม้ไม้คงทนถาวรเท่าใด จึงเริ่มหันมาใช้ปูนซีเมนต์และอิฐมากขึ้น ประกอบกับท่านขุนได้เปรียบพ่อค้าคนอื่นๆ ตรงที่ท่านมีพานหนะม้าต่างในการขนส่งด้วย ดังนั้น เมื่อการก่อสร้างทางรถไฟสายเหนือถึงลำปางเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ และได้มีการดำเนินการขุดเจาะอุโมงค์ที่ตอยขุนตาลไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๗ แล้ว ท่านขุนจึงได้รับมอบหมายจากทางราชการให้เป็นผู้ขนส่งวัสดุก่อสร้างและอาหารไปให้คนงานที่ตอยขุนตาล โดยท่านขุนได้บริจาคและลดราคาสินค้าให้ทางการด้วย

"บริเวณที่จะมีการสร้างทางรถไฟในยุคนั้นเป็นดินแดนทุรกันดาร เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ อยู่ในบริเวณป่าทึบและโขดเขาสูงตระหง่าน การก่อสร้างจึงต้องใช้ความอดทนพากเพียรอย่างยิ่ง จากนครลำปางที่เป็นหัวงาน การเดินทางสู่บริเวณก่อสร้างต้องใช้วิธีเดินเท้าหรือขี่ม้าไป การขนเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุในการก่อสร้างต้องใช้ช้างและเกวียนบรรทุกไปในพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่มาก ส่วนที่เป็นบริเวณโขดเขาใช้วิธีชักลากด้วยรอกอย่างทุลักทุเล"

เชิงอรรถ บทที่ ๕

๑ ซูสิทธิ์ ชูชาติ, เรื่องเดิม, หน้า ๒๙ - ๓๒.

๒ คุณบัณฑิต บัวคี่ เปิดเผยในงานแถลงข่าว "ชุมชนวงเสียงภาเกียรติ : ทายาทเจ็งเหอ ๑๐๐ ปีคาราวานม้าต่างสู่เชียงใหม่" วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ณ ศูนย์ธรรมชาติวิทยาลัยสุเทพฯ มช. ถึงความเป็นมาของการติดต่อผู้เขียนก่อนเขียนบทความเกี่ยวกับชุมชนวงเสียงภาเกียรติว่า แต่เดิมนั้นสนใจเรื่อง "ภาชี ๔ บาท" จึงได้สอบถามคุณปราณี ศิริธร ณ พัทลุง แห่งข้อมูลประวัติและตำนานของบุคคลและเรื่องราวในล้านนา ผู้ซึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนวงเสียงภาเกียรติ กับภาชี ๔ บาท คุณบัณฑิตจึงได้พยายามนัดสัมภาษณ์ผู้เขียนในช่วงนั้น ผู้เขียนคาดว่ารายได้จาก "ภาชี ๔ บาท" ที่ชุมชนวงเสียงฯ ช่วยเก็บจากพ่อค้าชาวยุโรปนานส่งทางการคงจะเป็นกอบเป็นกำและมากพอที่จะทำให้คนสมัยนั้นผูกเรื่องราว "ภาชี ๔ บาท" หรือภาชีคนต่างด้าวที่ไม่ต้องถูกเกณฑ์แรงงานกับชุมชนวงเสียงฯ ดังที่คุณปราณีได้รับการถ่ายทอดมา

๓ เจ้าวงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่, บก., เจ้าหลวงเชียงใหม่ (กรุงเทพฯ :อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕๔.

๔ บาราย, "นายอำเภอจีน," คัมภีร์จากแผ่นดิน, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘, หน้า ๕.

๕ ปารเมศ วรรณชัย, "ตอยขุนตาน ถ้ำขุนตานเมืองลำพูน (๒)," เล่าเรื่องเมืองหละปูน, พลเมืองเหนือ, ๒๐-๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗, หน้า ๒๘.

บริเวณลานจอดรถเครื่องบิน สนามบินแห่งชาติของไทยใหม่ ที่ทำนุขได้ถวายที่ดินจำนวน ๑๐๐ ไร่ เพื่อสร้างสนามบิน (ภาพจากบทความ
พิเศษ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การพัฒนา Hub ท่าอากาศยานเชียงใหม่ พลเมืองหนึ่ง ๑๒-๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗ หน้า ๕๓)

บรรดาศักดิ์ **๖** “ขุนทรงเสียงงาเกียรติ”

ในช่วงเวลาที่ท่านขุนท่ามาค้าขึ้นนี้ ท่านได้ซื้อที่ดินในเชียงใหม่ไว้หลายแปลงด้วยกัน หนึ่งในจำนวนนั้นเป็นแปลงใหญ่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ บริเวณเชิงดอยสุเทพที่เป็นผืนนาข้าวที่ท่านขุนให้มีการปลูกไว้กินเอง และขายเมื่อเหลือเนื่องจากครอบครัวท่านเป็นครอบครัวใหญ่ที่รวมถึงบริวารและผู้ที่มาอาศัยไปบุญเป็นจำนวนมาก ข้าวที่เก็บเกี่ยวและผ่านขบวนการจนเป็นข้าวเปลือกแล้วส่วนหนึ่งจะถูกค้าเสียงโดยเกวียนที่ลูกหลานจะได้ยินเสียงล้อบดถนนและเสียงกระดิ่งที่แขวนคอวัวเข้ามาเก็บที่ “หลองข้าว” ในบริเวณบ้าน ข้าวเปลือกอีกส่วนหนึ่ง ในปริมาณที่พอเพียงกับความต้องการก็จะถูกส่งไปยังโรงสีเพื่อสีให้เป็นข้าวสาร แล้วบรรทุกเกวียนเข้ามาใน “เฮือนหลวง” เพื่อใช้หุงเลี้ยงบรรดาลูกหลานและบริวารในบ้านตลอดจนแจกจ่ายให้ครอบครัวและญาติๆ ด้วย

จากคำบอกเล่าของชาวบ้านในสมัยก่อนถนนวัวลายเป็นเส้นทางสำหรับวัวล้อใช้บรรทุกข้าวเปลือกเข้ามาตั้งแต่เข้ามิด ส่วนหนึ่งนำส่ง “หลองข้าว” ของเจ้าของที่นา และส่วนหนึ่งนำส่งโรงสีย่านถนนวัวลายซึ่งรับสีข้าวให้ฟรี เพื่อนำรำข้าวขายผู้เลี้ยงหมู โดยมีเสียงล้อเกวียนสัมผัสถนนที่เป็นหินกรวดอัดแน่นประสานกับเสียงกระดิ่งที่คล้องคอวัวตั้งเป็นระยะ

การยกเลิกการใช้วัวลื้อเกวียนบรรทุกของเข้าเขตเทศบาล มีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖... ทางเทศบาลผ่อนผันเรื่อยมาจน พ.ศ. ๒๕๑๓ ขณะนั้น มีรถรับจ้างหรือที่เรียกว่า "รถคอกหมู" คันแรกชื่อ "พญาผาบ" บริการระหว่างเชียงใหม่-ลำพูนของหลวงอนุสารฯ (สุนันธุ์ ขุดิมา)"^{๑๖}

ที่ดินแปลงใหญ่นี้เองที่ท่านขุนได้ถวายรัชกาลที่ ๖ เพื่อสร้างสนามบิน เชียงใหม่สนองพระราชประสงค์ ท่านขุนจึงน่าจะได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ก่อนขุนกันชนะนนดี^{๑๗} ซึ่งได้รับพระราชทานในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ หรืออาจจะหลัง พ.ศ. ๒๔๖๔ เล็กน้อย หรืออาจจะในช่วง พ.ศ. ๒๔๖๐ - ๒๔๖๔

"จากการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น พบว่าการบริจาคที่ดินเพื่อสร้างสนามบินน่าจะเกิดขึ้นในช่วงหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ครองราชย์แล้ว...

ขณะที่ตำนานกองทัพอากาศประจำปี พ.ศ. ๒๔๖๔-๒๔๖๘ ระบุว่า การริเริ่มสร้างสนามบินในภาคพายัพเริ่มในสมัยพลโทหม่อมเจ้าบวรเดช กฤดากรเป็นอุปราชสมณฑลพายัพและริเริ่มสร้างที่เชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ โดยครั้งนั้นมีการระดมทุนทรัพย์จากพ่อค้าคหบดี และเจ้านายฝ่ายเหนือเพื่อซื้อเครื่องบินพร้อมกันด้วย เช่น เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ พระราชชายาเจ้าดารารัศมีทรงบริจาคเงิน ๑,๐๐๐ บาทสมทบซื้อเครื่องบินแบบสปีด ทางการใช้ชื่อเครื่องบินเครื่องนี้ว่า "ศรีสรวงศ์ ๑" วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๗ ชาวเชียงใหม่ร่วมกันบริจาคเงินซื้อเครื่องบินแบบเต็ราดาเครื่องละ ๒๖,๐๐๐ บาท

ขณะที่ประวัติของขุนกันชนะนนดีระบุว่าได้รับบรรดาศักดิ์ "ขุน" เพราะช่วยเหลือราชการก่อสร้างสนามบินเชียงใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๖๐

สันนิษฐานว่าขุนหลวงเลียงฯ ได้บริจาคที่ดินเพื่อสร้างสนามบินเชียงใหม่ในช่วงนั้นและบรรดาศักดิ์ "ขุน" น่าจะได้รับพระราชทานในเวลาหลังจากนั้น

ไม่นานนัก พร้อมๆกับผู้ทำประโยชน์คนอื่น ๆ คือในช่วง พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๔๖๔"^๓

ด้วยคุณความดีในการบำเพ็ญสาธารณกุศลและการประกอบสัมมาอาชีพ โดยความซื่อสัตย์สุจริตนี้เอง เจ้าแก้วนวรรฐ์จึงได้ประทานนามสกุลแก่นายเจิ้งซงเหล็งและทายาทว่า "วงศ์ลือเกียรติ" ตามบรรดาศักดิ์ของท่านขุน ให้เป็นเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูลสืบไป

ปัจจุบันใบแต่งตั้งบรรดาศักดิ์นี้ได้หายไป แต่คาดว่าน่าจะคล้ายคลึงกับคำสั่งมอบบรรดาศักดิ์แก่ขุนอนุกรมบุรีและขุนอนุการราชกิจในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ดังนี้

"ส่งสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ไปพระราชทาน

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงมูรธาธร ส่งสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ไปพระราชทานแก่ผู้ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว คือ ตำแหน่งกรมการพิเศษมณฑลพายัพ คือ

ขุนศรีวรานุรักษ์ (ศรี บุญเฉลียว)

ขุนอนุพลนคร (กิมขั้ว นิ้มเซงฮวด)

ขุนอนุกรมบุรี (เย็น นิ้มเซงฮวด)

ขุนอนุการราชกิจ (ตัวเถก ตันซุ่นฮวด)

ขุนอนุกุลราชการ (บุญถิ่น)

ขุนจำเริญภักดี (ตันบันฮก ตันธนวัฒน์)

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๗ เล่ม ๔๑ หน้า ๒๕๘๕๒๖๐๑)

คำสั่งดังกล่าวอยู่รวมกับการส่งสัญญาบัตรเจ้านายฝ่ายเหนือของเมืองเชียงใหม่ และกระทรวงมหาดไทย ขึ้นพระยา พระ หลวงและขุนรวม

๓๐๔ คน^{๙๕}

อีกทั้งใ้ประกาศเกียรติคุณที่อนุญาตให้ผู้ใช้นามสกุล
“วงศ์ลือเกียรติ” โดยสารเครื่องบินตลอดชีวิตก็หายไปด้วยเช่นกัน
คงเหลือแต่ดาบเงินของ พ่อเจ้าชีวิตอ้าวที่เจ้าแก้วนรรัฐประทานให้เป็น
อนุสรณ์แต่เพียงเล่มเดียว

ขุนกันชนะนนตีและนางวันดีผู้เป็นภรรยา ขุนกันฯ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ “ขุน”
เพราะช่วยเหลือราชการก่อสร้างสนามบินเชียงใหม่ เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๖๐ ปัจจุบันใบแต่งตั้งก็หายไป
ไปเช่นกัน แต่ที่ระบุปีได้เนื่องจากมีภาพถ่ายเหลืออยู่

เชิงอรรถ บทที่ ๖

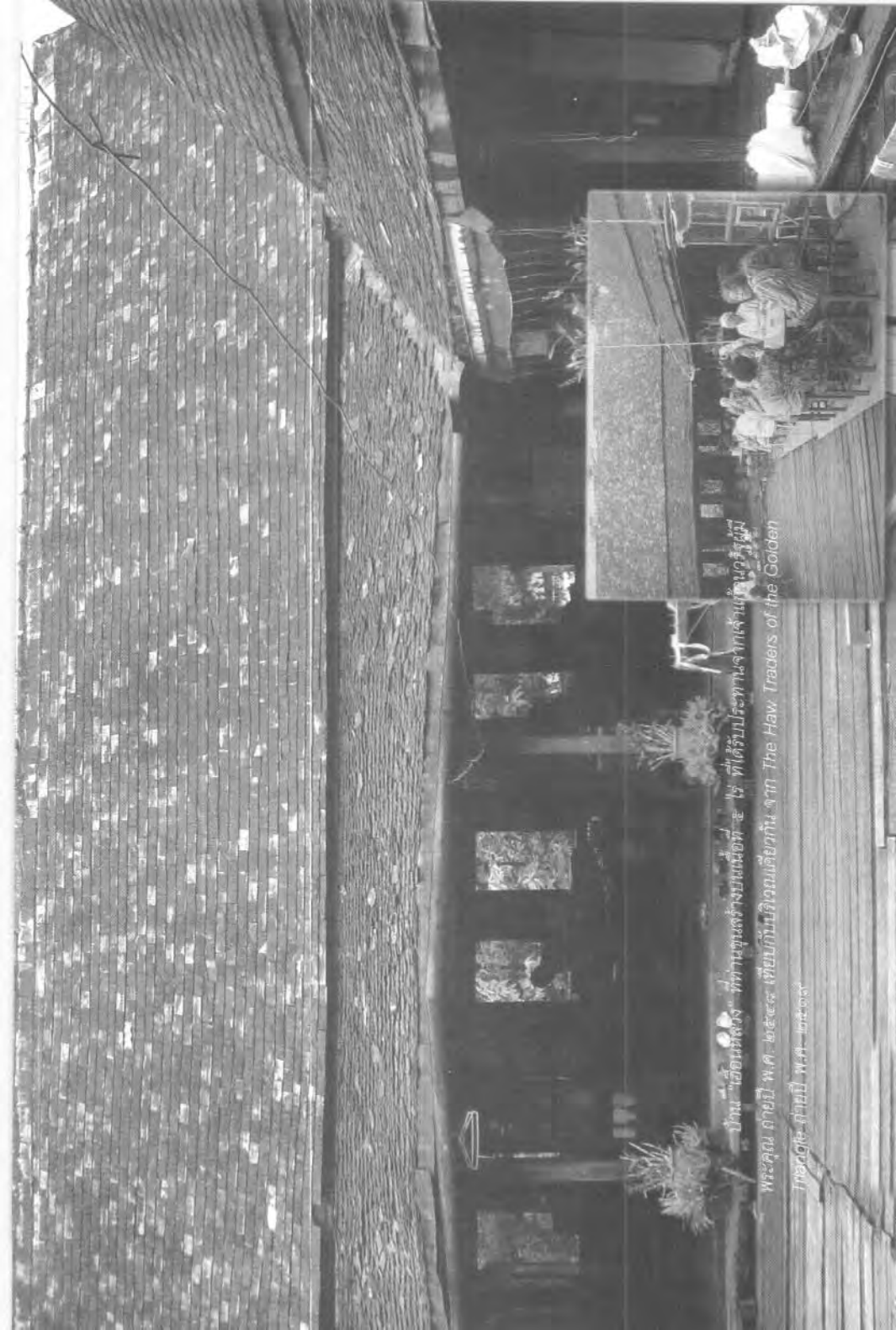
๑ สมชิตี อ่องสกุล, "ชุมชนช่าง "ครัวเงิน" บนถนนวิบูลย์เชียงใหม่," สมบัติบ้าน สมบัติเมือง, พลเมืองเหนือ, ๑-๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗, หน้า ๒๙.

๒ คุณปลายอ้อ ชนะนนท์ ทองสวัสดิ์ และคุณผอยทอง อีรสวัสดิ์ ธรรมจินดา ให้ข้อมูลว่า ภรรยาชุนกัน ชนะนนท์ ชื่อ นางวันดี นามสกุลเดิม นาวาระ เป็นธิดาของพญานาวา (ผู้สร้างและคุมเรือของเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เจ้าหลวงองค์ที่ ๖) และนางวัน นื่องชายของนางวันดีชื่อนายหมอก แต่งงานกับนางชิต มีธิดาชื่อนางเต่า สมรสกับหลานชายชุนชวงเสียงฯ ที่มาจากเมืองจีนพร้อมภรรยาจีนของชุนชวงเสียงฯ ให้ "แซ่เจ็ง" มีธิดาชื่อ น.ส. จำเรียงหรือชื่อในศาสนาอิสลามว่ามาเรียมและบุตรชายอีก ๑ คน ไม่ทราบนาม น.ส. จำเรียง สมรสกับนายเลาแปงสุ ผู้เป็นหลานชายของ ภรรยาจีนของชุนชวงเสียงฯ มีบุตรชาย ๓ คน คือ นายแพทย์สมพงษ์ นายแพทย์ วีระศักดิ์ และนายแพทย์วีระชัย ทั้งนี้ นางจำเรียงและบุตร ยังคงใช้นามสกุลของนางเต่าผู้เป็นแม่และยาย คือ นาวารวงศ์

๓ บัณรส บัวคลี, เรื่องเดิม, หน้า ๑๒.

๔ พ.ต.ท. อนุ เนินหาด, "ชุนอนุกรบุรีและชุนอนุการราชกิจ," สะป๊ะเรื่องตะวา, พลเมืองเหนือ, ๔-๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๗, หน้า ๓๙.

บ้าน "ฮือมหลิง" ที่ทางหลวงหมายเลขที่ ๕-๒๒ ที่ได้รับประทานจากเจ้าคุณวรวงศ์
พระคุณ ถวายปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เขียนกับบริเวณเดียวกันใน The Haw Traders of the Golden

Thangke-ตายนปี พ.ศ. ๒๔๕๖

ขอสุมาเต๊อะเจ้า

ขออภัยและขอแก้ไขข้อผิดพลาด

- หน้า ๒๙ ภาพล่าง คำอธิบายบรรทัดที่ ๓
 “ยื่นข้างๆ เจ้าสาว”
 หน้า ๕๐ บรรทัดที่ ๓ “นายมาศบิดา”
 หน้า ๗๕ - ภาพบน เส้นแสดงเขต

สุเหร่า

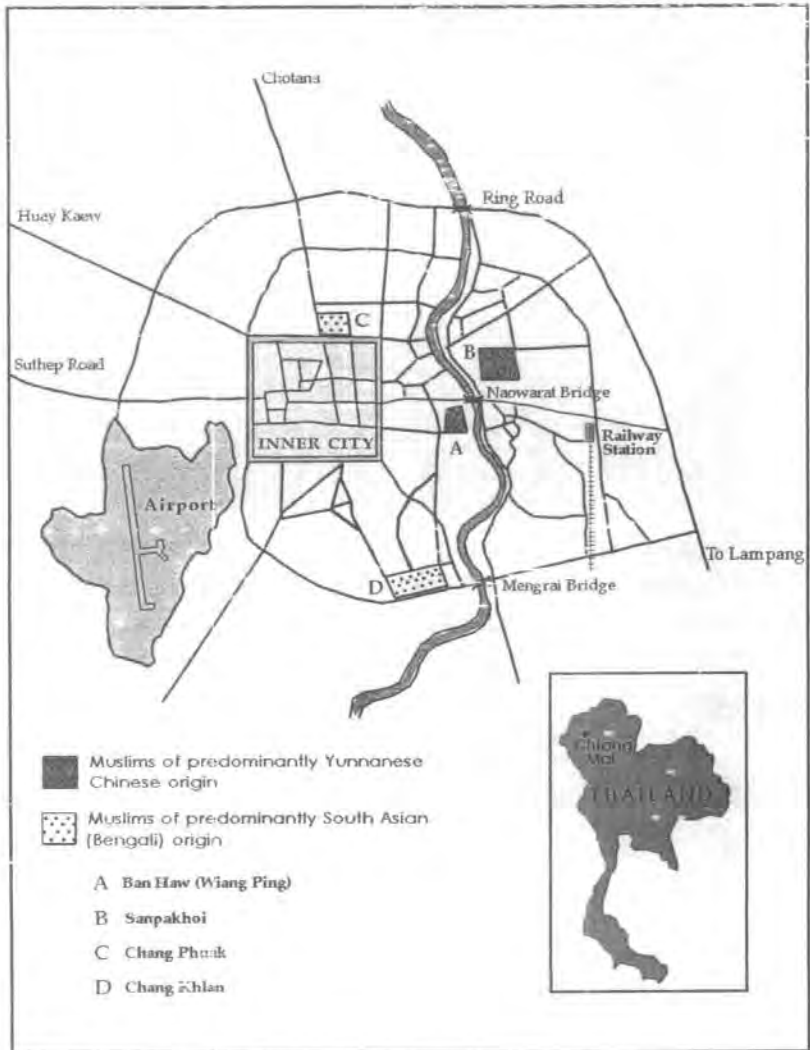
และเขื่อนหลวง ❁

- ภาพล่าง คำอธิบายบรรทัด
สุดท้าย คำแรก “ด้าน”

หน้า ๑๒๔ ๓.๑ นายจงชั้น

หน้า ๑๖๙ ภาพบน คำอธิบายบรรทัดที่
๒ - ๓ “...นางพวงเพ็ชรยื่นภาพ
นี้ให้ผู้เขียน...”

และขอขอบคุณลูกศิษย์ ปรีย เพิ่มพัฒนานากุล

Areas of Muslim Settlement in Chiang Mai

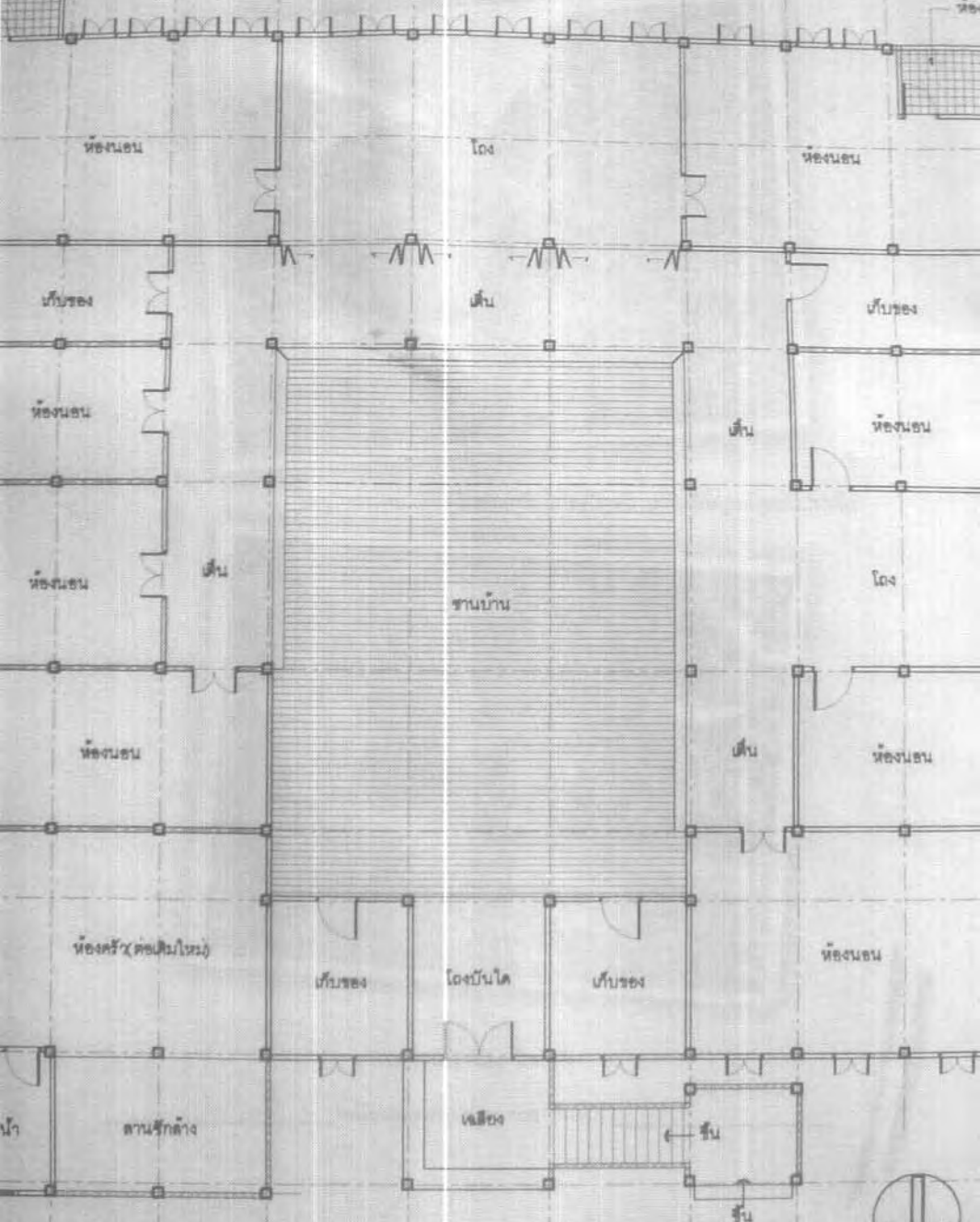
A บริเวณที่ตั้ง "เขื่อนหลวง" สุเหราและชุมชนบ้านฮ่อ และบริเวณสนามบินเชียงใหม่ (พื้นที่เทาซ้าย) ในปัจจุบัน จากหนังสือ *The Haw : Traders of The Golden Triangle* หน้า ๑๖๐

B C D E F G H I

2.30 2.30 2.30 3.00 22.80 3.00 3.00 2.30 2.30 2.30

2.10

แปลนบ้าน "เฮือนหลวง" เขียนโดยนายสถาพร วงศ์ลือเกียรติ

แปลนเขียน

1 2 3 5

บริเวณประตูใหญ่หน้าบ้าน ปัจจุบันยังคงมีกำแพงอิฐสีส้มแดงปรากฏอยู่

ด้านหน้าของ "เฮือนหลวง"

บ้านไต่บ้านและเฉลียงที่มีไม้ตี
เป็นม้านั่งโดยรอบ

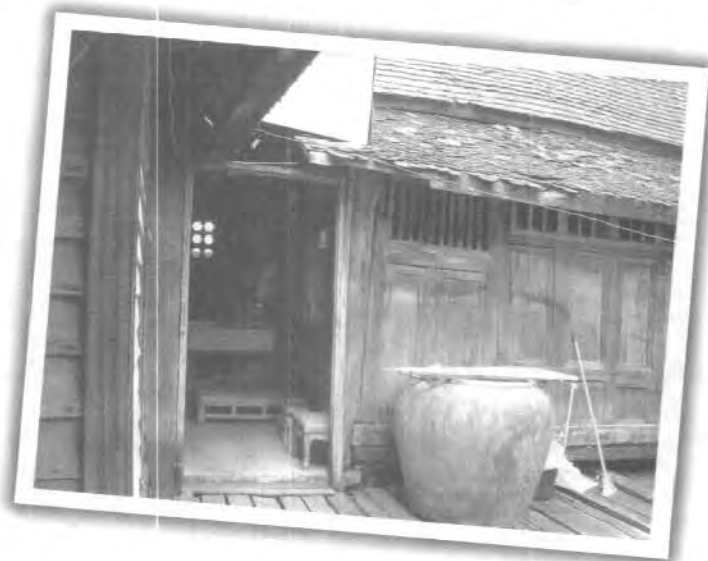
ด้านหลังของ "เฮือนหลวง"

๑๐๐ ปี สาราวานมักต่างสู่เชียงใหม่

บริเวณ "ช่วง" (court) กลางบ้านที่มี "เต็น" ล้อม ๓ ด้าน และห้องต่าง ๆ รายล้อมทั้ง ๔ ด้าน

บริเวณทางเข้าห้องครัว มีตุ่มแดงใบใหญ่รองรับน้ำฝนจากรางรอบชายคา ๔ มุม

ห้องโถงใหญ่

บริเวณห้องโถงใหญ่ จะเห็นเด่นอยู่รายล้อมหน้าห้องต่าง ๆ ใช้นั่งที่นั้งเล่นของแต่ละครอบครัว

บริเวณ "เต็น" ด้าน
ตะวันออกหน้าห้องนายเจอและ
นายสุขุม ปัจจุบันทรุดโทรม
ไปมาก

บริเวณ "เต็น" ด้านตะวันตก
ปัจจุบันทรุดโทรมเช่นกัน

บริเวณห้องโถงใหญ่ด้านห้องนอนท่านขุน จะเห็นรูปท่านขุนและนางนพเหนือประตูห้อง
นอน และรูปท่านขุน นางนพ และบุตรธิดา ๑๐ คนอยู่ข้าง ๆ

หลุมฝังศพนางชวงเลี้ยง
ภรรยาเกียรติ หรือนางนพ แผ่นป้ายหิน
อ่อนด้านเหนือระบุชื่อบุตรธิดาทั้ง ๑๐
คนเป็นภาษาไทย

แผ่นป้ายด้านใต้ระบุชื่อบุตร
ชายทั้ง ๕ เป็นชื่อภาษาจีนที่นำด้วย
"เจ็ง" ซึ่งเป็นชื่อสกุล

บ้านหลังใหญ่ “เฮือนหลวง”

๗

“เฮือน” หรือ เรือนคือบ้าน “หลวง” ในที่นี้หมายถึงใหญ่ “เฮือนหลวง” คือ บ้านหลังใหญ่ ซึ่งในสมัยนั้นหรือแม้กระทั่งปัจจุบันมีขนาดใหญ่จริงๆ (ปัจจุบันคือ “บ้านลือเกียรติ” ตั้งอยู่ เลขที่ ๔๕ ถนนเจริญประเทศ ซอย ๑ ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่) ในเนื้อที่ ๕ ไร่ที่เจ้าแก้ววนรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๙ และเป็นองค์สุดท้ายประทานให้แก่ท่านขุนเพื่อสร้างบ้าน เมื่อสร้างบ้านเสร็จราวๆ ปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ผู้คนในชุมชนนั้นจึงเรียกบ้านหลังใหญ่ของท่านขุนนี้ว่า “เฮือนหลวง” จนติดปากมาจนปัจจุบัน ในแต่ละวัน “เฮือนหลวง” จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางขนส่งสินค้าที่พ่อค้าชาวญวนนานาตลอดจนผู้ที่อาศัยในละแวกนั้นมาชุมนุมมั่งสรวงคักัน บริเวณที่ดินและบ้านของคนเหล่านี้ประกอบไปด้วยบ้านของแม่บุญญามาบรรดาของคุณจงรักษ์ ที่เนื้อที่ด้านตะวันออกติดกับ “เฮือนหลวง” และอีกด้านคือด้านตะวันตกติดถนนช้างคลาน ปัจจุบันเป็นห้างสรรพสินค้าในศูนย์การค้าย่านไนท์บาซาร์ ติดกับ “เฮือนหลวง” ด้านตะวันออกเป็นซอยเล็กๆ เรียกกันว่า “กองแห่ม่ว” ถัดจากกองแห่ม่วเป็นห้องแถวไม้หรือ “เฮือนแป” ของท่านขุนจำนวน ๕ ห้อง ที่ปลูกให้คนเช่า และหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อห้องเช่าว่างลง นายเจอและครอบครัวได้ย้ายออกจาก “เฮือนหลวง” มาอยู่ที่นี้

ภายหลังท่านขุนได้โอนกรรมสิทธิ์ให้บุตรธิดาของนายเจอ ซึ่งได้รื้อและสร้างเป็นตึกแถวขายหลังจากนางพิมพาภรรยาของนายเจอเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่ดินบริเวณนี้เข้าใจว่าท่านขุนคงจะซื้อต่อจากแม่เหริยญ เพราะที่ดินที่ติด "เฮือนแป้" ด้านตะวันออกและด้านใต้เป็นของแม่เหริยญ ถัดจากที่ดินของแม่เหริยญไปทางทิศตะวันออกเป็นที่ของอู๋ปวนแม่ของแม่เขียว ซึ่งได้ถูกขายต่อหลายทอด ที่บริเวณนี้มีตึกโบราณสวยงามอยู่ ๑ หลัง ภายหลังเป็นสมบัติของนายเจอไฮ้ แซ่นะ เชื้อสายยูนนานและไทใหญ่ หลานชายคนแรกของท่านขุนที่สมรสกับนางจินตนา วงศ์ลือเกียรติ (พี่สาวของผู้เขียน) ซึ่งเป็นตาและยายของฝาแฝดมหัศจรรย์ นารี-อารี วงศ์ลือเกียรติ ถัดจากที่ของอู๋ปวนนี้ไปจนเกือบสุดซอยเป็นที่บ้านของนางเคยและนายลีเหวินโชะ ต้นตระกูลลีตระกูล

กลับมาดูที่ดินด้านเหนือของซอยอีกที่ บริเวณตรงข้ามกับ "เฮือนหลวง" ซึ่งเป็นที่ดินผืนใหญ่ ด้านตะวันตกติดกับถนนข้างคลานเป็นที่ตั้งของมัสยิดบ้านฮ่อซึ่งภายหลังบริเวณที่ติดถนนข้างคลานนี้ได้ถูกสร้างเป็นตึกแถวให้เช่าและต่อมาขายต่อเป็นร้านค้าปัจจุบันติดกับมัสยิดด้านทิศตะวันออกเป็นที่ของแม่ปุยซึ่งภายหลังกายนายสุขุม วงศ์ลือเกียรติได้ซื้อต่อและแยกครอบครัวออกจาก "เฮือนหลวง" มาปลูกบ้านอยู่ที่นี่ ปัจจุบันได้เปลี่ยนกรรมสิทธิ์เป็นของมัสยิดแล้ว ถัดไปทางด้านตะวันออกเป็นที่ของเจ้าแก้วที่นายเลาชวน (ผู้ที่ท่านขุนส่งไปรับภรรยาและลูกสาว ๒ คนจากคุณหมิง) ซื้อต่อ ปัจจุบันเป็นของลูกหลานนายเลาชวน ถัดไปเป็นที่ที่หลานชายของท่านขุนได้ซื้อต่อ(ไม่ทราบจากผู้ใด) ปัจจุบันเป็นของลูกหลานที่เปิดกิจการเป็นร้านข้าวซอยอิสลาม ถัดไปเป็นที่ดินที่เจ้าแก้ววนขุน (ต้นตระกูล ตันตรานนท์) ซื้อให้นางชีวหงษ์ ภรรยาคนที่สองอยู่ และถัดจากบริเวณนี้ไปจนสุดซอยครอบคลุมไปถึงแนวด้านหน้าบนถนนเจริญประเทศ(ตรงข้ามจวนผู้ว่าราชการจังหวัด

ปัจจุบัน)เป็นบ้านของพระพิจิตรโอสถ แพทย์ประจำตัวท่านขุน ภายหลังบุตรเขยคนแรกของท่านชื่อนายถิ่น สมรสกับนางเต็มดวง ได้ซื้อต่อและแยกครอบครัวออกจาก "เฮือนหลวง" มาอยู่ที่นี้ ปัจจุบันเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเทอดไชย วงศ์สื่อเกียรติ ผู้เป็นบุตร

เมื่อพิจารณาถึงสถาปัตยกรรมของ "เฮือนหลวง" แล้ว นับว่าการออกแบบและสร้างบ้านหลังนี้เป็นไปอย่างชาญฉลาดและรอบคอบ กล่าวคือจะมีห้องใหญ่น้อยรายล้อมชานบ้านในลักษณะคอร์ท (court) รูปสี่เหลี่ยมกลางแจ้งไม่มีหลังคาอยู่กลางบ้าน เข้าใจว่าท่านขุนน่าจะจำลองแบบมาจากบ้านของท่านที่เมืองห้วยซี้ คุณหมิง ซึ่งนางเจริญ (ซินหยิน) เล่าว่าเป็นบ้านที่มีลักษณะคล้ายวังที่เรามักจะเห็นในภาพยนตร์จีน บ้านลักษณะนี้จะเป็นบ้านขุนนางหรือเศรษฐีที่มีบริวารป่าวไพร่มากมายเท่านั้น บริเวณประตูบ้านจะมีรูปปั้นสิงห์โตและกระถางรูป ดังนั้นการสร้างบ้านลักษณะนี้จึงเป็นไปเพื่อรองรับบุตรธิดาที่จะกำเนิดมาอีก ๙ คน รวมกับบุตรชายคนโตที่เกิดที่เมืองระแหง (ตาก) อีก ๑ คน รวมเป็น ๑๐ คน เมื่อมองย้อนกลับไปในชีวิตเด็กที่ถูกตามใจจนเกือบเสียคน ท่านขุนคงเกิดความรู้สึกเหงาขึ้นมาในใจด้วยความที่เป็นบุตรชายโตนคนเดียวของพ่อแม่ ไม่มีพี่หรือน้องให้เป็นเพื่อนเล่นด้วย ท่านจึงอยากมีทายาทเอาไว้สืบสกุลหลายๆคนจนสนใจท่านที่สุดในที่สุด

เมื่อจะนำสถาปัตยกรรมนี้มาสร้างบ้านในเชียงใหม่ ท่านขุนได้คำนึงถึงฤดูกาลและภูมิประเทศแถบนี้ด้วย ท่านเห็นว่าฤดูฝนที่มีฝนตกชุกและต่อเนื่องอาจทำให้เกิดน้ำท่วมขังในบ้านและบริเวณประกอบกับถนนเจริญประเทศอยู่ติดแม่น้ำปิง ช่วงฤดูฝนที่มีน้ำหลาก น้ำก็จะล้นตลิ่งทำให้เกิดน้ำท่วมอยู่เนืองๆ ท่านจึงได้ให้ช่างยกพื้นบ้านซึ่งตามแบบเดิมของวังขุนนางจะอยู่ติดกับพื้นให้มีได้ถุนสูงเหมือนบ้านล้านนาทั่วไปโดยมีเสาไม้เป็นจำนวน ๑๐๐ ต้น^๖ ค้ำอยู่ บริเวณใต้ถุน (ปิ่นกลาง) นี้ จึงสามารถเป็นสถานที่

ประกอบกิจกรรมหลายๆ อย่าง เช่น นอนเล่น วิ่งเล่น เล่นซ่อนหาและเล่นขายของและเล่นซ่อนหาของเด็กๆ เลี้ยงเปิดไก่ นกยูง ไก่ต๊อก และห่านเลี้ยงใหม่และเก็บรังใหม่ ฯลฯ

บริเวณบ้านในเนื้อที่ ๕ ไร่นี้ ถูกล้อมรอบด้วยกำแพงอิฐถือปูนสี่เหลี่ยมด้าน มีประตูไม้บานใหญ่ ๒ บานคล้ายประตูเมืองขนาดเล็กหันด้านโดยใช้สลักไม้ด้านบนของประตูมีหลังคามุงด้วย“ดินขอ” ด้านนอกกำแพงขนาบช่องประตูมีอิฐโบริกปูนก่อขึ้นมาจากพื้นดินคล้ายม้ายาวประมาณ ๒ เมตรติดกำแพงโดยมีกำแพงเป็นพนัก เพื่อให้คนที่เดินผ่านไปมาได้นั่งพักเหนื่อย พร้อมทั้งมีหม้อน้ำ และ “น้ำบวย” (กระบวย) ตั้งไว้ให้คนได้ดื่กดื่มยามกระหายด้วย (ปัจจุบันกำแพงด้านตะวันออกเกือบตลอดแนวกลายเป็นตึกแถวร้านค้าไปแล้ว คงเหลือแต่ด้านตะวันตกที่ยังคงเป็นกำแพงสีแดงให้เห็น) บริเวณหลังกำแพงด้านตะวันตกมีศาลาที่เป็นสถานีรับส่งสินค้าอยู่ลานหน้าบ้านเยื้องไปด้านตะวันตก ถัดเข้าไปข้างตัวบ้านด้านตะวันตกจะมีบ้านไม้ได้ดูสูงทรงล้านนาอีก ๑ หลังที่ครอบครัวต้นตระกูลอนุวงศ์เจริญอาศัยอยู่ ข้างๆ บ้านหลังนี้มีบ่อน้ำอยู่

ด้านหลังทางทิศใต้ของ “เฮือนหลวง” มี “หลองข้าว” หลังใหญ่เยื้องไปทางตะวันตกของ “หลองข้าว” มีศาลาที่ปลูกขึ้นภายหลังเพื่อเป็นที่เล่น “ไฟมาจองหรือไฟนกกระจอก” ของท่านขุนและบรรดาพ่อค้าทั้งหลาย นับเป็นสถานที่ชุมนุมพบปะสังสรรค์และผ่อนคลายเป็นอย่างดี พร้อมทั้งมีการเก็บ “ค่าตั้ง” ให้เจ้าของบ้านด้วย ลานกว้างด้านหลังนี้ยังเป็นที่ปลูกต้นหม่อนไหม เพื่อนำรังไหมไปขายให้ผู้มารับซื้อจากหมู่บ้านทอผ้าไหมจากสันกำแพง และเป็นທີ່ที่ความวุ่นวายของบ้านขุน ๒ เชือกที่ชื่อ “มิ่งกละ และ เกล็ดถวา” มาผูกไว้ช่วงที่ท่านทำกิจการป่าไม้ นอกจากช้าง ๒ เชือกนี้แล้ว ท่านขุนยังเลี้ยงสุนัขตัวโปรดเพศผู้ขนปุกปุยสีดำแซมขาวชื่อ “ฮั่ว” ท่านขุนรัก “ไอฮั่ว” มาก ยามที่มันไม่สบาย ท่านขุนถึงกับให้พระพิจิตรโอสถ

มาคิดยาให้ที่บ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ธรรมดาเลยในสมัยนั้น

เมื่อขึ้นบันไดบ้านที่มีความสูงประมาณ ๗-๑๐ ชั้น (ปัจจุบันเหลือ ๕ ชั้น) ความกว้างประมาณ ๒ เมตร จะเป็นเฉลียงที่เป็นม้านั่งในตัว ติดด้วยไม้ระแนงล้อม ๒ ด้าน ใช้เป็นที่นั่งเล่นหรือสำหรับแขกเพื่อนั่งรอเข้าพบ ท่านขุน ก่อนเข้าไปในตัวบ้าน จะมีประตูไม้บานใหญ่ ๒ บาน ที่มีกลอนประตู เป็นสลักที่ใช้ไม้สอดลั่นดาน ถัดไปจะเป็นโถงบันไดมีม้ายาว ๒ ตัววางขนานทางเข้าบ้าน จากนั้นจะเป็นชานบ้านแบบคอร์ท (court) สีเหลือง ช่วงกลางแจ้งรูปสี่เหลี่ยมลักษณะคอร์ทนี้ จะมีพื้นปูด้วยไม้กระดานหนาท่อนยาว หน้ากว้างประมาณ ๖ นิ้ว ปูแบบไม้ระแนงเว้นช่องห่างประมาณ ๑-๑.๕ นิ้ว เพื่อให้สามารถระบายน้ำฝนให้ไหลลงไปข้างล่างได้ นับเป็นพื้นที่ใช้สอยที่มีประโยชน์มากเหมาะกับสภาพอากาศทั้ง ๓ ฤดูกาล ในเวลากลางวันที่มีแดดจัด สามารถใช้ตากเสื้อผ้าที่ซักแล้วบนราวที่ใช้ลวดเส้นหนาซึ่งไว้หลายเส้น หรือตากอาหารให้แห้งเพื่อแปรรูปหรือเก็บไว้นานๆ ส่วนตอนเย็นและกลางคืนโดยเฉพาะคืนเดือนหงายหรือคืนที่อากาศร้อน จะเป็นที่ชุมนุมพูดคุย พักผ่อนนอนเล่นโดยใช้เสื่อปูบนพื้นอีกที

ห้องสำคัญที่สุดของบ้านน่าจะเป็นห้องครัวใหญ่ที่ใช้ประกอบอาหาร เลี้ยงดูคนเป็นจำนวนมากที่อยู่มุด้านซ้ายมือเมื่อเดินออกจากโถงบันไดบ้านไป และจะมีห้องน้ำใหญ่ห้องเดียวติดกับบริเวณครัว ซึ่งส่วนที่เป็นบริเวณประตูครัวเข้าไปเล็กน้อยจะเป็นส่วนของครัวที่ไม่มีหลังคา เพื่อให้แสงแดดส่องถึงได้ตามหลักสุขอนามัย ด้านหลังของครัว มีบันไดไม้สูงชัน เมื่อลงบันไดไปบริเวณด้านตะวันออกของบ้านในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะมีหลุมหลบภัยที่ขุดลงไปใต้ดินแล้วตีทับด้วยไม้ใช้เป็นที่พักภัยจากระเบิด ปัจจุบันหลุมนี้ยุบตัวลงจนไม่เหลือร่องรอยแล้ว

เมื่อเดินตรงผ่านช่วงกลางแจ้งเข้าไป จะเป็นห้องโถงใหญ่ที่มีห้องนอนใหญ่ ๒ ห้องขนานซ้ายขวา โดยห้องนอนของท่านขุนอยู่ด้านซ้าย

ห้องโถงใหญ่นี้ใช้รับแขกส่วนหนึ่งและรับประทานอาหารอีกส่วนหนึ่ง ห้องโถงนี้จะมีประตูพับหรือบานเฟี้ยมเป็นประตูชั้นที่ ๓ เพื่อปิดในเวลากลางคืนเพื่อกันขโมย หรือกันความหนาวในฤดูหนาว และเปิดเวลากลางวันรับแสงสว่างหรือระบายความอบอ้าวในฤดูร้อน ก่อนถึงห้องโถงใหญ่ และห้องนอนอื่นๆที่มีหน้าต่างจำนวนมากอยู่โดยรอบบ้าน จะมี "เต็น" (ระเบียง) ที่ยกขึ้นสูงกว่าชวงบ้านอยู่รายรอบทั้ง ๓ ด้าน โดยมียกพื้นคล้ายบันได ๑ ระดับเป็นที่วางรองเท้าที่ถอดก่อนขึ้นบ้าน "เต็น" โดยรอบจะใช้เป็นที่นั่งเล่น พุดคุยหรือรับประทานอาหารของแต่ละครอบครัว บริเวณตัวบ้านและ "เต็น" จะมีหลังคาบ้านมุงด้วยกระเบื้องดินเผาถ่านนาหรือ "ดินขอ" ปลายมน ซึ่งยังคงมีบางส่วนที่เป็น "ดินขอ" ปลายมนดั้งเดิมเหลืออยู่ให้เห็นบ้างในปัจจุบัน ชายคาทั้ง ๔ ด้านจะมีรางน้ำฝนโดยรอบ และมีตุ่มแดงใบใหญ่วางอยู่ ๔ มุมเพื่อรองรับน้ำฝนเพื่อเก็บไว้ดื่มและใช้

ปัจจุบันนี้ ภายในห้องโถงใหญ่ยังคงมีหลักฐานที่พอจะบอกเรื่องราวเหตุการณ์ในแต่ละช่วงชีวิตของท่านขุน หลักฐานเหล่านี้เป็นของขวัญที่ส่งมาจากคุณหมิงประกอบด้วยภาพวาด ผ้าปัก และกระจกเงาที่มีคำอวยพรใส่กรอบแขวนไว้บนผนัง และนับจากวันที่นำชิ้นแขวนตามวาระโอกาสต่างๆ ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในตำแหน่งเดิมเนื่องจากมีขนาดใหญ่และหนักมาก เริ่มจากผนังด้านตะวันออกของโถงเหนือประตูห้องนอนของท่าน มีรูปท่านขุนและนางนพใบใหญ่อยู่ ถัดมาทางด้านซ้ายเป็นรูปท่านขุนและนางนพถ่ายกับบุตรธิดา ๑๐ คน ใบใหญ่เช่นกัน ด้านหลังของรูปเขียนไว้ว่า

คณะเจนนตระกูล

๑. ขุนของเลียง ลือเกียรติ
๒. นางนพ

๑. นายเจงเจียว

๖. ด.ช. สุรินทร

๒. นายน้อย

๗. ด.ญ. จันทรเพ็ญ

๓. น.ส. คำเต็ม

๘. ด.ช. อโนทัย

๔. นายเลาซาง

๙. ด.ญ. สมบูรณ์

๕. บัวผัด

๑๐. ด.ญ. แสงเพชร

ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

จากข้อมูลข้างหลังภาพอันเป็นหลักฐานสำคัญนี้ พอจะสันนิษฐาน
ได้ว่า

๑. ภาพถ่ายของสมาชิกครอบครัวอันประกอบด้วย พ่อ แม่ และ
ลูกชายหญิงครบ ๑๐ คนนี้ ถ่ายในโอกาสที่ ท่านขุนมีอายุครบ ๖๐ ปี ในปี
พ.ศ. ๒๔๗๖ เนื่องจากท่านขุนเกิดในปี พ.ศ. ๒๔๑๖ ส่วนวันที่ ๒๒
เดือนเมษายนนั้น น่าจะเป็นวันเกิดที่ใกล้เคียงกับวันเดือนในปฏิทินจีน
ที่สุดก็เป็นได้

๒. ท่านขุนถูกเรียกตามบรรดาศักดิ์ว่าขุนชวงเสียดงกฯ แล้ว

๓. นางสมบูรณ์และนางพวงเพชร วงศ์คือเกียรติยืนย่นว่าได้ใช้นามสกุลวงศ์เกียรติมาตั้งแต่เกิด ดังนั้น ครอบครัวนี้ได้ใช้นามสกุลนี้มา
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งเป็นปีเกิดของนางสมบูรณ์แล้วแน่นอน ฉะนั้น
การที่เขียนว่า "คณะเจนตระกูล" อาจจะเพื่อให้หมายถึงนามสกุลเดิม
ที่แปลงมาจาก "เจ็ง"

๔. ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๘ - ๒๔๕๖ หรืออาจจะหลังจากนี้เล็กน้อย
ท่านขุนและครอบครัวน่าจะยังคงใช้ "เจ็ง" นำหน้าชื่ออยู่ แต่หลังจากทางการ
ได้ออกพระราชบัญญัตินามสกุลในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ไปจนถึงปีที่ท่านขุนได้รับ
พระราชทานบรรดาศักดิ์ น่าจะได้ไปยื่นขอจดทะเบียนใช้นามสกุล
"เจนตระกูล" ก่อน ดังนั้นบุตรธิดาคนที่ ๑ - ๕ (พ.ศ. ๒๔๕๒ - ๒๔๖๒)

อันเกิดจากนางนพ น่าจะได้ใช้นามสกุล "เจนตระกูล" มาก่อน และเปลี่ยนมาใช้ "วงศ์ถือเกียรติ" หลังจากเจ้าแก้วนวรรฐีประทานให้หลังจากได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ "ขุน"

เนื่องจากพระราชบัญญัตินามสกุลนี้เอง เจ้าแก้วนวรรฐีก็ได้ขอพระราชทานนามสกุลในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ด้วย สันนิษฐานว่าท่านน่าจะได้นำดำเนินการก่อนราษฎรคนอื่นๆ ในมณฑลพายัพ

"พลตรีเจ้าแก้วนวรรฐี (อินทแก้ว ณ เชียงใหม่) ได้เป็นผู้ครอบครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๙ ซึ่งเป็นประมุขของราชวงศ์ฝ่ายเหนืออยู่ในขณะนั้น ได้ขอพระราชทานสกุลไปกราบทูลแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนามสกุล "ณ เชียงใหม่" พระราชทานแก่เจ้าแก้วนวรรฐี ดั่งนำสำเนาพระราชทานมาในโอกาสนี้ด้วยแล้ว

สนามจันทร์ นครปฐม

วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

ถึงเจ้าแก้วนวรรฐี

ฉันได้รับจดหมาย ซึ่งมีมาขอให้ฉันตั้งนามสกุลนั้น ฉันได้ตรองดูแล้ว เห็นควรจะให้ชื่อเป็นเกียรติยศปรากฏแก่บุตรหลานแลพี่น้องร่วมสกุลต่อไป จึงขอให้นามสกุลว่า (ณ เชียงใหม่) เขียนเป็นอักษรโรมันว่า

Na Chiengmai ฉันควรถือเป็นมงคลนาม ขอให้สกุล ณ เชียงใหม่นี้มีความเจริญรุ่งเรือง และมั่งคั่งอยู่ในกรุงสยาม ชั่วกัลปาวสาน

ลงนาม วชิราวุธ ป.ร."๑

๕. ชื่อที่เรียกบุตรธิดาคนที่ ๑ - ๕ น่าจะเป็นชื่อที่เรียกกันจนติดปากผู้บันทึก โดยมีชื่อขึ้นต้นคำมะโนคร้วทะเบียนราชภูริ ดังนี้

๑. นายเจงเจียว เป็น นายเจอ
๒. นายน้อย เป็น นายสุขุม
๓. น.ส. คำเต็ม เป็น น.ส. เต็มดวง
๔. นายเลาซาง เป็น นายชาญ
๕. บัวผัด เป็น น.ส. วิรัตน์

ส่วน ด.ญ. แสงเพชร ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ นั้น นางพงเพชรไม่แน่ใจว่ามีการเปลี่ยนชื่อเป็นพงเพชรหรือไม่ เพราะตั้งแต่จำความได้ชื่อที่ใช้อย่างเป็นทางการมาโดยตลอดก็คือ "พงเพชร" โดยได้เล่าที่มาของชื่อว่าช่วงแรกคลอด มีผู้นำเครื่องประดับเพชรมาขายให้นางนพที่บ้าน เมื่อคลีผ้าห่อออก จึงเห็นประกายเป็นแสงเพชรระยิบระยับ

นอกจากนั้น บ้ายภาษาจีนที่หลุมฝังศพนางนพด้านหนึ่งระบุชื่อจีนของบุตรชายทั้ง ๕ ว่า ๑. เจ็งซิงโจว (นายเจอ) ๒. เจ็งซิงหวาย (นายสุขุม) ๓. เจ็งซิงฮั่น (นายชาญ) ๔. เจ็งซิงฮวา (นายสุรินทร์) ๕. เจ็งซิงซาง (นายอโณทัย) ซึ่งแสดงว่าบุตรธิดาของท่านขุนมีชื่อจีนทุกคน โดยมีจุดประสงค์เพียงเพื่อเป็นหลักฐานในการสืบหารากเหง้าในเมืองจีนและสำหรับญาติจีนสืบหาญาติในเมืองไทยเท่านั้น

จากภาพถ่ายประวัติศาสตร์ด้านตะวันตกอันนี้ไปทางซ้าย ของขวัญจะเรียงจากผนังด้านเหนือของห้องโถงไปทางตะวันตกและใต้ตามลำดับ ดังนี้

ภาพที่ ๑ เป็นแผ่นกระจกเงารูปดอกไม้อยู่หัวมุมขวา มีตัวอักษรจีนเขียนไว้ว่า ส่งให้บุตรชายของเจ็งซิงหลังในวันแต่งงาน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าบุตรชายคนใด ขออวยพรให้มีความสุขมาก

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

๑๐

๑๑

๑๒

๑๓

๑๔

๑๕

ภาพที่ ๒ เป็นแผ่นภาพนกอินทรียี่ และแผ่นคำอวยพรซ้ายขวารวม ๓ แผ่น เป็น ๑ ชุด ตัวอักษรจีน บนแผ่นขวาเขียนไว้ว่า ขอมอบให้เจ็งซงหลังผู้มีชื่อเสียงขจรไกลทั้งในเมืองจีนและต่างประเทศ (ประเทศไทย) ในโอกาสขึ้นบ้านใหม่ แผ่นซ้ายมือเขียนว่า ผู้ฉลาดปราชาญ์เป็รื่อง มีปัญญา รอบรู้ทุกด้านจนสามารถพิชิตโลกได้ ผู้ส่งของขวัญ คือหม่าหมิงฉีผู้เป็น หลานหรือมลูกๆ

ภาพที่ ๓ เป็นแผ่นผ้าปักรูปนกคู่ในกรอบสี่เหลี่ยมระบุว่าผู้ส่งคือ หม่าจงยี่ มอบให้ญาติที่เป็น ประธานจัดงานแต่งงาน (ไม่ทราบของผู้ใด)

ภาพที่ ๔ เป็นชุดแผ่นภาพ ๓ แผ่น แผ่นกลางเป็นรูปเทพเจ้าแห่งชีวิตยืนยาวถือไม้เท้า มีกวางเป็นพาหนะทางพื้นดิน และนกกระสา (หรือนกกระเรียนมงกุฎ) เป็นพาหนะทางอากาศ (สัตว์ทั้ง ๒ ชนิดนี้เป็นสัตว์ที่มีอายุยืนยาว โดยเฉพาะนกกระเรียนมงกุฎนั้นจะมีพิษอยู่ในหงอนสีแดง - ล้ำม) ในโอกาสที่เจ็งซงหลัง มีอายุครบ ๖๐ ปี

ภาพที่ ๕ เป็นชุดแผ่นกระจกเงา ๓ แผ่น แผ่นกลางเป็นรูปดอก และใบบัวพร้อมนกในน้ำ อักษรจีนบนแผ่นเล็กขวาซ้ายเขียนไว้ว่า ขอให้ได้รับการศึกษายาวนานไป ๔ ชั่วโมงคน และเป็นที่สุดขสบายมีทั้งต้นไม้และนก (หมายถึง เพื่อนบ้าน และบริวาร) บินมาสู่จากทั่วทั้ง ๔ ทิศ

ภาพที่ ๖ เป็นแผ่นผ้าปักรูปนกคู่ (น่าจะเป็นนกกระเรียนที่มีคู่เพียงตัวเดียว) ส่งมาเป็นของขวัญแต่งงานให้บุตรชายของเจ็งซงหลัง (น่าจะเป็นชุดเดียวกับภาพที่ ๓)

ภาพที่ ๗ เป็นแผ่นสีดำแนวตั้ง มีตัวอักษรจีนอวยพรให้เจริญรุ่งเรืองตลอดกาลนาน (ทุกฤดูกาล)

ภาพที่ ๘ บนผนังด้านทิศตะวันตกเหนือประตูห้องนอนอีกห้อง เป็นกระจกเงาแผ่นใหญ่มีอักษรจีน เขียนอวยพรวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี ขอให้เจิ้งชงหลังมีผละกำลังและอายุยืน ประดุจภูเขาหนานซาง จากกลุ่มเพื่อนฯ ในหมู่บ้าน

ภาพที่ ๙ เป็นกระจกเงาแนวตั้ง อวยพรอายุครบรอบ ๘๐ ปี จากมาดิงหวัะ มาเสาซาง มากวางมิง โหะจงซิง โหะสี่อลุง ฯลฯ

ภาพที่ ๑๐ เป็นกระจกเงาแผ่นใหญ่บนผนังด้านทิศใต้ มีอักษรจีนตัวใหญ่อวยพรในวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี ขอให้เจิ้งชงหลังมีอำนาจบารมี ความมั่งคั่ง พลาณามัยสมบุรณ์ และตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จากญาติๆ และหลานๆ

ภาพที่ ๑๑ เป็นแผ่นตัวอักษรจีนแนวตั้ง คาดว่าจะเป็นชุดเดียวกับภาพที่ ๑๔

ภาพที่ ๑๒ เป็นแผ่นกระจกเงา ด้านขวาเขียนว่า ที่ระลึกสำหรับผู้อาวุโส ด้านซ้ายระบุชื่อผู้มอบ มาเว่ยซาง นะเจอโฮ่ (หลานเซยคนแรก) มาฝูหมิง มาอี้ฝู

ภาพที่ ๑๓ เป็นกระจกเงาแผ่นใหญ่ที่สุด มีอักษรจีน เขียนไว้ด้านขวา และซ้ายว่า แต่ผู้ที่มีใจบุญสุนทานประกอบกิจเพื่อการกุศลและมีความ

กล่าวหาญ ถึงแม้จะอพยพมาอยู่แดนไกล แต่ก็ประสบความสำเร็จในการค้าขายด้วยความซื่อสัตย์ จริ่งใจ และยุติธรรม จนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากราชวงศ์ไทย ส่วนตัวอักษรของตัวใหญ่เขียนว่า "มหาบุรุษของคนจีนโพ้นทะเล" จากญาติๆและเพื่อนๆในชุมชน

ภาพที่ ๑๔ เป็นแผ่นภาพอักษรจีนตัวใหญ่สีแดง ชุดเดียวกับภาพที่ ๑๑ อวยพรในโอกาสอายุครบ ๖๐ ปี ขอให้พ่อตาอายุยืนยาว จากลูกเขย (ไม่ทราบคนไหน)

ภาพที่ ๑๕ เป็นกระจกเงาใบใหญ่ มีอักษรจีนเขียนไว้ว่า ในโอกาสอายุครบ ๘๐ ปี ขอให้อายุยืนชั่ววันรัตนกาล

เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ของขวัญเหล่านี้ไม่มีวันเดือนปีระบุดูอยู่เลย อย่างไรก็ตามคำอวยพรที่ปรากฏพอจะเป็นหลักฐานที่พอจะสรุปได้ว่า บรรดาญาติๆ และเพื่อนฝูงที่คุ้นหิมังรับทราบเหตุการณ์สำคัญๆ ในชีวิต ท่านขุนและครอบครัวตามวาระและโอกาสต่างๆ ดังนี้

๑. ขึ้นบ้านใหม่ทีคนในชุมชนเรียกว่า "เฮือนหลวง" ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๕๔ ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

๒. แต่งงานบุตรชายท่านขุน ๒ ชุด แต่มิได้ระบุชื่อจึงไม่แน่ใจว่าเป็นงานแต่งงานของบุตรชายคนเดียวกันหรือไม่ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นบุตรชายคนที่ ๒ นายสุขุม เนื่องจากบุตรชายคนโต (บิดาของผู้เขียน) แต่งงานที่คุ้นหิมัง ซึ่งถ้าใช้ก็หมายความว่านายเจอได้นำกลับมาเมืองไทยด้วย หรือถ้าเป็นบุตรชายคนที่ ๓ ๔ หรือ ๕ ก็น่าจะเป็นของขวัญแต่งงานหลัง พ.ศ. ๒๔๙๔ ทั้งสิ้น

๓. รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ "ขุน" จากพระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ คาดว่าน่าจะเป็นปีไปปีหนึ่งระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๐ - ๒๔๖๔ ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้ว

๔. วันเกิดครบ ๖๐ ปี ของท่านขุนในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามที่ระบุไว้หลังภาพถ่ายใบใหญ่ที่ถ่ายกับภรรยาและบุตรธิดา ๑๐ คน ที่เขavnไว้บนผนังหน้าห้องนอน

๕. วันเกิดครบ ๘๐ ปี ของท่านขุนในปี พ.ศ. ๒๔๙๖

ปัจจุบัน หากเดินเข้าไปบริเวณลานกว้างด้านหลังของตัวบ้าน (ซึ่งเนื้อที่ส่วนหนึ่งได้ขายให้โรงแรมพรพิงค์ไปแล้ว) ทุกวันศุกร์ เวลา ๖.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. ท่านจะไม่เชื่อสายตาตัวเองที่ได้เห็นภาพ "กาด" หรือ ตลาดโบราณที่ยังคงพบเห็นกันโนชนบทของไทย หรือประเทศพม่าและลาว มีเพิงเล็กๆ ที่สร้างด้วยไม้หรือไม้ไผ่ หลังคามุงจากหรือสังกะสีที่สร้างแบบลวกๆ รอบอาณาเขต ๓ ด้าน พ่อค้าแม่ค้าและคนเดินตลาดแวะเวียนเข้ามาซื้อขายสินค้ากันขวักไขว่ บางรายใช้เสื่อหรือผ้าใบปูกับพื้นวางสินค้า สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ผักทางการเกษตร นางพวงเพชรเล่าว่าแต่เดิมจะมีผู้นำสินค้ามาวางจำหน่ายบริเวณหน้าสุเหร่าและเขื่อนหลวง ทุกวันศุกร์เช้าจนถึงประมาณ ๑๓.๐๐ น. เนื่องจากคนมุสลิมในที่ต่างๆ จะพากันมาละหมาดที่มีสยิดนี้เป็นจำนวนมาก และมักจะซื้อข้าวของติดไม้ติดมือกลับบ้าน

ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ทางกรมตำรวจได้ประกาศห้ามจำหน่ายสินค้าในบริเวณดังกล่าว เนื่องจาก เกะกะ กีดขวางทางจราจร และนำมาซึ่งความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย พ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้จึงรวมตัวกันเข้ามาขออนุญาตนางพวงเพชรใช้ลานหลังบ้านขายสินค้า โดยวางขายบนพื้นหรือบนโต๊ะหรือม้านั่งที่จัดมาตามสะดวก ภายหลังมีผู้สนใจและลูกค้ามากขึ้น ประกอบกับกาดนี้ไม่มีหลังคากันฝนจึงเกิดความไม่สะดวกในฤดูฝน

จึงได้ขออนุญาตสร้างเพิงชั่วคราวดังกล่าวที่พร้อมจะรื้อถอนได้ทุกเวลา กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้ประกอบด้วยชาวไทยเชื้อสายจีนยูนนานทั้งที่เป็นและไม่เป็นมุสลิม รวมไปถึง “คนเมือง” และชาวไทยภูเขาที่เดินทางมาจาก อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว และดอยวาวี จังหวัดเชียงใหม่ นับว่านางพวงเพ็ชรได้สืบทอดเจตนารมณ์ของท่านขุนในการเป็น “ผู้ให้” ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เดือดร้อนที่หนีร้อนมาพึ่งเย็นได้อย่างดี ผู้ที่ได้มาเห็นและสัมผัสบรรยากาศ “กาดก้อม” (ตลาดเล็ก) เฉพาะกิจ ณ อนุสรณ์สถานแห่งนี้แล้ว ย่อมอดไม่ได้ที่จะเห็นภาพในอดีตของศูนย์กลางสินค้าของชุมชนเลี้ยงงู ผุดขึ้นขึ้นมา จะต่างกันเพียงย้ายสถานที่จากลานหน้าบ้านในอดีตมาเป็นลานหลังบ้านในปัจจุบัน และเพื่อตอบแทนบุญคุณและรำลึกถึงท่านขุน พ่อค้าแม่ค้าเหล่านี้ได้พร้อมใจกันมอบค่าบำรุงสถานที่เล็กๆน้อยๆ เพื่อสมทบทุนในพิธีทำบุญ ครบรอบวันถึงแก่กรรมของท่านขุนในวันที่ ๒๔ เมษายน เป็นประจำทุกปี

พื้นที่ว่างด้านหลังเฮือนหลวง
ที่อนุญาตให้เปิด “กาดยูนนาน” ทุกวันศุกร์

“กาดก้อม” (ตลาดเล็ก) ที่เรียกกันว่า “กาดยูนนาน” ด้านหลังของ “เฮือนหลวง” มีเป็นประจำทุกวันศุกร์ตั้งแต่ ๖.๐๐ น. ถึงประมาณ ๑๕.๐๐ น.

เชิงอรรถ บทที่ ๗

๑ ปัจจุบัน เสาจำนวน ๒๔ ต้นเฉพาะที่ค้า "ช่วง" กลางบ้านถูกหล่อทับด้วยปูน เพื่อความแข็งแรงทนทานและกันบ้านทรุด

๒ ชุดไฟมาจองหรือจนกระทั่งจอกของท่านขุนทำด้วยงาช้าง ปัจจุบันได้สูญหายไป หรืออาจเป็นไปได้ว่า ทายาทคนใดคนหนึ่งอาจจะยังคงเก็บรักษาไว้

๓ ปราณี ศิริธร ณ พัทลุง, เพ็ชรลานนา (เชียงใหม่ : บริษัทนอร์ทเทิร์นพรีนติ้ง จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘๖.

๔. คุณปริวัฒน์ จันทร กรุณาเขียนชื่อจีนของบุตรชายทั้ง ๕ คนของท่านขุนเป็นภาษาไทยให้ จากการอ่านแผ่นป้ายหลุมฝังศพนางนพ ณ สุสานอิสลามข้างศาลาน เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

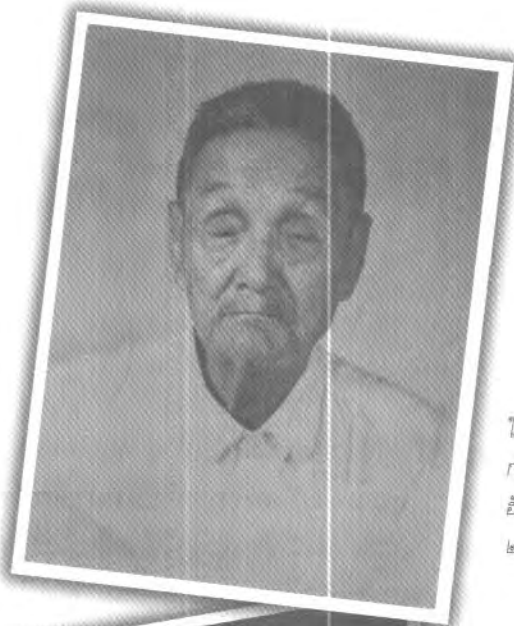

พ่อค้าแม่ค้าประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายญวนนานทั้งที่เป็นและไม่เป็นมุสลิม ชาวไทยภูเขา และคนเมือง นำสินค้าที่เป็นผลิตผลทางการเกษตร เครื่องใช้ไม้สอย ฯลฯ มาขายที่ "กาด" นี้

ท่านผู้ชมพร้อมคุณตรีศิวา เวช ละโว้ 7 และเหลน ๒ คน (ยืนซ้ายสุด คือ นายทวนี่ ภรรยาของฝาแฝดนาวี-อารี) นายจอ และ นางพิมพ์ ยืนหลังเหลนคนทั้ง ๒) ในวันเดินทางไประยองบิซซิอัญญ์ ณ สถานีรถไฟเชียงใหม่

ภาพถ่ายของท่านขุนที่ใช้ในการทำหนังสือเดินทางก่อนเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ อายุได้ ๙๑ ปี

นางอวน ภรรยาคนสุดท้ายที่ดูแลปรนนิบัติท่านขุนในวัยชรา

ชีวิตในขั้นปลาย

หลังจากนางนพภรรยาคู่วิตถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ แล้ว ท่านขุนซึ่งอายุ ๗๖ ปีในขณะนั้นก็ได้ทำหน้าที่เป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทโรให้กับบุตรหลานและบริวารแต่เพียงลำพัง ท่านได้ดูแลเอาใจใส่เป็นที่ปรึกษา ด้านความคิดและทรัพย์สินเงินทองตามกำลังความสามารถ ยามใดที่ บุตรหลาน บริวารหรือแม่กระทั่งพ่อค้าขุนนางรุ่นหลังๆ เดือดร้อนหรือมี ปัญหา ท่านก็จะยื่นมือเข้าไปโอบอุ้มช่วยเหลือทุกครั้งไป ส่วนใหญ่จะเป็น กรณีที่ชาวขุนนางหรือปากีสถานมุสลิมที่ถูกจับกุมดำเนินคดีต่างๆ ที่ท่านขุนต้องนำเงินไปประกันตัวออกมา และมีหลายกรณีที่เมื่อพ้นข้อหา แล้วก็ได้ไม่ได้นำเงินจำนวนนั้นมาใช้คืน อีกทั้งช่วงหลังๆ ที่การค้าฝิ่นที่เคี้ยว แล้วบรรจุลงปีบส่งรัฐบาล (สมัย พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์) ประสบปัญหา ไม่ได้รับเงินค่าสินค้า ซึ่งสมัยนั้นการค้าฝิ่นหรือการสูบฝิ่นยังไม่ผิดกฎหมาย และโรงสูบฝิ่นโรงหนึ่งของเชียงใหม่ที่นิยมกันมากอยู่บริเวณหลังโรงพยาบาลนคร ตงกัก ซึ่งภายหลังคือโรงพยาบาลนครศรีวิศาล และปัจจุบันคือบริษัท เอไอเอส จำกัด

“... นายชวปี แซ่ลืออพยพมาจากประเทศจีนมารับจ้างอยู่ในเมือง เชียงใหม่ เป็นกูกิจร้านข้าวต้มหลังโรงยาฝิ่นตงกักถนนท่าแพนี้เอง...

ลูกค้ามักเป็นพวกที่มาสูบผืนที่โรงผืนเป็นหลัก สมัยนั้นโรงผืนยังถูกกฎหมาย
อยู่...”^๙

เมื่อรายรับไม่ค่อยมี แต่มีรายจ่ายมากมาย เงินทองที่สะสมไว้ด้วย
น้ำพักน้ำแรงก็ร่อยหลอลง ท่านขุนเองก็เข้าสู่ยี่ขรางไม่สามารถทำการ
ค้าขายได้ดังเช่นเมื่อสมัยหนุ่มๆที่มีกำลังวังชาอยู่

นอกจากนั้น เมื่อมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ บุตรชาย ๒ คนที่รับช่วง
ทำกิจการป่าไม้จากท่านขุน ก็ต้องหันมาประกอบอาชีพอื่น จนในที่สุดเมื่อ
ถูกๆตัดสินใจจะทำกิจการเหมืองแร่ซึ่งต้องใช้เงินในการลงทุนเป็นจำนวนมาก
ท่านก็ยอมให้เอาโฉนดบ้านและที่ดิน “เฮือนหลวง” ไปจำนอง

“การจำนองที่ดินสมัยก่อนถือเป็นเรื่องธรรมดาที่ทำกัน เนื่องจากไม่มี
ธนาคารที่จะปล่อยสินเชื่อได้เหมือนปัจจุบัน สมัยอายุ ๑๐ กว่าขวบ (ประมาณ
พ.ศ. ๒๔๗๐) มักได้พบเห็นว่าชาวบ้านตามนอกเมืองมักนำที่ดินมาจำนอง
หรือขายฝากไว้กับชาวจีนในตลาด เนื่องจากต้องการเงินไปใช้จ่าย เงินทอง
หายาก มักเรียกว่าเอาไปกินไปตาน คือ เอาไปใช้จ่ายและทำบุญ เป็น
ค่านิยมสมัยนั้นที่มักทำตามกัน คือ เอาที่ไปจำนองและได้เงินก้อนใหญ่
มาใช้จ่ายส่วนหนึ่งนำมาบวชลูกชายที่ต้องใช้เงินไม่น้อย ต่อมาไม่มีเงินมา
ไถ่คืนก็ถูกยึดที่นา”^{๑๐}

จะเห็นได้ว่า การนำบ้านและที่ดินมาจำนองนี้เพื่อสนับสนุนการ
ประกอบอาชีพของลูกๆโดยแท้จริง มิใช่เพื่อ “เอาไปกินไปตาน” ดังครอบครัว
อื่นทั่วไป แต่แล้วกิจการเหมืองแร่ก็ประสบภาวะขาดทุนและเลิกสัมปทานที่สุด
นับว่ายังโชคดีที่คุณหญิงจันทร์เพ็ญ นาวิเสถียร บุตรสาวยังเห็นความสำคัญ
ของสมบัติที่เป็น “บ้านของพ่อแม่” และ “บ้านเกิดของลูกๆ” จึงนำเงินไป
ไถ่ถอน “เฮือนหลวง” คืน ปัจจุบัน “เฮือนหลวง” จึงเป็นสมบัติของคุณหญิง
จันทร์เพ็ญโดยชอบธรรม

เมื่อท่านขุนอายุได้ ๘๒ ปีในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ บุตรธิดาซึ่งได้แต่งงาน

ออกเรือนกันไปหมดแล้ว รวมทั้งบุตรสาวคนสุดท้ายห้องและครอบครัวที่ยังคงพำนักอยู่ "เฮือนหลวง" เห็นพ้องต้องกันว่าสมควรที่จะหาใครสักคนมาทำหน้าที่ปรนนิบัติท่านอย่างใกล้ชิด จึงได้ไปทาบตามนางอวนแห่งตำบลท่าตอน อำเภอแม่เฒ่า ที่เป็นหม้ายสามี (นายเลาลี) เสียชีวิตมาทำหน้าที่เป็นภรรยาดูแลสุขภาพท่านขุน ในที่สุดนางอวนก็ตกลงใจมาทำหน้าที่นั้นด้วยความเต็มใจและได้ปรนนิบัติท่านขุนอย่างดีตลอดมา หลังจากท่านขุนถึงแก่กรรมแล้ว ก็ได้อาศัยอยู่ที่ "เฮือนหลวง" จนปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงได้ย้ายกลับไปอยู่กับลูกหลานที่ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เฒ่า และเสียชีวิตที่นั่น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้นเอง

ท่านขุนมีโรคประจำตัวคือโรคหอบหืดหรือ "ซี้ซู้" แพทย์ผู้รักษาท่านขุนคือ พระพิจิตรโอสถ (นามเดิม นายรอด สุตันตานนท์ สมรสกับ เจ้ากานแก้ว ณ ลำพูน บิดาพันเอกนายวรการบัญชา) ในช่วงก่อนที่ท่านจะขายบ้านเยื้องจวนผู้ว่าราชการจังหวัด ถนนเจริญประเทศให้กับนางเต็มดวงวงศ์คือเกียรตินี้ หลังจากนั้นนายแพทย์กนก รัตนัยจึงได้รับหน้าที่แพทย์ประจำบ้านต่อมา โรคหอบหืดนี้ยังเป็นกรรมพันธุ์ส่งต่อไปยังบุตรธิดาอีก ๕ คน

๑. นายเจจ แสดงอาการในวัยเด็ก และหลังจากรับประทานยาตำราโบราณที่แม่จันทร์ตำผักตำลึงผสมสมุนไพรอื่นๆ ตามสูตรแล้วจึงหายขาดจากโรคนี้

๒. นายสุขุม มีอาการเล็กน้อยตลอดชีวิต

๓. นางวิริจรี มีอาการรุนแรงตลอดชีวิต "เธอต้องทรมานด้วยโรคนี้หลายปี และในที่สุดโรคนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เธอต้องสูญเสียชีวิต"

๔. นายอโณทัย มีอาการเล็กน้อยตลอดชีวิต

๕. นางพวงเพ็ชร มีอาการปานกลาง ปัจจุบันเกือบหายเป็นปกติ นอกจากโรคประจำตัวหอบหืดนี้แล้ว นับว่าท่านขุนเป็นผู้มีสุขภาพ

พลานามัยสมบูรณ์แข็งแรงตลอดชีวิตของท่าน แม้เมื่อมีอายุถึง ๙๑ ปี ท่านก็ยังสามารถเดินทางไปประกอบพิธีอัฐัญที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบียได้ แต่เมื่อลองพิจารณาประเด็นนี้อีกที จึงเกิดมีคำถามขึ้นมาว่า ทำไมท่านขุนถึงไม่เดินทางไปแสวงบุญในช่วงที่ท่านอายุน้อยกว่านี้และ มีกำลังวังชามากกว่านี้

คงไม่มีใครสามารถตอบได้ว่าทำไมท่านต้องรอจนอายุ ๙๑ ปี นอกจากพระผู้เป็นเจ้าเบื้องบนเท่านั้นที่ได้กำหนดชะตาชีวิตให้เป็นไปตามนี้ เพราะนอกจากความชราแล้ว อากาศร้อนในเดือนเมษายนประกอบกับการที่ต้องเบียดเสียดยัดเยียดกับผู้คนจำนวนมหาศาล ทำให้ท่านมีอาการอ่อนเพลียหลังจากพิธีเสร็จสิ้น คืนนั้นก่อนกำหนดการเดินทางกลับประเทศไทยเพียง ๑ วัน ณ บ้านของคณูรักที่ท่านพำนักอยู่ นายประสาร บุตรเขยเล่าว่า เมื่อเห็นท่านนอนด้วยอาการอ่อนเพลีย จึงได้ถามท่านว่า อยากดื่มนมสักแก้วไหม ท่านพยักหน้าและตอบว่าอยาก จึงได้นำนมไปให้ท่านดื่ม หลังจากนั้นสักครู่ใหญ่ เมื่อเข้าไปดูอาการอีกครั้งจึงได้พบว่าท่านได้นอนหลับไปแล้วชั้วินรันดร์ วันรุ่งขึ้นผู้แสวงบุญส่วนใหญ่ได้พากันเลื่อนการเดินทางกลับบ้านเพื่อร่วมพิธีฝังศพของท่านในนครเมกกะนั้นเอง เมื่อเวลานั้นมาถึง ผู้จาริกแสวงบุญมากมายยืนเรียงรายเบียดเสียดแบกศพท่านไว้เหนือศีรษะ แล้วส่งต่อไปโดยที่ไม่ต้องขยับเท้าก้าวเดินเลย จนถึงบริเวณที่มีลักษณะเป็นทะเลทราย ซึ่งปัจจุบันไม่น่าจะเหลือร่องรอย หรือสัญลักษณ์ใดๆ อยู่ เพราะทรายอาจจะถูกลมพัดไปหรือลมอาจจะพัดทรายมาทับถมอีก

ท่านขุนจากพวกเราไปเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ และพิธีฝังศพท่านเป็นไปอย่างสมเกียรติและเรียบง่าย ท่านจากไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่มีลูกหลานห้อมล้อม ไม่ต้องการให้ลูกหลานลำบากดูแลรักษาเฝ้าใช้ ไม่ต้องการให้ลูกหลานอาลัย ไม่ยอมเหลือแม้แต่หลุมฝังศพ

ให้ไปเคารพเมื่อยามคิดถึง ท่านได้เดินทางครั้งสุดท้ายของชีวิตจากพวกเราไปอย่างสง่างามและสันโดษยิ่ง ภารกิจสุดท้ายที่สำคัญยิ่งของท่านในฐานะมุสลิมที่ดีก็ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับชีวิตอันทรงคุณค่าต่อแผ่นดินไทยตลอด ๕ แผ่นดิน

เรื่องราวทั้งหมดนี้พิสูจน์ให้เห็นว่า ท่านขุนดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สมถะ พอเพียงและพอดี ตามสุภาหิตล้านนาที่ว่า

"กินหื้อปอคาบ หาบหื้อปอแอง แบ่งหื้อปอใจ ใช้หื้อปอนอน (กินให้พอดีมือ หามให้พอดีกับแรง สร้างหรือทำให้พอใช้งาน เจ็บป่วยให้พอนอน มีความหมายว่า ทำสิ่งใดให้ทำจริง ให้พอดีกับกำลัง สร้างสิ่งใดให้ใช้งานได้ดี ลงสู้แล้วให้สู้สุดกำลัง)" *

ท่านเชื่อมั่นในศักยภาพของตัวเองว่า ชีวิตจะดำรงอยู่ได้หากรู้จักกระหมัดกระหม่อมยั้งยั้ง ซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาเปรียบใคร อดทน และมีความเพียรสม่ำเสมอ ท่านไม่เคยคิดว่าพระเจ้าจะบันดาลโชคลาภให้ถ่ายเดียวโดยไม่ประกอบกรรมดีใดๆ การที่ท่านมีเศรษฐกิจที่ดีและพอเพียงตามอัตภาพเอื้อให้ท่านสามารถทำบุญทำทานปฏิบัติศาสนกิจและสงเคราะห์ผู้ที่เดือดร้อนและยากไร้ตลอดจนกิจกรรมสาธารณกุศลต่างๆ ได้ ท่านไม่เคยที่จะคล้อยตามหรือหลงใหลไปกับกระแสบริโภคนิยมที่คอยแต่จะแสวงหาลาภ ยศ สรรเสริญ เพราะวันใดที่เสื่อมลาภ ยศ สรรเสริญมันก็เป็นเพียงแค่อดีตเท่านั้น ใจอันงดงามของท่านยังคงแข็งแกร่งมั่นคง ยิ่งใหญ่ และยังคงพร้อมที่จะมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ท่านจึงเตรียมพร้อมเสมอสำหรับวาระสุดท้ายที่ไม่มีใครในโลกนี้แม้แต่คนเดียวที่จะนำสิ่งเหล่านี้ติดตัวไปได้ นอกจากคุณงามความดีเท่านั้นที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย

ก่อนจบบันทึกประวัติชีวิตของท่านขุน เป็นที่น่าสังเกตและสงสัยว่าเหตุใดท่านจึงไม่เคยกลับไปหาบิดามารดาหรือเยี่ยมเยือนบ้านเกิดเมืองนอนเลยทั้งๆที่ฐานะอานวย จากคำบอกเล่าของนางสมบุรณ์และ

นางพวงเพ็ชร ท่านเคยปรารถนาว่าจะกลับบ้านเกิด แต่จนแล้วจนรอดจะด้วย
ทิวหรือนิสัยใจคอที่คนประจักษ์ในความเด็ดเดี่ยวและมีสัจจะของท่าน
ที่พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น หรืออะไรก็สุดจะเดา ไม่มีใครที่ยังมีชีวิตอยู่ใน
ปัจจุบันที่เคยได้ยินท่านพูดถึงบุพการีว่าเป็นใคร ชื่อเสียงเรียงนามว่าอย่างไร
ตลอดจนชีวิตในอดีตที่คุณหมิงเป็นอย่างไร อานิสงส์จากความดีที่ท่าน
ได้ทำน่าจะส่งผลให้ลูกหลานที่ติดตามสืบค้นข้อบิดามารดาของท่าน
ได้ค้นพบร่องรอยของบรรพบุรุษ ผู้เขียนเชื่อมั่นว่าการรู้จัก “ให้” ของ
ท่านขุนเป็นผลพวงมาจากการที่ได้เห็นบุพการีเป็น “ผู้ให้” ในช่วงชีวิต
ของท่านที่คุณหมิง ท่านจึงเป็น “ผู้ให้” และ “คนดี” ที่ลูกหลานและโลก
ไม่ควรลืม

ท่านขุนบนรถไฟก่อนออกเดินทางจากเชียงใหม่ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ยืนข้างท่าน
ขุน คือ นางเจริญ ชีรสวัสดิ์ ยืนติดกับนางเจริญ คือ นางพิมพ์ฯ ยืนด้านล่างแถวหลัง ที่ ๒ จาก
ซ้าย นางสมบุญณ์ นายเจอ และนางพวงเพ็ชร แถวหน้าที่ ๔ จากซ้าย นางเต็มดวง และที่ ๕
นายถิ่น

เชิงอรรถ บทที่ ๘

๑ พ.ต.ท.อนุ เนินหาด, "ร้าน "แดงปากหมา" ข้าวต้มดั้งเดิมของเมืองเชียงใหม่," สะปะเรื่องตะวา, พลเมืองเหนือ, ๑๕ - ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓, หน้า ๓๘.

๒ พ.ต.ท. อนุ เนินหาด, "บ้านดินข้าวเก่า," สะปะเรื่องตะวา พลเมืองเหนือ, ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗-๙ มกราคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๙.

๓ ม.ร.ว. ลาก ทัตติทร, ระลึกถึงวีรจักร, คำไว้อาลัยในหนังสืองานฌาปนกิจศพ ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร, วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕, หน้า ๗.

๔ สนั่น ธรรมธิ, "สุภาสิตคำคร่ำ," พลเมืองเหนือ, ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ - ๙ มกราคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๕.

ท่านขุน (ขวา) และนายประสาร (กลาง) หลังพิธีฮัจญ์ นครเมกกะ
ก่อนท่านขุนถึงแก่กรรม ๑ วัน

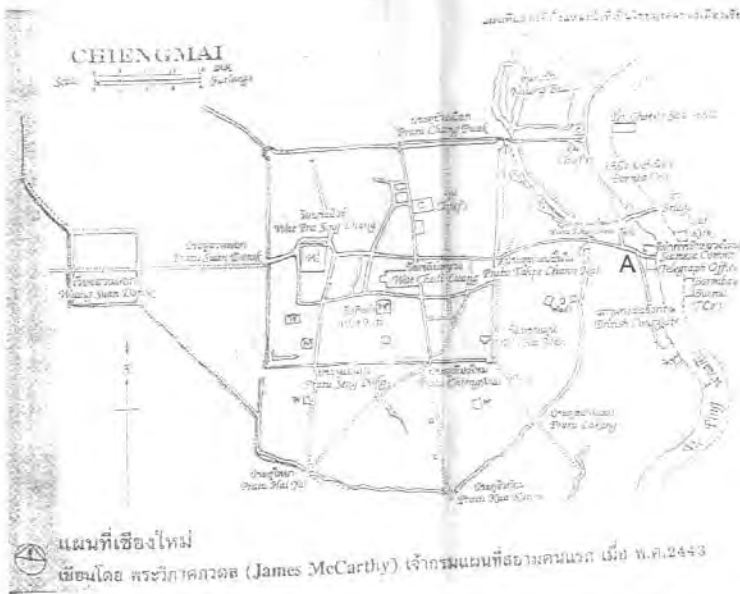
๑๐๐ ปี สาราวานมัทธงสู่เชียงใหม่

ขุนหลวงเคียงภาคเกียรติ นางนพ และบุตรธิดา ๓๐ คน ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปีของทำงานชน เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒

สี่แควรกลศึกและทายาทผู้สืบสกุล “วงศ์ถือเกียรติ” และ “เขนตระกุล”

๙

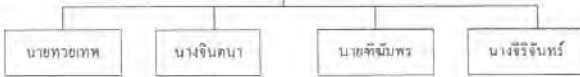
A แผนที่ตั้ง "เขื่อนหลวง" (ก่อนสร้าง ๑๐ ปี) สุเหว่าและชุมชนบ้านฮ่อ
จากพลเมืองเหนือ ๒๙ พ.ย. - ๕ ธ.ค. ๒๕๔๔ หน้า ๓๐

ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔ ๕ และ ๖
สายนายพล วงศ์ถือเกียรติ

ชั้นที่ ๒

ชั้นที่ ๓

๓.๑ นายทวยเทพ วงศ์ถือเกียรติ -- ช้างแก้วรวม (๑๖ ส.ค. ๒๔๘๗ - ๒๐ ม.ค. ๒๕๓๗)

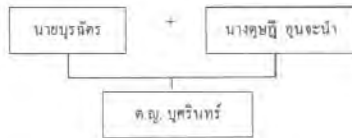

ชั้นที่ ๔

๔.๑ นายทวนทอง วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่ได้สมรส -- บ้านโทร. ๐๓๔-๖๓๘๘๗๗ จากอุบลราชธานี

๔.๒ นายบุรฉัตร วงศ์ถือเกียรติ -- บ้านโทร. ๐๕๓-๘๓๘๔๕๕ สบ/๒ หมู่ ๑๐ ต.หางคอก อ.สทศ เชียงใหม่ ๕๐๒๔๐

ชั้นที่ ๕

๔.๓ นางบุศรินทร์ วงศ์ถือเกียรติ เกิดทอง -- ๑๐๔/๑๓ บ้านบ่อฝ้าย ต.หัวหิน อ.หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ๗๖๑๐ โทร. ๐๗-๕๕๗๒๒๓๒

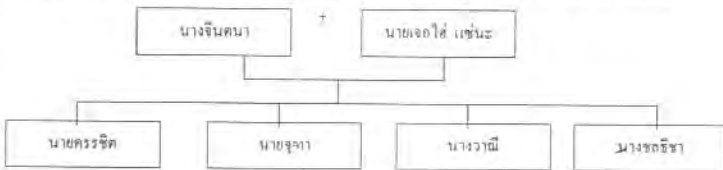

ชั้นที่ ๕

๔.๔ นายจิระพงศ์ วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๒๑ ต.ค. ๒๕๒๒ ยังไม่ได้สมรส -- อากาศารที จังหวัดเชียงใหม่ โทร. ๐๖-๕๘๔๗๐๕๗

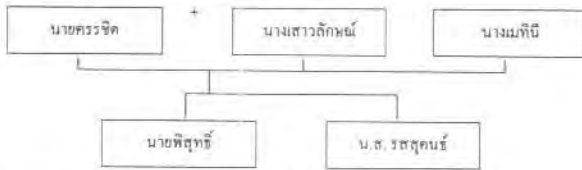
๓.๒ นายนางจันทนา วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๕ เม.ย. ๒๔๗๐ - ผู้ป่วยไข้ประโชชน์ ๓ ซ้ำงกลาง เชียงใหม่

ชั้นที่ ๓

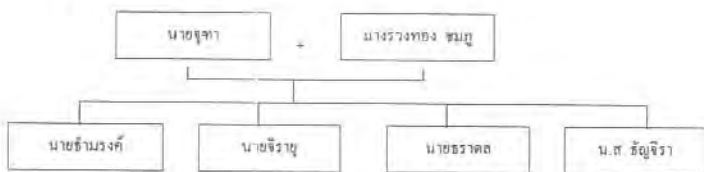
๔.๑ นายครรชิต วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๑๖ ก.ย. ๒๔๙๕ - เชียงใหม่

ชั้นที่ ๕

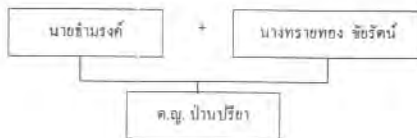
๔.๒ นายจุงา วงศ์ถือเกียรติ - ผู้ป่วยไข้ประโชชน์ ๓ ซ้ำงกลาง เชียงใหม่

ชั้นที่ ๕

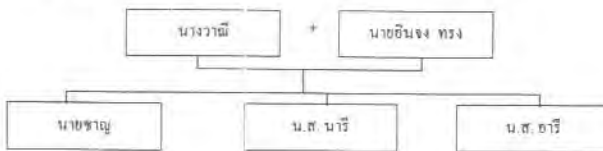
๕.๑ นายธัมรงค์ วงศ์ถือเกียรติ - เชียงใหม่

ชั้นที่ ๖

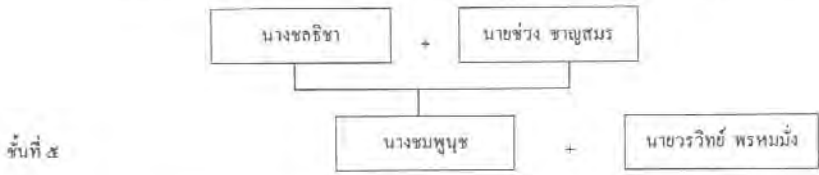

๕.๓ นางวามิ วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๒๘ พ.ย. ๒๔๘๘ - รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา

ชั้นที่ ๕

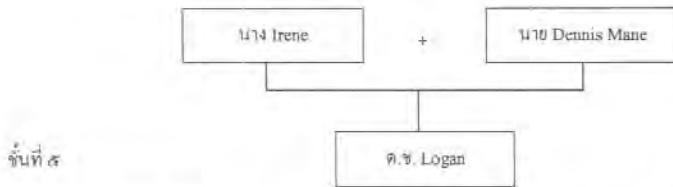
๔.๔ นางชกลธิชา วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๑ มี.ค. ๒๕๐๒ - ช.ผู้บำเพ็ญประโยชน์ 3 ถ.ช้างกลาง เชียงใหม่

๓.๓ สายนายจิมมิตร วงศ์ถือเกียรติ เกิด ๑๘ พ.ย. ๒๔๘๓ -- ชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

๔.๑ นาง Irene วงศ์ถือเกียรติ Mane -- ชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

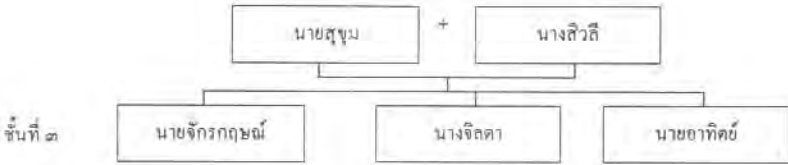
๔.๒ นาย Steve วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่ได้สมรส -- ชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

๓.๒ สายนางจิริจันทร์ วงศ์ถือเกียรติ ประทีปประเสน เกิด ๑๕ มี.ย. ๒๔๘๑ --

๕/๑๕ บึงบึงคอง ถ.คันคลองชลประทาน ต.ช้างเผือก อ.เมือง เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐

ลำดับสกุล วงศ์ถ้อยเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔ ๕
สาขานายสุชุม วงศ์ถ้อยเกียรติ

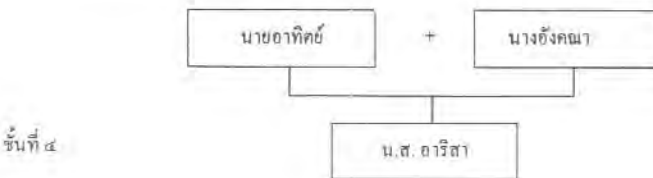
๓.๑ สาขานายจักรกฤษณ์ วงศ์ถ้อยเกียรติ -- ตำบลออนหลาย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

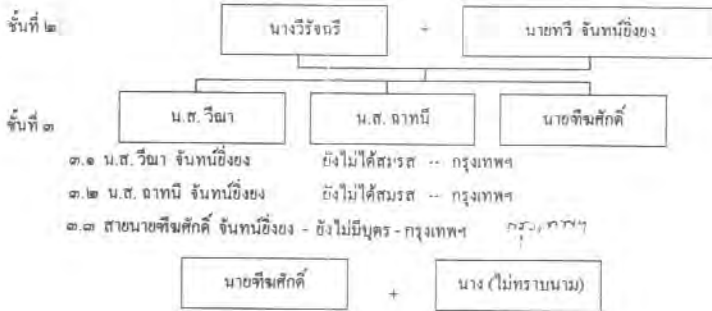
๓.๒ สาขานางจิตดา วงศ์ถ้อยเกียรติ เลขะนันทวสุ -- กรุงเทพฯ

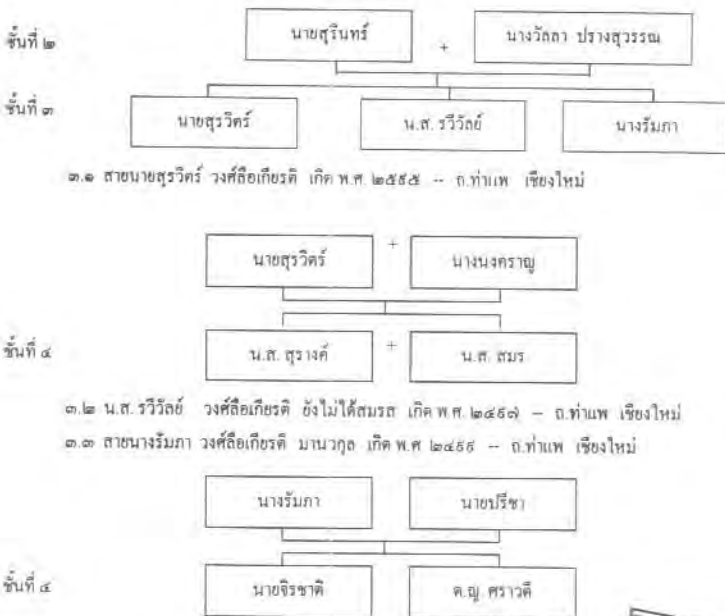
๓.๓ สาขานายอาทิตย์ วงศ์ถ้อยเกียรติ -- ซิดาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

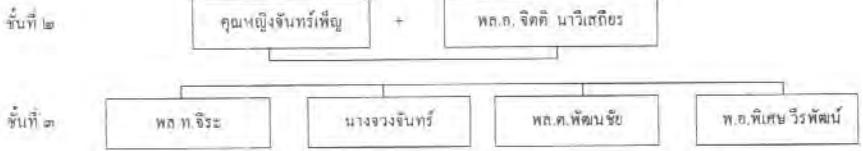
ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔
 สายนางวิจิตรี วงศ์ถือเกียรติ ชั้นหนึ่งถึงยง

ลำดับสกุลวงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔
 สายนายสุรินทร์ วงศ์ถือเกียรติ

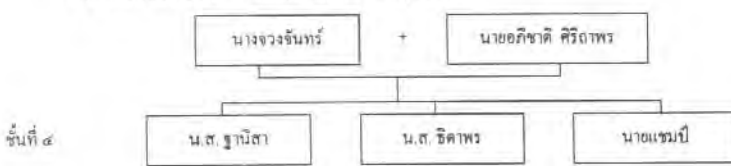
ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔
 สายคุณหญิงจันทร์เพ็ญ วงศ์ถือเกียรติ นวโรตติยา

๓.๑ สาย พล.ท. จีระ นวโรตติยา -- กรุงเทพมหานคร

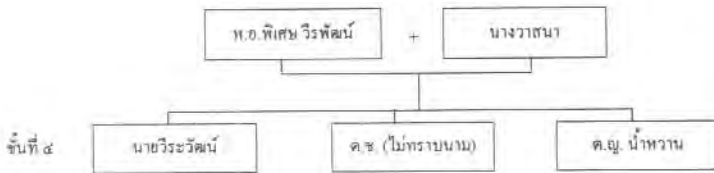

๓.๒ สายนางจวงจันทร์ นวโรตติยา ศิริฉาพร -- กรุงเทพมหานคร

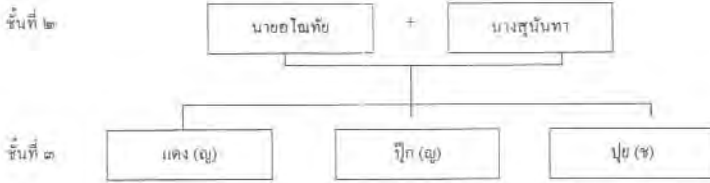

๓.๓ พล.ศ. พัฒนชัย ยังไม่ได้สมรส -- กรุงเทพมหานคร

๓.๔ สาย พ.อ.พิเศษ วีรพัฒน์ นวโรตติยา -- กรุงเทพมหานคร

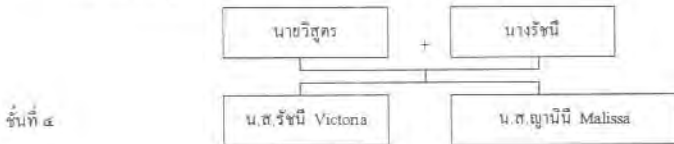
ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔
สายนายอินทัย วงศ์ถือเกียรติ

ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒ ๓ ๔
สายนางสนบูรณ์ วงศ์ถือเกียรติ

๓.๑ สายนายวิสูตร วงศ์ถือเกียรติ -- ซิดาโก รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

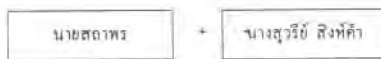
๓.๒ สายนายอนุสรณ์ วงศ์ถือเกียรติ -- เชียงใหม่

๓.๓ นายจรศักดิ์ วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่ได้สมรส -- เชียงใหม่

๓.๔ นายจักรวาลย์ วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่ได้สมรส -- เชียงใหม่

๓.๕ สายนายสถาพร วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่มีบุตร -- เชียงใหม่

ลำดับสกุล วงศ์ถือเกียรติ ชั้นที่ ๒๓ ๒๔ ๒๕

สายนางพวงเพชร วงศ์ถือเกียรติ

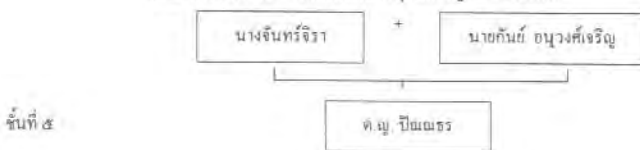
๓.๑ สายนายภัทรศักดิ์ วงศ์ถือเกียรติ ถึงแก่กรรม (๑๕ ส.ค. ๑๔๕๑ - ๕ ก.พ. ๒๕๓๓)

๔.๑ นางภัทริรา วงศ์ถือเกียรติ เมทะนี -- กรุงเทพฯ

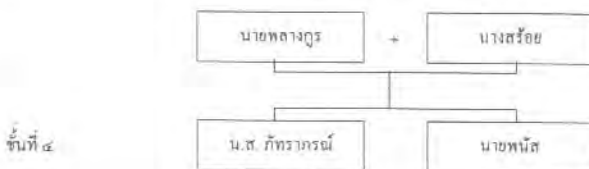
๔.๒ นางจันทริจรีรา วงศ์ถือเกียรติ ภูม่วงสังวีญ -- เชียงใหม่

๔.๓ นายภัทร วงศ์ถือเกียรติ ยังไม่ได้สมรส - เชียงใหม่

๓.๒ ค.ญ. ถึกขนิมวงศ์ วงศ์ถือเกียรติ ถึงแก่กรรม (๒๑ ส.ค. ๒๔๕๔ - ๒ ก.ค. ๒๕๐๗)

๓.๓ สายนายหลางกูร วงศ์ถือเกียรติ -- เชียงใหม่

นางสุนทรี (หยิน
กลาง) เจนตระกูล และนาง
เจริญ (ซินหยิน) เจนตระกูล
ธีรสวัสดิ์ ทายาทผู้สืบสกุล
"เจนตระกูล"

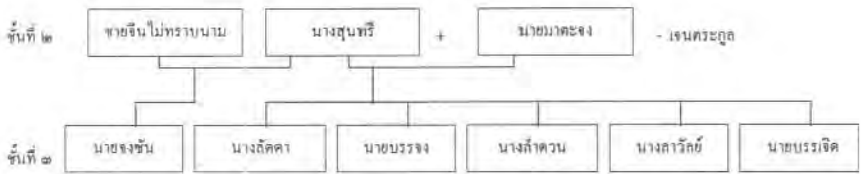

งานสมรสระหว่าง น.ส.มลิวัดย์ ธีรสวัสดิ์ (แถวยืนที่ ๑๐ จากขวา) ธิดาคนโตของนาง
เจริญ และนายปรีชา (แถวยืนที่ ๑๑ จากขวา) ในภาพนางเจริญ (แถวนั่งที่ ๒ จากขวา) และ
นายประสงค์ (แถวนั่งที่ ๒ จากซ้าย) พร้อมบุตรธิดา ๘ คน และนางพวงเพชร (แถวยืนคนที่ ๔
จากขวา) นางสมบุญณี (ที่ ๗ จากขวา) ต.ญ.จินตนา (ยืนหลังระหว่างแถวนั่งที่ ๒ และ ๓ จาก
ซ้าย) นางพิมพ์า (นั่งขวาสุด)

๑๐๐ ปี การวางมุ้ง่างสู่เชียงใหม่

ลำดับสกุล เจนตระกูล ชั้นที่ ๒ ๓ ๔ ๕
 ตายนอกถิ่นทอง หรือ นางสุนทรี เจนตระกูล

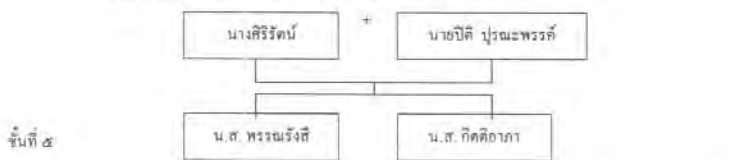
๓.๑ นางจางซัน เจนตระกูล เกิดตำบลหิซึ เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน มีคาถาชีวิตก่อนเดินทางมาเชียงใหม่หรือมณฑล
 เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ - ถึงแก่กรรม เมื่ออายุประมาณ ๒๔ ปี

๓.๒ สายนางลัดดา เจนตระกูล ชีรสวัสดิ์ -> ๑๖ ร้านชีรสวัสดิ์ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๔.๑ น.ส. ชูสิน ชีรสวัสดิ์ ยังไม่ได้สมรส เกิด พ.ศ. ๒๔๕๒ -> อัครดิษฐ์

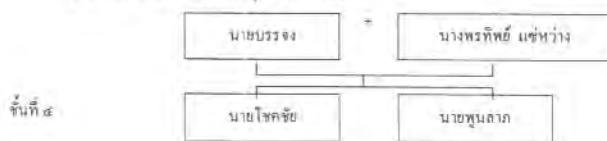
๔.๒ สายนางศิริรัตน์ ชีรสวัสดิ์ ปู่พระพรค์ - เชียงใหม่

๔.๓ น.ส. สุวัฒนา ชีรสวัสดิ์ เกิด ๒๕ พ.ศ. ๒๔๕๕ ยังไม่ได้สมรส - ๑๖ ร้านชีรสวัสดิ์ อำเภอสันกำแพง
 จังหวัดเชียงใหม่

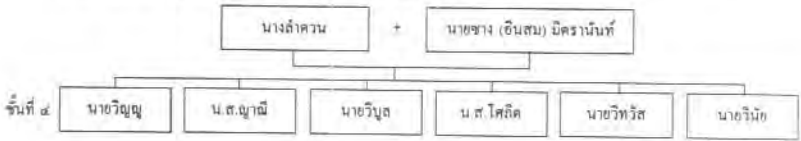
๔.๔ ค.ช. สติชัย ชีรสวัสดิ์ ถึงแก่กรรม เมื่ออายุ ๑๐ ปี

๓.๓ สายนายบรรจง (เจนตระกูล) ถึงแก่กรรม

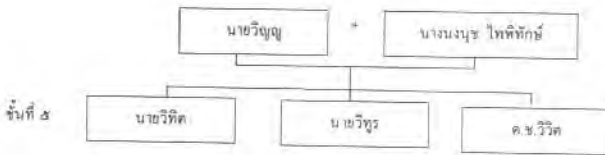

ชั้นที่ ๔

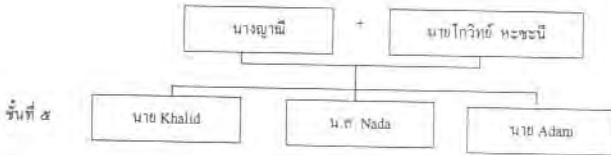
๓.๔ สายนางลำควน เจนตระกูล มิดรานันท์ ถึงแก่กรรม เมื่อ ๒๕ มิถ ๒๕๕๕

๔.๑ สายนายวิญญู มิดรานันท์ -- หาดใหญ่ จ.สงขลา

๔.๒ สายนางญานี มิดรานันท์ ะชะณี -- ประเทศแคนาดา

๕.๑ นาย Khalid ะชะณี -- ประเทศแคนาดา ยังไม่บุตร

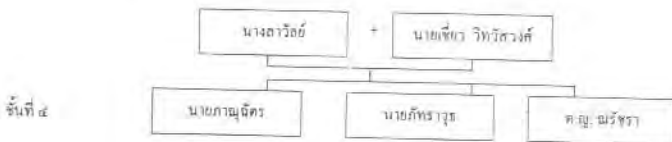
๕.๓ นายวิบูล มิดรานันท์ ยังไม่ได้สมรส -- กรุงเทพฯ

๕.๔ น.ส. โคกิต มิดรานันท์ ยังไม่ได้สมรส -- ๑๓/๑ ถนนเรืองนคร อําเภอเมือง เชียงราย ๕๗๑๐๐

๕.๕ นายวิหวัธ มิดรานันท์ ยังไม่ได้สมรส -- กรุงเทพฯ

๕.๖ นายวินัย มิดรานันท์ ยังไม่ได้สมรส -- เชียงราย

๓.๕ สายนางลาวีธ เจนตระกูล วิหวิธวงศ์

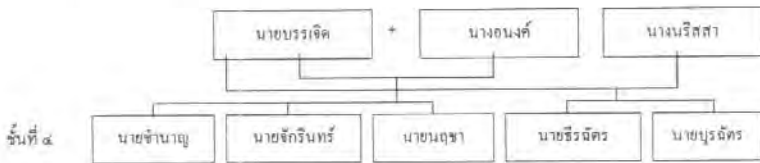

๔.๑ นายกาญจน์ วิศวกร ยังไม่ได้สมรส - ๔๐๘ ถนนวิเศษภาพ อำเภอเมือง เชียงราย

๔.๒ นายภัทรารุช วิศวกร ยังไม่ได้สมรส - เชียงราย

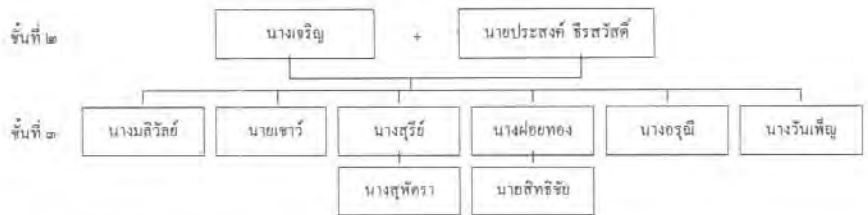
๔.๓ ค.ญ. ธรินทร์ วิศวกร ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๒ ขวบ

๓.๖ สายนายบรรเจิด (เจมตระกูล)

ลำดับสกุล เจมตระกูล ชั้นที่ ๒ ๓ ๔

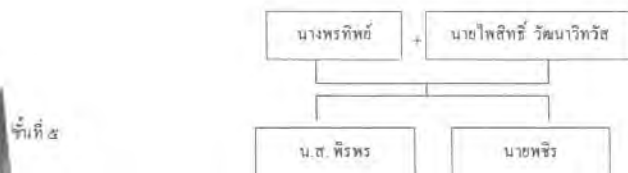
สายนางจินทอน หรือ นางเจริญ เจมตระกูล ธิดาธิดา

๓.๑ สายนางมลวิทย์ ธีรสวัสดิ์ - เชียงใหม่

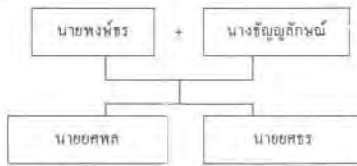

๔.๑ นางพรทิพย์ ธีรสวัสดิ์ วัฒนาวินิต เกิด พ.ศ. ๒๔๕๑ - (เชียงใหม่)

๔.๒ สายนายพงษ์ธร ชีรสวัสดิ์ -- เชียงใหม่

ชั้นที่ ๕

๓.๒ สายนายเขาว์ ชีรสวัสดิ์ ถึงแก่กรรม

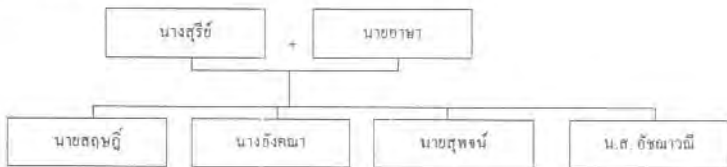
ชั้นที่ ๕

* รายละเอียดชั้นที่ ๕ ดู สายนางหิณหลวง ๓.๒ สายนางกัตตา เจนตระกูล ชีรสวัสดิ์

๓.๓ สายนางสุวีรี ชีรสวัสดิ์ ถึงแก่กรรม

ชั้นที่ ๕

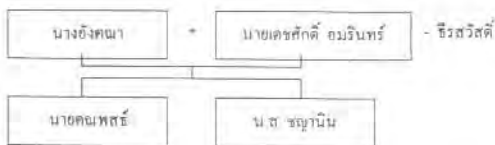
๔.๑ นายสถฤฎี ชีรสวัสดิ์

ชั้นที่ ๕

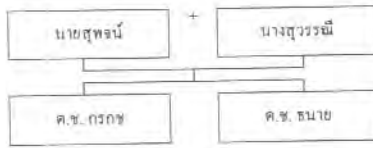
๔.๒ นางอังคณา ชีรสวัสดิ์

ชั้นที่ ๕

๔.๓ นายสุพจน์ ธีรสวัสดิ์

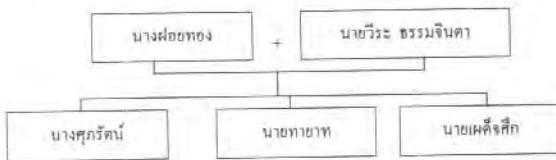
ชั้นที่ ๕

๔.๔ น.ส. อชฌาวณี ธีรสวัสดิ์ ยังไม่ได้สมรส

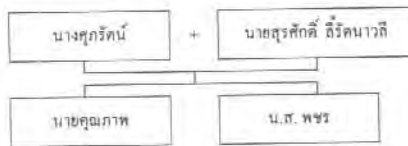
๓.๔ สายนางผอชทอง ธีรสวัสดิ์ ธรรมจินดา - ๓๓ หมู่ ๑๐ ถนนสันกำแพง -- เชียงใหม่ อำเภอสันกำแพง เชียงใหม่

ชั้นที่ ๔

๔.๑ นางศุภรัตน์ ธรรมจินดา สิริคณาวิลี - สันกำแพง

ชั้นที่ ๕

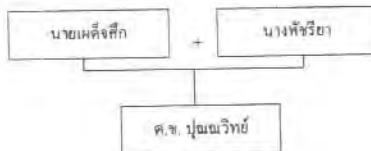
๔.๒ นายทายาท ธรรมจินดา - สันกำแพง

ชั้นที่ ๕

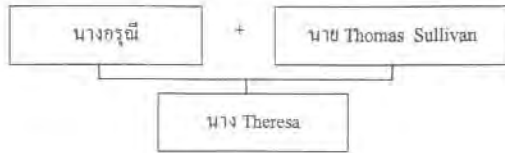

๔.๓ นายเคด็จศึก ธรรมจินดา - สันกำแพง

ชั้นที่ ๕

๓.๕ สายนางอรุณี ซีรส์วัตต์ Sullivan -- สหรัฐอเมริกา

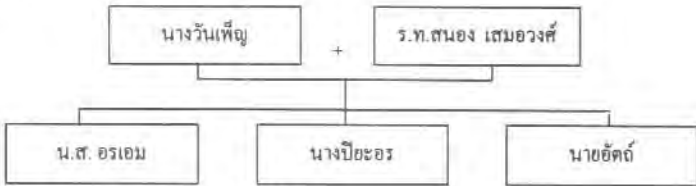
๔.๑ นาง Theresa Klose - สหรัฐอเมริกา

ชั้นที่ ๕

๓.๖ สายนางวันเพ็ญ ซีรส์วัตต์ เสมอวงศ์

ชั้นที่ ๔

๔.๑ น.ส. อรอม เสมอวงศ์ ยังไม่ได้สมรส

๔.๒ นางปิยะอร เสมอวงศ์ พงศพิศาลธรรม

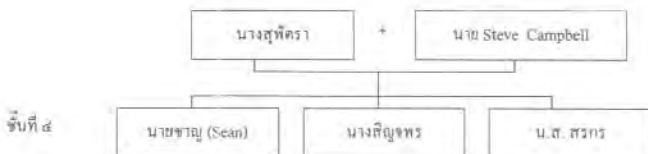
ชั้นที่ ๕

๔.๓ นายอัคค์ เสมอวงศ์

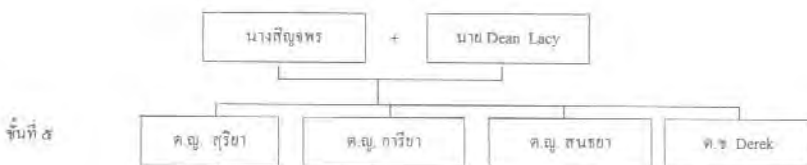
๓.๗ สายนางสุพิศกร ธีรสวัสดิ์ (Campbell) -- สหรัฐอเมริกา

๔.๑ นาย Sean Campbell ไม่ทราบนามบุตร -- สหรัฐอเมริกา

๔.๒ นางกัญจพร Campbell Lacy -- สหรัฐอเมริกา

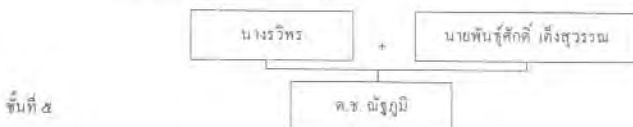

๔.๓ น.ส. สรกร Campbell ยังไม่ได้สมรส -- สหรัฐอเมริกา

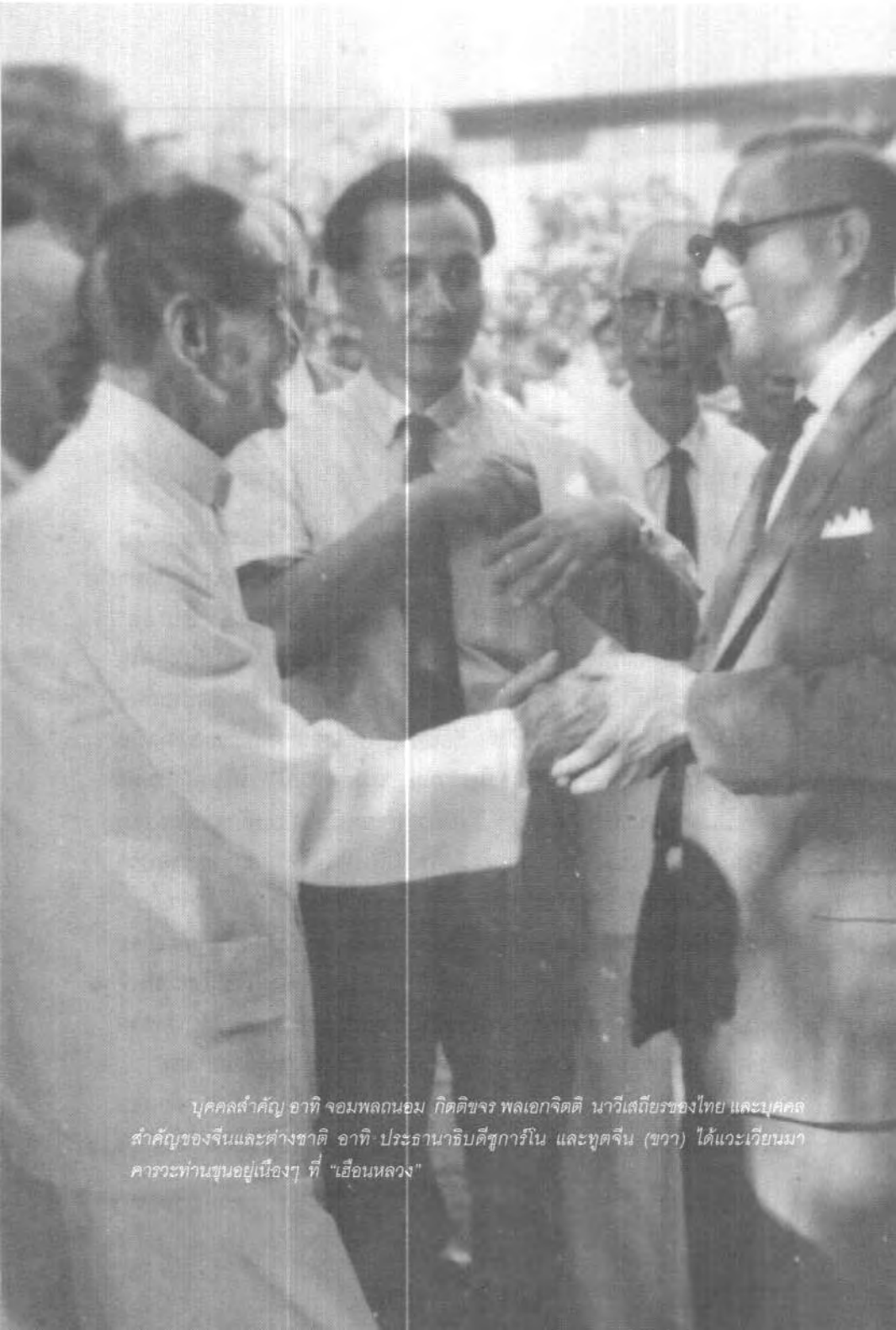
๓.๘ สายนายสิทธิชัย ธีรสวัสดิ์ ถึงแก่กรรม

๔.๑ นางรวิพร ธีรสวัสดิ์ แต่งสุวรรณ

๔.๒ น.ส. อรินทร์ ธีรสวัสดิ์ ยังไม่ได้สมรส

บุคคลสำคัญ อาทิ จอมพลถนอม กิตติขจร พลเอกจิตรดี นาวีเสถียรของไทย และบุคคลสำคัญจากจีนและต่างชาติ อาทิ ประธานาธิบดีชูกาจิโน และทุดจิ้น (ขวา) ได้แวะเวียนมาคารวะท่านขุนอยู่เรื่อยๆ ที่ "เฮือนหลวง"

งานเขียนที่เกี่ยวข้อง

คำว่า "ฮ้อ" เป็นภาษาอะไร มีความหมายว่าอย่างไรและหมายถึงใคร คำถามเหล่านี้ผู้เขียนมักจะถามพ่อแม่ที่ป้า นำ้าอาามาโดยตลอด เพราะเกิดมาในชุมชนที่เรียกกันว่า "บ้านฮ้อ" แต่ไม่เคยรู้สึกที่ตัวเองเป็น "ฮ้อ" ที่เป็นดั่งนี้เนื่องจากพ่อแม่จะเรียกหรืออ้างถึงกลุ่มชาวยุวนานที่ไม่ได้เกิดในเมืองไทยและ "ฮ้อเมือง" ไม่ชัดว่า "หม้อฮ้อ" ผู้ซึ่งมักจะเคร่งครัดกับจารีตประเพณีบางอย่างที่เราไม่คุ้นเคย บางครั้งที่ผู้เขียนทำอะไรที่แตกต่างและขอความเห็นจากพ่อแม่ พ่อแม่จะพูดว่า "บ่ต้องไปกั้วมัน หม้อฮ้อหม้อนี้" หรือแม้กระทั่งแม่ซึ่งเป็นคนยุวนานเอง เมื่อถูกผู้เขียนถามบ่อยๆ เกี่ยวกับหลักศาสนา เช่น "ทำไมผู้หญิงถึงเข้าไปในบริเวณที่ฝังศพ (กุโบ) ไม่ได้" แม่ก็จะตอบว่า "เป็นบ่หื้อแม่หญิงเข้า เดียว"หม้อฮ้อ"มันจะว่าหื้อเนอ" พ่อกับแม่จะใช้ "กำเมือง" พูดคุยกันตลอด ยกเว้นเวลาที่จำเป็นจริงๆ ที่เผชิญถูกอยู่ตรงนั้นด้วย ก็จะ "ฮู้กำฮ้อใส่กัน" เป็นคำๆ หรือสองสามประโยค ซึ่งผู้เขียนจะรู้ทันทีว่านั่นคือความลับ หลายครั้งเหมือนกันที่พอจะเดาได้ว่าเกี่ยวกับเราจากลายตาและท่าทาง แต่ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องอะไร เพราะเรา "บ่ฮู้กำฮ้อ" เลย

เรื่อง "ฮู้กำฮ้อ" ของพ่อนี้ แม่มักจะนิทาน (คนอื่นก็จะนิทานผ่านแม่อีกที) ให้เราฟังบ่อยๆ ว่า พ่อ "ฮู้กำฮ้อ" สำเนียง "ทองแดง" นั่นก็คือ

"อู่กำฮ้อบซัด เหมือนหม้อฮ้อ (รวมทั้งแม่) อู่กำเมืองนะ" ก็จะให้ซัดได้อย่างไร ในเมื่อพ่อเกิดในเมืองไทย ท่านขุนเองก็ไม่เคย "อู่กำฮ้อ" กับลูกเลย ส่งไปเรียนที่คุนหมิงก็ไม่น่าจะเกิน ๔-๕ ปี แล้วก็แต่งงาน แล้วรีบกลับ เมืองไทย เคยถามแม่ว่าตอนที่ท่านอยู่คุนหมิง ชาวญูนนานเรียกตัวเองว่า "ฮ้อ" ไหม ก็ได้รับคำตอบว่าไม่และไม่มีความจำเป็นในภาษาที่ใช้เลย คำกล่าวนั้นผู้เขียนยืนยันได้ว่าเป็นความจริง เพราะเมื่อผู้เขียนเดินทางไป คุนหมิงและสิบสองปันนาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ และได้ถามน้องชายแม่ ก็ได้รับคำตอบเช่นเดียวกันว่าไม่เคยรู้จักคำนี้เลย คุณอาสมบูรณให้ ข้อสันนิษฐานว่า "น่าจะ" เป็นเสียงพูดคำว่า "ห่อ" ซึ่งแปลว่าติของชาวญูนนาน ช่วงที่อพยพเข้ามาแรกๆที่ยัง "อู่กำเมือง" ไม่ได้ เมื่อคนเมืองตกทวยพูดด้วย หรือถามอะไร ก็จะพูด "ห่อ" ไว้ก่อน คนเมืองก็เลยให้สมญาคนเหล่านี้ว่าพวก "ฮ้อ" เพราะไม่ทราบว่าเป็นชนเผ่าอะไร และในเมื่อมาจากเมืองจีนทางบก โดยม้าต่าง (overland) ก็น่าจะเรียกให้ต่างจากคนจีนอีกกลุ่มที่มาทางน้ำ โดยเรือ (overseas) ก็เลยเรียก "จีนฮ้อ" เพื่อให้ต่างจาก "จีนเจ๊ก" ก็เป็นได้

น้องชายมารดาของผู้เขียน (ขวา) ยืนยันว่าไม่มีคำว่า "ฮ้อ" ในภาษาจีนที่ใช้พูดและเขียน

ผู้เขียนเคยอ่านตำนานพื้นเมืองที่กล่าวถึง "กษัตริย์ฮ่อแห่งกรุงราชคฤห์นามว่า เทวกาล" ที่เป็นต้นบรรพบุรุษของเผ่าไทว่า

"เมื่อปีมหาศักราชได้ ๑๗ ตัวปีกัดไฉ้ ยังมีมหากษัตริย์ฮ่อตนหนึ่งชื่อว่า เทวกาล เป็นใหญ่กว่าไทยทั้งหลาย และตั้งเมืองหลวงอยู่ที่เมืองราชคฤห์นครหลวง มหากษัตริย์ฮ่อตนนี้มีโอรสธิดารวม ๖๐ องค์ เป็นชาย ๓๐ หญิง ๓๐ ได้อุปัชฌ์โอรสและธิดาให้อยู่ครองกันเป็นคู่ๆ ตามลำดับ โอรสองค์โตทรงพระนามว่าพิมพิสารราชกุมารนั้น ให้ดำรงตำแหน่งอุปราช ส่วนโอรสองค์ที่ ๒ คือ สิงหนวดกุมารนั้น ให้อพยพครัวแสนหนึ่งลงมาตั้งอยู่บริเวณท้องที่อำเภอเชียงแสนปัจจุบัน เรียกว่าเมืองนาคพันธิสิงหนวดนคร ส่วนโอรสและธิดาองค์อื่นๆ นั้น ก็ได้แยกย้ายกันไปตั้งบ้านแปงเมืองอยู่ทั่วไป"^๓

ดังนั้น คำว่า "ฮ่อ" นี้จึงเป็นคำที่คนไทยวนใช้เรียกผู้คนที่อาศัยบริเวณกรุงราชคฤห์และบริเวณตอนใต้ของประเทศจีนมาแต่โบราณกาลแล้ว ส่วนชื่อ "เทวกาล" ซึ่งน่าจะเป็นภาษาอินเดีย นั่น เป็นภาษาอะไรแน่ และกรุง "ราชคฤห์" ที่น่าจะอยู่ในตอนเหนือของอินเดีย จริงๆ แล้วอยู่ที่ไหน ผู้เขียนยังคงต้องค้นหาคำตอบต่อไป

ด้านอาจารย์ไกรศรี นิยมมานเหมินท์ได้กล่าวถึง "พระยาฮ่อ" นาม "เจ้าร่มฟ้าเค้าพิมาน" ดังนี้

"พงศาวดารของพะเยาได้กล่าวว่า มีกษัตริย์ของอาณาจักรพะเยาพระองค์หนึ่งมีพระนามว่า ขุนเจือง (ประสูติ พ.ศ. ๑๖๔๒) ทรงเก่งกล้าสามารถ เดชานุภาพแม่ไปทั่วทิศ สามารถทำศึกได้ชัยชนะพวกแควหรือพวกเวียงต๋ามจนพระยาฮ่อ ชื่อเจ้าร่มฟ้าเค้าพิมานได้ขมุนุมที่ตำบลภูเห็ดในเมืองแคว เพื่อทำการปราบดาภิเษกขุนเจืองให้เป็นใหญ่ในประเทศแคว (เวียงต๋าม)"^๓

พระยาฮ่อท่านนี้เป็นที่รู้จักและกล่าวถึงเป็นอย่างมากในหมู่นักประวัติศาสตร์ และผู้สนใจประวัติศาสตร์และตำนานซึ่งรวมถึงผู้เขียนด้วย ชื่อ "ร่มฟ้าเค้าพิมาน"นี้เป็นภาษาอะไร เป็นไปได้ไหมว่าเป็นภาษาไทยที่พยายามออกเสียงให้ใกล้เคียงภาษาเดิม แล้วภาษาเดิมนั้นออกเสียงชื่อนี้ว่าอย่างไร

นอกจากนั้นอาจารย์ไกรศรี ยังตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเผ่าไตไว้อีกว่า คน "ฮ่อ" ที่คนไทยวนเรียกในปัจจุบันก็คือคนไตนั่นเอง

"...เผ่าไตหรือไทยหลายเผ่าที่รวมชนชาติเชื้อที่มีภาษาในกลุ่มภาษาเดียวกันตั้งเป็นมหาอาณาจักรนานเจ้าขึ้นแล้วนั้น เมื่อในที่สุดถูกกำลังทหารของจีนในสมัยราชวงศ์ซ้องและราชวงศ์หงวนเข้ามายึดครองและทำลายการรวมกันลงไปเสีย...

...การอพยพลงมานี้ ส่วนใหญ่ก็คงเป็นชนชั้นปกครองและทหาร ส่วนชนชั้นทำงานเช่นทำไร่ทำนาคงมิได้อพยพตามลงมามากนัก ในที่สุดเขาเหล่านั้นก็ได้ถูกจีนซึ่งเป็นทหารยึดครองอยู่ เข้ามสมผสานลึก ๓ หรือ ๔ ชั่วคน ความเป็นคนไตหรือไทยของตนก็หมดสิ้นหายไป กลายเป็นคนจีนเต็มตัว ดังเช่นที่เราเรียกว่า "ฮ่อ" ในสมัยนี้ ซึ่งผมเชื่อเหลือเกินว่าตามเหตุการณ์ดังเดิมนั้น เขาเป็นคนไตหรือไทยมาก่อน เพราะเขามีลักษณะ รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ วัฒนธรรม อาหารการกินที่ชอบรับประทานรสเผ็ดคล้ายคลึงกับคนไตหรือไทยในปัจจุบันนี้"

เนื่องด้วยความคิดเห็นและข้อสันนิษฐานเหล่านี้ได้ถูกประมวลและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดย เจีย แยนจอง ผู้เขียนจึงขออนุญาตนำบทความ "ทำไม ? จึงเรียก "ชาวยูนนาน" ว่า เป็น.... ฮ่อ" ของ เจียแยนจอง" นักวิจัยรับเชิญโครงการวิจัยศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ระบุว่า "ขออุทิศข้อเขียนนี้ให้กับพี่น้องชาวยูนนานที่ตั้งหลักแหล่งในเมืองไทย" มาเผยแพร่ต่อสาธารณชนอีกครั้งดังนี้

เพราะเหตุใดเราจึงเรียกขานเขาเป็น "ฮ้อ" ทั้ง ๆ ที่เขาขวนขวายในเรียกตนเองว่า "ฮ้อ" และ "ฮ้อ" คือใคร ? ปัญหาที่ดูเหมือนง่าย แต่ความจริงมีความซับซ้อนพอสมควร เช่น ยังเกี่ยวข้องกับหมอสอน เมื่อยเซ และน้ำยา ฮอ-๑

ผู้เขียนเคยใช้ชีวิตที่ขุนนางเป็นเวลา และได้ศึกษาปัญหาเล็ก เล็กคือโอกาสในการ ผลการศึกษาต่อสาธารณชน และขออุทิศเขียนนี้ให้กับพี่น้องชาวขุนนางที่คงหลงใหลในเมือง ไทยด้วย

เวลานี้เมื่อพิมพ์ลงข่าวเกี่ยวกับชาวขุนนาง ที่ทำมาอยู่ภาคเหนือ มักจะเรียกพวกเขาเป็น "ฮ้อ" หรือ "จีนฮ้อ" ชาวขุนนางที่ครั้งแล้วแต่ครั้ง แผลสอง จึงงัดเขี้ยวขบ และอำมาตย์ จึงหวัด เขียงใหม่ ก็ถูกเรียกเป็น "จีนฮ้อ" นกตกที่นี้ราว สิบเจ็ดเรียกรวมกันและชาวบางที่เป็น ฮ้อ พวก การวามนี้ชาวสุลิมขุนนางที่คงหลงใหลใน ตลาดเขียงใหม่มาแล้ว ก็ถูกเรียกเป็น "ฮ้อ

ฮ้อจีน" พวก ฮ้อคำ" ที่เข้าไปเคลือบไพร่ใน ประเทศลาวเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ชาวลาวเรียก พวกเขาว่า "ฮ้อฮ้อคำ" และไทยรู้จักพวกเขาในชื่อ "กบฏฮ้อ"

เพราะเหตุใดเราขานเขาจึงถูกเรียกเป็น ฮ้อเล่า ? ฮ้อคำมีผ่านมามีกลั่นเหล้าและทา

กันอย่างหลากหลาย บางท่านอาจจะเป็นที่ เห็นมาจากคำว่า "หัว" (华) ซึ่งหมายถึง บางท่านก็อาจจะมาจากคำว่า "ฮือ" ในคำโบราณ ที่ว่า "หัวฮือ" (华夏) ซึ่งเป็นชื่อโบราณ ของประเทศจีน บ้างก็อาจจะมาจากคำว่า "ฮ้อ" (胡) ซึ่งเป็นคำที่คนจีนเรียกรวมชาวต่างชาติ

ทำไม ? จึงเรียก

"ชาวขุนนาง" ว่าเป็น... "ฮ้อ"

เจีย แชนจอง

นักวิจัยวัฒนธรรมโครงการจีนศึกษา

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ่อค้าจีนชาวขุนนาง ภาพวาดสมัย ร.๕ ๕๓๓ หน้า ๑๑๑ "ห้องเรียนสยามยุคพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" ราชโขน ศรชัย ๒๕๓๖

ART & CULTURE ๒๕๓๖

สีล้อที่คาราวานขนานดินของชาวจีนที่ กาวานฮั่น ๓.๕ จากหนังสือ "ร้อยปีในอนุทวีปพม่า" ของ รามอน โรส

หนานหลานชาวจีน

ว่าราชวงศ์ชิงส่งทัพ (ที่หนีภัยความรุนแรงในดิน) ได้ทยอยกันอพยพจากมณฑลเสฉวนเสกาศตะวันตกมาอยู่กวนจง ในจังหวัดหนิงชู่ของมณฑลเสฉวน

จุดหมายเหตุจีนชื่อ ทางเตียน (แปลตามไป 運典) ที่เรียกเมืองช่วง ค.ศ. ๑๗๗๑ สมัยตั้งระบุว่า (เพอหนานแมน) ชื่อเมือง "มีหลายชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านใหญ่) ๕๐๐-๖๕๐ ครอบครัว หมู่บ้านเล็กก็มี ๒๐๐-๓๐๐ ครอบครัว ไม่มีเจ้าบ้านใหญ่) นางเป็นหลายสิบแซ่ แซ่ชื่อมีหลาย (木易) - หลี่ (李) - จั (趙) และหลิง (董) พวกเขาขายยี่เก้ออยู่ตั้งเมืองหัวขงแตงเซียง โดยต่างไม่สังกัดชั้นต๊องซึ่งกันและกัน

พวกเขาบอกว่าบรรพชนเดิมมีนิสัย มีการตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านและตัวเมืองใช้ภาษาที่ไม่ค่อยคบเป็นภาษาพูดส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับ (จีน) ภาคกลาง ถึงแม้เสียงจะเพี้ยนไปบ้าง มีอักษรใช้ และมีการทบทวนไวยากรณ์ "ข้อความดังกล่าวคือความเป็นไปของชาว "ฮอทหนองส์" ซึ่งมีวัฒนธรรมลักษณะเป็นจีนและใช้ภาษาจีน-พม่าภาษาถิ่น

หนังสือ "ซงกู่" ยังกล่าวว่ามีชื่อเสียงกับเมืองเจ้า (คือยังมีได้สถาปนาเป็นอาณาจักร) พวกเขาเพอหนานได้สร้างเมืองที่ลุ่มน้ำท่วม เมืองที่สำคัญมีเมืองไท่ตง (太和) แห่งยว่งหนะ (陽莖米) และเมืองต้า (大厘) และที่สำคัญที่สุดคือ เมืองไท่

กันจึงได้เสียง "ฮย" ซึ่งคล้ายคลึงกับเสียงกาคำสุดท้าย (水) คืออัน "เสฉวนฮยฮย" คืออันฮย (น้ำใส) คำว่าเจ้อเซ (澤) คือ บึง "ฮอเซฮยเจ้อ" คือบึงคย (บึงแรกหรือหนองแรก) ชื่อมรดกกล่าวแก่เสฉวนว่า ทางอง (ที่เรียก วานแมน) ชื่อ (西洱) มาจากคำว่า "บึงเซฮย" (叶榆泽) ซึ่งก็คือหนองแรกที่ไคเคิม ไท่ลือเรียกกันเดิมแหละ

เมื่อสรุปได้ว่า "ฮื่อเอ่เอ" คือหนองแรก ชาว "เพอหนาน" ที่ฮื่อเอ่เอก็คือ "เพอหนาน" ที่หนองแรก ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วว่า "เอ" คือแมน (可) เป็นสำเนียงจีนกลาง กำกับสำเนียงมณฑลเสฉวนเสียงเป็น "ฮอ" ซึ่งตรงกับสำเนียงไท่ลือที่ออกเสียง "ฮื่อ" เป็น "ฮอ" และนั่น "ฮื่อเอ่เอเพอหนาน" ก็คือ "ฮื่อหนองแรก" นั่นละ

เมื่อทราบว่ "ฮื่อ (หนองแรก)" ในอดีตคือ ชาว "เพอหนานแมน" ชื่อเอ่เอเอ เรา ก็ต้องวิ่งไล่ล่าว่า "ฮื่อหนองแรก" หรือ "เพอหนาน" เป็นเชื้อชาติที่ฮอชานเผ่าอะไร ๆ และตอนนั้นคงยังมีผู้คนจีนฮั่นแน่นอน (เพราะจีนฮั่นจะไม่เรียกตนเองว่า "ฮาน" ชาวป่าเถื่อน พวกมันคือพวกที่คนจีนฮั่นเรียกเขาดีส่วนน้อยหากภาคใต้) มีชื่อของทะเลสาบหนองแรก หรือเอ่เอไคเปิน ฟ่งทงมีน้ำ ๑๐ ล้านจากขบวนชายแดนทางชน (点落山) มากลือเลื่อง หนะเล่าที่นั่นกันและปลูกข้าวไร่

หนังสือประวัติศาสตร์ที่อิงกับตำนานของ ส.ฟงโกวฮยี่ (万国图志) กล่าวว่ามีบรรพชนชื่อฮั่น ชาวเมือง (彝人) ที่เป็นบรรพชนของชนชาติไป (白族) และพวกตระกูล

ทางรัฐ ระบุว่า เมืองนี้ ทาง ทิศใต้ ขยาย ไป
ถึงดิน ฝั่งทะเลสูง ๑๐ กวาฟุทชย ยึดปกครอง
ที่ (สองครั้ง ๑ กม.)

กุนดำ ย่อของเสกษารัมยะ (蘇嘉))
ที่อยู่บนจากเสวงและภาคตะวันออกเฉียง
กุนแดงที่ราวอันไม่มากไปอยู่ ชาวเมืองนี้
บาทชนของเงชาติไป (巴族) รับวัฒนธรรม
จีนตั้งแต่สมัยโบราณ

เมื่อสหประชาชาติมีความสัมพันธ์ด้วยข้อ
ละกับกอนจักรนำเงิน (๑) ?

ประวัติศาสต์เก่าเจ้ากล่าวหาว่าเพอทาน
(หรือชื่อของเส) ถูกพวกกอน (烏
บาทชนของเงชาติ) ครอบครอง เมื่อ
ไทยของฮอลันดาเป็นเมืองหลวงของอาณาจักร
นั้นเจ้า

ค.ศ. ๑๖๙๘ บริเวณเมืองกอนเมืองของ
(๑) (蘇含) ชื่อตั้งของ (皮羅))
ได้แก่ที่รวมรวมอีก ๘ เจ้า คือครองดินแดน
คอมภณและเมืองไทย (บางทีกับเขียนเป็น
คำ)

ค.ศ. ๑๖๙๘ มีพลเรือเอกของฮอลันดา
เจ้า และเจ้า กอนตั้งราชวงศ์อันใหม่
อันนาม (云南王 หรือคำที่กอน
ค.ศ. ๑๖๙๘ มีพลเรือได้ย้ายเมืองหลวง
จากเมืองของ (原舍) ไปตั้งเมืองไทย
๒๐ ต่อมาเมืองหลวงอาณาจักรนำเงินได้ ย้ายไป
ที่ตั้งของ และ ปัจจุบันคือเมืองต้าลี่大理
และเมืองต้าลี่ (ปัจจุบันคือเมืองลี่เจียง) (麗江)
ที่ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของทะเลสาบของเมืองนั้น

อาณาจักรนำเงินภายหลังได้เปลี่ยนเป็น
ราชจักรีต้าลี่หรือต้าลี่ (大理國) ตั้ง
นำเจ้าสถาปนา เมื่อ ค.ศ. ๑๒๕๓ ถึงกอนพิ
ของเจ้าอาณาจักรต้าลี่ตก เมื่อ ค.ศ. ๑๒๕๓
เมืองไทย - ยานจิงแมนและต้าลี่ซึ่งก็คือนคร
ต้าลี่ปัจจุบัน ได้มีศูนย์กลางการปกครองของยูนาน
ตอนของรัฐฮองหงส์ที่ถูกผสมกลมกลืนกับ
ชาติไปในปัจจุบัน

ตราครุฑแล้ว กษัตริย์นำเงินเจ้ากุงรา
สัมพันธ์กับปีอธิกยูนาน ออง (王)
นิยามแล้ว ภาษาจีนกลางออกเสียงว่าหวาง

แต่เหลือ ไทยวนและลาวหลวงหรือบางออกเสียง
ว่าว่อง ซึ่งเป็นคำในภาษากว๋อง และมีกจะเรียก
กษัตริย์กอนจักรนำเงินและอาณาจักรต้าลี่ที่สืบ
เนื่องกันว่าเจ้าว่องฮอง เรียกเมืองนำเงิน เมือง
ต้าลี่เป็นเมืองฮอง

สภาพสุภาภิณ ผู้เขียนขอสิริมขุพนา
เป็นเพราะดินแดนส่วนนี้เดิมที่เป็นถิ่นที่อยู่
พลและตั้งหลักแหล่งอยู่มาแต่แล้ว ต่อมาถึง
แม้ว่าฮองได้ถูกปราบปรามทัพและไม่ได้ตั้งได้
กลายเป็นชนชาติไปก็คิด พวกไทยคือไทยคือ
ไทยวนไท่คำ ยี่สิบห้าใจดีพวกยูนานพวกครอง
โดยหรือฮอง และเมืองเหล่านี้คือเมืองของฮอง ใน
ขณะแรกก็คือ ฮองหงส์ ซึ่งตั้งที่ว่ามีได้
มีนิยามว่าเป็นฮองหรือจีน) หรือเมืองของเส (คือ
เมืองหรือทะเลสาบของเส) ที่เหลือเรียกว่าเมืองเส

ART & CULTURE

ทะเลสาบผองไท่ ศูนย์กลางของอาณาจักรกอนตั้งแต่โบราณถึงกษัตริย์

เมืองต้าลี่สมัยโบราณตั้งที่เมืองริวกะด
สาบฮองไหหรือฮองหงส์ (ซึ่งคือเมืองต้าลี่大理)
อยู่ในใต้ของลี่เจียง แต่ปัจจุบันเหลือสิบสองพันนา
เรียกทะเลสาบผองไท่ หรือทะเลสาบผองไท่
(麗江) จุหลอมเส เรียกครุฑหนึ่งว่าเมือง
เส ผู้เขียนขอสิริมขุพนาว่าพระเจ้า ก.ศ.
๑๒๕๓ ที่สถาปนาครุฑเอื้อกุงไปอยู่ เนติศกแก่
ราชวงศ์หยวนได้ย้ายศูนย์กลางของกอนมา
มาอยู่กุงหงษ์ ท้าป้าที่ฮองทักทักวากุงหงษ์

เป็นเมืองฮอง เพราะฮองเป็นเมืองหลวงหรือ
ศูนย์กลางการปกครองของยูนาน และบังเอิญอยู่
บริเวณแถบชายฝั่งกับคำคือ

ส่วนกลุ่มผู้ปกครองยูนาน ถึงแม้ว่าที่นคร
ที่เป็นฮองนี้ ได้กลายเป็นชนชาติไป (หรือชน
เผ่า 民族) ต่อมาเปลี่ยนเป็นชนชาติของกล
สมัยราชวงศ์หยวน แล้วเปลี่ยนเป็นชนชาติอัน
สมัยราชวงศ์หมิง แล้วเปลี่ยนเป็นชนชาติแห่ง
สมัยราชวงศ์ชิง และในที่สุดก็เปลี่ยนเป็นชนชาติ
อันจีนสมัยปัจจุบัน แต่เหลือ (และไทยอื่น ๆ)
ที่ก็ทำกันว่าเป็นฮองตลอด และถึงยุคไทยและยุค
ปัจจุบัน ไทยสิบสองพันนาได้ให้นิยามคำว่า
เก็งเจียง ซึ่งในแง่ชื่อชาติเป็นชนชาติอัน (漢)
ใหม่แปร่งแต่ก็เป็นประเทศจีน (中國) เพราะ
เหลือสิบสองพันนาอยู่ใต้การปกครองของยูนาน

และยูนานเป็นดินแดนที่ของประเทศไทย ไทยคือ
เลยเจ้าใจว่า ยูนานที่ (雲南) - จีน แต่ว่าไทย
ล้านนา - ลาวหลวงพระบาง - ไทยหรือเชียงตุง -
ไท่คำที่นิคมจนถึงไทยคำคำฮอง จักก็มีความ
รับยูนานเช่นเดิม

เมื่อไทยสิบสองพันนาขยายนิยามฮองเป็น
จีนแล้ว ก็เปลี่ยนคำว่าฮองเรียกกันว่าประเทศ
เช่น เรียกราชวงศ์หมิงว่า "ฮองปิ้ง" เรียกชาว
เสวงเป็น "ฮองเสวง" เรียกชาวกรุงเส

หลังจากอ่านบทความของเจ็ย แยนจองแล้ว ผู้เขียนจึงเข้าใจแจ่มชัดขึ้นกับที่มาที่ไปของคำว่า "ฮ่อ" ที่เจ็ย แยนจอง ได้ศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด สนับสนุนด้วยข้อมูลทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ นอกจากนั้นยังได้ให้คำอธิบายคำว่า "เมืองว่อง" ไว้ด้วย สมัยผู้เขียนยังเป็นเด็ก ได้ยินคำคำนี้บ่อยๆ แต่ก็ไม่ทราบความเป็นมาว่าเกี่ยวข้องกับอะไร ทราบเพียงแต่ว่าเป็นสำนวนที่ใช้เพื่อสื่อความหมายว่า "ไกลมากๆ" และเมื่อไม่นานมานี้ได้อ่านเจอคำคำนี้อีก

"ถ้าดูตามตำนานเก่าๆของเมืองเชียงใหม่ เราจะพบตำนานห่อ ที่มีกรกล่าวถึงเจ้าฟ้าว่อง ซึ่งหมายถึงกษัตริย์ยุคนาน และยังมีคำพูดที่คนเมืองมักใช้กล่าวเป็นความเปรียบ เช่น "... ไปเมืองว่อง" ไปไกลมาก "แป๊ะห่อ แป๊ะมาน" ชนะห่อชนะพม่า แต่ใช้ในทำนอง อะไรกันนักกันหนา "ไปฮับห่าบห่อ" ไปรับห่าบของห่อ หมายถึง ไปรับภาระหนัก คงจะเป็นว่า เมืองห่อคือมณฑลยูหนานของจีนอยู่ไกล จะไปจะมาต้องเตรียมข้าวของสัมภาระมาก ฯลฯ"^๕

นอกจากนั้นคำว่า "หนังว่อง" หรือหนังยางรัดของ จะมีอะไรเกี่ยวข้องกับเมืองว่องใหม่ หรือมีความหมายว่า "กลมๆ" เพียงอย่างเดียว คำว่า "หนองฮ่อ" ที่เป็นชื่อหนองน้ำในพื้นที่บริเวณสนามม้าใกล้ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ น่าจะเป็นหนองน้ำที่กองคาราวานม้าต่างในอดีตหยุดพักเพื่อให้ม้าได้กินน้ำ อาบน้ำ และพักผ่อนก่อนเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่ทางประตูหัวเวียงหรือประตูช้างเผือกหรือเปล้า และยังมีคำอีก ๒ คำที่ผู้เขียนได้ยินบ่อยๆ ในวัยเด็ก คำแรกคือ "ฮ่อผาสี" หมายถึง "ฮ่อที่เป็นมุสลิม" โดย เจ็ย แยนจอง ดันนิษฐานว่า "ผาสี" เป็นเสียงที่เพี้ยน มาจากคำว่า เปอร์เซีย (Persia) ซึ่งผู้เขียนถึงกับออกอาการดีใจที่ได้รับคำตอบที่น่าจะ "ใช่เลย" ส่วนฮ่อที่ไม่ใช่มุสลิม จะถูกเรียกว่า "ฮ่อผ่าห่า" ซึ่งคำนี้เจ็ย แยนจอง ไม่ได้กล่าวถึงเลย ผู้ใดพอจะทราบ กรุณาแจ้งผู้เขียนด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ปัจจุบัน คำว่า “ฮ้อ” ได้กลายเป็นคำที่มีความหมายในเชิงลบ ที่มักจะพบเห็นในข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ และได้ยินจากข่าวที่นำเสนอทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์อยู่บ่อยๆ “ชาวจีนฮ้อ” จึงเป็นสมญาหรือสัญชาติที่สื่อต่างๆ หมายถึงคนจีนหรือบางครั้งชนกลุ่มน้อยที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยตามชายแดนภาคเหนือของไทยในขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งน่าจะมีส่วนที่คนไทยนำไปเกี่ยวข้องกับทหารกองพล ๙๓ ของจีนคณะชาติพรรคก๊กมินตั๋ง (KMT) ดังนั้น ผู้เขียนจึงขออนุญาตนำข้อเขียนบางส่วนของ *สุชาติ เศรษฐมาลินี* มาเผยแพร่เพื่อความกระจ่างเกี่ยวกับ “จีนฮ้อ” ๓ กลุ่มที่เป็นมุสลิมและไม่เป็นมุสลิมดังนี้

การสืข้าวแบบโบราณในล้านนา

สุชาติ เศรษฐมาลินี, มรดกศาสนาในเชียงใหม่

(โปรดสังเกตรข้อความที่ผู้เขียนขีดเส้นใต้ซึ่งเป็นข้อมูลที่คลาดเคลื่อน)

มรดกศาสนาในประเทศไทย

ชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายจีนยูนนานส่วนใหญ่เป็นพวกพ่อค้าที่เดินทางมาค้าขายบริเวณมณฑลยูนนาน (ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน) เข้าสู่ประเทศพม่า ลาว และเข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย คนกลุ่มนี้จะถูกชาวพื้นเมืองทางภาคเหนือของไทยเรียกว่า “จีนฮ่อ” ซึ่งมีเอกลักษณ์ทั้งทางด้านภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากชาวจีนโพ้นทะเลกลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย

ประวัติการอพยพย้ายถิ่นของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายจีนยูนนาน

ผู้อพยพชาวจีนยูนนาน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคเหนือของไทย หรือเรียกวม ๆ กันว่า “จีนฮ่อ” มีลักษณะที่หลากหลาย แบ่งเป็นหลายกลุ่มที่อพยพมาจากหลายส่วนของมณฑลยูนนาน ดังนั้นจึงมีพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป จากประวัติการอพยพย้ายถิ่น อาจแบ่งได้ดังนี้

๑. กลุ่มพวกพ่อค้าชาวยูนนาน เป็นกลุ่มคนที่เดินทางค้าขายในช่วงหน้าหนาวและหน้าแล้ง โดยใช้ม้า-ล่อ เป็นพาหนะ จากหลักฐานของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาจังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือของไทย ได้กล่าวถึงกองคาราวานของพวกพ่อค้าชาวยูนนาน ที่เดินทาง ค้าขายไปมาระหว่างเทือกเขาต่าง ๆ จากยูนนาน และจังหวัดในภาคเหนือ ของไทย (Hallet, 1890 และ Bock, 1884 อ้างใน Suthep Soonthompasuch, 1977)

ที่มาของคำว่า “ฮ่อ” ยังคงเป็นปริศนาและมีความซับซ้อนว่ามีที่มาจากที่ใด เพราะเหตุไรชาวยูนนานจึงถูกเรียกว่า “ฮ่อ” ทั้ง ๆ ที่ชาวยูนนานเองไม่ได้เรียกตนเองว่า “ฮ่อ” ปัจจุบันยังมีนักวิชาการที่สนใจศึกษาพยายามค้นหา ต้นตอ และถกเถียงถึงที่มาของคำ ๆ นี้ (เจีย แยนจง, ๒๕๓๗) อย่างไรก็ตาม เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การที่ชาวพื้นเมืองภาคเหนือของไทย เรียกคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ว่า

๖๖๖

“ฮ่อ” เพราะคนกลุ่มนี้มีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากชาวจีนโพ้นทะเลกลุ่มอื่น ๆ

มีบางคนในกลุ่มนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากกษัตริย์ไทย ทรงแต่งตั้งให้เป็นขุนนาง เนื่องจากได้สร้างความเจริญและมีส่วนให้ความช่วยเหลือต่อคนส่วนรวม ท่านจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำของชาวมุสลิม ในจังหวัดเชียงใหม่ และในภาคเหนือ

๒. กลุ่มชาวยุณนานอพยพ กลุ่มนี้เป็นผู้อพยพชาวยุณนานที่หลบหนีออกจากประเทศจีน เนื่องจากแรงกดดันทางการเมือง ในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศจีนปกครองโดยราชวงศ์แมนจู ได้ทำการกดขี่ชาวจีนแมนดารินเป็นอย่างมากจนในปี ค.ศ.๑๘๕๖ มุสลิมชาวยุณนานทั้งหลายจึงได้รวมตัวกันต่อต้าน พื้นที่แถบตะวันตกของมณฑลยูนนานจึงตกอยู่ในการควบคุมของมุสลิมชาวยุณนาน และตั้งเมืองตาสีฟู เป็นเมืองหลวงของยูนนาน ต่อมาภายหลัง ผู้นำมุสลิมคือสุลต่านชาวยุณนานชื่อสุลัยมาน ถูกสังหาร จึงทำให้ชาวมุสลิมถูกไล่ล่าสังหารอย่าง โหดร้าย คนจำนวนมากหนีพินถูกเช่นฆ่า จากเหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้มุสลิมชาวยุณนานเป็นจำนวนมากหลบหนีเข้าสู่ประเทศพม่า เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแถบลุ่มน้ำสาละวิน

๓. กลุ่มทหารกู้ชาติจีน หลังจากการปฏิวัติประเทศจีน ในปี ค.ศ.๑๙๔๙ ภายใต้การนำของท่านเหมาเจ๋อตุง ซึ่งถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนประสบความสำเร็จอย่างเด็ดขาด เหนือพรรคก๊กมินตั๋ง (KMT) หรือพวกจีนคณะชาติทำให้ทหารกองพล ๔๓ ของจีนคณะชาติ ต้องถอยร่นลงมาอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ส่วนหนึ่งได้เดินทางไปอยู่ประเทศไต้หวัน อีกส่วนหนึ่งได้ปักหลักอยู่ทางภาคเหนือของไทย ซึ่งรัฐบาลได้จัดสถานที่เป็นศูนย์ผู้อพยพ อยู่ประมาณ ๕๐ กว่าศูนย์ทั่วภาคเหนือ

✠ ๑. ชาวมุสลิมยูนนานกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในตัวเมืองเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นพวกพ่อค้า ที่เดินทางเข้ามาค้าขาย สินค้าจำพวก พืชสมุนไพร ของป่า เช่น

เขากวาง กระตูกเสื่อ เนื่องจากบริเวณแถบตอนใต้ของมณฑลยูนนาน พม่า และประเทศไทย เป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยทรัพยากรทั้งพืชและสัตว์ป่านานาชนิด เนื่องจากภูมิประเทศแถบนี้ตั้งอยู่ในบริเวณเขตศูนย์สูตร พื้นที่ป่าจึงมีลักษณะเด่นเป็นที่รวมของความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ ที่เรียกว่า “ป่าฝนเขตร้อน” มีพื้นที่เพียงร้อยละ ๗ ของโลก แต่เป็นที่รวมความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพที่เป็นแหล่งยารักษาโรคและแหล่งอาหารมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของทรัพยากรทั้งโลก

✠ ๑.๑ พ่อค้ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองเมฆาซุน เมืองต้าไปยี่ ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลยูนนาน เดินทางเข้ามาค้าขายยังเมืองเชียงตุง ประเทศพม่า เวียงยอง เมืองตุง เมืองกวาง และเข้าสู่ประเทศไทยทางเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย หลังจากนั้นจึงเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ โดยผ่านเข้ามาทางดอยนางแก้วและอำเภอดอยสะเก็ด จนมาตั้งแค้มป์ครั้งแรกที่บริเวณตลาดสันทรายน้อย พ่อค้ากลุ่มนี้มีทั้งชาวยูนนานที่ไม่ใช่มุสลิม และชาวยูนนานที่เป็นมุสลิม ซึ่งมีผู้นำสำคัญคือ ท่านเลาเสื่อ

✠ ๑.๒ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นพวกพ่อค้าที่มาจากเมืองแรม (หลานฉาง) มีท่านเลาเตาเป็นผู้นำ เข้ามาตั้งแค้มป์อยู่ที่ท่ากระตาศย ตำบลฟ้าฮ่าม และต่อมามีครอบครัวเป็นชาวพื้นเมือง

✠ ๑.๓ กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ความสำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ คือ กลุ่มของท่านนะปะซาง (พ่อเลี้ยงเลานะ) ได้เข้ามาตั้งแค้มป์อยู่ที่บริเวณทุ่งเวาลี ฝั่งตะวันออกของถนนโชตนา เมื่อพี่น้องมุสลิมมีจำนวนมากขึ้น ทั้งชาวมุสลิมที่มีเชื้อสายปากีสถาน และชาวจีนยูนนาน พ่อเลี้ยงเลานะ จึงเป็นผู้นำสำคัญในการก่อสร้างมัสยิดขึ้นที่บริเวณดังกล่าวเรียกว่า “มัสยิดข้างฝือก”

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว การอพยพของชาวจีนยูนนาน ยังคงหลั่งไหลมาไม่ขาดสายเป็นระลอก ๆ จนกระทั่งถึงราวปี พ.ศ.๒๔๓๐ กลุ่มของนายเจิ้งซ่งหลิง

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้เดินทางเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ตรงกับรัชสมัยของเจ้าอินทนนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ในขณะนั้น ท่านเจิ้งชงหลิ่ง เป็นผู้นำที่สำคัญยิ่งของชาวยุหนานมุสลิมที่ได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในประเทศไทย ได้มีบทบาทในการสร้างหลักปักฐานให้กับชุมชนยุหนานมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ และยังมิบทบาทสำคัญในการสนองพระคุณแก่แผ่นดินในการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับกิจการของทางราชการต่าง ๆ ด้วย

๖. ชุมชนบ้านฮือ

ท่านเจิ้งชงหลิ่ง ได้เดินทางร่วมกับกลุ่มพ่อค้าที่มาจากมณฑลยูนนาน เพื่อทำการค้าขาย บริเวณรัฐฉาน ประเทศพม่า และเข้าสู่ประเทศไทยทางเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เข้าสู่จังหวัดลำปาง ดาก ลำพูน และเชียงใหม่ ต่อมาท่านได้สมรสกับชาวพื้นเมือง คือ คุณย่านพ ที่อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ซึ่งมีศักดิ์เป็นป้าของจอมพลถนอม กิตติขจร อดีตนายกรัฐมนตรี ท่านจึงได้ ปักหลักปักฐานอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ก่อนที่ท่านจะย้ายมาอยู่ที่ตัวเมืองเชียงใหม่ ท่านเจิ้งชงหลิ่ง ได้เข้ามาค้าขายบริเวณอำเภอแม่แจ่ม ตั้งอยู่เขตชายแดนด้านตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่ติดกันชายแดนของประเทศพม่า จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๔๕๔ ท่านจึงมุ่งสู่ตัวเมืองเชียงใหม่และตั้งถิ่นฐานบริเวณย่านศูนย์กลางการค้าเวียงพิงค์ หรือไนท์บาซาร์ปัจจุบัน เป็นผืนดินที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผ่านเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนของท่านจึงกลายเป็นศูนย์กลางการรวมตัวของพ่อค้าชาวจีนยุหนานมุสลิม เป็นจุดพักของกองคาราวานสินค้า ที่ ไซ้ผ้าและล่อ เป็นพาหนะ

มหาวิทยาลัยในเครือบ้าน

ท่านขุนชวงเลียง สือเกียรติ

เมื่อท่านได้สร้างหลักฐาน ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่เรียบร้อย จึงได้รับความไว้วางใจจากทางราชการไทยให้รับสัมปทานในการทำธุรกิจกรรมทางไปรษณีย์ มีหน้าที่ส่งจดหมาย โดยไซ้ขบวนม้า-ล้อ เป็นพาหนะ เพื่อจัดส่งในพื้นที่ในส่วนต่างๆ ของภาคเหนือ นอกจากนั้น บทบาทที่สำคัญยิ่งของท่านแจ้งขงหลัง ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่จะนำความ เจริญทางเศรษฐกิจสู่ภาคเหนือของประเทศไทยในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือ ในปี พ.ศ.๒๔๖๓ ที่ทางราชการเริ่มมีนโยบายก่อสร้างทางรถไฟเส้นทางจาก จังหวัดลำปาง สู่จังหวัดเชียงใหม่ ท่านเป็นผู้นำขบวนม้า-ล้อ ในการลำเลียงวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างต่าง ๆ จากจังหวัดเชียงใหม่ ไปตั้งขุนตาล และเมื่อการก่อสร้างทางรถไฟสู่เชียงใหม่ได้สำเร็จลง ต่อมาท่านได้บริจาคที่ดินอันเป็นที่พริ้วสินส่วนตัวของท่านจำนวนพื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ ในการก่อสร้างการรถไฟ และการก่อสร้างถนนบินในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดระยะเวลาอันยาวนานท่านได้เสียสละและมีบทบาทคุณูปการที่สำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างความเจริญให้สาธารณประโยชน์ต่างๆ ให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม ท่านจึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็น "ขุนชวงเลียง" และพระราชทานสกุลของท่านเป็น

๔. ท่านนะลือซิง	ต้นตระกูล "อิระสวัสต์"
๕. ท่านหมู่ หย่งฮิน	ต้นตระกูล "อนุวงศ์เจริญ"
๖. ท่านม้า สุซาน	
๗. ท่านลี เหวินโชะ	ต้นตระกูล "ลีตระกูล"
๘. ท่านม้าฝูเม้ย	ต้นตระกูล "อินทนนท์"

มัสยิดอิดาเยตุลอิสลาม (บ้านฮ่อ)

ต่อมามีชาวยุณนานมุสลิมรุ่นสุดท้ายที่อพยพออกจากประเทศจีนช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ค.ศ.๑๙๔๙ (พ.ศ.๒๔๙๒) เข้าสู่พม่าและทางภาคเหนือของไทย เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้จำนวนประชากรจีนยุณนานมุสลิม มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ.๒๕๐๙ สัตบุรุษของมัสยิดอิสลามบ้านฮ่อ จึงได้รื้อถอนอาคารมัสยิดหลังเดิมที่ไม่สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของชาวมุสลิมที่มาประกอบศาสนกิจภายใต้การนำของบุคคลสำคัญ ๓ ท่าน คือ อี้ฮียิง ฟูนันต์ (อดีตประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเชียงใหม่-ถึงแก่กรรมแล้ว) อี้ฮียูท ไซคซัยวงค์ (ม้ายูฉี-ถึงแก่กรรมแล้ว) และ นายบุญศรี อินทนนท์ (ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเชียงใหม่คนปัจจุบัน) ก่อสร้างอาคารมัสยิดหลังใหม่ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น

-๒๙(๑๒)๙๘-

โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๗๕๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันอาคารมัสยิดอิสลามบ้านฮ่อ (มัสยิดเสียดายตุลอิสลาม เชียงใหม่) ตั้งอยู่ที่บนถนนเจริญประเทศ ซอย ๑ ตำบลช้างคลาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประกาศถึงความเสียสละของเหล่าบรรพบุรุษที่มีความห่วงใยถึงลูกหลานในการที่จะช่วยกันพิทักษ์สังขรณ์มัสยิดอิสลามให้คงอยู่ตลอดไป รายชื่ออิหม่ามมัสยิดเสียดายตุลอิสลาม (บ้านฮ่อ)

๑. อิหม่ามมูเฝ้าเย็น	พ.ศ. - ถึง -
๒. อิหม่ามมูหิยงะ	พ.ศ. - ถึง -
๓. อิหม่ามมาไลหลัง	พ.ศ. - ถึง -
๔. อิหม่ามมาจีป็น	พ.ศ. - ถึง -
๕. อิหม่ามมาอีถิ่ง	พ.ศ. ๒๔๖๘ ถึง ๒๔๙๐
๖. อิหม่ามลีเหวินฟู	พ.ศ. ๒๔๙๐ ถึง ๒๕๑๙
๗. อิหม่ามมาซูเหลียง	พ.ศ. ๒๕๑๙ ถึง ๒๕๒๓
๘. อิหม่ามมาตั้งฮั่ว	พ.ศ. ๒๕๒๓ ถึง ๒๕๓๖
๙. อิหม่ามหน้าซิงซิง	พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง ปัจจุบัน

๗. ชุมชนสันป่าช่อย

ชุมชนสันป่าช่อยนับได้ว่าเป็นชุมชนดั้งเดิมอีกแห่งหนึ่งโดยมีการตั้งรกรากกันมาช้านานไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี ส่วนหนึ่งเป็นมุสลิมเชื้อสายอินเดีย (รวมทั้งปากีสถานและบังคลาเทศ) อีกส่วนหนึ่งเป็นมุสลิมเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่ได้แต่งงานกับคนในท้องถิ่น มีอาชีพค้าขาย เช่น ขายผ้า เครื่องประดับ และอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ ตระกูลดั้งเดิมได้แก่ ครอบครัวตระกูลนาริซิด ตระกูลวิไลมาน ตระกูลพงษ์พดกษทล ตระกูลศรีมัจฉินทร์ ตระกูลวีระพันธ์ ฯลฯ เดิมทีผู้ที่อาศัยอยู่ย่าน

สรุปก็คือ ขุนขวงเสียงฯ หรือ เจิ้งซงหลิ่ง จัดอยู่ในกลุ่มที่ ๑ ที่เป็นพวกพ่อค้าชาวยุন্নานที่เดินทางมาค้าขายในช่วงหน้าหนาวและหน้าแล้งโดยใช้ม้า หรือ ล่อ เป็นพาหนะ โดยเข้ามาเป็นกลุ่มที่ ๓ ของกลุ่มที่ ๑ (๑.๓) ตามที่ผู้เขียนเขียนเลข ๑.๑ - ๑.๓ กำกับไว้หน้ากลุ่มย่อยของกลุ่มใหญ่ ๑ ดังที่คุณกรรทอง ชูติมา ธิดาของหลวงอนุสารสุนทรเล่าถึงกลุ่มที่ ๑ และขุนขวงเสียงฯ ไว้ว่า

“พวกใหม่นี้ ดิฉันเกิดมาก็เห็นว่าพี่สาว คือ คุณกิมฮ้อทำเรื่องพวกนี้อยู่ ตอนนั้นมีเส้นไหมมาขายจากยุন্নาน พวกจีนฮ้อจะเอาเข้ามา

..... พอเดือนพฤศจิกายน หน้าแล้ง พวกจีนฮ้อจะข้ามภูเขา เอาล่อบรรทุกของมา เขาจะไปบ้านฮ้อ เลยถนนข้างคลานไป พวกจีนฮ้อจะอยู่แถวนั้นแยะเชียว

... ที่นั่นจะมีบ้านคหบดีจีนฮ้อ ซึ่งรู้สึกจะได้รับยศในสมัยรัชกาลที่ ๒ ชื่อขุนจงเสียงลือเกียรติ ภรรยาของเธอเป็นชาวตาก เป็นญาติกับจอมพลถนอม

... พอเริ่มแล้ง เราเด็ก ๆ จะได้ยินเสียงกระดิ่งจากล่อ เขาก็จะวิ่งไปดูที่ระเบียงหน้าบ้าน พวกนี้จะข้ามภูเขาเอาไหมมาขาย เป็นเส้นไหมที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว สะอาดสะอาด

..เขาจะถามที่บ้านเราก่อนว่าจะเอาเท่าไร ในตู้ที่บ้านจะเต็มไปด้วยเส้นไหมที่เราสต็อคเอาไว้ทั้งปีเลย

... แล้วโดยมากเขาจะมีวอลนัทมาด้วย เราเรียกมันว่ามันฮ้อ พอเราได้ยินเสียงกระดิ่งก็บอกว่า แหม วันนี้ได้กินมันฮ้อแล้ว เด็ก ๆ ก็ไม่ได้คิดอะไร นอกจากรับประทาน (เหวเราะ)

... นอกจากนั้นก็มือน้ำฮ้อย เขาทำมาสะอาด สะอาด บ้านเราก็จะซื้อไว้

... ผ้าไหมที่สต็อคไว้ เราจะขายให้พวกสิ้นกำแพง หรือพวกคน

กรุงเทพฯ มาซื้อ แล้วที่บ้านก็จะสั่งทำผ้าไหมด้วย เป็นผ้าซิ่นและใส่ร้องใหม่ สำหรับผู้ชาย

...ใส่ร้องใหม่จะทำคล้ายๆของอีสาน เป็นหางกระรอกบ้าง เป็นผ้าตาจ๊ากแบบนั้นเลย คนพื้นเมืองแถวสันกำแพงเป็นคนทำ^{๗๗}

แต่เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงที่เจ้ซ่งหลัง เดินทางมาค้าขายทางกองคาราวานม้าต่างนั้นมาจากแรงกดดันเชิงขับไล่ของบุพการี มิใช่เกิดจากความสมัครใจของตัวเอง ดังนั้นจึงพออนุโลมให้ท่านและกองคาราวานจัดอยู่ในกลุ่มที่ ๑ ได้ และด้วยวิกฤตินี้เองที่สร้างโอกาสที่มีค่ายิ่งให้กับท่านขุน

ต่อจากนี้ไปเป็นบทความ “ขุนชวงเลียงภูกเกียรติ นายฮ่อมสลิม ผู้ถูกเรียกว่า... จางซูเหลียง” ของคุณบัณฑิต บัวคลี่ “และส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง **Islamic Identity in Chiangmai City : a Historical and Structural Comparison of Two Communities** ของ ดร.สุเทพ สุนทรภัสส์^{๗๘} ส่วนหนึ่งของ “The Hui Diaspora” ของ **Yale University Encyclopædia of Diasporas** เขียนโดย Rosey Ma^{๗๙} และส่วนหนึ่งของหนังสือ **The Haw Traders of the Golden Triangle** ของ Andrew Forbes และ David Henley โดยผู้เขียนได้ขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็นข้อมูลที่คลาดเคลื่อนในส่วนที่เป็นประวัติขุนชวงเลียงภูกเกียรติเอาไว้ให้เป็นที่สังเกตด้วย

ขุนขวงเลียงภาเกียรติ

นายฮ่อมมุสลิม ผู้ถูกเรียกว่า... ขุนขูเที๋ยง

ประวัติ เกิดที่ "ขุนขวงเลียงภาเกียรติ" ตั้งโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ มาจากชาวจีน นามมุสลิมผู้ตั้งอพยพมาอยู่เชียงใหม่ นามเดิมของเขาคือ **ฮวงเมือง แซ่ฮั่น** หรือ **เจียง** เป็นต้นตระกูล **วงศ์เถียรศิริ** ที่สืบสายเลือดมาถึงปัจจุบัน

ขุนขวงเลียงฯ มีชื่อเสียงในฐานะหัวหน้าของกลุ่มชาวยุวมุสลิมในเชียงใหม่ผูกพันกับราชวงศ์และศกการปกครองระบบมณฑล

เขาได้รับการขนานนามในยุคหลังๆ จากชาวบ้านในเขตภาคว่า "**เจ้าขุนขูเที๋ยง**" อันเปรียบเสมือนเจ้าผู้ทรงอิทธิพลและมีศรัทธา เช่นเดียวกับผู้เรียนในสมัยหัวเมืองล้านนา ที่มีภาพพจน์มาอย่างยาวนานของเขาคือ

อีกด้านหนึ่งของชีวิตของเขาคือผู้สร้างประโยชน์แก่เมืองเชียงใหม่และเมืองใกล้เคียงไปทั่วทั้งปวงการบริพัตรนั้นเพื่อเป็นสมนทานเมืองใหม่ปัจจุบัน ที่ดินลูกนามมุสลิมหลายไร่ ไร่หนึ่งก็ขายไปประมาณ ๒๐๐ ไร่เศษ เป็นสหภาพที่ดินสามพันสองร้อยไร่แล้วกันแล้ว ผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้ายคนหนึ่ง ฯลฯ

จากขุนนางผู้เอื้อใหม่

การสืบหาประวัติของขุนขวงเลียงเป็นไปได้ด้วยความยากยิ่งเพราะบุตรหลานตระกูล วงศ์เถียรศิริได้รวบรวมเอาไว้ในไม่กี่อย่างที่มีเพียง จิวจินที่ประทีปประเสน หลานปู่ ที่เพิ่งจะพยายามรื้อฟื้นสืบหาความเป็นมาของ "ฮูเอ" เมื่อเร็วๆ นี้เอง ซึ่งประวัติบางช่วงยังมีความกำกวมอยู่ดีใหญ่ ที่ไม่จำเป็นแล้ว

เจ้าขวงเลียง (สำเนียงแต้จิ๋วว่าแต้ไค้) เกิดในเมืองเล็กกา ชื่อ หมีซี ในมณฑลยูนนานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๕ ไม่สามารถขึ้นชื่อบิดา มารดา ได้จะได้แต่งงานกับสาวจีนในแคว้นใกล้เคียงและมีบุตร ๒ คน จากที่บอกเล่าของ นางฮิงเฮียน ผู้เป็นลูกสาวคนที่ ๒ ซึ่งตั้งนามจากเจ้าขวงเลียงของเขา ในเมืองเสียมราฐมีฮู่ฮวงเลียงปักหลักในเมืองนี้ได้แล้วบอกว่าด้วยความเป็นลูกชายคนเดียวและหาบ่ามีฐานะค่อนข้างดีจึงไม่สนใจในอาชีพทำการ จนมาหันมาขอรับแต่งตั้งนามให้ลูกของตนแล้วจากบ้านจึงจัดมีตัวหนังสือประมาณ ๑๐๐ ตัว และสินค้าจากเมืองจีนอาทิผ้าไหม เครื่องทองเหลืองให้ภรรยา ในดิน

แดนตอนใต้ จากการคำนวณอายุขุนขวงเลียงออกจากเมืองจีนเมื่อถูกกวาดต้อนมาอยู่เมืองล้านนาพบว่า การเริ่มออกงานเลี้ยงโจรสล่องอยู่ในช่วง ๒๗-๓๐ ปี ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มก่ออาชีพการค้าที่ค่อนข้างสบายแล้วเมื่อเทียบกับชายกลุ่มทั่วไป

ในยุคหนึ่งครั้งกับสมัยรัชกาลที่ ๑ ของไทย ขณะที่เขียนใบจองรังกับเจียงของเจ้าอินทวโรรสในผู้ครองนครเชียงใหม่ได้มีเขียนรูปแบบการปกครองมาเป็นระบบเหมือนแล้วก่อนหน้าแต่ยังคงใช้ครองนครไว้

ก่อนหน้านั้นเมืองใหม่ได้เป็นศูนย์กลางการค้ามีพ่อค้าจากมณฑลและรัฐต่างแดนเข้ามาค้าขาย เป็นเส้นทางประจำอยู่เดิมแล้วคาดว่าขุนขวงเลียงที่ใช้เส้นทางค้าขายของชาวฮู่กาตอง ก็คือเดินทางผ่านเมืองฮู่กาตอง ผ่านเมืองเชียงตุง เข้ามายังจังหวัดเชียงราย

ในแง่เรื่องการค้าขุนขวงเลียงปักหลักที่เมืองเชียงรายและให้ลูกน้องเดินทางซื้อเหล็กขายอยู่ระยะหนึ่ง ปรากฏว่ามีกรรมกรรับจ้างเรือนพักอยู่ที่เชียงรายด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่าสิ่งของการค้าระหว่างขุนขวงเลียงและจีนตอนใต้กับเชียงใหม่มีด้วยกัน ๒ เส้นคือ จากขุนขวงผ่านสิบสองปันนามาถึงเมืองยองในรัฐฉานและต่อเข้ามาผ่านเชียงรายถึงเชียงใหม่ถึงที่สุด ขวงเลียงฯ ได้ผ่านมาจนเป็นที่เลื่องลือการติดต่อจากเมืองใหม่มาเมื่อถึงสิ่งหนึ่งก็คือจากจีนตอนใต้ส่งมาของทะเลของบรรพบุรุษและเงินตราอันเรียกว่าสิบสองจุไทยเข้ามาทางเมืองหลวงพระบางและขึ้นทางจังหวัดต่างหรือเชียงรายตอนบนได้เพราะมีหลักฐานว่านายฮูเอ แซ่ฮั่น ต้นตระกูลวงศ์เถียรศิริ ได้เดินทางจากเมืองจีนเพื่อเข้ามาเชียงใหม่ตั้งแต่ยุครัฐประสัจจะตราบการที่ฮู่ฮวงเลียงตั้งบ้าน

การเลือกที่จะเดินทางมากด้วยเส้นหนึ่งหรือเส้นเดียวก็ตามจะขึ้นอยู่กับความสะดวกและค่าที่ขึ้นหรือเลิกจากการค้าและชื่อชานมากกร

ต่อมาเมื่อขุนขวงเลียงฯ ทราบข่าวการศึกในเจดีย์พิศมณฑลว่า ประกอบด้วยคนทหารว่า

อ่านต่อหน้า 12

ขุนนางเสียดวงแก้ว

เชียงใหม่คือเมืองศูนย์กลางการปกครองและการค้าเหนือว่า เชียงราย จึงย้ายมาเชียงใหม่ โดยระยะแรกได้เข้าไปหาความรู้จักหากิน เมื่อพักกับเจ้าแก้วนคร (ซึ่งเป็นผู้ครองนคร พ.ศ.2454) ท่านพระเจ้าขุนหลวงเสียด จะมาถึงเชียงใหม่ในช่วงอายุ 31 ปี (พ.ศ.2445) ตอนนั้นเจ้าแก้วนครยังเป็นเจ้าอุทราชในสมัยของเจ้าอริสราโรหิตเป็นเจ้าผู้ครองนคร

ช่วงแรกของกรมการเมืองเชียงใหม่ได้ปรึกษากันสร้างบ้านเรือนอยู่ที่ฝั่งตรงข้ามถนนฝั่งหน้าทางพระวังข้างหลังที่ตูลิ่งของระหว่างเมืองด้วยครั้นที่มีชาวบ้านต่างและถูกโจรจี้จวนมากที่อยู่ไม่เมื่อ นอกจากนั้นยังทำกำบังเมืองไว้ประหนึ่งใหญ่รับส่งไปทั่วเขตภาคเหนือตอนบน

บางที่ก่อนรับสั่งคำชายสิ้นคำไปท่ามากพอเมื่อเปรียบเทียบกับ วิชาจักรีระพัสตุใหญ่ๆ ไม่ปัจจุบันกันได้ ขุนหลวงเสียดได้พบกับโยมผู้หนึ่งชื่อที่เมืองตากชื่อวัญหรือกรมเทพ (ตาก ขุนศรี) เป็นตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งในจังหวัดตาก เมื่อผู้ขอแต่งงานกันแล้วจึงอพยพมาปักหลักที่เชียงใหม่

ประมาณว่าช่วงเวลาของการรับสั่งคำชายสิ้นคำจากเมืองเชียงใหม่ได้ปักหลักที่เชียงใหม่ตอนเช้าซึ่งไม่ยาวนานมากและในคราวจะคืน ๕-7 ปี เพราะหลังจากที่ปักหลักที่เชียงใหม่ ไม่ลงแรงก็ส่งคนไปรับลูกสาว ๓ คนที่เมืองจันทบุรีที่เมืองไทยด้วยซึ่งนางชิ่งอิน

ลูกสาวคนแรกได้เล่าว่า คนที่ไปรับชื่อว่า เลียบวน หรือเลาหยวน ตอนนั้นนางอายุได้ประมาณ 7-8 ขวบ ขณะที่ย้ายมาขุนหลวงเสียดออกจากบ้านมาตั้งนางอายุไม่มากนักประมาณ 7-8 ขวบ เท่านั้น

เส้นทางการเดินทางของลูกสาวสองคนแตกต่างจากเมื่อครั้งขุนหลวงเสียดเดินทางมา เพราะใช้เส้นทางผ่านประเทศเวียดนามโดยออกมายัง เชียงใหม่ได้และตั้งมือต่อคนที่ให้คุมพา แล้วคอยต่อเรือข้ามจีนมาเชียงใหม่ตามเส้นทางทางค้าของชาวจีนมาลงอินท ที่ค้าขายซึ่งเมืองเชียงใหม่ทางท่าทาง หรือเป็นประจักษ์

ลูกสาวคนโต คือเจียงอินเหล่าไว้ให้อยู่ที่เชียงชายซึ่งมีบ้านพักหลังแรกไว้แล้วอินทก็ยังมีคำสั่งมาส่งลูกสาวคนรอง

อินทอินเมื่อแต่งงานมีเรือนที่แยกครอบครัวไปอยู่คือ สันกำแพงกับตระกูล วิชาเสียดดี โดยแยกจากกับครอบครัวใหญ่ที่ขุนหลวงเสียดแต่งงานใหม่อย่างแข็งขันดีขนาด

ความที่มิผูกเคียดแค้นแล้วและลูกเมื่อจำนนวนหนึ่งรวมกับสิ้นสายสามารถเชื่อมต่อไปถึงเจ้าผู้ครองนครคือเจ้าแก้วนครรัฐได้ทำให้อุปการของขุนหลวงเสียดได้อย่างรวดเร็ว นอกจากการขนส่งต่างๆ และการไปรษณีย์ ยังปรากฏว่าได้รับเงินการขนส่งอุปกรณ์ต่างๆ แก่การรถไฟฟ้างจากเชียงใหม่ไปส่งที่ตัวขุนนางซึ่งกำลังก่อสร้างอยู่ที่ท่าฉัตรไชยซึ่งเป็นงานได้ถึงปากน้ำไม่ลึกที่แม่น้ำเชียงใหม่

"wawaw" ลูกสาวคนสุดท้องเล่าว่าหลังจากที่เลิกการเป็นนายไประดีย์แล้ว ขุนหลวงเสียดได้หันมาใส่ใจกับและรับ แอมี่สะเรียมและรับทราบ ได้ฝึกของตระกูลในยุคนั้น

อย่างไรก็ตามขุนหลวงเสียดก็ยังมีฐานะเป็นผู้นำชาวฮั่นฮั่นมานานทั้งเป็นขุนนางประจำดินแดนที่นครหลวงสุโขทัย ต่อด้วยพระไม่ว่าขุนนางที่ของผู้ใดเชียงใหม่ไม่อาจจะใช้สามบ้านของขุนหลวงเสียดเป็นจุดศูนย์กลาง ดังนั้นการกำกับพื้นที่ตอนเหนือและบูรณาการนั้นจะต้องผ่านมือของขุนหลวงเสียด จำนวนมาก

ไม่เพียงเท่านั้นยังมีฐานะเป็นหัวหน้าของเหล่าฮั่นในเชียงใหม่อย่างไม่เฉพาะการด้วย เพราะเป็นเด็กกำพร้าประสาธนากรระหว่งฮั่นซึ่งเป็นคนแคทาคติกับภาครัฐเพราะในสมัยนั้นยังมีกบฏฮั่นฮั่นต่างทั่วหัวละ 4 บาท ลำหรับผู้ปกครองภาคฮั่นนางพวงเพชรบอกว่า คนฮั่นจะเรียกกว่า "คำหัว 4 บาท"

ลำหรับฝ่ายบ้านฮั่นที่มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการนั้นคือคือที่เป็นใหญ่คือโดยเจ้าแก้วนครรัฐชื่อ "พญาเสียด" แต่บทบาททั้งเรื่องการค้าและการประสานกับพญากรส่วนใหญ่อยู่ในมือของขุนหลวงเสียด

ยุคหนึ่งขุนหลวงเสียดชื่อที่ต้นในเชียงใหม่กับให้หลายแหล่งการค้าทั้งภาคที่ย่านสุพรรณราชสถาน (เมื่อในไม่บ่าฮั่น) เจ้าแก้วนครรัฐปกครองให้

การออกคำสั่งของนางอินทนั้นออกจำเมื่อทรงบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ ๕ เมื่อครั้งยังมีสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยซึ่งไม่ขุนหลวงเสียดได้ถวายที่คิดเพื่อสร้างสะพานเชียงใหม่ให้โดยได้

จิ. พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น "ขุนซวง
เมืองกาญจนาภิเษก"

จากการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ทรงว่าราชการคดีที่ต้นตอสร้างถนนสมเด็จ
จะเกิดขึ้นในช่วงหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ทรงครองราชย์
แล้วเพราะจากคำบอกเล่าที่ว่าขุนซวงเดิมช
บริษัทคดีต้นตอรัชกาลที่ ๕ เป็นพระอุปราชา
ไม่มาจะเห็นไม่ได้เพราะสมัยนั้นยังไม่มีการ
นายสร้างถนนสมเด็จ รัชกาลที่ ๕ ครั้ง
เป็นพระอุปราชาทรงตั้งโดยท้าวทอง

ขณะที่ทำงานกองทัพอากาศ
ระหว่างปี พ.ศ.24๕4-24๕๘ ปรากฏว่ามีสร้าง
ถนนสมเด็จในภาคพายัพเริ่มในสมัยพลโท
หม่อมเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นสุทธนวล
พาพิณพลเจิมสร้างที่เชียงใหม่ใน
ปีพ.ศ.24๕๔ โดยครั้งนั้นมีการระดมทุน
ทรัพย์สินจากข้าทูลทูลตั้งแต่เจ้าเมืองเหนือ
เพื่อซื้อเครื่องปั้นหมึกกันถ้วนเช่น เมื่อวันที่
๒๒ มกราคม พ.ศ.24๕๖ พระราชทาน
เจ้าตราศักดินาพระวิจิตรวาทาเงิน 1,๐๐๐ บาท
สมทบซื้อเครื่องปั้นหมึกสีกา ท้าวศรีวิชัย
เครื่องปั้นเครื่องนี้ว่า ศิริสร้างที่ ๖ วันที่ 18
มีกุมภาพันธ์ พ.ศ.24๕7 ชาวเชียงใหม่ร่วมกัน
บริจาคเงินซื้อเครื่องปั้นหมึกสีกาเครื่อง
และ 28,000 บาท

ขณะที่ประวัติของขุนซวงในขณะนั้น
ปรากฏได้บรรดาศักดิ์ "ขุน" เพราะช่วยเหลือ
ราชการก่อสร้างถนนสมเด็จใหม่ใน
พ.ศ.24๕๐

ถิ่นที่ฐานราชการขุนซวงได้
บริษัทคดีต้นตอสร้างถนนสมเด็จ เชียงใหม่ใน
ช่วงต้นและบรรดาศักดิ์ "ขุนฯ" น่าจะได้รับ
พระราชทานในเวลากลางคืนจากนั้นไม่นานนัก
พร้อมๆ กับผู้ทำประโยชน์คนอื่น ๆ คือใน
ซวง พ.ศ.24๕๐-24๕๑

คนในยุคนั้นถือว่าขุนซวงเดิมเป็น
จิ. หม่อมหลวงถึงตามลำดับเขาได้ว่าเป็นภรรยา
ของกรมหลวงมณฑลพิษณุโลกเชียงใหม่ซึ่งตาม
ใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตแดนเชียงใหม่ บ้าน
ใหม่สร้างที่จังหวัดเชียงใหม่แล้วเสด็จเสวยเสวย
จะอพยพเข้ามาเชียงใหม่ได้มีชาวกล
จำนวนมากอาศัยในเชียงใหม่ก่อนแล้วกล
กันว่าจะเดินทางเข้ามาเพราะการค้าขายใน
ช่วงรอยต่อระหว่างรัชกาลที่ 4-5 ซึ่งเดิมมีก
คือมีกำลังกับทางขุนหม่อมหลวงเดิมแล้ว
ที่ต้นตอสำคัญๆ ของเชียงใหม่
ซึ่งเคยเป็นของขุนซวงเดิมมากก็ชายที่เสนา
ภักศเคยเป็นเชียงใหม่ ที่ดินให้สุ่ม ซ

จิ. หม่อมหลวงถึงตามแดนเจริญประเทศ ใกล้เคียง
กับโรงเรียนราชพิทยาลัทธิศาสตร์สุราษฎร์
มณฑลพิษณุโลกและมณฑลพิษณุโลกตอนเหนือ
เมื่อตั้งที่จังหวัดเชียงใหม่ขุนซวงเดิม
เป็น

ขุนซวงเดิมมี ความสัมพันธ์เชิง
ญาติกับเจ้านายมณฑลพิษณุโลก เพราะนาง
นาคหรือแม่ท้าว พระราชโอรสเป็นญาติต่าง
มารดาของกรมพลทอนเดิมที่ต้นตออยู่ที่
จังหวัดตากเช่นเดียวกับปรากฏรอยที่กรม
พลทอนเดิมเป็นนายกรักรณรงค์ได้เดินทาง
มาเยี่ยมขุนซวงเดิมที่บ้านพักตามเจริญ
ประเทศหลายครั้ง

นอกจากนี้ในวัยเยาว์ของขุน
ซวงเดิมเป็นคนรักสัตว์ เล่ากันว่าสุนัขตัว
โปรดที่เลี้ยงไว้บ่อยครั้งให้ทานข้าวพระพิชิต
โอด นายนพรัตนวงษ์สำคัญในยุคนั้นซึ่งมี
บ้านอยู่ใกล้เคียงกับ บ้านพระพิชิตอยู่ตรง
ข้ามบ้านที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ตั้ง
กับพุทธสถานเดิมด้วยที่ซึ่งมีสิ่งศักดิ์
ที่แตกต่างจากสถานที่อื่นในยุคนั้น

ขุนซวงเดิมมี มิตรสัมพันธ์กับ
จากเมืองอื่น 2 คน คือ

- 1) นาย หอนกลาง ปัทมาภักดิ์
ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเมืองไทย
- 2) นาย จันทพันธ์ เป็ลเป็ล โยธิน
เจริญ แดงจากบ้านนครสุราษฎร์ธานี
อยู่ในเขต สันกำแพง เชียงใหม่
บุตรอันเกิดจากภรรยาไทย
นามว่า มีชีวิตกัน 1๐ คนคือ

- 1) นายเจจ สืบชีวิตแล้ว
 - 2) นายสุชุม สืบชีวิตแล้ว
 - 3) นางศรีสมร สืบชีวิตแล้ว
 - 4) นายชัญ สืบชีวิตแล้ว
 - 5) นายวิจิตร สืบชีวิตแล้ว
 - 6) นายสุรินทร์ เคยทำงานรับโรง
รถกลุ่บพระพรหมวัดลี้
 - 7) ขุนหญิงเงินหรือพิบูล นาคี
เสถียร ภรรยาของ พล.จ.ต. นาคีเสถียร
 - 8) นายไถย์ สืบชีวิตแล้ว
 - 9) นางสมบุญ
 - 10) นางพวงเพชร
- จิ. วิจิตร ประทีปสมถน บุตรสาว
ของนายเจจ วงศ์หรือเกียรติ เล่าว่าเมื่อตน
ยังเด็กอาศัยอยู่ในบ้านพักหลังใหญ่ของ
แม่ผู้จะตามเพื่อน ๆ ซึ่งบ้านข้างหลังของ
นางสุเหลือซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลารายใน
หน้าวัดคือชื่อ บ้านศาลเจมนั้นเพราะหน้าตา
ของพี่ตัวผู้ซึ่งมารดาเกิดเป็น

ผศ.ดร. สุเทพ สุนทรเมธี

launch attacks against Chinese Communist troops in Yunnan resulted in bringing onto Burmese territory units of the Chinese People's Army on the pretext of their own self-defense (Ibid., 43). The Yunnanese refugees' existence in Burma became thus, a threat to the national security of Burma.

Under the pressure of the Burmese government and with the cooperation of the United States, Laos, and Thailand, half the numbers of the Yunnanese irregular units were evacuated from Burma, Laos and Thailand to Taiwan during the 1953-1954. Those who refused to be evacuated still lived on in Yunnanese or tribal villages in Burma, Laos and Thailand. After 1954, the armies of the Burmese government launched campaigns to drive the Yunnanese completely out of northern Burma. These ex-soldiers together with the Yunnanese farmers who had previously settled in Burma had to migrate once more into the border areas of Laos and northern Thailand.

The Yunnanese Bandits: Finally, there are some Yunnanese migrants in northern Thailand who were bandits forced out of China after the Communist takeover. They fled ahead of the Communist armies and formed bands that preyed on Chinese refugees fleeing with their possessions into Burma. Whenever confronted with Burmese military forces, these bandits would pose as fleeing Chinese army regulars and thus receive protection. Finding that label useful, the bandits continued

to be the scourge of the Yunnanese villagers as well as other hill tribes they encountered in the hill areas of Burma, Laos, and northern Thailand(Mote op.cit.:493).

The first group of the Yunnanese Muslim migrants who settled in the quarter at Wieng-ping consisted of a dozen traders led by a Muslim Yunnanese whose name was Ch'un Chowng-lin. Earlier, Chowng-lin used to travel on his trade from Yunnan-fu(now Kunming) through Kengtung in the Shan States into Mae Sai, Lampang, Tak, Lamphun, and Chiengmai. Later on, Chowng-lin married a local Thai woman in Tak and settled in northern Thailand. Before moving and settling in Chiengmai city, Chowng-lin and his wife were engaged in exporting goods from Mae Cham, a district to the northwest of Chiengmai Province, to Burma. In 1915, he moved into Chiengmai city and settled on a piece of land granted by the Siamese King through the ruling prince of Chiengmai. The site when he first settled his house, was originally used by Yunnanese traders to unload their goods and rest the pack animals. In Chiengmai, in addition to his trading business, Chowng-lin was given a contract by the Siamese government to deliver mail throughout the more remote areas of Chiengmai Province with his pack horses. In 1920, while the railway from Lampang to Chiengmai was under construction, Chowng-lin was contracted to supply building materials to the site where Khun Tan tunnel(lying in the mountain ranges of Lampang Province) was being constructed. Afterward, when the railway construction reached Chiengmai, Chowng-lin donated

about 100 rai (about 40 acres) of his private land to the construction. For recognition of his long service for the government and contributions toward public constructions, he was knighted by the Siamese King and received a title Khun⁴. He was also granted a Thai family name--ong Lue-kiat. He was then known as Khun Chowng-liang Lue-kiat, a wealthy trader and leading citizen on Chiangmai city. In 1964, at the age of ninety-three, Khun Chowng-liang made his pilgrimage to Mecca where he died on his meritous mission. After his death, his wife and children carried on his trade and, together with other members of the Yunnanese Muslim community at Wieng-ping, established themselves in forming a distinct Yunnanese quarter with spacious and substantially-built mosque and religious school serving as symbol, as well as center for religious and other social activities of fellow Yunnanese Muslims.

When the Chinese-Burmese border was closed after the Communist takeover in the 1950's, and soon followed by the Indians and the Yunnanese being driven out of Burma by the Government, migration movements of these two groups into northern Thailand also ceased. Nevertheless, internal migrations, mostly on a small-scale involving an individual or a group of individuals, from one community to another within the northern region,⁵ continue. This is the case of the Yunnanese refugees who, during the past two decades, have been living in various communities in bordering areas, or confining

ภาพถ่ายท่านชุน และนางนพโพไใหญ่เหนือประตูห้องนอน

ภาพถ่ายประวัติศาสตร์ข้างๆ รูปท่านชุนและนางนพ และภาพพิมพ์ลายมือคัด
ประธานาธิบดีเจียงไคเช็ค "ความเป็นสหาย ความรัก ความเป็นเลิศและความจริงใจ" ที่ศาลา
อนุสรณ์เจียงไคเช็คไทเป ได้วันส่งมาให้

Rosey Ma, The Hui Diaspora

of a publicity campaign to promote Malaysia as a 'halal food paradise', plans of opening a Chinese Muslim restaurant in a big department store in Kuala Lumpur. It has also enrolled the help of Muslim students from China studying in Malaysian Islamic Institutions in teaching classes at its centers, and doing translation works.

Intercommunity relationships, marriage, and assimilation

The Hui, by nature, and in conformity with their religious principles, are a peaceful, law abiding and patriotic people. In their homeland they blend with and live in harmony with the other Chinese, and only distinguish themselves in their religious observations. When they resettle in another country they again have a good relationship with the hosts, and usually do not have big problems. They may easily acculturate but assimilation depends on the social, cultural and religious fabric of the society in which they find themselves. Their number as a community, and the conditions of their migration also play a role in the type of diaspora into which the Chinese Muslims evolve. In different countries and at different times of history, they have either retained their religious and ethnic Hui characteristics, or lost their 'Chineseness', or relinquished their Islamic faith, or in some cases, have foregone both.

For the Donggans of Central Asia, being a refugee diaspora forced to leave their homeland under extremely harsh conditions and in threat of extermination due to their religious affiliation, both religion and nationalism had to be preserved. Their identity as Hui was acquired by inheritance, and that was how it had to be transmitted. They married their own kind, had large families, increased in number, passed on their language, customs, religious knowledge and practice to the next generation, and sustained their Hui heritage. They lived in peace with the other peoples in the host country, learnt their language, were gradually acculturated but did not assimilate. At the same time, they diligently set about to raise their social and financial status, and all along contributed enormously to the economic and social development of their host country. In the relationship with the host people they adopted the policy of *"entering their village but not taking on their customs, mutual acceptance but not changing our characteristics, preserve our distinctness within similarities, keep the nucleus (the important matter) within pluralism"*. (Wang, 1997:378)

The Hui, who arrived and settled in Myanmar and Thailand had neither religious nor ethnic affiliation with the local people. The host countries' policy stipulated that they had to change their name and receive education in the national language, thus immediately alienating the second generation from their mother tongue Chinese. The natural assimilation took place in a quick way, and quite unnoticed, with the implementation of the common education system, and the exclusive use of the local language. Chinese Muslims in these two countries usually have three names: one Chinese name, for example, Na Song Fang, a Muslim name, Fatimah, and a Thai name, Jantima Jantar. Or Mustafa Li Guang Fu, registered officially as Top Vinulphan. At school, in the work place, and in social life the Thai or Burmese name is used, to the extent that some of them find it hard to remember their Muslim or Chinese name. Religion, in general, is retained and is to be perpetuated, a little easier in Thailand where policy on other religions is rather liberal and accommodating, a little harder in Myanmar that adopts a discriminatory policy towards Muslims (not only towards Chinese Muslims). Majority of Chinese Muslims, especially the young

only towards Chinese-Muslims). Majority of Chinese Muslims, especially the young people who need to quickly fit in, have assimilated into Thai society to a considerable degree considering that Thais are mainly Buddhist and have a totally different language and culture. They show the King great respect and gratefully state his kindness and justice to the Ho. The King personally went to visit them in these states, and presented mosques with the Thai version of the Qur'an. The good relations date back from the beginning of the 20th century during the early settlers' time, when the leader of the Ho Muslims, Zheng Chong Lin, made generous financial contribution to public amenities, and was entrusted by the King to be in charge of the postal delivery service. He helped to build the railroad between Bangkok and Chiang Mai, and offered 100 rai of land he owned for the construction of Chiang Mai Airport. For his services, he received the Thai title of "Khun" conferred by the King. (Seiji, 1990). Chinese Muslims also live peacefully with the fellow Chinese, mainly Yunnanese who are Buddhist or Christian, and with Muslims of other ethnicities. Many distinguished Muslims sit in the Committee of the Yunnan Association in Chiangmai and are committed to advance the educational and economic situations of Chinese in that area. The older generation still has refugee status and has some limitations in free travel; however, those born in Thailand are given Thai nationality. Close association among people of all races often lead to mixed marriages. As a general rule, the non-Muslim Chinese or Thai is required to convert to Islam before marrying. There are also young people born and bred in Thailand who totally feel Thai, and marry without asking the other party to convert. They say living in Thailand, they need to adjust to Thai society.

In Hong Kong, the younger generation is much at ease with the Hong Kong lifestyle, and religion may take a back seat. Usually more conservative families wish their children to marry into Chinese Muslim families, but intermarriage with non-Chinese Muslims do occur. There are also many who marry non-Muslim Chinese who will convert to Islam even if it is just a nominal act.

When the host country is largely Muslim, such as Indonesia and Malaysia, the lack of religious boundary only served to hasten the assimilation of the minority Chinese Muslims into the local Muslim majority to the extent that many of them lose gradually their traces of Chinese culture, and appearance, starting from the second generation. In the example of Malaysia, the assimilation process starts by the Chinese Muslim having a natural affinity towards the majority local Malay Muslims which leads to greater interaction, resulting in the need to quickly learn the "Muslim" language and get acquainted with Malay customs. Then comes intermarriage and with it the loss of Chinese names in the next generation where one of the parents is Malay. When a Hui becomes part of a Malay family, Malay customs prevail in everyday life and special occasions, while Chinese customs very often misguidedly, are regarded as unIslamic. In this overwhelming Malay Muslim environment, within a few generations, in just a little more than half a century, small Chinese Muslim communities have disappeared (having been fully assimilated by the Malays). At the other extreme, Malaysia having a large minority Chinese community (at one time more than 40%, around 30% in the 80s and 90s, and 28% in the 2000 national census), many Hui felt it easier to interact with their compatriots rather than the Muslim Malays, alienated themselves from their religion, and gradually left their Islamic practice. This is a different process in assimilation. It starts with the slackening of religious tenets and regulations, then, as the youngsters from the second generation marry non-Muslim partners, this results in

*Rosey Ma
The Hui Diaspora*

Andrew Forbes and David Henley

The Haw of Thailand

By the late 19th century, three main trade routes existed between Simao in southern Yunnan and northern Thailand. Two of these passed through Burmese territory, and one across Laos. The most westerly of the Burmese routes passed through Kengtung, and entered the (present day) frontiers of Thailand in Chiang Rai Province, to the west of Mae Sai. The central route, also passing largely through the Burmese Shan States, followed the Mekong River to enter Thailand near Chiang Saen. By contrast, the easternmost route entered the northernmost Lao province Phong Saly and headed due south across Luang Prabang Province before swinging westwards to cross the Mekong into Thailand in the region of Chiang Khong.

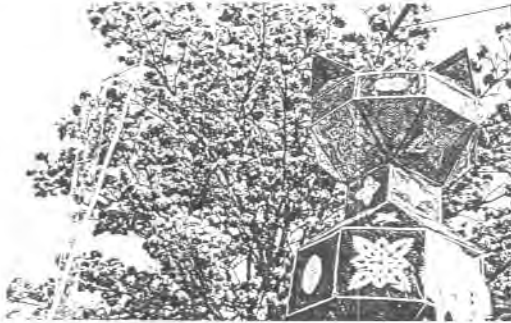
As a result of this trade network, taken together with some indirect Muslim settlement in Thailand via Burma following the collapse of the Yunnan Rebellion, by the late 19th century a distinct Haw community of several dozen persons had become established in the Wiang Phing district of Chiang Mai (an area commonly known, because of its long association with Yunnanese settlement, as Ban Haw, or "Haw Village"). It seems certain that other similar Haw urban settlements had been established by this time, particularly in such commercial centres as Chiang Rai, Chiang Saen and Chiang Kham. Settlements of rural Haw were similarly established in the Sipsongpanna region to the north-east of Chiang Saen, where Yunnanese Chinese migrants (many of whom were Han, not Hui) cultivated rice in the hill districts.

By the late 1890s, therefore, the nucleus of a predominantly Muslim Yunnanese community had been established in several of the main urban centres of north Thailand, most notably in Chiang Mai, whilst isolated pockets of Yunnanese settlement were developing in some remote rural areas. Those Haw who settled in the towns were predominantly Muslim, and by and large retained their links with the long distance caravan trade, whilst expanding into other areas of

Haw caravaner, Doi Mae Salong, Thailand

Opposite
Yunnanese doorway, Doi Mae Salong

Chinese lantern and cherry blossoms at Doi Mae Salong

Yunnanese monk at Buddhish temple, Thiaton, North Thailand

Doi Angkhang, Thailand

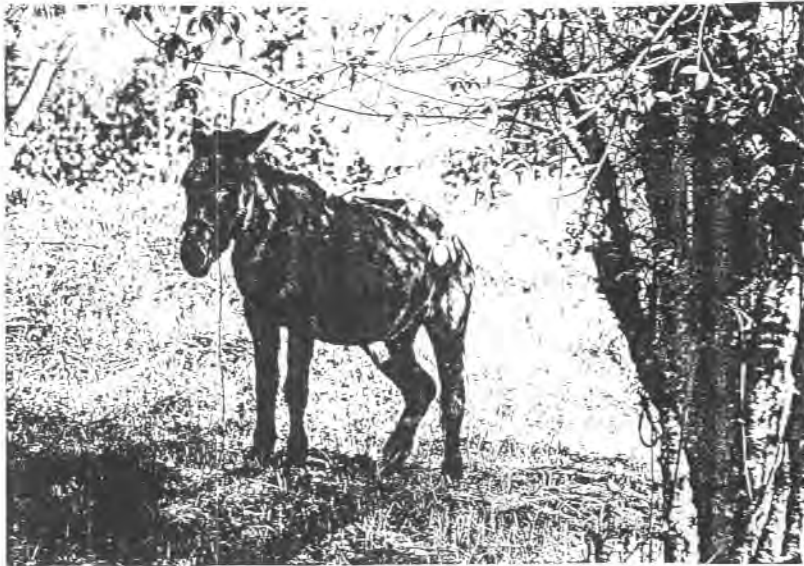
commercial enterprise. Indeed, the earliest Haw residents of Chiang Mai may be seen as the local factors or representatives of Yunnan and Burma based Chinese Muslim trading concerns (often family ventures), or as Chinese Muslim entrepreneurs servicing the needs of those factors and of visiting Haw caravan men, either as innkeepers or (somewhat later on) as community religious leaders.

Thus, according to Suthep Soonthornpasuch, the first group of Haw migrants to settle in Chiang Mai's Wiang Phing district were led by a Hui Muslim whose name was "Chowng-lin":

Earlier, Chowng-lin used to travel on his trade from Yunnanfa (now Kunming) through Kengtung in the Shan States into Mae Sai, Lampang, Tak, Lamphun, and Chiang Mai. Before moving and settling in Chiang Mai city, Chowng-lin and his wife were engaged in exporting goods from Mae Cham, a district to the northwest of Chiang Mai Province, to Burma. In 1915, he moved into Chiang

The Haw of Thailand

Haw pony, Doi Angkhang

Mai City and settled on a piece of land granted by the Siamese King through the ruling prince of Chiang Mai.

Soonthornpasuch identifies Chowng-lin as the leader of "a dozen traders" who were settled in the Wiang Phing area, and adds that "the site where he first settled his house was originally used by Yunnanese traders to unload their goods and rest the pack animals".

Over subsequent years the Haw Muslim community in north Thailand prospered, and continued slowly to expand. Besides their continuing involvement in the caravan trade, Haw businessmen based in the urban centres, and particularly those of Chiang Mai, Chiang Rai and Lamphun, diversified into various retail enterprises (selling fruit and vegetables, managing restaurants and tea shops, dry goods and grocery businesses, etc.) as well as dealing in jade. In terms of illicit enterprise, it is widely assumed that some sections of the urban Haw maintained an interest in the opium traffic of Yunnan and the Golden Triangle, but this (naturally) is strenuously denied by most Yunnanese settlers (Muslim and non-Muslim alike), and there exists a clear perception of the opium trade as an "improper" or "unclean" business amongst the Yunnanese (and Muslim) population of Thailand as a whole.

As a result of their entrepreneurial expertise, the Muslim Haw of Chiang Mai and the other major urban centres of north Thailand

Yunnanese lady gardening, Doi Angkhang

The Haw of Thailand

developed as successful "middle-men" between the itinerant Haw caravaneers and the lowland Thai. Some became extremely wealthy, for example the merchant Chowng-lin, who has already been mentioned. Thus, according to Soonthornpasuch, in addition to this trading business Chowng-lin was given a contract by the Thai government to deliver mail throughout the more remote areas of Chiang Mai Province by means of his pack animals. Further, he was contracted to supply construction materials for the building of the Lampang-Chiang Mai Railway. Afterwards, when the railway had reached Chiang Mai, Chowng-lin donated about 100 *rai* (c. 40 acres) of his own land to its construction. In recognition of his long service to the government and his contributions towards public works, he was eventually awarded the title *khun* by the Thai King, and given a Thai family name—Wong Lue-kiat. *Khun* Chowng-lin Lue-kiat (as he was subsequently known) remained a wealthy merchant and leading citizen of Chiang Mai until 1964 when, at the age of ninety-three, he died whilst performing the *hajj* pilgrimage to Mecca.

Muslims at prayer, Doi Mae Salong

Chin Haw "Pedlars" and Haw Rural Settlement in North Thailand

In addition to the established "urban Haw" communities of such cities or large towns as Chiang Mai, Chiang Rai and Lamphun, numbers of rural Haw are to be found living in the smaller towns and villages of north Thailand. In most such instances there are only one or two Haw resident in these villages, where their primary function is that of shopkeeper or travelling salesman, servicing the needs of the local Thai or "hill tribe" inhabitants. In certain areas, however, for example in Fang district on the Thai-Burmese frontier to the north-east of Chiang Mai, and in Chiang Rai province to the north of the Mae Kok River, small settlements of Yunnanese Chinese are to be found, where the Haw inhabitants practice dry rice agriculture.

Haw Muslim of Mae Sai

Almost certainly the longest-established of these two distinct groups of rural Haw are the shopkeeper/pedlars. It is not possible to state with any certainty when they first appeared in the country areas of north Thailand but it is clear that they maintain commercial links with the urban Haw merchants, to whom they are also sometimes related by family. It seems probable, therefore, that Haw shopkeeper/pedlars have been active in the rural areas of north Thailand from at least the last decades of the 19th century. Indeed, it is possible to see the itinerant Haw merchants of north Thailand, many of whom are Muslims, as direct commercial descendants of the Yunnanese long-distance caravaneers, now pursuing a similar but much curtailed profession.

Thus, whilst trade caravans still move across the Thai-Burmese frontier carrying jade, gemstones, tea and opium to Thailand and consumer goods and pharmaceuticals to Burma, most itinerant Haw traders in Thailand now act as middle-men in the trade between the various hill tribes of north Thailand (Meo, Yao, Karen, Lahu, Lisu and Akha) and the lowland commercial centres such as Chiang Mai. In this

นอกจากงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับขุนขวงเสียงภาเกียรติข้างต้นนี้แล้ว ผู้เขียนเชื่อว่ายังมีงานเขียนที่เขียนถึงท่านอีกมากมายที่ยังไม่ได้ผ่านสายตาผู้เขียน เนื่องจากมีนักวิจัยจากหลายๆประเทศรวมทั้งญี่ปุ่นที่ได้มาสัมภาษณ์ผู้เขียน และคุณอาสาสมัครและคุณอาพวงเพชร รวมถึงรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอชีวประวัติของท่านผ่านสถานีโทรทัศน์ ITV ของประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ด้วย

ท่านขุนขวงเสียงภาเกียรติ หรือเจิ้งซงหลิงผู้บูชาป่าไม่ได้นำความรักธรรมชาติติดตัวมาหว่านเมล็ดปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินใหม่สมทบกับป่าแห่งดอยสุเทพ โดยใช้หยาดเหงื่อของความอดทนและน้ำจากลำธารหยกเมืองห้วยซี้ผสมผสานในสายน้ำปิงรดหล่อเลี้ยงต้นไม้แต่ละต้น จนงอกงามเจริญเติบโตเป็นต้นไม้ที่แข็งแรงในแผ่นดินล้านนาได้อย่างผสมกลมกลืน

เวลาผ่านมาแล้ว ๑ ศตวรรษ ท่านขุนได้เพียงปลูกป่ามาแล้วกว่า ๒๐๐ ชีวิต ในกาลข้างหน้า ป่า "ลือเกียรติ" นี้คงจะยืนหยัดคงความสมบูรณ์และงดงามยิ่งขึ้นไป หากเพียงแต่อนุชนรุ่นหลังตระหนักในเกียรติของท่าน และมีจิตสำนึกที่จะสืบสานปณิธานแห่งบรรพชน

บุตรีดำทั้ง ๑๐ คน และหลานๆ ในวันบำเพ็ญกุศลครบ ๑๐๐ วัน ของท่านขุน

เชิงอรรถ บทที่ ๑๐

๑ สงวน โชติสุขรัตน์, **ประชุมตำนานลานนาไทย** (กรุงเทพฯ, ป.พิศนาเคการพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑๐๑-๑๐๒.

๒ วิจิตร ไชยวัฒน์, "เยี่ยมตึบสองพันนา (3)," **บก.คนเมือง, พลเมืองเหนือ**, ๒๓-๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๗, หน้า ๒๕.

๓ **เรื่องเดียวกัน**

๔ เจ็ย แบนจอง, **ทำไม? จึงเรียก "ชาวยูนนาน" ว่าเป็น ... ฮ่อ**, **ศิลปวัฒนธรรม**, กันยายน : ๒๕๓๗, หน้า ๑๑๔ - ๑๑๘.

๕ วรวิมล ชัยรัต, "บทความพิเศษ บ้านต้าวัดเกตุ (๒๓)," **พลเมืองเหนือ**, ๑๕-๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗, หน้า ๔๓.

๖ คณะทำงานฝ่ายรวบรวมประวัติและพัฒนาการของศาสนาในเชียงใหม่. **เรื่องเดิม**, หน้า ๑๔๖ - ๑๕๒.

๗ รณา, "บทบันทึกชีวิตของ กรองทอง ชูติมา," **เปิดอก, ดิจันฉบับที่ ๓๘๗**, ๑๕ เมษายน ๒๕๓๖, หน้า ๑๒๒.

๘ **บัณรช บัวคลี่, เรื่องเดิม**, หน้า ๑๒ - ๑๓.

๙ สุเทพ สุนทรภักดิ์, **Islamic Identity in Chiangmai City : a Historical and Structural Comparison of Two Communities**, University of California, Berkeley, 1977, pp. 48-58.

๑๐ Rosey Ma, "The Hui Diaspora," **Yale University Encyclopedia of Diasporas**, pp. 12-13.

๑๑ Andrew Forbes and David Henley, **The Haw Traders of the Golden Triangle** (Bangkok : Amarin Printing and Publishing Co., Ltd., (1977), pp. 159-165.

NATIONAL GEOGRAPHIC

ZHENG HE CHINA'S GREAT VOYAGER

The Stem Cell Divide 2 Deadly Jellyfish of Australia 54
s: The Little Rovers That Could 58 Bitter Days for Chechnya 78
Tapping the Rockies 92 Glen Echo Pops Up 114

นางสมบุญและนางพวงเพชร
ยืนหน้าอนุสาวรีย์หินสลัก นางพวงเพ็
ชชรีน ภาพนี้ให้ผู้เขียนพร้อมกับ
ประโยคที่ว่า "นี่คือเจ้เหอ บรรพบุรุษ
ของเรา"

นางสมบุญและนางพวง
เพชรนั่งอยู่น้ำเรือสำเภาจำลองลำ
ใหญ่หรือหอขานเป่าบนยอดเขา
เยอซานที่จัดแสดงขนาดเรือจำลอง
ของเจ้เหอ และของนักเดินเรือที่มี
ชื่อเสียงชาวตะวันตก

บทส่งท้าย

และแล้ว ปากุหนารียกก็มีจริง ไม่นึกไม่ฝันว่าจะเจอบรรพบุรุษต้นตระกูล "เจ็ง" ตัวจริงที่ยิ่งใหญ่ระดับแม่ทัพกองเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์โลก ความรู้สึกตื่นเต้น งุนงงสงสัยประดังเข้ามาจนทำให้นอนไม่หลับไปหลายคืน... เจ็งซงหลิงเป็นทายาทชั้นที่ ๑๙ ของเจ็งเหอ แม่ทัพชั้นที่ "ห้าปอกง" ที่ชาวโลกกำลังเฉลิมฉลองในโอกาส ๖๐๐ ปี ของสมุทรยาตรา ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๑๙๔๘ (ค.ศ. ๑๔๐๕) ... และในปีนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้เองที่ผู้เขียนแอบภูมิใจเงียบๆ กับวาระครบ ๑๐๐ ปี คาราวานม้าต่างสู่ เชียงใหม่ของเจ็งซงหลิงที่เข้ามาครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ อานิสงส์แห่งความดีที่ท่านขุนได้สั่งสมไว้ในอดีตได้ส่งผลให้ผู้เขียนได้พบหนังสือ เจ็งเหอ แม่ทัพชั้นที่ "ห้าปอกง" โดยปริวัฒน์ จันทร ในวันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ วันทำบุญครบรอบ ๔๑ ปี ของการจากไปของท่านขุนที่ "เอือนหลวง"

เหตุเกิดเมื่อราวๆ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ช่วงนั้นผู้เขียนจะไป "เฮือนหลวง" บ่อยๆ เพื่อพูดคุยกับคุณอาสมบุญณ์และคุณอาพวงเพชรและรวบรวมภาพถ่ายเก่าๆ เมื่อถูกผู้เขียนซักบ่อยๆเกี่ยวกับบิดามารดาของคุณปูซึ่งท่านทั้งสองไม่มีข้อมูลเลย คุณอาพวงเพชรก็ได้ถูกไปหยิบอัลบั้มภาพที่ถ่ายไว้ตอนไปทัวร์คุณหมิงเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาให้ดู ท่านบรรยายภาพที่ท่านทั้งสองยืนหน้าอนุสาวรีย์หินสลักของชายหนุ่มรูปร่างสูงใหญ่ว่า "นี่คือเจ้เหอ บรรพบุรุษของเรา" ผู้เขียนจึงถามต่อว่าบรรพบุรุษชั้นไหนเป็นบิดาของคุณปูหรือเปล่า ท่านก็บอกว่าไม่ทราบ แล้วบรรยายต่อว่าเมื่อเข้าไปในพิพิธภัณฑ์จะเห็นข้าวของสมบัติของเจ้เหอมากมาย และเห็นรูปถ่ายใบใหญ่ของคุณปู่คุณย่ากับลูกๆ ๑๐ คนด้วย ผู้เขียนถามว่าพิพิธภัณฑ์อยู่ที่ไหน เพราะเห็นท่านนั่งอยู่หน้าเรือลำภาด้าใหญ่ซึ่งน่าจะเป็นภัตตาคารหรือสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า ท่านก็บอกในนั้นแหละ ผู้เขียนถามต่อว่าแล้วทำไมไม่ถ่ายรูปนั้นมาให้พวกเราได้เห็นและรับรู้ด้วย ท่านก็บอกว่า ไม่ได้เอากล้องถ่ายรูปไป ที่ถ่ายมานี้ก็ขอคนรู้จักในกลุ่มทัวร์ถ่ายให้ เกรงใจเขา เมื่อผู้เขียนเห็นภาพแล้วจึงเข้าใจ เพราะท่านหนึ่งถือร่มอีกท่านต้องไข่ม้าเท้าช่วยในการเดิน ถ้าจะต้องพกกล้องแล้วถ่ายเองคงจะลำบากไม่น้อย ท่านยังเล่าต่อว่ามีตัวหนังสือจีนกำกับภาพด้วย ซึ่งมีคุณค่าคงได้แปลให้ฟังว่าเป็นลูกหลานที่อยู่เมืองไทย ผู้เขียนก็เลยคิดว่าถึงจะไม่ได้รายละเอียดใดๆมากนักก็จะบรรจงภาพนี้ในหนังสือคุณปูด้วยเผื่อจะมีข้อมูลเพิ่มเติมภายหลัง

หลังจากนั้น ผู้เขียนได้อ่าน "สมุทรรยาตราเที่ยวที่ ๒" ในคอลัมน์คัมภีร์จากแผ่นดินของบาราย ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ หน้า ๕ สะดุดตากับชื่อ "เจ้เหอ" ทำให้นึกถึงภาพคุณอาภักกับอนุสาวรีย์ "เจ้เหอ" ขึ้นมาทันที เมื่ออ่านจบก็ได้ทราบเรื่องราวความยิ่งใหญ่ของ "เจ้เหอ" ต่อโลกและต่อคนไทยและราชวงศ์สุพรรณภูมิในสมัยอยุธยาที่ถูกถ่ายทอดโดยปรีวัฒน์ จันทรในหนังสือศิลปวัฒนธรรมฉบับเดือน

มีนาคม ๒๕๔๘ เป็นไปได้ใหม่ว่า "เจ้เงอ" คนนี้คือคนคนเดียวกับ "เจ้เงอ" ในภาพถ่ายของคุณอา "เจ้เงอ" คนนี้เป็นแม่ทัพเรือนำสมุทรยาตราเที่ยวที่ ๒ ภาพถ่ายเรือสำเภาของคุณอา น่าจะเกี่ยวข้องกับการเดินทางของ "เจ้เงอ" คนนั้น จึงได้ตัดบทความนี้เก็บไว้เพื่อซักถามคุณอาต่อ แต่ผู้เขียนก็ไม่ได้คาดหวังมากว่าจะเป็นคนคนเดียวกัน เนื่องจากข้อมูลในบทความระบุว่า "เจ้เงอ" เป็นขันที จึงเป็นไปได้ที่ "เจ้เงอ" คนนี้จะมีหลายทศสกุล อีกทั้ง "หลวงพ่อโตวัดพันธุเชิงกัญคนไทยเชื้อสายจีนนับถือ เรียกชื่อว่า ข้าปออง ชื่อดั้งเดิม ซานเป่า หรือ ข้าปอองเจ้เงอ" บอกเป็นนัยว่า "เจ้เงอ" คนนี้นับถือพุทธศาสนา นอกจากนั้นชื่อเมืองไท่ซางที่รัฐบาลจีนจะสร้าง นครเจ้เงอนั้นดูห่างไกลจากเมืองคุนหมิงแหล่งกำเนิดของคุณปู่ อย่างไรก็ตาม วลี "ครูสอนศาสนาอิสลาม" ในข้อความ "ในเรื่องทุกลำ นอกจากมีทหาร พลเรือน พ่อค้า แพทย์ ล่ามภาษา นายช่าง นักพฤกษศาสตร์ พ่อครัว เจ้าหน้าที่พิธีการทูต พระสงฆ์ศาสนาพุทธ ครูสอนศาสนาอิสลาม จำนวนรวมกัน ๓ หมื่นคน...." และชื่อเมือง "เมกกะ" ยังคงเป็นความหวัง ธิปริที่น่าติดตามค้นหาต่อไป

จนกระทั่งวันทำบุญครบรอบวันถึงแก่กรรมของคุณปู่ที่ลูกหลาน ได้ทำอย่างต่อเนื่องทุกปีมาจนปีที่ ๔๑ ในวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ได้เกริ่นไว้ตอนต้น ผู้เขียนถามคุณอาว่าได้หนังสือมาจากไหน คุณอาตอบว่าช่วงนี้ มีคนมากหน้าหลายตามาสอบถามเรื่องคุณปู่ "คนนี้มีคนรู้จักพามา น่าจะเป็นผู้เขียน" "เขาบอกชื่อ ที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ใหม่" "ไม่ได้บอก" ผู้เขียนจึงขอยกหมายเลขโทรศัพท์และติดต่อไปยังคนรู้จักที่พาคคนที่มอบหนังสือมา ได้ความว่า คนที่เอาหนังสือมาให้ เป็นเพื่อนของลูกพี่ลูกน้องของผู้เขียน เขาอ่านเจอเชิงอรรถที่เกี่ยวกับคุณปู่และสกุล "วงศ์ลือเกียรติ" จึงขอให้คนรู้จักคนนั้นพามาพบและมอบหนังสือให้คุณอาเชิงอรรถ บท ๑ ข้อ ๖ หน้า ๑๓ อธิบายว่า

เชิงอรรถ บท ๑

- ๑ ยาจ้อ คือ ยัจญี
- ๒ Bayan เป็นภาษามองโกล หมายถึงความรำรวย
- ๓ คือจักรพรรดิหยงเล่อ
- ๔ ตรงกับทุกวันที่ ๕ เดือน ๕ ตามปฏิทินจันทรคติของจีน มีประเพณีแข่งเรือมังกรที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
- ๕ มีบันทึกไว้ว่า ในปี ค.ศ. ๑๕๖๑ ชั้นที่หยางหงในราชสำนักหมิงได้ดูแลกรตอนเด็กชายจากมณฑลเสฉวนรวม ๑,๕๖๕ คน ปรากฏว่าในจำนวนนี้มีผู้ทนพิษบาดแผลไม่ไหว เสียชีวิตไปถึงกว่า ๓๒๙ คน

☆ ๖ ศาสตราจารย์นายแพทย์วิญญู มิตรานันท์ หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กรุณามีจดหมายอธิบายเรื่องอนุชนรุ่นที่ ๒๐ ของเจ็งเหอว่า บุคคลในภาพดังกล่าวคือคุณยายและคุณปู่ของท่านเอง กล่าวคือ เมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีเศษที่ผ่านมา คุณทวดของท่านคือ “เจ็งซ่งลิ่ง” อพยพมาจากประเทศจีนโดยทางเรือ และมาตั้งรกรากอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นอนุชนรุ่นที่ ๑๙ ของเจ็งเหอ ในการอพยพมานั้น มีลูกสาวของคุณทวดมาด้วย ๒ คน ซึ่งต่อมาได้ตั้งชื่อสกุลว่า “เจนตระกูล” และ “ธีระสวัสดิ์” “เจนตระกูล” อยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นสายคุณยายของท่าน ส่วนตระกูล “ธีระสวัสดิ์” อยู่ที่ตำบลบวกรักษา และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ คุณทวดเมื่อมาอยู่ที่เชียงใหม่ได้แต่งงานกับชาวเชียงใหม่ และตั้งตระกูล “วงศ์ลือเกียรติ” ขึ้น ต่อมาได้รับยศเป็นท่านขุน “ขุนขวงเสียง วงศ์ลือเกียรติ” บ้านของท่านและครอบครัวปัจจุบันยังมีอยู่ ตั้งอยู่ตรงข้ามมัสยิดบ้านฮ่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บุคคลบางท่านในภาพถ่าย ปัจจุบันบางท่านได้เสียชีวิตแล้ว แต่บางท่านยังมีชีวิตอยู่ และสามารถติดต่อได้ในสถานที่ดังกล่าว

๗ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ผมได้มอบภาพถ่ายและแผ่นฟิล์มภาพพระวิหารวัดพันญเชิง และวัดกัลยาณมิตรฯ พร้อมภาพพระพุทธรูปไตรรัตนนายกทั้ง ๒ วัดดังกล่าว ให้ทางอุทยานเจ็งเหอ เมืองคุนหยาง เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงแล้ว

ผู้เขียนถึงกับขลุ่ย ตื่นเต้นดีใจจนร้องออกมาดังๆว่า "เจอแล้ว
ใช่คนคนเดียวกันจริงๆ" เมื่อระงับความตื่นเต้นลงได้แล้ว จึงเกิดข้อสงสัยว่า
ศาสตราจารย์นายแพทย์วิญญู มิตรานันท์ ผู้เป็นใคร เมื่อพลิกดูสาแหรก
สกุลที่ผู้เขียนรวบรวมไว้ จึงพบว่านายแพทย์วิญญูเป็นบุตรของนางลำตวน
เจนตระกูลอันเกิดจากนางหยินหลาง(สุนทรี) บุตรสาวคนโตของคุณปู่อันเกิด
จากภรรยาจีน นางลำตวนสมรสกับนายซาง มิตรานันท์มีบุตรชายคนโต คือ
นายแพทย์วิญญู ซึ่งเป็นเหลนชั้นที่ ๔ ของคุณปู่ นายแพทย์วิญญูระบุว่า
บุคคลในภาพดังกล่าวคือคุณยาย ซึ่งก็คือนางหยินหลาง และคุณปู่ของท่าน
เอง ท่านในที่นี้หมายถึงใคร ถ้าหมายถึงนายแพทย์วิญญูก็เท่ากับเป็นคุณพ่อ
ของนายซาง มิตรานันท์ ด้วยความกระหายใคร่รู้ประวัติความเป็นมา
ของเจ้เจ้ ผู้เขียนจึงอ่านหนังสือเล่มนั้นจนจบในคืนนั้น คืนที่ได้รับรู้และ
ตระหนักถึงความยิ่งใหญ่มหัศจรรย์ของเจ้เจ้ จนรู้สึกของตัวเองตัวเล็ก
เท่ามดหรือไร... รู้สึกได้ปานนั้นจริงๆ ขอยืนยัน รุ่งขึ้นจึงไปถามคุณอา
อีกครั้งให้แน่ใจว่าภาพที่พิพิธภัณฑ์ที่คุณหมิงนั้นเป็นภาพใครกันแน่
ภาพคุณยายและคุณปู่ของนายแพทย์วิญญูหรือภาพคุณปู่คุณย่าของ
ผู้เขียนกับลูก ๑๐ คนของท่าน ระหว่างทางผู้เขียนได้แวะร้านหนังสือเพื่อซื้อ
หนังสือ เจ้เจ้ แม่ทัพขันที "ซำปอกง" ขณะหยิบหนังสือจากชั้น
ตาเหลือบไปเห็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งชื่อ "๖๐๐ ปี สมุทธยาตราเจ้เจ้"
โดยผู้เขียนคนเดียวกัน คือ ปรีพัฒน์ จันทร จึงได้ซื้อทั้ง ๒ เล่ม แต่ไม่ได้
เปิดดูข้างใน เพราะรีบมาบ้านคุณอาเพื่อหาคำตอบ คุณอายืนยันว่าเป็น
ภาพถ่ายขุนหลวงเลียงท้าวเกียรตินิพร้อมภรรยาและบุตร ๑๐ คนของท่าน
ซึ่งเป็นภาพภาพถ่ายเดียวกับภาพที่แขวนไว้บนผนังในห้องนอนของท่าน และ
ปัจจุบันยังแขวนอยู่ที่เดิมจริง เมื่อได้รับการยืนยันดังนี้ จึงกลับบ้านและ
เปิดอ่าน "๖๐๐ ปี สมุทธยาตราเจ้เจ้" และได้พบภาพที่สามารถ
ไขปริศนาทั้งหมดราวปาฏิหาริย์ในหน้า ๑๔

ตาย ที่นครนานกิงหรือบนเรือมหาสมบัติ?

หลักฐานอย่างเป็นทางการระบุว่า เจิ้งเหอได้ถึงแก่อสัญกรรมอย่างสงบในปี ค.ศ. 1435 (พ.ศ. 1978) ขณะมีอายุได้ 64 ปี ที่นครนานกิงหรือภายหลังกลับจากสมุทรยatraครั้งสุดท้ายได้ 2 ปี

แต่จากการศึกษาในปัจจุบันเชื่อว่าเจิ้งเหอได้ล้มป่วยและถึงแก่อสัญกรรมในปี ค.ศ. 1433 (พ.ศ. 1976) บนกองเรือมหาสมบัติ ระหว่างเดินทางกลับจากนครนานกิง ที่นอกชายฝั่งเมืองท่าเซมาวัง เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย

สุสานของเจิ้งเหอ ตั้งอยู่ที่เชิงเขาหนิวไช่วซาน อำเภอเจียงหนิง ห่างจากตัวนครนานกิงไปทางตอนใต้ราว 15 กิโลเมตร

◀ แม้ว่าเจิ้งเหอจะไม่มีลูก (เพราะถูกตอนเป็นชนที่ตั้งแต่เด็ก) หากแต่มาเหวินหมิงพี่ชายได้ยกลูกชายหนึ่งให้กับเจิ้งเหอในภาพคืออนุชนรุ่นที่ 20 ของเจิ้งเหอ ปัจจุบันพำนักอยู่ในประเทศไทย (ทั้ง 2 ภาพจากหอวัฒนธรรมการเจิ้งเหอ คุณหยาง)

ภาพท่านขุน นางนพและบุตรธิดา ๑๐ คน ที่ "เฮือนหลวง" เทียบกับภาพในหนังสือ ๖๐๐ ปี สมุทรยatraเจิ้งเหอ

ผู้เขียนอ่านคำบรรยายภาพซ้ำไปซ้ำมาเหมือนกับไม่เชื่อสายตาตัวเอง และเกิดอาการขนลุกเกรียวทุกครั้งทีอ่าน ภาษาจีนได้ภาพอธิบายว่า "แม้ว่าเจิ้งเหอจะไม่มีลูก (เพราะถูกตอนเป็นขันทีตั้งแต่เด็ก) หากแต่หมาเหวินหมิงพี่ชายได้ยกลูกชายหญิงให้กับเจิ้งเหอ ในภาพคืออนุชนรุ่นที่ ๒๐ ของเจิ้งเหอ ปัจจุบันพำนักอยู่ในประเทศไทย" ความรู้สึกของผู้เขียนในตอนนั้นไม่สามารถบรรยายเป็นคำพูดได้เลย แม้กระทั่งบัดนี้ก็ยังไม่สามารถสรรหาคำมาบรรยายได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนขอยืนยันว่าภาพถ่ายนี้เป็นภาพเดียวกับภาพที่ "เฮือนหลวง" และภาพเดียวกับภาพที่บ้านของผู้เขียน จึงพยายามติดต่อคุณปริวัฒน์ จันทร ผ่านสำนักพิมพ์มติชนจนได้รับการติดต่อจากสำนักพิมพ์แจ้งหมายเลขโทรศัพท์ของคุณปริวัฒน์เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้เขียนจึงได้ชี้แจงให้คุณปริวัฒน์ทราบถึงข้อมูลที่คลาดเคลื่อนในเชิงอรรถที่ ๖ หน้า ๑๓

เหตุการณ์ประจวบเหมาะเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อ Rosey Ma ผู้เขียน The Hui Diaspora ใน Yale University Encyclopedia of Diasporas ได้เดินทางจากประเทศมาเลเซียเพื่อมาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณปู่เพื่อนำเสนอในการสัมมนาวิชาการหัวข้อ **Maritime Asia and the Chinese Overseas (1405–2005)** วันที่ ๑๘-๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ ณ ประเทศสิงคโปร์ เราได้พูดคุยกันทางโทรศัพท์ผ่านคุณอาและได้นัดหมายเจอกันที่ "เฮือนหลวง" เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ หลังจากได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและทัศนะกันแล้ว Rosey Ma ได้ขอร้องให้ผู้เขียนเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนโดยเน้นย้ำผู้เขียนถึงความยิ่งใหญ่มหัศจรรย์และบุญคุณคุณูปการที่เจิ้งเหอมีต่อชาวโลก พร้อมทั้งเสริมว่าเจิ้งซงหลังผู้เป็นทายาทที่ได้อาคุณประโยชน์ให้กับแผ่นดินไทยก็สมควรได้รับการยกย่องและเผยแพร่เช่นเดียวกัน ดังนั้นความตั้งใจที่จะทำหนังสือเล่มนี้เพื่อแจกลูกหลาน น่าจะเปลี่ยนเป็นเพื่อเผยแพร่ให้ได้ทราบโดยทั่วกันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้เขียนจึง

ขออนุญาตนำบทความ "สมุทรยาตราครั้งที่ ๒" จากคัมภีร์ของแผ่นดินของบารายในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทความในหนังสือศิลปวัฒนธรรมฉบับเดือนมีนาคม ของคุณปริวัฒน์ จันทร มาถ่ายทอดให้ท่านผู้อ่านได้รับทราบถึงความยิ่งใหญ่ในครั้งด้วย

สมุทรยาตราเที่ยวที่ 2

โคลัมบัส ถูกรู้จักในประวัติศาสตร์การเดินทางเรือของโลก ในฐานะนักเดินเรือผู้ค้นพบทวีปอเมริกา นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่อีกหลายคนต่อมา มักเป็นฝรั่ง โลที่ แมกกาซีน เติ้งยอมรับและรู้จัก เจิ้งเหอ (แต่ฮั่ว) ขันที่จักรพรรดิราชวงศ์หมิง แม่ทัพเรือจีน เป็น ๖ ใน 100 คนสำคัญของโลก ในรอบ 1 พันปี เมื่อปี พ.ศ.2542

ปริวัฒน์ จันทร เล่าเรื่อง 600 ปี สมุทรยาตรา เจิ้งเหอ แม่ทัพเรือผู้กลายเป็นเจ้าปองก อันศักดิ์สิทธิ์ ในศิลปวัฒนธรรม ฉบับเดือนมีนาคม ว่า ในปีที่เดียวกัน เนชั่นเนล ชืออกราฟฟีก ได้จัดอันดับเจิ้งเหอ เป็น 1 ใน 10 ของชาวตะวันออก ใน 32 นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่ของโลก ปีนี้รัฐบาลจีนเริ่มงานมหกรรมรำลึกถึงเจิ้งเหอ

ด้วยการสร้างนครเจิ้งเหอขึ้น ที่ปากแม่น้ำหลิวเหอ มีเฒ่าชาง จุดนี้คือจุดที่กองเรือมหาสมบัติ (เป่าฉวน) ออกจากปากแม่น้ำแยงซีถึงสุ่ฟงทะเล เดินทางไปก่อนโศกธรรม ครั้ง ระยะเวลายาวนานติดต่อกัน 28 ปี คาดว่าจะเสร็จแล้ว เปิดให้เข้าชมได้กลางปี 2548

ความยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือเป่าฉวน บันทึกสมัยราชวงศ์หมิงระบุว่า ในจำนวนเรือ 300 ลำ แต่ละลำมีความยาวถึง 400 ฟุต กว้าง 160 ฟุต มี 9 เสากระโดงเรือ ขนาดใหญ่กว่าเรือของโคลัมบัสถึง 4 เท่า

ทั้งยังเริ่มมีการสืบค้นว่า ในเที่ยวที่ 6 กองทัพเรือของเจิ้งเหอ เดินทางรอบโลกและค้นพบทวีปอเมริกา ก่อนหน้าโคลัมบัส ถึง 70 ปี

ในเรือทุกลำนอกจากมีทหาร พลเรือ พ่อค้า แพทย์ล่ามภาษา นายช่าง นักพฤกษศาสตร์ พ่อครัว เจ้าหน้าที่ฝึกอาวุธ พระสงฆ์ศาสนาพุทธ ครูสอนศาสนาอิสลาม ช่างนวดรวมกัน 3 หมื่นคนแล้วยังมีสินค้าเครื่องของจีนเครื่องถ้วย ผ้าแพร ผ้าไหม ไบชา เครื่องทองเหลือง เครื่องทองสัมฤทธิ์ ฯลฯ

สุดยอดของดีของจีนเหล่านี้ นอกจากจะใช้แลกเปลี่ยนสินค้าหายากที่จีนต้องการ บางสถานการณ์ยังใช้เป็นเครื่องราชบรรณาการ

เจิ้งเหอนำกองทัพออกสู่ท้องทะเล ระหว่างปี พ.ศ.1948 ถึงปี 1976 ผ่าน 30 ประเทศ นับแต่จีนไป (เวียดนาม) สยาม มลายู ซวา ลังกา เข้าย่างเปอร์เซีย เข้าทะเลแดงไปถึงเมืองมอเตน ถึงนครศักดิ์สิทธิ์แห่ง

ช่วงเวลาที่ยกทัพเรือจิ้งเหอเข้าอยุธยา บังเอิญให้เป็นช่วงเวลาผลิตแผ่นดิน เจ้านครอินทร์ พระนัดดาขุนหลวงพะงั่ว สายราชวงศ์สุพรรณ ซึ่งเคยเสด็จเมืองจีนถึง 8 ครั้ง นำช่างจีนมาทำเครื่องปั้นดินเผาในไทย มีเหตุปฏิวัติยึดอำนาจจากพระรามราชาธิราช

เมดินาและเมกกะ แล้วอ้อมลงไปไปถึงฝั่งแอฟริกา เมืองมากาดิชู บราวา (โฆมาเลีย) มาลินดี (เคนยา)

หลายสถานการณ์ กองทัพเรือจิ้งเหอยังเล่นบทบาทที่ผู้พิชิต ยึดเมือง หรือเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองเมืองที่แวะผ่าน

มีบันทึกว่า ในสมุทรยตรา หรือเจ็ดเหลี่ยมเรือของจิ้งหอร เทียบมาะฮาม สาระนำสนใจอยู่ในสมุทรยตรา เทียบที่ 2 ระหว่าง พ.ศ.1961-1962 เจิ้งหอนำกองทัพอเรือเข้าอ่าวไทย และเข้าไปทอดสมอหน้าวัดพนัญเชิง กรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลพระรามราชาธิราช กษัตริย์แห่งราชวงศ์อู่ทอง

ช่วงเวลาที่ยกทัพเรือจิ้งเหอเข้าอยุธยา บังเอิญให้เป็นช่วงเวลาผลิตแผ่นดิน

เจ้านครอินทร์ พระนัดดาขุนหลวงพะงั่ว สายราชวงศ์สุพรรณ ซึ่งเคยมีบันทึกครั้งติดกับจีนมาก่อน เคยเสด็จเมืองจีนถึง 8 ครั้ง นำช่างจีนมาทำเครื่องปั้นดินเผาในสยาม มีเหตุสำคัญเป็นเงื่อนไข ให้มีการปฏิวัติยึดอำนาจจากพระรามราชาธิราช เชิญไปปะทะกับเมืองปากจุกจุก

ขุนนางทั้งปวงเป็นใจเชิญพระนครอินทร์เป็นกษัตริย์อยุธยา เป็นพระอินทราชาธิราช (นครินทราชาธิราช) กษัตริย์พระองค์นี้ เชื่อกันว่าเป็นผู้สถาปนามหาสมันตจักรวรรดิราชบูรณะ

นับแต่นั้น กษัตริย์ราชวงศ์สุพรรณ ผู้มีสัมพันธ์อันดีกับมหาอำนาจจีน ก็ครองกรุงศรีอยุธยา ต่อมา จนกระทั่งเสียกรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ.2212)

อิทธิพลของจิ้งเหอ ยังมีจนถึงวันนี้ ชำวงการถอดยุณาภิเษกประดับพระนลาฏ จากองค์หลวงพ่อดัตต ทัศนัญเชิงไปเก็บไว้ทำให้ใกล้ได้ว่า หลวงพ่อดัตตทัศนัญเชิง ก็ถูกคนไทยเชื้อสายจีนนับถือ เรียกชื่อว่าป่าปอก ชื่อดั้งเดิม ขานเป่า หรือซาปอ ของจิ้งเหอ

หลวงพ่อดัตตทัศนัญเชิง ยังมีที่วัดกัลยาณมิตร กรุงเทพมหานคร และที่วัดอภัยภูฏาภิราม จะเชิงเทรา ถึงเทศบาล ถนนจีนจะแห่กันไปกราบไหว้เนื่องแน่นทุกปี

13 มี.ค. 48

□ บาราย □

คุณปริวัฒน์ จันทร์ คุณอาพวงเพชร และผู้เขียน ณ "เฮือนหลวง" วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

๑๐๐ ปี สารวามักต่างสู่เชิงใหม่

ภาพวาดจิ๋วเมฆ ในภาคแม่ทัพของเรือมหาสมบัติผู้ครองเมืองไทร

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๕/พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ เป็นปีที่ครบรอบ ๖๐๐ ปีแห่งการออกสมุทรยาตราครั้งแรกของแม่ทัพจีนที่เจิ้งเหอ (郑和) หรือเจ้าปอถอง (三宝公) อันเป็นที่กองเรือมหาสมบัติแห่งจักรพรรดิมีงกระราชวงศ์หมิง (明) ได้เริ่มออกแค่แสนยานุภาพไปในน่านน้ำทะเลตะวันตก และนับจากนั้นไปอีก ๒๘ ปี (ค.ศ. ๑๕๐๕-๑๕๓๓/พ.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๗๖) ที่กองเรือของจีนได้เข้าควบคุมน่านน้ำของสองฟากฝั่งทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ไปจนจรดชายฝั่งของทวีปแอฟริกาตะวันออก ในตลอดห้วงระยะเวลาดังกล่าวนี้เอง ที่กองเรือมหาสมบัติของจีนได้เปลี่ยนโฉมหน้าการเดินทางเรือ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม วิทยาการความรู้ ตลอดจนถึงการอพยพย้ายถิ่นของชาวจีนออกไปยังประเทศต่างๆ อย่างกว้างไกล รวมทั้งยังได้ทิ้งมรดกทางวัฒนธรรมและตำนานเรื่องเล่าขานไว้ในดินแดนต่างๆ ที่ได้ไปเยือนเยือนอย่างมากมาย

คราปรมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ผ่านระเวลานั้นมาอีก ๖ ศตวรรษแล้ว ยังถือว่าโลกของเราเชิฐูจักเรื่องราวของเจิ้งเหอ และกองเรือมหาสมบัติของจีนน้อยมาก เหตุผลประการสำคัญอันเป็นที่ยอมรับกันก็คือ ได้มีการทำลายเอกสาร ผมน

ที่ และกองเรือเสียเกือบทั้งหมด จากฝ่ายปฏิปักษ์ทางความคิดในอุกหลังของเจิ้งเหอ และอีกเหตุผลหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และสมควรนำมาพิจารณาใคร่ครวญกันก็คือ การศึกษาของโลกที่ผ่านมา มักจะลู่ภายใต้กรอบที่ชาติตะวันตกได้เขียนขึ้น และเรื่องราวความเกรียงไกรของเจิ้งเหอ ก็ถูกทำให้เลือนหายไปจากประวัติศาสตร์การเดินทางของโลก เป็นผลให้ผู้ศึกษาได้รู้จักแต่เฉพาะชื่อเสียงเรียงนามอันอุโฆษของนักเดินเรือชาติตะวันตก ว่าเป็นผู้บุกเบิกหรือผู้ค้นพบ พร้อมกับนำความเป็นอารยะไปให้ดินแดนต่างๆ ของโลกเท่านั้น

แม้ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา โลกตะวันตกจะหันมาศึกษาและยอมรับในความเกรียงไกรของแม่ทัพเรือจีนผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้มากขึ้น ดังเช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙/พ.ศ. ๒๕๔๒ นิตยสาร *Life Magazine's* ได้จัดอันดับบุคคลสำคัญในรอบหนึ่งสหัสวรรษที่ผ่านมา (ค.ศ. ๑๐๐๐-๑๙๙๙) จำนวน ๑๐๐ คน เจิ้งเหอได้รับการจัดอันดับให้เป็น ๑ ในจำนวนนั้น และในปีเดียวกัน ได้มีการจัดอันดับ ๓๒ นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่ของโลก โดยนิตยสาร *National Geographic* เจิ้งเหอเป็นเพียงหนึ่งเดียวของชาวตะวันตกที่ได้รับการคัดเลือก

รวมถึงในปัจจุบัน มีหลายฉบับดังกล่าว ได้จัดส่งนักเขียน และช่างภาพฝีมือดีชื่อ Mike Yamashita เดินเรือข้อมรอบ กองเรือเจิ้งเหอ ตั้งแต่ต้นครนนานกิง (南京 หนานจิง) ไปจนถึงชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก เพื่อนำภาพและเรื่องราวมา เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ เพื่อร่วมรำลึกในวาระครบ ๖๐๐ ปี แห่งสมุทรชาคราอันยิ่งใหญ่ ภายใต้นปี ค.ศ. ๒๐๐๕ นี้

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ตำนานวีรกรรมการออกสมุทร ชาคราแห่งกองเรือมหาสมบัติของจีนภายใต้การนำของแม่ทัพเจิ้งเหอ ก็ยังคงเป็นเรื่องราวที่รู้จักกันเฉพาะในแวดวงวิชาการ นักอ่าน และผู้สนใจประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมจำนวนหนึ่งเท่านั้น ดังเช่นตัวอย่างในบ้านเรา มีวิหาร

ภาพวาดจักรพรรดิหย่งเล่อ-มหา
ราชแห่งราชวงศ์หมิง (ภาพจาก
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุง
ไทเป ประเทศไต้หวัน)

พระพุทธโคตรินายอก หรือ หลวงพ่อโตเข้าปอกลงอินเก้าแก่ และสักตีสักท้ออยู่ถึง ๓ แห่ง ทั้งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ธนูรี และจะเจิงเทรา แต่ละปีโดยเฉพาะในช่วงวันปีใหม่ และตรุษจีน จะมีพุทธศาสนิกชนจำนวนมากไปเวียนหมื่นไป กราบสักการะขอพร แต่ก็มีน้อยคนนักที่จะรู้จักประวัติของ หลวงพ่อโตองค์นี้ว่า ทำไมจึงมีชื่อเรียกว่า “เข้าปอกลง”? ท่าน เป็นเทพเจ้าหรือนักเดินเรือ? และมีความสำคัญอย่างไร ต่อ ประวัติศาสตร์ของชาติไทย จีน และของโลก?

ฉะนั้น ในวาระที่วีรกรรมแห่งสมุทรชาคราอันยิ่งใหญ่ ของเจิ้งเหอ ได้ครบรอบ ๖ ศตวรรษในปีนี้ พวกเราจึงควรรวม ทำความรู้จักกันว่า แท้จริงแล้ว เจิ้งเหอหรือที่พวกเราเรียกท่าน กันดีในนาม “เข้าปอกลง” นั้นว่าท่านเป็นใคร? มีบทบาทสำคัญ อย่างไรต่อการเดินเรือของโลก และมีความเกี่ยวข้องกับราชอาณาจักรสยามกรุงศรีอยุธยาของเราอย่างไร และทำไมจึงมาเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ และเทพเจ้าที่ลูกหลานชาวจีน ใฝ่พันทะเลทั้งหลายต่างเคารพนับถือมาจนถึงปัจจุบัน?

๑. เจิ้งเหอคือใคร?

เจิ้งเหอมีชื่อเดิมว่าหม่าเทอ (马和) เกิดในปี ค.ศ. ๑๓๗๑/พ.ศ. ๑๙๑๔ ในต้นราชวงศ์หมิง ตรงกับรัชสมัยของ สมเด็จพระรามาธิบดี แห่งราชวงศ์อู่กอง กรุงศรีอยุธยา พื้นเพ เดิมของครอบครัวเป็นชาวมุสลิม แห่งตำบลคุนหยาง (昆阳) มณฑลยูนนาน (云南 หนุนหนาน) หน่าเทอในวัย ๑๐ ปี ได้ถูกควบคุมตัวระหว่างที่กองทัพของจักรพรรดิหงหวู่ (洪武) แห่งราชวงศ์หมิง นำกำลังทัพเข้าปราบปรามทหารมองโกลและชนเผ่าต่างๆ ในยูนนาน พร้อมทั้งยึดครองยูนนานให้เป็นส่วน หนึ่งของราชอาณาจักรหมิงได้อย่างสำเร็จ ในกรณีนี้ หม่าเทอ ได้ถูกนำตัวไปอยู่ที่เมืองเป่ย์ผิง (北平) ทางตอนเหนือ และ ถูกจับคอนเป็นจีนที่ รับใช้อยู่ใกล้ซิดเจ้าชายจูตี้ (朱棣) กระทั่งต่อมาได้กลายเป็นแม่ทัพคู่ใจของเจ้าชายจูตี้ ในการทำศึก รบพุ่งกับกองทัพมองโกลทางตอนเหนือ และการยกทัพ เข้ายึดนครนานกิง ช่วงชิงราชบัลลังก์จากพระรณัดดา และ ขึ้นเสวยราชย์สมบัติเป็นจักรพรรดิหย่งเล่อ (永乐) มหา ราชผู้เกรียงไกรองค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์หมิง

ภายหลังการเสด็จขึ้นครองราชย์ของพระองค์ได้เพียงปี เดียว จักรพรรดิหย่งเล่อก็ทรงให้สร้างกองเรือสินค้า เรือรบ

การศึกษาของโลกที่ผ่านมามีจะอยู่ภายใต้กรอบที่ชาติตะวันตกได้เขียนขึ้น และเรื่องราวความเกรียงไกรของเจ็งเหอ ก็ถูกทำให้เลือนหายไปจากประวัติศาสตร์การเดินเรือของโลก เป็นผลให้ผู้ที่ศึกษาได้รู้จักแต่เฉพาะชื่อเสียงเรียงนามอันอุโฆษของนักเดินเรือชาติตะวันตก

และเรือสำเภาจีน เพื่อไปเยือนเมืองท่าต่างๆ ในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย นับเป็นกองเรือที่ใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมี

แบบจำลองเรือมหาสมบัติ "เบ๊ฉวน" ขนาด ๙ เมตรโดยจีน
หมื่นของแม่ทัพเจ็งเหอจำลอง
ขึ้นตามสัดส่วนที่บันทึกโดยหอ
เทียนเต็ง สมัยราชวงศ์หมิง ปัจจุบัน
จัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่ง
ชาติ กรุงไทเป ประเทศไต้หวัน

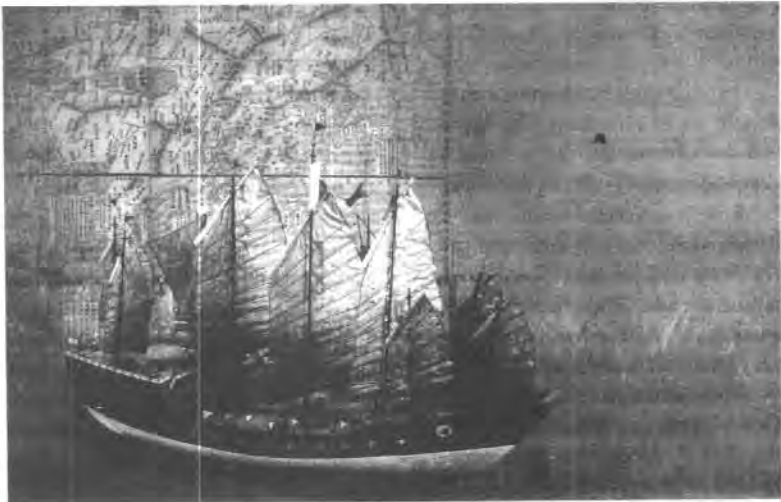
มาในประวัติศาสตร์ชาติจีนและของโลกในยุคนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการออกไปแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าและเครื่องราชบรรณาการจากรัฐต่างๆ อันจะสร้างความมั่งคั่ง

ให้กับราชสำนักหมิง และความสัมพันธ์ในบรรดาประเทศทางตอนใต้ โดยจะไล่ไม่ค้ำหว่งหน้าพะวงหลัง ในการมุ่งป้องกันการณ์รุกจากกองทัพมองโกลทางตอนเหนือ นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงตั้งการออกไปตามหาจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน (建文)-พระราชนัดดา ที่ร่ำลือกันว่าได้ทรงหลบหนีไปได้ในระหว่างที่พระองค์ยกทัพเข้ายึดนครนานกิง โดยตรง เชื่อว่าพระองค์ได้หลบหนีไปทางทะเลจีนใต้แล้ว

ทั้งนี้ จักรพรรดิหยังเล่อทรงมอบภารกิจอันยิ่งใหญ่ให้กับเจ็งเหอ ในการควบคุมการก่อสร้างกองเรืออันยิ่งใหญ่ และเป็นแม่ทัพผู้บัญชาการสูงสุด ออกสมุทรยาตราไปบนผืนท้องสมุทร ในฐานะที่เป็นตัวแทนแห่งองค์จักรพรรดิหมิงกร

๒. กองเรือมหาสมบัติของจีนยิ่งใหญ่เพียงไหน?

เจ็งเหอได้ออกสมุทรยาตราครั้งแรก ในปี ค.ศ. ๑๔๐๕/พ.ศ. ๑๙๔๘ หรือตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีราช แห่งราชวงศ์หยอง กรุงศรีอยุธยา เมื่อ ๖๐๐ ปีมา

และนับตั้งแต่นั้นมา จีนไม่มีกองเรือใดที่จะยิ่งใหญ่ เทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับกองเรือมหาสมุทรครั้งที่ ๗ ของ เจิ้งเหออีกเลย และกว่าที่โลกจะได้รู้จักกองเรือที่ยิ่งใหญ่กว่า นี้ปรากฏขึ้นบนน่านน้ำคินมหาสมุทร ก็ต้องใช้ระยะเวลา ยาวนานถึงกว่า ๕ ศตวรรษ ในสมัยมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ เลยทีเดียว

๔. ทำไมเจิ้งเหอจึงกลายเป็นเทพเจ้า และหลวงพ่อด “ชำปอกง” อันศักดิ์สิทธิ์?

คำว่า “ชำปอกง” หรือ “ซานเป่ากง” สันนิษฐาน ที่มาใน ๒ ทาง คือ

๑. เป็นชื่อรองที่มีคารมคมคายได้สั่งไว้ให้แก่เด็กชายหมา เทอ ว่า “ซานเป่า” (三宝) แปลว่า บุตรคนที่ ๓ ผู้มีค่า ลุจรัตนะหรือดวงแก้วแห่งพุทธาภิ หรือ

๒. เป็นฉายาของเจิ้งเหอ เมื่อได้หันมานับถือศาสนา พุทธแล้ว เพราะ “ซานเป่า” ยังหมายถึง “ไตรรัตน์” หรือ “ดวงแก้วทั้งสาม” อันหมายถึงพระรัตนตรัย ดังนั้นเจิ้งเหอ จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เจิ้งซานเป่า” (郑三宝)

ส่วนองค์หลวงพ่อดแห่งวัดพนัญเชิงนั้น ตามพงศาว ตระดบหลวงประเสริฐ สันนิษฐานว่าได้สร้างขึ้นก่อนสถาปนา กรุงศรีอยุธยา ๒๖ ปี (พ.ศ. ๑๘๖๗) ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ ว่า เมื่อเจิ้งเหอได้เดินทางมาเยือนกรุงศรีอยุธยา กองเรือ ส่วนหนึ่งคงจะจอดเทียบท่าใกล้วัดพนัญเชิง ซึ่งเป็นชุมทาง ค้าขายนานาชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคในสมัยนั้น

จะนับจึงเป็นไปได้หรือไม่ เจิ้งเหอจะได้มีสักการะ หลวงพ่อดองค์นี้? ทำให้ชาวจีนที่เลื่อมใสศรัทธาในตำนานวีร กรรมอันยิ่งใหญ่ของเจิ้งเหอ และมีจำนวนไม่น้อยที่เชื่อกันว่า ตนเองเป็นลูกหลานของชำปอกง เพราะมีบรรพบุรุษซึ่งคิด ตามกองเรือของเจิ้งเหอมา ได้พำนักอาศัยอยู่ในดินแดนที่ ตนไปเยือน จึงเรียกชื่อหลวงพ่อดองค์นี้ คามชื่อของท่านว่า “หลวงพ่อดชำปอกง” (ซานเป่าฟอกง 三宝佛公 หรือชำ ปอดุกก) เพื่อเป็นตัวแทนของเจิ้งเหอก็เป็นได้ และบังเอิญ คำว่า “ชำปอ” ยังสอดคล้องตามหลักพระพุทธศาสนา คือ

พระพุทธรูปไตรรัตน์นอก หรือหลวง พ่อดชำปอกงแห่งวัดพนัญเชิง อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระรัตนตรัย ดังนั้น “ชำปอกง” จึงเป็นที่วิญญูญาณของบรรพ บุรุษ เป็นทั้งพระพุทธรูป ศาสนา ทำให้ชาวไทยและชาวจีนสามารถกราบไหว้ในสิ่งเดียวกันได้ และต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามหลวงพ่อดชำปอกงที่วัดพนัญเชิง และวัดกัลยาณ มิศรารามหาวิหาร ที่รัชกาลที่ ๓ โปรดให้จำลองไว้เป็นพระ ประทานในพระวิหารประดิษฐานอุรุมแม่น้ำเจ้าพระยาเช่น เดียวกันที่อยุธยา เพื่อให้ชาวไทยและชาวจีนได้สักการะ ให้ ชื่อใหม่ว่า “พระพุทธรูปไตรรัตน์นอก” ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับชื่อเดิมในภาษาจีน อันเป็นฉายาของเจิ้งเหอนั่นเอง นอกจากนี้ที่จังหวัดฉะเชิงเทรายังมี “พระพุทธรูปไตร รัตน์นอก” หรือ “หลวงพ่อดชำปอกง” ที่วัดกุฎีภาคิวงาราม

เรือไปยังอินเดียได้เป็นผลสำเร็จ กองเรือของเขาก็มีความยาวราว ๘๕-๑๐๐ ฟุต เท่านั้น

๓. สมุทรยาตราทั้ง ๗ ครั้งของเจิ้งเหอไปเยือนที่ไหน? และมีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นบ้าง?

กองเรือมหาสมบัติของเจิ้งเหอได้ออกสมุทรยาตรารวมทั้งสิ้น ๗ ครั้ง ในช่วงระยะเวลา ๒๘ ปี คือนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๔๐๕-๑๔๓๓/พ.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๗๖ ใน ๓ รัชกาลแห่งราชวงศ์หมิง คือ จักรพรรดิหย่งเล่อ, หมงซี (洪熙) และชวั้นเต๋อ (宣德) เดินทางไปกว่า ๓๐ ประเทศ คือจากจีนแผ่นดินใหญ่ ถึงคันทันครนานนิง แล้วล่องลงมายังชวาแคเนย์แวซันฟั้งที่จัมปา (Champa) (เวียดนาม) แล้วสู่อ่าวไทยที่อยุธยา จากนั้นย้อนแหลมมลายู ไปขึ้นฝั่งที่มะละกา (Malacca) และอาเจห์ (Acheh) บนเกาะสุมาตรา (Sumatra) แล้วข้ามอ่าวเบงกอลไปขึ้นบนฝั่งของเกาะลังกาและชมพูทวีปที่เมืองกาลิกัต (Calicut) โคชิน (Cochin) และคีลอน (Quilon) แล้วเข้าสู่อ่าวเปอร์เซียที่เมืองท่าฮอร์มุซ (Hormuz) จากนั้นนำเกลียวคลื่นสมุทรเข้าสู่ทะเลแดงที่เมืองเอเดน (Aden) ไปจนถึงนครศักดิ์สิทธิ์แห่งเมดิ

นา (Medina) และเมกกะ (Mecca) แล้วย้อนลงสู่จีนถึงชายฝั่งกาฬทวีป ที่เมืองมกาดิซุ (Magadishu) บราวา (Brawa) (ประเทศโซมาเลียในปัจจุบัน) และมกลินดี (Malindi) (ประเทศเคนยาในปัจจุบัน)

๑ ภาพวาดเจิ้งเหอเดินทางไปเยือนประเทศในแอฟริกาตะวันออก
๒ ภาพวาดพระนครศรีอยุธยา "India or Siam" วาดโดย "Alain Mallet" ประมาณปี ค.ศ. ๑๖๘๓ แสดงให้เห็นถึงความ เป็นเมืองท่าบนชายฝั่งที่สำคัญของภูมิภาคนี้ กองเรือมหาสมบัติของเจิ้งเหอได้เดินทางมาเยือนถึง ๓ ครั้ง

สมุทรยาตราทั้ง ๗ ครั้ง ในช่วงระยะเวลา ๒๘ ปีของเจิ้งเหอนี้ ได้มีเรื่องราวสำคัญที่เกิดขึ้น และถูกบันทึกบนหน้าประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจดังนี้

๑. สมุทรยาตราครั้งที่ ๑ (ค.ศ. ๑๔๐๕-๑๔๐๗/พ.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๕๐) กองเรือได้เดินทางไปถึงเมืองท่ากาลิกัต ในเทียวกลับกองเรือของเจิ้งเหอได้ปราบปรามกลุ่มโจรสลัดที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการเดินเรือบริเวณช่องแคบมะละกา และจับหัวหน้าโจรสลัดจากมณฑลกว่างตุง (广东 กว่างตง) นามเฉินซู่อี้ (陈祖义) มาลงเรือไทยที่นครนานนิง และในปี ค.ศ. ๑๔๐๗ จีนได้เข้าบูรณกันนัม (Amnam) หรือเวียดนามเหนือ และยึดครองอยู่จนถึงปี ค.ศ. ๑๔๒๗

๒. สมุทรยาตราครั้งที่ ๒ (ค.ศ. ๑๔๐๘-๑๔๐๙/

พ.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๒) กองเรือของเจิ้งเหอได้เข้ามาเทียบท่าที่อ่าวสยาม และเข้ามาถึงราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เชื่อกันว่าการมาเยือนของเจิ้งเหอครั้งนี้ น่าจะมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของกรุงศรีอยุธยา เพราะปีที่เจิ้งเหอมาถึงนั้น เป็นปีที่พระนครอินทรีแห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ ผู้ซึ่งมีความคุ้นเคยกับราชสำนักจีน และเป็นผู้เคยเสด็จไปเป็นทูตถวายเครื่องราชบรรณาการยังราชสำนักจีนด้วยพระองค์เองถึง ๓ ครั้ง (ในฐานะพระนัดดาของขุนหลวงพะงั่ว กษัตริย์กรุงศรีอยุธยา สายราชวงศ์สุพรรณภูมิ) พร้อมกับได้นำช่างจีนมาทำเครื่องปั้นดินเผา และเครื่องเคลือบที่เผาแม่น้ำน้อย สิงห์บุรี และกาญจนบุรี สู่พิชัย ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติกรุงศรีอยุธยา โดยขุนนางทั้งปวงต่างเป็นใจ ถอดสมเด็จพระบรมราชาธิราชแห่งราชวงศ์อู่ทอง ซึ่งปกครองกรุงศรีอยุธยาอยู่ในขณะนั้น ไปไว้ที่เมืองท่าคูจาน และเชิญพระนครอินทรีขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระเอกาทศราชวิภาวดี ๑ และนับจากบัดนั้นมา ราชวงศ์สุพรรณภูมิก็ครองกรุงศรีอยุธยา มาตราบนานครั้งถึงกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๑๑๒

และในระหว่างสมุทราคารครั้งที่ ๒ นี้เอง เจิ้งเหอได้มาสร้างห้องเรือ โถงตั้งกับสินค้า และขังข่าว ไว้ที่เมืองท่ามะละกา บนคาบสมุทรลาลู อันเป็นสถานที่จอดเรือแวะพักก่อนข้ามมหาสมุทรอินเดียของกองเรือมหาสมบัติ และด้วยผลประโยชน์อันสำคัญนี้เอง จีนจึงได้ทุ่มมือปกป้องมะละกา ด้วยการมีพระราชสาส์นมาตักเตือนอยุธยาทุกครั้งที่มะละกาได้ร้องขอไปยังราชสำนักหมิงว่าถูกอยุธยาทะเลาะ และจุดหมายสำคัญอีกประการหนึ่งของสมุทราคารครั้งนี้ก็คือ จักรพรรดิจีนให้กองเรือของพระองค์ไปสถาปนาพระเจ้ามานาวิกรม ขึ้นเป็นผู้ปกครองคนใหม่ของเมืองกาลิตี

๓. สมุทราคารครั้งที่ ๓ (ค.ศ. ๑๔๐๙-๑๔๑๑/พ.ศ. ๑๙๕๒-๑๙๕๔) กองเรือของเจิ้งเหอได้เกิดการปะทะกำลังกับกองกำลังของอลเดควร เสบนาคีแห่งหนึ่งเมืองกัมโปละ (Gampola) เกาะลังกา ที่ขัดขวางต่อการทำการค้า และปฏิเสธมิให้จีนนำแผ่นดินจารึกสามภาษาไว้บนเกาะ ซึ่งในที่สุดอลเดควรก็ได้ถูกทหารจีนจับกุมตัว และนำกลับไปนคร

นานกิง เพื่อให้องค์จักรพรรดิพิจารณาโทษ แต่จักรพรรดิทรงเมตตาพระราชทานอภัยโทษให้

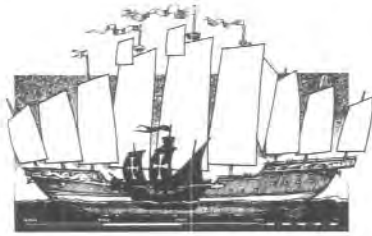
๔. สมุทราคารครั้งที่ ๔ (ค.ศ. ๑๔๑๓-๑๔๑๕/พ.ศ. ๑๙๕๖-๑๙๕๘) จักรพรรดิทรงเมตตาเริ่มสร้างนครหลวงแห่งเมืองปักกิ่งที่กรุงปักกิ่ง (北京 เป่ย์จิง) หรือเมืองเป่ย์ผิงเดิม และทรงให้กองเรือของพระองค์เดินเรือไปไกลถึงเมืองท่าฮอรูซ ในอ่าวเปอร์เซียเป็นครั้งแรก และในเที่ยวกลับกองเรือของเจิ้งเหอได้จับกุมตัวเซกานดาร์ ผู้นำกบฏแห่งเมืองเซมูดารา (Semudara) บนเกาะสุมาตรา กลับมาสำเร็จโทษที่นครนานกิง ตามคำขอรับอภัยโทษของพระราชอาชญากรใหม่แห่งเมืองเซมูดารา ที่มีต่อราชสำนักหมิง

๕. สมุทราคารครั้งที่ ๕ (ค.ศ. ๑๔๑๖-๑๔๑๙/พ.ศ. ๑๙๕๙-๑๙๖๒) เจิ้งเหอได้นำกองเรือมหาสมบัติเทียบท่าถึงชายฝั่งทวีปแอฟริกาตะวันออกเป็นครั้งแรก และการถึงสำคัญอีกประการหนึ่งในการเดินเรือครั้งนี้ก็คือ การพระราชทานดวงตราบริวารให้แก่กษัตริย์องค์ใหม่แห่งเมืองโคชินนามโดยขริ เพื่อป้องกันการคุกคามจากเพื่อนบ้าน คือเมืองกาลิตี

๖. สมุทราคารครั้งที่ ๖ (ค.ศ. ๑๕๒๑-๑๕๒๓/พ.ศ. ๑๙๖๔-๑๙๖๖) สมุทราคารครั้งนี้เอง ที่มีภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษนามเกวิน เมนซี (Gavin Menzies) ได้เสนอทฤษฎีการเดินทางโลกใหม่ของกองเรือมหาสมบัติของจีน ในหนังสือชื่อ 1421 : The Year China Discovered The World ว่าได้ไปค้นพบทวีปอเมริกา ก่อนคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ถึง ๗๐ ปี พร้อมทั้งได้เดินเรือสำรวจทวีปอเมริกาเหนือ ขั้วโลกเหนือ อเมริกาใต้ ขั้วโลกใต้ กระทั่งข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกมาถึงทวีปออสเตรเลีย และกลับสู่ประเทศจีนทางด้านตะวันออก ซึ่งถือเป็นการสำรวจรอบโลกเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเดินทางของโลก

๗. สมุทราคารครั้งที่ ๗ (ค.ศ. ๑๕๓๑-๑๕๓๓/พ.ศ. ๑๙๗๔-๑๙๗๖) เป็นสมุทราคารครั้งสุดท้ายของเจิ้งเหอ เชื่อกันว่าเจิ้งเหอได้ถึงแก่กรรมในระหว่างเดินทางกลับนครนานกิง ที่นอกชายฝั่งเมืองซัมเซมาร์ริง (Samarang) เกาะชวา ในขณะที่มีอายุได้ ๖๒ ปี

แล้ว เรือมหาสมบัติหรือเป่าจวน (宝船) อันเป็นเรือธงของเจิ้งเหอ นั้น ตามบันทึกในสมัยราชวงศ์หมิงระบุว่า มีขนาดความยาวถึงลำละ ๔๐๐ ฟุต กว้าง ๑๖๐ ฟุต มี ๙ เสากะโคงเรือ ในจำนวนกองเรือประกอบไปด้วยเรือเสียบึ่งเรือกำลังพล เรือรบ ฯลฯ รวมกว่า ๓๐๐ ลำ บรรทุกทหารพลเรือ พ่อค้า แพทย์ สามภาษา นายช่าง นักพฤกษศาสตร์ พ่อครัว เจ้าหน้าที่พิธีการทูต รวมทั้งพระสงฆ์ในศาสนาพุทธและนักสอนในศาสนาอิสลาม เพื่อสร้างสันถวไมตรีกับชนทุกศาสนาในดินแดนต่างๆ ที่กองเรือได้เดินทางไปเยือน รวมจำนวนคนบนเรือถึงกว่า ๒๗,๘๐๐-๓๐,๐๐๐ ชีวิตในแต่ละครา

นอกจากนี้ภายในลำเรือยังได้บรรจุเอาสินค้าอันเลื่องชื่อของจีน เช่น เครื่องกังไส ผ้าแพร ผ้าไหม ไชยา เครื่องทองเหลือง เครื่องทองสัมฤทธิ์ และสินค้าอื่นๆ ที่เป็นลุดขอลทางวัฒนธรรมของจีน ออกไปประกาศศักดาอันเกรียงไกรให้ชาวโลกในขณะนั้นได้เป็นที่ประจักษ์ พร้อมกันนั้นก็แลกเปลี่ยนเอาสินค้าจากต่างถิ่น อันเป็นที่ต้องการของจีน เช่น เครื่องเทศ สมุนไพร อัญมณี ไข่มุก งาช้าง นอแรด สัตว์โคบอลด์^๑ รวมถึงสัตว์ต่างถิ่น เช่น ช้างฟ และม้าลาย พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการจากผู้ครองดินแดนต่างๆ กลับมาถวายแด่องค์จักรพรรดิที่นครนานกิง

หากนำเรือมหาสมบัติของจีนมาเปรียบเทียบกับคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) นักเดินเรือชาวอิตาลี ผู้ที่ชื่อว่าเป็นผู้ค้นพบโลกใหม่คือทวีปอเมริกา โดยคิดว่าดินแดนที่เขาพบนั้น คือหมู่เกาะเอเชียตะวันออก

ในปี ค.ศ. ๑๔๙๒ ซึ่งห่างจากปีที่กองเรือของเจิ้งเหอออกสมุทรยাত্রาครั้งแรกถึง ๘๗ ปี (เรือเซนต์ มาร์เรีย (Santa Maria) หรือเรือธงของโคลัมบัส) วิศวกรผู้ค้นพบโลกใหม่ ยังเสาะหาเรือมหาสมบัติของจีนถึง ๔ เท่า โดยมีความยาวเพียง ๘๕ ฟุต

๑ ภาพเขียนโดยฆราวาสชื่อแมกเจลลัน สมบัติ ๙ เสากะโคงเรือ กับเรือเซนต์ มาร์เรีย (ระบอบสินค้า) ของคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส พบว่าเรือของเจิ้งเหอมีขนาดใหญ่กว่าถึง ๔ เท่า

๒ นักเดินทางชาวตะวันตกนาม กูโยม คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ชาวอิตาลี

กว้าง ๒๐ ฟุต มีกองเรือติดตาม ๓ ลำ และลูกเรือ ๘๗ คน จวบจนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๕๒๑ เฟอร์ดินันด์ แมกเจลลัน (Ferdinand Magellan) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส ได้สานฝันของโคลัมบัส โดยเขาได้ท่องสมุทรมาถึงทะเลจีนใต้ ด้วยการเดินเรือทางตะวันตกเป็นครั้งแรก กองเรือของเขามีความยาวเพียง ๑๐๐ ฟุต และมีลูกเรือเพียง ๑๖๐ คนเท่านั้น ในปี ค.ศ. ๑๕๑๘ วาสโก ดา กามา (Vasco Da Gama) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส ได้ท่องเรืออ้อมแหลมกู๊ดโฮปที่แอฟริกาได้มาจนถึงชายฝั่งตะวันออก ระหว่างการเดินทาง

ที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ สมัยรัชกาลที่ ๕ โดยหลวงจื๊อ (ผู้พ่อ) และหลวงจื๊อแดง (ผู้ลูก) แห่งเมืองแปดริ้ว ผู้มีจิตเลื่อมใสศรัทธาคือหลวงพ่อโค้วที่วัดโพธิ์เชิงมวก จึงช่วยกันสละทุนทรัพย์สร้างหลวงพ่อข้างป่องขึ้นกราบให้บูชา

มีเพียงแต่เจิ่งเหอจะเป็นพระพุทธรูปหลวงพ่อโค้วในบ้านเราเท่านั้น หากแต่ยังมีอีกหลายประเทศในอุษาคเนย์ต่างเคารพสักการะช่าป่อง ให้ประดุจดั่งเทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์ เช่น ศาลเจ้าช่าป่อง ในเมืองมะละกา ประเทศมาเลเซีย ซึ่งตั้งอยู่เชิงภูเขาช่าป่อง (ซานเป่าซาน 三宝山) ที่ถือเป็นสถานที่ของชาวจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่ที่สุดในโลก หรือศาลเจ้าช่าป่อง ในเมืองเซมบรัน ตอนกลางของเกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย ที่สร้างขึ้นอยู่หน้าถ้ำซานเป่า เชื่อกันว่าเจิ่งเหอเคยมาเฝ้าพยาบาลหวังจิ่งหง (王景洪) แม่ทัพเรือเอกของท่านนี่ เป็นต้น

๕. ไนวากระศรรอบ ๖๐๐ ปี สมุทรยตราเจิ่งเหอ

(ค.ศ. ๑๔๐๕-๒๐๐๕/พ.ศ. ๑๙๔๘-๒๕๔๘)

ไนวากระศรรอบ ๖๐๐ ปีแห่งสมุทรยตราครั้งแรกของเจิ่งเหอ นั้น ทางรัฐบาล มหาวิทยาลัย และสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ ของประเทศจีน รวมถึงชาติต่างๆ ในภูมิภาคอนุทวีปเอเชีย ได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองขึ้น ทั้งทางด้านการสร้างอนุสรณ์สถานให้แก่นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่...หนึ่งในสถานที่ที่จริงที่เคยใช้ออกเดินเรือ เมืองที่สำคัญต่างๆ ที่เคยจอดแวะพัก และรวมไปถึงการจัดนิทรรศการ การสัมมนาทางวิชาการ เพื่อเปิดประเด็นการศึกษาและโลกทัศน์ใหม่ๆ เกี่ยวกับเจิ่งเหอ การเดินเรือของโลก และรวมไปถึงเรื่องราวของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหลาย ซึ่งมีรายละเอียดสองเล่มที่นำเสนอ ดังนี้

๑. รัฐบาลจีน โดยมณฑลเจียงซู ร่วมกับพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์แห่งนครนานกิง และมหาวิทยาลัยคมนาทมแห่งนครเซี่ยงไฮ้ (上海 ซ่างไห่) ร่วมกันสร้างนครเจิ่งเหอ (เจิ่งเหอเจิง 郑和城) ขึ้นที่ปากแม่น้ำหวลือเหอ (文利河) เมืองไท่ซาง (太仓) สถานที่กองเรือมหาสมบัติได้เริ่มออกยตราจากปากแม่น้ำแยงซีเกียง (长江 ฉางเจียง) สู่ผืนท้องทะเล ภายในนครแห่งนี้จะสร้างบรรดาเกาศันเมืองแบบย้อนยุคในสมัยราชวงศ์หมิง มีอนุสาวรีย์เจิ่งเหอขนาดใหญ่ ผืนหน้าออกสู่ทะเล แบบจำลองเรือมหาสมบัติที่ยาวถึง ๔๐๐ ฟุต มีพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรายละเอียดชีวิตประวัติของเจิ่งเหอ การออกสมุทรยตราทั้ง ๗ ครั้ง เป็นต้น

ทั้งนี้ นครเจิ่งเหออยู่ในระหว่างดำเนินการด้วยงบประมาณหลายร้อยล้านหยวน จะแล้วเสร็จและเปิดให้เข้าชม ตั้งแต่กลางปี ค.ศ. ๒๐๐๕ นี้เป็นต้นไป นอกจากนั้นนครนานกิงกำลังสร้างมหาเจดีย์กระเบื้องเคลือบ (琉璃塔 หลิวหลี่ถ่า) อันเป็นผลงานชิ้นเอกของจักรพรรดิหงเล่อ ที่เจิ่งเหอได้มา

ควบคุมการสร้างจนสำเร็จขึ้นมาใหม่อีกครั้ง หลังจากถูกทำลายไปด้วยผลของสงครามกลางเมืองในปี ค.ศ. ๑๘๕๖

๒. เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒

พระพุทธรูปรัตนมณฑล หรือหลวงพ่อโค้วข้างป่องแห่งวัดโพธิ์เชิงมวกนครเซมบรัน ฝั่งตอนบนมาจากพระพุทธรูปรัตนมณฑลจากวัดพนัญเชิงวัดวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๔ สถาบันวิจัยเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ร่วมกับสมาคมประวัติศาสตร์แห่งกรุงปักกิ่ง ได้จัดการประชุมทางวิชาการนานาชาติเรื่อง “World Civilization & Zheng He’s Voyage” ขึ้นที่กรุงปักกิ่ง ในการประชุมครั้งนี้ ได้มีนักประวัติศาสตร์ไทยคนสำคัญคือ ศาสตราจารย์ ดร.ชาอุวิทย์ เกษนครศิริ เข้าร่วมประชุมด้วย

๓. เดือนตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๔ สถาบันวิจัยเจิ้งเหอ แห่งนครนานกิง ได้จัดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “Scientific Navigation-Facing the World” เพื่อเป็นการอุ่นเครื่องสำหรับงานเฉลิมฉลอง ๖๐๐ ปีสมุทรยาตราของเจิ้งเหอ ที่จะจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ ที่เมืองไท่เซียง มณฑลเจียงซู (江苏)

๔. เมืองฉางเล่อ (长乐) มณฑลฝูเจี้ยน (福建) เมืองที่สำคัญที่กองเรือเจิ้งเหอจะจอดพักทุกครั้งที่ออกเดินเรือ กำลังก่อสร้างพิพิธภัณฑ์การเดินทางเดินเรือจีน โดยมีกำหนดการจะแล้วเสร็จและเปิดเป็นการถาวรใกล้เคียงกับ “นครเจิ้ง

เหอ” ที่เมืองไท่เซียง

๕. เดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ นี้จะจัดให้มีการแสดงนิทรรศการ และการประชุมสัมมนา ระดับนานาชาติเกี่ยวกับ ๖๐๐ ปีสมุทรยาตราเจิ้งเหอ ขึ้นที่กรุงปักกิ่ง

๖. เดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ นี้ นครเซี่ยงไฮ้จะจัดงาน “Zheng He Navigation and International Oceanic Expo” ขึ้น เพื่อเฉลิมฉลองในวาระดังกล่าว

๗. เมืองมะละกา ประเทศมาเลเซีย โดยองค์กรภาคเอกชน ได้ก่อตั้ง Zheng He’s Cultural Museum ขึ้นที่โบราณสถานกวนซาง (Guan Cang) เมืองมะละกา

- ๑. พระพุทธโรจรัตนนายก หรือหลวงพ่อดำ ปกครองแห่งวัดคูขุดกาติการาม ได้รับการพระราชทานชื่อวัดและองค์พระจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๑
- ๒. “เจ้าโสมง” มีเพ็ญแปงเป็น “หลวงพ่อดำ” อันศักดิ์สิทธิ์เท่านั้น หากองค์เป็น “เทพเจ้า” ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนต่างเคารพนับถือ เทพเจ้าผู้ปกป้ององค์นี้ประดิษฐานอยู่ที่วัดพิพิธวารีวิหาร (กัโหล่วหยี่) กรุงเทพมหานคร

๘ วันที่ ๑๘-๒๐ สิงหาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ ประเทศสิงคโปร์ จะจัดให้มีการประชุมทางวิชาการในวาระครบรอบ ๖๐๐ ปีสมุทรศาสตร์จีนเหอ ในเรื่อง "Maritime Asia & Chinese Overseas 1405-1433"

๙. กลุ่มองค์กรเอกชนในประเทศสิงคโปร์ ที่สนใจศึกษาเรื่องราวของเจิ้งเหอได้รวมตัวก่อตั้ง Zheng He Maritime Gallery ขึ้น ผู้สนใจสามารถเข้าไปแวะชมได้ทาง website : www.admiralzhenghe.com และสมาคม (เจิ้งเหอนานาชาติ หรือ International Zheng He Society ประเทศสิงคโปร์) ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ประวัติและเรื่องราวการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ ผู้สนใจสามารถเข้าไปแวะชมได้ทาง website : www.chengho.org เป็นต้น

๑๐. สำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่กองเรือของเจิ้งเหอได้เดินเรือเข้ามาเจริญสัมพันธ์ไมตรีทำการค้าขายและพัฒนาธรรมถึง ๓ ครั้ง และอาจจะนับได้ว่าเจิ้งเหอเป็นแม่ทัพตัวแทนแห่งองค์จักรพรรดิมังกรบนบก ที่เดินทวนมาถึงราชอาณาจักรสยาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีบทบาททางการเมือง ในการสนับสนุนให้ราชวงศ์สุพรรณภูมิคือสมเด็จพระอินทราชาธิราชที่ ๑ (พระนครอินทร์) ยึดครองราชอาณาจักรสุพรรณภูมิได้เป็นผลสำเร็จ และส่งผลสำคัญให้เกิดราชอาณาจักรสยามขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงศรีอยุธยา (โดยรวมเอารัฐอุทอง สุพรรณภูมิ และสุโขทัย เข้าด้วยกัน)

ดังนั้น หน่วยงานองค์การของรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะ เป็นกระทรวงวัฒนธรรม กรมศิลปากร หรือจังหวัดสุพรรณบุรี ควรจะได้ระดมนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์จากสถาบันต่าง ๆ ร่วมกันจัดนิทรรศการ การประชุมทางวิชาการ แอ้วเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อความเข้าใจในความเป็นมาของแผ่นดินสยามให้กว้างขวางและชัดเจนมากยิ่งขึ้น หรืออย่างน้อยก็สามารถเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมทางวัฒนธรรมของการเฉลิมฉลอง ในวาระสามพันห้าร้อยปี ๓๐ ปีไทย-จีนยุคใหม่ (พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๔๘) ได้อย่างน่าสนใจเลยทีเดียว

เชิงอรรถ

๑. ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. ๑๔๐๕ หน่าเหมยได้รับพระราชทานแซ่ "เจิ้ง" จากจักรพรรดิยงเล่อ
๒. สาวยุคก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๖ จะนำช้างจากเมืองชวา ในเปอร์เซีย เพราะเมื่อหมอบนน้ำก็ลอยแล้วเจ้าคนเฒ่าจะขี่ขึ้นไว้บนจีน และเครื่องเคลือบเผือกใช้ฉนวนจีนจริงนี้ ได้รับประทานนิยมเป็นของขวัญ ทั้งในประเทศจีนและทั่วโลก นิยมเฉลิมฉลองสืบมาจนถึงปัจจุบัน
๓. ในปี ค.ศ. ๑๔๐๓ เจิ้งเหอได้เข้าเป็นกบฏกบฏกะ โดยบังคับจากพระคเณศ ก็ถูกผู้ลอบนในสมัยนั้น
๔. นอกเหนือจากภาคเอกชน ที่จะมีทั้ง ศ.ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เป็นผู้ดำเนินการจัดสัมมนาทางวิชาการในเรื่องนี้ ประมวลเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๒๕๔๘

หนังสืออ้างอิง/website ที่น่าสนใจ

กาญจณี ละออศรี น้อย, สืบแสง พรมบุญ, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ บรรณาธิการ, *ความสัมพันธ์ในระบอบระบอบการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๗*, แปลจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง Sino-Siamese Tributary Relation 1282-1853, กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๘.

เจ๊ฉิม กงบุญเกิด, *เจ๊โหมง*, กรุงเทพฯ : มติชนการพิมพ์, ๒๕๓๘.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, *แต่ง* สารคดี *เพชรเม็ดบีดัด บรรพชาธิกร, อยุธยา ประวัติศาสตร์และการเมือง*, กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๖

ปรีเวทย์ อินทร, *เจ๊โหมง แม่ทัพจีนที่ "ขับปลา"*, กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๖

Levavhes, Louise, *When China Ruled The Sea, The Treasure Fleet of the Dragon Throne, 1405-1433* New York, 1994.

Ma Huan, Mill, J.V.G, *Ying-yai Sheng Lan The Overall Survey of the Ocean's Shores*. Translated from the Chinese Text, edited by Feng Cheng Chun with introduction, notes and appendices. Bangkok : White Lotus, 1997.

Menzies, Gavin, *1421: The Year China Discovered The World*. London, 2002. & website : www.1421tv.com

www.bangkok.com/news/00_2/new_227g.htm 8/4/2004

www.chengho.org/activities.htm 18/10/2004

www.admiralzhenghe.org 8/4/2004

http://english.peopledaily.com.cn/20031207_129864.shtml 8/4/2004

เมื่อเปรียบเทียบชีวิตและเรื่องราวของบุคคลทั้งสองท่านแล้ว จะเห็นได้ว่าการเดินทางออกไปสู่โลกกว้างในต่างแดนของเจ้ชงหลัง นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานตำนานการเดินทางของเจ้หอม มหาบุรุษผู้เป็นต้นตระกูลที่ได้รับรบทูกองคาราวานม้าในกองเรือนี้ด้วย ดังนั้น ด้วยเวลาอันจำกัดผู้เขียนจึงพอจะสรุปความเหมือนและความต่างที่คล่องจอง เกี่ยวพันกันโดยบังเอิญของทั้งสองท่านดังนี้

เจ้หอม

- เกิดที่คุนหมิง (ตำบลคุนหยาง)
- ได้รับพระราชโองการแต่งตั้ง ให้เป็นแม่ทัพใหญ่ควบคุม กองเรือมหาสมบัติจาก จักรพรรดิหย่งเล่อ
- ได้รับพระราชทานนามสกุล "เจ้จิง" จากจักรพรรดิหย่งเล่อ
- เดินทางค้าขายต่างแดนทาง กองเรือที่บรรทุกองคาราวาน ม้าไปด้วย

เจ้ชงหลัง

- เกิดที่คุนหมิง (ตำบลหยี่ซี)
- ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ "ขุนชวงเสียดฎกเกียรติ" จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ได้รับประทานนามสกุล "วงศ์ลือเกียรติ" จากเจ้าแก้วนวลรัฐเจ้าหลวง เชียงใหม่องค์ที่ ๙
- เดินทางค้าขายต่างแดนทาง กองคาราวานม้าต่าง

- เปิดใจกว้างรับความแตกต่าง ทั้งพุทธและมุสลิม
- เป็นต้นกำเนิดไฟ "มาจอง" (ไฟนกกะจอก)
- เป็นผู้สร้างตำนานทุเรียน "หลิวเหลียน" (หวนหาอาลัย)
- ใช้ชีวิต ๒๘ ปี ในท้องทะเล
- นำจะได้ประกอบพิธีฮัจญ์แล้ว ระหว่างสมุทรยাত্রาครั้งที่ ๔ หรือ ๕
- ล้มป่วยที่เมืองคาลคัทก่อน ถึงเมกกะและถึงแก่อสัญกรรม บนเรือกลางมหาสมุทรระหว่าง เดินทางกลับบ้าน
- ศพของท่านถูกฝังในท้อง ทะเลลึก
- เป็นบุคคล ๕ แผ่นดิน (จีน)
- ครบรอบ ๖๐๐ ปีสมุทรยাত্রา (พ.ศ. ๑๙๔๔ - ๒๕๔๔)
- เปิดใจกว้างรับความแตกต่าง ทั้งพุทธและมุสลิม
- ชอบเล่นไฟ "มาจอง" และมีศาลา เล่นไฟ "มาจอง" ที่ "เฮือนหลวง"
- เป็นผลไม้หายากที่ขึ้นขอบจิ้งจอก จากชายแดนพม่ากลับมาฝาก ทางบ้านในลักษณะทุเรียนกวน บรรจุในปี๊บ ลูกหลานจึงรอคอย การกลับเพื่อจะได้ลิ้มรสที่ "หวนหา" นั้น
- ใช้ชีวิต ๕๕ ปีในเชียงใหม่และ ปริมณฑล
- ได้ประกอบพิธีฮัจญ์แล้วในการ เดินทางครั้งสุดท้ายของชีวิต
- ถึงแก่กรรมหลังพิธีฮัจญ์ที่ นครเมกกะ ๑ วันก่อนกลับบ้าน
- ศพของท่านถูกฝังในทะเลทราย นครเมกกะ
- เป็นบุคคล ๕ แผ่นดิน (ไทย)
- ครบรอบ ๑๐๐ ปีคาราวานม้าต่าง สู่มเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๕๔๔)

จากการที่ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตไว้แต่ต้นว่า การที่ท่านขุนเป็น “ผู้ให้” ตลอดชีวิตท่านน่าจะมาจากการที่ได้เห็นตัวอย่างจากบุพการีนั่น บัดนี้พอจะอนุมานได้ว่า “การให้” ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือลูกหลาน ญาติๆ ตลอดจนชุมชนและสังคมทั้งที่เป็นมุสลิมและพุทธศาสนิกชน รวมถึงการดำเนินชีวิตอย่างสมณะของท่าน นับเป็นมรดกตกทอดที่ส่งต่ออย่างอัตโนมัติทางสายเลือดจากเจิ้งเหอ ผู้อุทิศชีวิตให้แผ่นดินจีนและทำประโยชน์เพื่อชาวไทยและโลก

หนึ่งเดือนก่อนสมุทรยาตราครั้งที่ ๑ เจิ้งเหอได้เดินทางกลับสู่คุณหยาง บ้านเกิดในมณฑลยูนนาน เพื่อนำแผ่นศิลาจารึกไปตั้งไว้เหนือหลุมฝังศพของบิดานามว่าหมาฮาจิ

“หมาฮาจิถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๓๘๒ เมื่ออายุได้ ๓๗ ปี สาเหตุจากการรุกรานของราชวงศ์หมิง สาเหตุเดียวกับที่เจิ้งเหอ ถูกตอนเป็นขันที ในแผ่นจารึกนี้ เจิ้งเหอประกาศว่า ผู้เป็นบิดาหมาฮาจิไม่เคยเคลิบเคลิ้มต่ออำนาจหรือตำแหน่งใดๆ ตรงกันข้าม “ท่านพอใจที่จะเป็นสามัญชน” แต่ยังคงแน่วแน่กับความกล้าหาญและกล้าตัดสินใจในชีวิตธรรมดา นั่น “เมื่อประสบพบเจอผู้เคราะห์ร้าย ซึ่งรวมถึงหญิงหม้าย เด็กกำพร้าและผู้ขาดที่พึ่งเมื่อใด ท่านจะให้ความคุ้มครองปกป้องและความช่วยเหลือเขาเหล่านั้นเป็นกิจวัตรเสมอ”

โดยสรุป หมาฮาจิเป็นแบบอย่างที่ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งของผู้สูงศักดิ์ที่ไม่ใช่ความสูงศักดิ์ของจักรพรรดิหรือแม่ทัพนายกองใดๆ แต่เป็นความสูงศักดิ์ของใครสักคนที่แผ่นจารึกเขียนไว้ว่า “โดยธรรมชาติ ... รักที่จะทำดีเป็นอย่างยิ่ง”

แผ่นศิลาจารึกที่คุณหยางนี้เป็นภาพที่สะท้อนถึงคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์ที่เจิ้งเหอชื่นชม และเป็นหนึ่งในสามคำกล่าวส่วนตัวที่จารึกลงบนแผ่นศิลาที่ยังคงเหลืออยู่ ที่แวบหนึ่งได้ฉายความคิดส่วนบุคคลของชายที่เกิด

ในช่วงสงครามทำลายล้างในศตวรรษที่ ๑๔ - แต่ต่อสู้ฟันฝ่าเพื่อหนีความ
หมกมุ่นฝึกฝนทางการรบ*"

ส่วนเจิ้งชงหลังผู้เป็นทายาทที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดและ
ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชกาลที่ ๕ นั้นก็ได้ดำเนินและตอบแทน
บุญคุณโดยการสร้างคู่อุปการต่อแผ่นดินเชียงใหม่และแผ่นดินไทยดังที่ได้
กล่าวไปแล้วเช่นกัน ผู้เขียนเองเกิดในแผ่นดินนี้ จึงมีหน้าที่ดำเนินรอยตาม
บรรพบุรุษเพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดินนี้ โดยอุทิศเวลาเกือบทั้งชีวิตในการ
ให้การศึกษาแก่เยาวชนและคนไทยทั่วไปผ่านกิจกรรมเพื่อชุมชนรูปแบบต่างๆ
ด้วยความหวังที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม และด้วยความรัก
ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์โลกและธรรมชาติเพื่อสันติสุขของโลก

การได้พบบรรพบุรุษอย่างเหลือเชื่อก่อนปิดต้นฉบับเล็กน้อยทำให้
หนังสือเล่มนี้จำเป็นต้องมีบทส่งท้ายอันยาวเหยียด หวังว่าผู้อ่าน คงจะเข้าใจ
ว่าเหตุใดเรื่องราวที่ "ขึ้นต้นเป็นมะลิซ้อน" แต่พอ "แตกใบอ่อน" กลับกลายเป็น
เป็น "มะลิลา" จากเดิมหนังสือชื่อ "ขุนชวงเสียงภาเกียรติ : ชีวิตสมณะ
๑๐๐ ปี คาราวานม้าต่างสู่เชียงใหม่" จึงต้องกลายเป็น "ขุนชวง
เสียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ ๑๐๐ ปี คาราวานม้าต่างสู่เชียงใหม่"
บทส่งท้ายที่เพิ่มเติมนี้จึงเป็นเสมือนการประกาศตัวทายาทเจิ้งเหออย่างไม่เป็น
ทางการไปในตัว หนังสือเล่มนี้จึงไม่ใช่ "พ่อเล่าเรื่องปู่" และไม่ใช่ "ปู่เล่าเรื่อง
ทวด" อย่างที่ควรจะเป็น แต่เป็น "หลานเล่าเรื่องปู่" จากการติดตามข้อมูล
จากป้า อาๆ และพี่ๆ แล้วนำมาปะติดปะต่อร้อยเรียงโดยเทียบเคียงกับ
เหตุการณ์ใกล้เคียงและข้อมูลทางเอกสาร เพื่อสืบสาวไปถึงทวดต่อไป
ในอนาคต เมื่อได้ประจักษ์ว่าเจิ้งเหอคือบรรพชนต้นตระกูลแล้ว ผู้เขียน
เชื่อว่าอีกไม่นานสาแหรกสายเจิ้งชงหลังที่มีเจิ้งเหอเป็นส่วนยอดบนนี้
คงจะได้ถูกเติมเต็มจนสมบูรณ์แน่นอน

๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

ป.ศ.

ท่านผู้อ่านที่รัก ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ เมื่อผู้เขียนได้พยายามติดตามจดหมายจากเมืองจีนที่นายพลางกูร วงศ์ลือเกียรติ ได้นำไปให้คนรู้จักแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งในจดหมายนั้นระบุว่าขุนขวงเลียงฯ เป็นทายาทเจิ้งเหอรุ่นที่ ๑๕ ผู้เขียนไม่ทราบว่าจะข้อมูลนี้ได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการแล้วหรือยัง เพราะเอกสารที่พิพิธภัณฑสถานคุณหยางระบุว่า บุคคลในรูปเป็นรุ่นที่ ๒๐ ซึ่งน่าจะเป็นลูกๆ เพราะมีจำนวนถึง ๑๐ คน คุณปู่จึงน่าจะเป็นรุ่นที่ ๑๙ ประกอบกับผู้เขียนยังไม่เห็นตัวจดหมาย และจดหมายก็ยังไม่ได้รับการแปล จึงไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ส่ง

กว่าจะได้รับสำเนาเอกสารของจดหมายดังกล่าวก็ใช้เวลาเกือบ ๓ เดือน จึงได้ถ่ายสำเนาอีก ๒ ชุด ส่งไปให้ Rosey Ma ที่ประเทศมาเลเซียและคุณปริวัฒน์ จันทรวงศ์ช่วยแปลให้ Rosey Ma ได้อ่านจดหมายอย่างรวดเร็ว และสรุปสาระสำคัญอย่างด่วนว่า ทายาทเจิ้งเหอที่เมืองจีนเขียนมาขอข้อมูลเกี่ยวกับคุณปู่และลูกๆ เพื่อจะนำไปบรรจุในรายนามทายาทผู้สืบสกุล "เจิ้ง" และได้บอกหมายเลขโทรศัพท์ของเจิ้งหงหยิง (Zheng Hongying) เพื่อให้ผู้เขียนสอบถามข้อมูลการประชุมสัมมนานานาชาติเกี่ยวกับเจิ้งเหอ ในวาระครบรอบ ๖๐๐ ปีที่ผู้เขียนอยากเข้าร่วม โดยแนะนำให้ผู้เขียนขอคนที่พูดภาษาจีนได้มาช่วยพูดทางโทรศัพท์ให้ที่บ้าน

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้เขียนได้ขอให้นายแสวง แซ่ลิว หลานชายของอดีตพี่เขยของผู้เขียนมาที่บ้าน เพื่อโทรศัพท์ นายแสวงได้กรุณาแปลความในจดหมายให้ฟัง ในช่องที่ไม่มีเลขตมปี่นี้ (แสดงว่ามีผู้นำส่ง) มีจดหมายอยู่ ๒ ฉบับ ลงวันที่ ๑๓ และ ๑๘ มีนาคม ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งแสดงว่าส่งมาได้ ๒ ปี ๔ เดือนแล้ว ฉบับหนึ่งจาก เจิ้งหงหยิง และอีกฉบับหนึ่งจาก เจิ้งหยิงเหลียง ผู้ซึ่งได้ลำดับทายาทเจิ้งเหอรุ่นที่ ๑๔ ถึงรุ่นที่ ๑๘ ให้ผู้รับ (นางพวงเพ็ชร) ได้รับทราบ

ผู้เขียนนึกไม่ถึงว่าจะได้รับข้อมูลสำคัญอีกหลังจากปิดต้นฉบับแล้ว และยังรู้สึกตื่นเต้นดีใจในความเหลือเชื่อที่จดหมายได้ระบุว่า บิดาของขุนช่วงเลี้ยงฯ หรือ เจ้ขงหลัง มีนามว่า เจ้ผองหยวน รุ่นที่ ๑๔ มีบุตรชาย ๒ คน คือ เจ้หยงเซ็น และ เจ้ขงหลัง ซึ่งหมายความว่า คุณปู่มีพี่ชาย ๑ คน

หลังจากกดหมายเลขโทรศัพท์ของเจ้หงหยิงแล้ว จึงได้ทราบว่ามีหมายเลขนี้ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว จึงได้กดหมายเลขของเจ้หยิงเหลียง ซึ่งเจ้าตัวเป็นผู้รับสาย และเมื่อได้ทราบจุดประสงค์ของผู้เขียน ซึ่งเป็นหลานของคุณปู่ เขาตื่นเต้นดีใจมากจนใช้เวลาเกือบชั่วโมง ในการพูดคุย และได้บอกหมายเลขโทรศัพท์และโทรสารของกันและกัน เพื่อการติดต่อในภายหน้า ซึ่งภายหลังนายแสวงได้ถ่ายทอดให้ผู้เขียนฟังในสาระสำคัญ สนวนรายละเอียดนั้นจำได้ไม่หมด เพราะพูดกันนานมาก

ผู้เขียนจึงได้ตัดสินใจทันทีว่าจะต้องไปตามรอยบรรพบุรุษ และค้นหาความจริงในเร็วๆ นี้ เพื่อตอบคำถามและไขข้อข้องใจที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้น รวมทั้งคำถามที่ผุดขึ้นมาในตอนนั้นว่า "ทำไมลูกๆ และญาติๆ ไม่เคยทราบว่าคุณปู่มีพี่ชายอีก ๑ คน และเข้าใจมาโดยตลอดว่าคุณปู่เป็นบุตรชายโตน" และคงจะอีกหลายๆ คำถามที่จะผุดขึ้นมาอีกแน่นอนในอนาคต

จิรจันทร์ วงศ์ถือเกียรติ ประทีปะเสน

๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

หนังสือปูมสาแหรกทายาทเจิ้งเหอฉบับตรวจชำระใหม่ โดยหลี่ซือไฮ่ว

ภาพถ่ายหมู่ บรรดาอนุชนทายาทเจิ้งเหอ สาย
ที่หนึ่งที่บ้านตงอิ่ง เมืองอวีซี ซึ่งเป็นญาติสายตรง
กับขุนหลวงเลียงกาเกียรติ และบุตรหลาน

ภาพของเจิ้งหยุนเหลียง ยืนอยู่
ที่แผ่นศิลาจารึก บันทึกถึงการย้ายถิ่น
ฐานจากเมืองคุนหยางลงมาเมืองอวีซี

ภาพทุกภาพจากหนังสือ The Zheng He Epic

ภาพถ่ายอนุชนทายาทเจ้เจ้เหอ สายที่สามที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเจ้เจ้หนูนเหลียงได้เก็บรักษาไว้
แถวยืนที่ ๔ จากขวาคือ เจ้ฟูเจ๋ว แถวยืนที่ ๕ จากขวาคือ มารดาของเจ้ฟูเจ๋ว มาจากเมืองจีน
ขากลับได้นำเจ้จงหยี (เด็กชายใส่หมวก นั่งที่ 3 จากขวา) กลับไปเมืองจีนด้วย
ปัจจุบันอยู่เมืองเฉินตู เด็กหญิงใส่เสื้อดำนั่งซ้ายสุด คือ นางบัวเพชร เจนตระกูล เลิศทูนวิไลกุล
(เจ้ก้วยเจิ้น) เจ้าของร้านข้าวซอยอิสลาม ปัจจุบันอายุ ๗๖ ปี

ภาพมัสยิดบ้านฮ่อ ซอยเจริญ
ประเทศ ๑ ตรงข้ามเขื่อนหลวง ก่อตั้งขึ้นโดย
ขุนขวงเลียงกุกเกียรติ กับมิตรสหาย เพื่อเป็น
ที่ประกอบศาสนพิธี

ภาพคุณอาสมบูรณ และคุณอาพวงเพชร
วงศ์ถือเกียรติ ถ่ายร่วมกับหม่าจ้ออี ที่เขื่อนหลวง
โดยคุณอาพวงเพชร (คนกลาง) ถือภาพถ่ายครอบ
ครัว ในวันแซ่ดของขุนขวงเลียงกุกเกียรติ (ภาพ
โดยฟ่านซุนเกอ)

๑๐๐ ปี สาราวานมัทต่างสู่เชียงใหม่

ไขปริศนา “ขุนขวงเสียงภาเกียรติ” คือทายาทรุ่นใดของเจ็งเหอ?

โดย ปรีวัฒน์ จันทร

หลังการค้นพบเจ้าของภาพทายาทเจ็งเหอในประเทศไทยแล้ว ผมและอาจารย์จิรัจันทร วงศ์ลือเกียรติ ประทีปะเสน ได้พยายามสืบค้นหาปุมสาแหวกทายาทของเจ็งเหอ เพื่อต้องการหาหลักฐานมายืนยันว่าขุนขวงเสียงภาเกียรติหรือเจ็งจงหลิน เป็นทายาทรุ่นที่ ๒๐ ตามที่ปรากฏในหอนิทรรศการอุทยานเจ็งเหอ และมีพื้นเพอยู่ที่เมืองอวิ๋ตตามคำบอกเล่าจริงหรือไม่

กระทั่ง ผมได้พบข้อมูลที่น่าเชื่อถือจากสองแหล่ง ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วเป็นข้อมูลที่ตรงกัน จึงขอเรียบเรียงขึ้น เพื่อเป็นการไขปริศนาลำดับรุ่นของเจ็งจงหลิน ดังนี้

๑. ข้อมูลจากหนังสือ 郑和史诗(The Zheng He Epic มหาภาพยเจ็งเหอ) บรรณาธิการโดย หูเยี่ยนหวู่ (胡延武) และเซีย่ไต้จง (夏代忠) จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์แห่งประชาชนหนุนหนาน ร่วมกับ สำนักพิมพ์ศิลปะแห่งหนุนหนาน และสำนักพิมพ์เสินกงว , พิมพ์ครั้งแรก เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. ๒๐๐๕ ในโอกาสร่วมเฉลิมฉลองในวาระครบรอบ ๖ ศตวรรษแห่งสมุทธยาตราของเจ็งเหอ ซึ่งผมได้มาจากหนึ่งในผู้ร่วมเขียน คือ ดร.เฉินต้าเจิง (陈达生博士) ผู้เป็นเจ้าของโรงแรมพูริ (Puri Hotel-The Elegant Heritage Hotel in Malacca Old Town) เมืองมะละกา ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา

ในหนังสือเล่มดังกล่าว หน้าที่ ๓๖-๓๙ ได้เขียนถึงปูมสาแหรกทายาทของเจิ้งเหอ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสามสาย คือที่เมืองอวี้ซี มณฑลหูหนาน, นครหนานจิง (南京) มณฑลเจียงซู (江苏省) และที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

● สายที่หนึ่ง

เดิมบ้านเกิดของเจิ้งเหอ อยู่ที่เมืองคุนหยาง หรือในปัจจุบันมีชื่อเรียกใหม่ว่าเมืองจิ้นหนิง (晋宁市) ต่อมา ในระหว่างปีค.ศ. ๑๘๕๑-๑๘๗๔ (หรือตรงกับช่วงรัชสมัยจักรพรรดิเสียนเฟิง และกงจ้วอ๊ว แห่งราชวงศ์ชิง) ได้โยกย้ายลงใต้ มาอยู่ที่หมู่บ้านตงอิ่ง (东营) ในเมืองอวี้ซี ปัจจุบันอนุชนทายาทของเจิ้งเหอ ได้กระจายกันพำนักอยู่ในเขตสี่หมู่บ้านของเมืองอวี้ซี คือหมู่บ้านตงอิ่ง ต้าอิ่ง (大营) สือโก้วโก้ว (石狗头) และโจวเจิง (州城) ปัจจุบันทายาทสายนี้มีอนุชนนับได้ถึง ๑๙ รุ่น จำนวนราว ๑๐๐ คน มีการบันทึกไว้ในปูมสาแหรกทายาท ครบทุกรุ่น

โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ คือเจิ้งเหอ

วันที่ ๒ ผู้นำรุ่นคือเจิ้งเอินไหล (郑恩来 - เป็นบุตรชายคนโตของหม่าเหวินหมิง (马文铭) พี่ชายเจิ้งเหอ ที่ได้ยกให้เจิ้งเหอเป็นบุตรบุญธรรม จึงได้เปลี่ยนจากแซ่หม่ามาเป็นแซ่เจิ้ง ตามที่ได้รับพระราชทาน)

วันที่ ๓ คือ เจิ้งวานเสวียน (郑万选)

วันที่ ๔ คือ เจิ้งจงหยาง (郑宗阳)

วันที่ ๕ คือ เจิ้งชือลู่ (郑士禄)

...ได้เรียงลงมาตามลำดับจนถึง วันที่ ๑๕ ผู้นำรุ่นคือเจิ้งหย่งเซิง (郑永生) ซึ่งเจิ้งจงหลิน หรือ ขุนขวงเสียงภาเกียรติ เป็นน้องชายของเจิ้งหย่งเซิงในวันที่ ๑๕ นี้

● สายที่สอง

ด้วยบุตรชายของหม่าเหวินหมิง ได้ย้ายไปตั้งรกรากอยู่ที่นครหนานจิง (南京) ในบริเวณถนนซานซาน (三山街) หรือถนนหม่าฝู (马府街) ปัจจุบันทายาทสายนี้มีอนุชนนับได้ถึงรุ่นที่ ๒๑ มีจำนวนราว ๓๐๐ คน

● สายที่สาม

ในช่วงสมัยปลายราชวงศ์ชิง (ประมาณปีค.ศ.๑๙๐๕) เจิ้งจงหลิน น้องชายของเจิ้งหย่งเซิง ในรุ่นที่ ๑๕ ได้เดินทางด้วยกองคาราวานม้าต่าง จากหมู่บ้านต้าอิ่ง เมืองอวี้ซี มณฑลหยุนหนาน มาตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ จังหวัด เชียงใหม่ ประเทศไทย และก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐ ประชาชนจีน (ปีค.ศ.๑๙๔๙) ครอบครัวยังคงอยู่ที่นี่และเชียงใหม่ ยังมีจดหมายไปมาหาสู่ ระหว่างกัน

เมื่อไม่นานมานี้ ฟานชุนเกอ (范春歌) ได้เดินทางมาสืบหา ทายาทของเจิ้งเหอสายนี้ที่ประเทศไทย ทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“...เจิ้งจงหลิน (ถ้าเนียงท้องถิ่นในประเทศไทย เรียกเจิ้งชง หลิน 郑松林) ได้มาแต่งงานกับสาวท้องถิ่น มีบุตรธิดารวม ๑๐ คน เจิ้งจงหลินได้ประกอบอาชีพทางด้าน การไปรษณีย์ และ กิจการได้เจริญ ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ต่อมา ได้ร่วมกับมิตรสหายก่อตั้งมดยิดของชาวมุสลิม หยุนหนานแห่งที่ ๑ ของจังหวัดเชียงใหม่ขึ้น รวมถึง สนามบินของ จังหวัดเชียงใหม่ที่ใช้กันอยู่ในทุกวันนี้ ก็มาจากที่ดินของเจิ้งจงหลิน ที่ได้บริจาคให้กับทางรัฐบาลไทย ทำให้ท่านได้รับเกียรติบัตร และสิทธิในการ โดยสารเครื่องบินฟรีตลอดชีวิต...

บุตรธิดาของเจิ้งจงหลินทั้ง ๑๐ คนล้วนต่างประสบความสำเร็จในชีวิต และเมื่อปลายเดือนมีนาคม ปีค.ศ.๑๙๙๕ เจิ้งฉินอิง (郑琴英 คุณอา สมบูรณ์) และ เจิ้งเหมยอิง (郑梅英 คุณอาพวงเพชร) สองพี่น้อง ได้เดินทางมาเยี่ยมญาติ ที่เมืองอวี้ซี คุณหยาง และ ทงไห่ (通海) เป็นต้น

รวมทั้งได้ไปคารวะหลุมฝังศพของหม่าฮาจื่อ (马哈只 - บิดาของ เจิ้งเหอ) ต้นตระกูลบรรพบุรุษที่อยู่ย่านเจิ้งเหอ บนเขาเยว่ซาน (月山) ด้วย..."

นอกจากนั้น ในหน้า ๒๕๒ ในเรื่องการเดินเรือของเจิ้งเหอมาถึงประเทศไทยนั้น ยังปรากฏภาพถ่ายของคุณอาสมบูรณและคุณอาพวงเพ็ชร วงศ์ล้อมเกียรติ ที่เยือนหลวง ขอยเจริญประเทศ ๑ ภาพดังกล่าวถ่ายโดย ฟานซุนเกอ มีคำบรรยายภาพว่า เป็นทายาทของเจิ้งเหอที่ตัวเมืองจังหวัด เชียงใหม่ พร้อมกับภาพมัสยิดบ้านฮ่อ ที่อยู่ตรงข้ามกับเยือนหลวง

๒. ข้อมูลจากจดหมายของเจิ้งหยุนเหลียง ที่ฝากส่งมาจาก เมืองอู๋ซี มณฑลยูนหนาน มาถึงคุณอาพวงเพ็ชร ณ บ้านเลขที่ ๖๐๓ ถนนบ้านฮ่อ จ.เชียงใหม่ ประเทศไทย จดหมายฉบับดังกล่าวลงวันที่ ๑๓ เดือนมีนาคม ปีค.ศ. ๒๐๐๓ ซึ่งผมขอเรียบเรียงใจความสำคัญไว้ดังนี้

"...เจิ้งหยุนเหลียงได้แนะนำตนว่า เป็นทายาทรุ่นที่ ๑๘ ของเจิ้งเหอ มีคุณทวดชื่อเจิ้งหยงเซิง (คือพี่ชายของเจิ้งจงหลิน) ปัจจุบันได้เกษียณอายุ มาพำนักที่อยู่หมู่บ้านตงอิ่งแล้ว...

...เจิ้งหยุนเหลียงเล่าว่า เมื่อปีค.ศ. ๑๙๘๕ ได้มีการตีพิมพ์หนังสือ "ปุมสาแหรกทายาทของเจิ้งเหอ" ฉบับตรวจชำระโดยหลี่ซือฮั้ว (李士厚) จากต้นฉบับเดิม ที่ค้นคว้าและบันทึกไว้โดยอดีตแม่ทัพหลินเซียง (李鸿祥) เมื่อปีค.ศ. ๑๙๓๖ จึงทำให้ปุมสาแหรกทายาทของเจิ้งเหอ ฉบับนี้ได้แพร่หลายในวงกว้างออกไป

กระทั่ง ในปีค.ศ. ๒๐๐๑ มีนักหนังสือพิมพ์สาวชาวเมืองอู๋ฮั่น (武汉) นามฟานซุนเกอ ได้เดินทางมาตามรอยเจิ้งเหอ โดยเธอได้เดินทางมาถึง ที่เยือนหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบคุณอาสมบูรณ และคุณอาพวงเพ็ชร โดยมีหม่าจื่ออี้ (马志义) ชาวยูนหนานที่มาพำนักอยู่บนถนนข้างตลาด เป็นล่ามช่วยแปลภาษาให้ ฟานซุนเกอ ได้สัมภาษณ์ประวัติของครอบครัว

เจ้งจงหลิน จากคุณอาทั้งสอง พร้อมถ่ายภาพเพื่อเป็นหลักฐาน นำกลับไป
ประเทศไทย

ต่อมา ในเดือนธันวาคม ปีค.ศ.๒๐๐๒ ที่นครคุนหมิง ได้มีการจัด
สัมมนานานาชาติเรื่องเจ้งเหอครั้งที่ ๒ ขึ้น จึงทำให้เจ้งหยุนเหลียงมีโอกาส
ได้พบกับฟานชุนเกอ โดยเธอได้เล่าถึงประวัติเรื่องราว และชีวิตความเป็นอยู่
ของเจ้งจงหลินและครอบครัวที่จังหวัดเชียงใหม่นี้ฟัง พร้อมมอบภาพถ่าย
ที่เอือนหลง ให้กับเจ้งหยุนเหลียงเป็นที่ระลึก...

...ปัจจุบัน (ปีค.ศ. ๒๐๐๓) บรรดาทายาทของเจ้งเหอที่อู่ซี
คุนหยางและทงไห่ ฯลฯ กำลังร่วมกันจัดทำโครงการชำระปมสาแหรก
ทายาทเจ้งเหอ โดยฉบับนี้จะบันทึกครอบครัวถึงประวัติของชุมชน
ที่ทายาทในแต่ละรุ่นได้ไปตั้งถิ่นฐาน ตลอดจนรวมไปถึงชีวประวัติของทายาท
คนสำคัญในแต่ละรุ่นจนถึงปัจจุบัน เพื่อสืบสานความยิ่งใหญ่อันเกรียงไกร
ของต้นสายบรรพบุรุษให้เป็นที่ปรากฏ...

...เจ้งหยุนเหลียง เล่าว่าเคยได้ฟังคุณพ่อ (เจ้งเจาหมิง 郑绍明)
พูดถึงเรื่องราวของเจ้งจงหลิน ที่เชียงใหม่ให้ฟังอยู่เสมอ ๆ ว่าได้แต่งงานกับ
ลูกสาวของคนที่ชื่อเสียงในท้องถิ่น มีบุตรธิดารวม ๑๐ คน ภาพครอบครัว
ที่ประเทศไทยเคยส่งมาให้ ยังคงเก็บรักษาไว้ นอกจากนี้ คุณลุงของคุณพ่อ
คือเจ้จิงฟู (郑兴富) เคยเดินทางไปติดต่อทำการค้ากับเจ้จงหลิน
ที่เชียงใหม่ถึงสองครั้ง โดยในครั้งที่สองได้มาล้มป่วยเสียชีวิตอยู่ที่
ประเทศไทย...

...ต่อมา ภายหลังจากสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (ในปีค.ศ.
๑๙๔๙) การติดต่อระหว่างหนูนานากับเชียงใหม่ก็ได้หยุดชะงักไป กระทั่ง
อีกหลายสิบปีต่อมา (ค.ศ.๑๙๙๕) เจ้จิงอิง(คุณอาสมบุรณ์) และเจ้งเหมยอิง
(คุณอาพวงเพชร) ได้เดินทางจากเชียงใหม่มาเยี่ยมญาติที่หนูนานา
แต่เสียดายที่ขณะนั้นเขาไม่มีโอกาสได้พบ เพราะติดภารกิจงานประจำ

ที่ต่างเมือง...

ดังนั้น เจิ้งหยุนเหลียง จึงขอให้ญาติทางเชียงใหม่ ช่วยส่งรูปถ่ายของ เจิ้งจงหลินกับภรรยา (รุ่นที่ ๑๕) บุตรีฉิดา (รุ่นที่ ๑๖) และหลาน ๆ (รุ่นที่ ๑๗) พร้อมเขียนชื่อสกุล ที่อยู่ และตำแหน่งหน้าที่การงานของแต่ละคนกำกับไว้ แล้วส่งมาให้เขา เพื่อจะได้รวบรวมลงตีพิมพ์ในปฐมสาแหรกทายาทเจิ้งเหอ ฉบับสมบูรณ์เล่มใหม่ และเมื่อตีพิมพ์แล้วเสร็จ เขาจะเก็บหนังสือดังกล่าวไว้ให้ทายาททุกครอบครัวที่เชียงใหม่ เพื่อเป็นอนุสรณ์ต่อไป..."

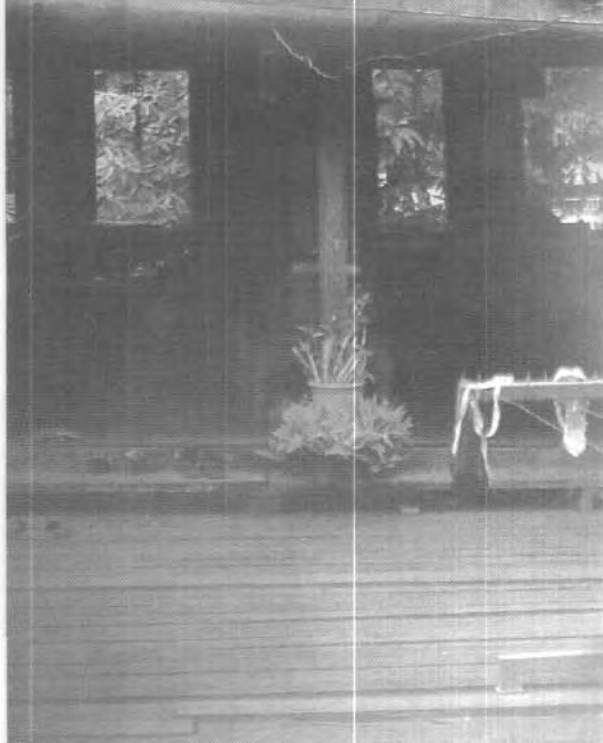
จดหมายฉบับดังกล่าว ได้ถูกเก็บไว้ที่เฮือนหลวงมาเป็นระยะสองปีเศษ โดยไม่มีใครได้อ่าน (เพราะเขียนเป็นลายมือภาษาจีน) ทำให้ไม่มีใครได้ส่งรูปถ่ายและประวัติของครอบครัวในปัจจุบันไปประเทศจีน เพื่อตีพิมพ์ไว้ในปฐมสาแหรกทายาทของเจิ้งเหอ ตามคำร้องขอของเจิ้งหยุน เหลียง

กระทั่ง ได้มาถูกค้นพบอีกครั้งโดยอาจารย์อิริขันธ์ฯ เมื่อปลายเดือน มิถุนายน ๒๕๔๘ และได้ส่งมาถึงผมเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันเดียวกับการออกสมุทรมยาตราครั้งแรกของเจิ้งเหอ เมื่อ ๖๐๐ ปีก่อน อย่างไรก็ตาม น่าเชื่อ

หลังจากผมได้อ่านจดหมายของเจิ้งหยุนเหลียง และหนังสือมหากาพย์เจิ้งเหอ ก็ได้ข้อมูลจากสองแหล่งที่ยืนยันตรงกันข้างต้น จึงช่วยไขข้อปริศนาทั้งหมดว่า ทำไมที่อุทยานเจิ้งเหอ จึงมีภาพถ่ายของขุนชวงเลียงภาเกียรติ และครอบครัวไปปรากฏอยู่ ทำไมจึงมีสื่อมวลชนและนักวิชาการจากที่ต่าง ๆ มาตามหาทายาทเจิ้งเหอสายนี้ที่ประเทศไทยอยู่เสมอ ๆ และที่สำคัญได้ให้คำตอบที่ชัดเจนว่า เจิ้งจงหลินเป็นอนุชนรุ่นที่ ๑๕ แห่งหมู่บ้านตงอิ่ง ตำบลเปยเจิง เมืองอู่ซี มณฑลหยุนหนาน อย่างแน่นอน

ភាគឈ្នាក់

พ่อแม่ในความทรงจำของลูก

ลูกเรียกพ่อว่า "ตา"

- ♥ ตาเรียกลูกว่า "แม่" บางครั้งก็ "แม่ แม่" ตาพูดเพราะกับลูกเสมอ
- ♥ ตาเรียกแม่ว่า "แม่มัน" ถ้าอารมณ์ไม่ดีจะเปลี่ยนเป็น "ย้านี่"
- ♥ ตามีโรคประจำตัวคือ โรคกระเพาะ ตาจะมีอาการปวดท้องบ่อยๆ
- ♥ ตาชอบใส่โลงอยู่บ้าน หน้าร้อนจะใส่เสื้อกล้ามสีขาวเป็นเครื่องแบบอยู่บ้าน
- ♥ ตาลูบหูหรือหัว Royal และอมเมี่ยงฝาด ไล่เกลือเม็ด
- ♥ ตาเป็นคนดู-ตอนเด็กๆ ในช่วงเย็นที่ไปเรียนศาสนาที่สุเหร่า หากถูกเพื่อนล้อหรือรังแก จะกลับมาบอกตา ตาจะเอาเรื่องชนิด "ลูกข้าใครอย่าแตะ"
- ♥ ตาเป็นคนดูที่เพียงเรียกชื่อด้วยเสียงอันดังก็สามารถสยบอาการอาละวาดฟาดวงฟาดงาจากการเมาสุราของลูกชายคนโตได้อย่างอัศจรรย์
- ♥ ตาไม่กิน "แกงผักปัง" ไม่ชอบข้าวและวันไหนเพื่ออาหารจะเอาน้ำชาใส่ข้าวคล้ายๆ ข้าวแช่ หรือกินข้าวกับมะม่วงอกร่องลูก
- ♥ ตาเลี้ยงและรักสุนัขและแมว - หมาเมืองสีน้ำตาล "บ๊อบบี้" หมาอัลเซเชียน "ตาริ่ง" ทั้งคู่โดนยาเบื่อกลับมาตายที่บ้านแมวลายเสือ "ไฉ่เสือ" ตัวเมียลายขาวแต้มดำ "โก้" ฯลฯ
- ♥ ตามีความสุขในการทำอาหารปลาหูดลูกข้าวให้แม่

- ♥ ตาเอาลูกขี่คอเวลาไปดูขบวนแห่
- ♥ ตาชอบ "จักหลัว" อย่างสวยงามและเป็นระเบียบ หลัวหรือพินของตาจะยาวประมาณ 1 คืบ และเล็กเรียวยาวประมาณ 1-2 ซม.
- ♥ ตาสอนลูกติดไฟเตาอังโลโดยใช้ถ่านวางเป็นฐาน แล้วใช้หลัวหรือพินเล็กๆ วางซ้อนในลักษณะกระโจม แล้วสอนลูกใช้ไม้ขีดไฟจุดไม้เกียะ แหย่เข้าไปในกระโจมพิน แล้วใช้เศษถ่านก้อนเล็กๆ โรยบนพินก่อนใส่ก้อนใหญ่ แล้วพัดให้ไฟติด
- ♥ ตาสอนลูกหุงข้าวแบบเช็ดน้ำ
- ♥ ตาสอนลูกให้ต้มน้ำข้าวที่โรยน้ำตาลและเกลือนิดหน่อย อร่อยมาก
- ♥ ตามีความสุขมากในการได้ต้มข้าวโอ๊ตใส่นม และใช้หวานน้ำขิงให้ลูกกิน
- ♥ ตาจะตากเมล็ดฟักทอง (ที่เหลือจากเมนูฟักทองของแม่) จนแห้งแล้วนำไปคั่ว แล้วเก็บใส่ขวดให้ลูกกิน
- ♥ ตาจะซื้อขนมไทยป่าหนอมมาฝากลูกและแม่ตอนกลางคืน หลังกลับจากไปหาปู่ที่ "เฮือนหลวง"
- ♥ ตาที่จักรยานแบบผู้ชาย (รถถีบญี่ปุ่น) เอาข้าวกลางวันร้อนๆ ใส่ปิ่นโตพร้อมน้ำชาอุ่นๆ ใส่ในขวดไปส่งให้ลูกที่โรงเรียนเรยีนาฯ ทุกวัน โดยตาจะเลือกเมนูอาหารให้ลูกเอง
- ♥ ตาจะเก็บขนมอร่อยๆ ให้ลูกตอนกลับบ้านหลังโรงเรียนเลิก โดยเฉพาะวันศุกร์ที่ตาไปละหมาดที่สุเหร่า โดยตาจะมีวิธีการหรือเกมนำรักๆ ที่บอกลูกว่า ตาจะให้ลูกกรอก (กุมารทอง) ที่ชื่อ "ไอ่น้อย" ไปเอาขนมมาให้ ซึ่งตาทำได้แนบเนียนมากจนลูกเชื่อสนิทว่าตามีลูกกรอกชื่อ "ไอ่น้อย" จริง
- ♥ ตาสอนลูกทำการบ้านภาษาอังกฤษ
- ♥ ตาพาลูกไปดูหนังที่โรงหนังสุริวงค์ และสุริยา ส่วนใหญ่จะได้ตัวฟรีจาก

ลุงศรีบุศน์ เพื่อนตา

- ♥ ตาจะล้างถุงพลาสติก ผึ่งให้แห้งโดยเอาไปสวมไว้ที่รั้วไม้หลังบ้านเป็นแนวยาว เพื่อนำมาใช้อีกครั้ง

สำหรับลูก ตาคือพ่อที่ประเสริฐ และวิเศษสุด

ลูกเรียกแม่ว่า "มา"

- ♥ มาเรียกพ่อว่า "ตามัน" ถ้าอารมณ์ไม่ดีจะเปลี่ยนเป็น "ปู้นี่" โดยอัตโนมัติเช่นกัน
- ♥ มานอนกับลูกตั้งแต่ลูกเกิด จนลูกแต่งงานที่อเมริกาจึงได้แยกเตียงกัน ตั้งแต่นั้น
- ♥ มาจะไปไหนถ้าไม่ใช่ธุระจำเป็น จะเอาลูกไปด้วยตลอดเวลา ในรูปถ่ายแทบจะทุกใบ จะเห็นลูกยืนแอบหลัง เกาะขามาตลอด จนได้รับสมญาว่า "หน้าบ่ป้อง" จนลูกเดินทางไปเรียนปริญญาโทที่อเมริกาก็ไปกับลูก จนถึงฮาวาย จึงได้ส่งมาไปเปลี่ยนบรรยากาศอยู่กับลูกชายคนเล็กที่ซีคาโก

- ♥ มาอุ้มลูกที่ร้องไห้ตื่นพราดๆ ไม่ยอมจากแม่ไปโรงเรียน ใสรดตามล้อ อ้ายสุข (หรือสุก) เมื่อแรกเข้า ร.ร. เร็ยนำฯ
- ♥ มาฝีมือเป็นเลิศในการปักผ้า (ปักทึบ) และครอสติช
- ♥ มาฝีมือในการตัดเย็บเสื้อผ้าสวยๆ ให้ตัวเอง และเสื้อผ้ากระโปรง หันสมัยในลูกใส่ตลอด
- ♥ มามีความชำนาญพิเศษในการตัดเย็บโดยไม่ใช้แบบกระดาษเป็น แพทเทิร์น มาจะจัดวางผ้า กะด้วยตา วัดด้วยกรรไกร แล้วลงกรรไกร เลยทุกครั้ง
- ♥ มาเปิดร้านตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้าน มีลูกค้ามาตัดมากมาย
- ♥ มารับงานเย็บ "เสื้อโหล" จากกาดหลวงเพื่อเพิ่มพูนรายได้
- ♥ มามีเสน่ห์ปลายจวักเป็นเลิศ กับข้าวที่มาทำอร่อยที่สุดในโลก เช่น ขนมจีบ มันฝรั่งทอดเป็นลูกกลมๆ คั่วไก่ แกงผักจอบ ขนมรังนก ฯลฯ
- ♥ มาเข้าหุ้นกับสามีอาชีพชอ เปิดร้านข้าวซอยในบริเวณโรงหนัง ศรีนครพิงค์ ต่อมาย้ายมาหน้าโรงหนังสุวิงศ์ และสุดท้ายเปิดขายเอง ที่บ้าน
- ♥ มาขยันทำงานทุกอย่างเพื่อหาเงินให้ลูกเรียน โดยเฉพาะช่วงใกล้ เปิดเทอม มาจะทำทุกอย่าง เช่น ทำแกง ๑-๒ อย่างขายช่วงเช้า ให้กับคนไปทำงานและเด็กๆ ไปโรงเรียน เสาร์-อาทิตย์ จะทำขนม ให้ลูกและหลานใช้ระบบนำไปขายตรงตามบ้าน
- ♥ มาจะซักผ้ารีดผ้าให้ลูก ภาพที่มอดักน้ำจากบ่อน้ำข้างบ้านยังมีความทรงจำที่ไม่เคยลืมเลือน
- ♥ มาเป็นคนตื่นเช้ามากๆ ประมาณตี ๔-๕ แล้วเริ่มต้นทำงานบ้านและ เข้าครัวทำอาหาร
- ♥ มาจะมีกระโถนอีประจําตัว (ที่มีฝาปิด) ช่วงที่อายุมาก และลูกมีหน้าที่ เทกระโถนนี้ ภายหลังหลานสาว ๒ คนมารับช่วงต่อ

- ♥ มารักลูกชายคนโตมากๆ มากจนสามารถตามเช็ดตัว พัด และ เช็ดอาเจียนให้โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย และจะหาเงินมาให้ลูกชาย คนโตทุกครั้งที่ต้องการ จนเมื่อลูกขอร้องมาให้หยุด "ส่งสวย" บ้าง ก็จะได้รับพึงประโยชน์ทุกครั้งไป "ไม่ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม" เพราะมามีความหวังว่าสักวันลูกคนนี้จะต้องลุกขึ้นมาล้มตา อ้าปากได้
- ♥ มาจะเผื่อแผ่ความรักที่ให้ลูกชายคนโตมายังลูกๆ ของเขาด้วย เพราะมาเห็นว่าหลานเหล่านี้น่าสงสาร
- ♥ มารักตุ้มหนูเพชรเม็ดเดียวเล็กๆ ที่มักจะใส่เป็นประจำคู่นี้ ลูกเคย ขอยืมใส่ แล้วลูกก็ทำของมาขาย ทำใจอยู่นานกว่าจะบอกมา
- ♥ มาทำให้ลูกน้ำตาไหลพรากเพราะมาบอกว่า ช่างมันเถิด ไม่เป็นไร การมีเคราะห์เล็กนี้จะช่วยปิดเป่าไม่ให้เจอเคราะห์ใหญ่ แล้วมาก็บอกว่า ตุ้มหนูนี้ได้มาจากการเก็บหอมรอมริบซื้อเองสมัยสาวๆ เมื่อลูกยืนยันว่าจะซื้อใหม่ให้มา มากลับบอกว่า ขอเปลี่ยนเป็นเงิน ให้ลูกชายคนโตดีกว่า เพราะมาเคยสัญญาว่าจะให้ตุ้มหนูนี้แก่เขา มาจะรักหลานชายคนแรก (ลูกของลูกสาวคนโต) ชนิดไปไหนเอาไป ด้วย ถนอมกลม่อมเกลี้ยงเป็นอย่างดี บางครั้งจะเห็นภาพมาเอาหลานซี "เก๊าะก้อง" (ซีหลัง)
- ♥ มาจะพาลูกไปกรุงเทพฯ ตอนปิดเทอม เพื่อไปรับหลานชายคนที่ ๒ ออกจากโรงเรียนประจำ มาพักที่บ้านญาติ เพราะกลัวหลานเหงา มิใยที่จะต้องนั่งรถเมล์และเรือเพื่อข้ามไปอีกฟาก มาจะนั่งรถประจำทางไปสันกำแพงทุกเสาร์หรืออาทิตย์ เพื่อไป เยี่ยมหลานสาว ๒ คน ที่อยู่โรงเรียนประจำที่สันกำแพง หรือบางครั้ง รับมาค้างที่บ้าน แล้วส่งกลับในวันอาทิตย์บ่าย
- ♥ มาจะทำอาหารกลางวันใส่ปิ่นโตไปยื่นที่ป้ายรถเมล์หน้าพุทธสถาน

ทุกวัน เพื่อรอส่งให้ลูกชายคนที่ ๒ ช่วงที่ทำงานพิเศษเป็นกระเป่ารถเมล์

- ♥ มามีความสุขมากตอนมาอยู่กับลูกที่แคลิฟอร์เนีย จะเดินรอบๆ ที่พักทุกเช้า ทักทายฝรั่งเป็นที่สนุกรสนาน และทำอาหารอร่อยๆ ให้เพื่อนๆ คนไทยทาน
- ♥ มาจะจำและพูดประโยคภาษาอังกฤษที่บอกไว้ได้แม่น (She's not at home) เมื่อจะต้องรับโทรศัพท์ฝรั่งตอนลูกไปเรียน (ที่ทราบเพราะลูกทดลองเป็นฝรั่งโทรฯ เข้าบ้าน แล้วมาก็ตอบตามนั้นเปียบ)
- ♥ มาช่วยสอนวิธีเลี้ยงและอาบน้ำหลาน ช่วงหลังคลอดที่บ้านเชิงดอย
- ♥ มาจะเตรียมซื้อชาลาเปาได้ตัวดำให้เมื่อรู้ว่า "ไอน้องใจ" จะมาหาคุณยาย
- ♥ มามีความสุขมากหลังจากไปทำพิธีฮัจญ์ที่เมกกะ และหลังจากกลับจากไปเยี่ยมคุณหมิงบ้านเกิดเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายก่อนเสียชีวิตไม่กี่ปี ตอนอยู่โรงพยาบาลมาพูดตลอดว่า ถ้าหายแล้วจะกลับไปอีก
- ♥ มาอนป่วยที่โรงพยาบาลลานนา สวนดอก โรงพยาบาลเพชรบุรี พระมงกุฎฯ และสุดท้ายยกกลับมาที่บ้านและสวนดอกที่มีลูกและหลานสาวคนโตคอยเปลี่ยนเวรกันดูแลตลอดเวลา ๔ เดือน

มาคือแม่ที่ยิ่งใหญ่ เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเสียสละ
และความอดทน

๑๐๐ ปี การรวมนักช่างสุโขทัยใหม่

ขอขอบ (พระ) คุณ ป้าเจริญ อาเต็มดวง อาสมบูรณ์
อาพวงเพชร พี่ฝอยทอง พี่จินตนา พี่จักรกฤษณ์ น้องสถาพร
น้องพลางกูร หลานพรทิพย์ หลานสุวิวัฒนา เพื่อนมากรณี เพื่อน
พรเพชร น้องพงษ์อินทร์ น้องปลาย้อ๊อ นค.ดร.สุเทพ สุนทร
มาลีช Rosey Ma คุณแสดวง แซ่ลิ้ว และคุณปวีรัตน์ จันทร์
(มาก ๆ)

ประวัติผู้เขียน

- ผู้เขียน** รองศาสตราจารย์ จิรจันทร์ (วงศ์สื่อเกียรติ) ประทีปะเสน
บ้านเกิด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- การศึกษา** ★ อนุบาล ๑ - มศ. ๕ สายศิลป์ โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย
เชียงใหม่
- ★ ศศ.บ (ภาษาอังกฤษ) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่
- ★ M.A. (English), UCLA และ California Polytechnic State
University, U.S.A. (ทุน Fulbright)
- อดีต** ★ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ รองศาสตราจารย์ประจำ
ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ (๒๕๑๓ - ๒๕๓๙)
- ★ นายกสภามัคคีนักศึกษาเก่าคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ (๒๕๔๖-๒๕๔๘)

ผลงานด้านบันเทิง และศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ

- ★ เขียนบทและกำกับการแสดงล้านนา "อดีตกาลล้านนาไทย"
ในงานฉลอง ๒๕ ปี มนุษยศาสตร์ มช. (๒๕๓๒)
- ★ เขียนบทและกำกับการแสดงล้านนา "สงครามดีเมืองตรง"
(พร้อมทั้งบันทึกเสียงภาษาอังกฤษ) ในงานเลี้ยงอำลา An International
Conference "Gender and Culture in Literature and Film East West :
Issues of Perception and Interpretation" (๒๕๓๕)
- ★ เขียนบทและกำกับการแสดง "ประเพณีแต่งงานและลอยกระทง"
แบบล้านนางาน "ฝ่ายใหม่ไทยล้านนา" โดยคณะศึกษาศาสตร์ มช. (๒๕๓๕)

★ กำกับละครเวทีกลางแจ้ง (คำเมือง) "เจ้าสามลอ" ณ ศาลาธรรม
ฉลองมนุษยศาสตร์ มข. ๓๐ ปี (๒๕๓๖)

★ กำกับการแสดง แสง และเสียง "ราชธานีศรีล้านนา" ในงาน
"ด้วยบารมีศรีวิชัย" ร่วมกับบริษัท JSL โดยสมาคมศิษย์เก่ารัฐศาสตร์ มข.
ถ่ายทอดสดช่อง ๕ และช่อง ๑๑ (๒๕๓๘)

★ กำกับละครเวที (คำเมือง) "เจ้าสามลอ" ณ โรงแรมดิอิมเพรส
โดยจังหวัดเชียงใหม่ และสมาคมโรงแรมไทยภาคเหนือ ฉลองเชียงใหม่ ๗๐๐
ปี (๒๕๓๘)

★ จัดการแสดงศิลปวัฒนธรรม งานวันธนาคารภาคเหนือ โรงแรม
ปางสรวงแก้ว (๒๕๓๙)

★ จัดและกำกับการแสดงล้านนาและร่วมแสดงชุด "วีรสตรี
ศรีล้านนา" (พระนางจามเทวี พระมหาเทวีจิรประภา เจ้าศิริจรรยา และ
เจ้าดารารัศมี) ในงาน "เพชรวาวับ ประดับล้านนา" โรงแรมเวสทิน โดยชมรม
ศิษย์เก่าเรยีนา เซลี วิทยาลัย ในตำแหน่งประธานชมรมฯ (๒๕๓๙)

★ เขียนบท กำกับการแสดงแสง-เสียง "๑๒ เมษายนเบิกฟ้านครพิงค์"
ในงานมหกรรมดนตรีล้านนาอนุสาวรีย์ ๓ กษัตริย์ โดยการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทยเชียงใหม่ (๒๕๔๐)

★ เขียนบท กำกับการแสดงและอำนวยการผลิตรายการโทรทัศน์
"คำเมือง กำฝั่ง ของอ๊ก ของซาง" สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ (๒๕๔๐)

★ ประสานงานการแสดง "เดี่ยวไม่ใคร่โฟน ๒" โดย อุดม แต่พานิช
หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รายได้สมทบกองทุนพัฒนาคณะ
มนุษยศาสตร์และวัดในอำเภอฮอด (๒๕๔๐)

★ เขียนบท กำกับการแสดงและอำนวยการผลิตรายการโทรทัศน์
"อุ้งกันวันอังคาร" ตอน "นักการค้านครพิงค์ - หลวงอนุสารฯ" สถานีโทรทัศน์
ช่อง ๑๑ (๒๕๔๐)

★ เขียนบท กำกับการแสดง และบรรยายภาษาอังกฤษ

การแสดงศิลปวัฒนธรรมพิธีเปิด ห้างคาร์ฟูร์ เชียงใหม่ (๒๕๔๐)

★ เขียนบท กำกับการแสดงและบรรยายภาษาอังกฤษ การแสดงศิลปวัฒนธรรม งานแข่งขันยกน้ำหนักโลก ๑๙๙๗ โรงแรมเชียงใหม่พลาซ่า และสนามกีฬา ๗๐๐ ปี (๒๕๔๐)

★ เขียนบท กำกับและอำนวยการแสดงศิลปวัฒนธรรม "๑๒ เมษายนเบิกฟ้านครพิงค์" สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มข. (๒๕๔๑)

★ เขียนบท กำกับ และอำนวยการแสดง "รัตเกล้า : แต่เทพเจ้าแห่งการไล่ล่า ไดอานา" ในวันครบรอบการสิ้นพระชนม์ครบ ๑ ปี เจ้าหญิงไดอานา โรงแรมสุวิวงศ์ เชียงใหม่ (๒๕๔๑)

★ เป็น Casting Director คัดเลือกนักแสดงให้กองถ่ายภาพยนตร์โฆษณา ซ็อกโกแลต Crunch ประเทศกรีซ ดอยอินทนนท์ (๒๕๔๑)

★ เขียนบทและกำกับการแสดง การแสดงศิลปวัฒนธรรม งานประชุมมั่งสิริวิถีโลก โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว เชียงใหม่ (๒๕๔๒)

★ เขียนคอลัมน์ "กำแพง - กำฝรั่ง" หนังสือพิมพ์พลเมืองเหนือ (๒๕๔๖)

★ เขียนบท ฝึกซ้อม และกำกับการแสดง ละครเวทีการกุศล "หมีเมียะ" คณะมนุษยฯ มข. (๒๕๔๖)

ผลงานพิมพ์ หมีเมียะ (๒๕๔๗)

ปัจจุบัน ★ รองศาสตราจารย์ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

★ นักวิชาการและนักเขียนอิสระ วิทยากรพิเศษ

★ วุฒิสมาชิกโครงการธนาคารสมอง

★ จัดรายการวิทยุ "สบายๆ Hi Tuesday" สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา FM, 96

★ จัดรายการ "เล่าเรื่องเมืองเหนือ" สถานีวิทยุสร้างเสริมพลังชุมชน FM99

ทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตลอดจนเจ้เหอและหม่าฮ่าจี้ คือ
ความผสมผสานของแบบอย่างที่ดีในการดำรงและดำเนินชีวิต

ขุนขวงเสียงภาเกียรติ มีบรรพบุรุษผู้มีโช่บุคคลธรรมดา เพราะท่าน

คือ ผู้ถือเกียรติเกรียงไกรของประวัติศาสตร์ชาติจีน

คือ ๑ ใน ๑๐๐ บุคคลสำคัญของโลกในรอบสหัสวรรษที่ผ่านมา

คือ ๑ ใน ๓๒ นักเดินเรือเอกของโลก

คือ บุคคลอันเป็นที่เคารพสักการะของเหล่าชาวจีนโพ้นทะเล ในประเทศต่างๆมายาวนานหลายศตวรรษ และ

คือ บุคคลที่กำลังอยู่ในวาระแห่งการเฉลิมฉลองครบรอบ ๖ ศตวรรษ ผู้สร้างตำนานสมุทรยাত্রาทั้ง ๗ ครั้ง

อันยิ่งใหญ่ทั้งในประเทศจีนและประเทศต่างๆ ในย่านอุษาคเนย์ รวมถึงในประเทศไทยเราด้วย

ปรีวิวัฒน์ จันทร์

ISBN 974-93633-2-9
ราคา ๒๐๐ บาท